

ANDRIJAN LAH

ZEN - AL - NE VZTRAJNICE

PLODNI SLEDOVI ODHAJAJOČEGA ČLOVEKA

LJUBLJANA 1970

22

RAZGLED PO VSEBINI

Šesti letnik spisank je dozdej najobsežnejši. Vsebuje največ spisank, kar 40, povrh pa je večina spisank daljših kot navadno. Razlog temu je specialna tematika tega leta.

Pa kar po vrsti. Pomenljiva 1. spisanka je predstavila 3. Hararijevo knjigo v slovenščini : 21 nasvetov za 21. stoletje. Pometni izraelski profesor nam je zelo pregledno predstavil širno družbeno problematiko našega časa.

Druga spisanka je segla časovno nazaj, in sicer v 1. polovico 20. stoletja, ter obdelala izjemno zanimivo avtobiografijo političnega Hrvata dr. Anteja Cilige : Svedok največih laži dvadesetog stoljeća.

Po nekaj bežnejših naslovih je treba poudariti spisanko o odličnem filmu Romana Polanskega OBTOŽUJEM ! /o Dreyfusovi aferi/.

Literarni odgovor na letošnjo pandemijo je bila 8. spisanka o Blochovi knjigi Murphyjev zakon in drugi razlogi, da stvari gredo narobe.

Slēdil je obsežni literarni program z analizo treh anglofon- skih pisateljev.

Začet sem z obravnavo Durrellovega Avignonskega kvinteta, zahtevnega petdelnega romana /11. in 13. spisanka/.

Kar tri mesece sem se z užitkom ukvarjal z opusom Henryja Millerja /15.-28. spisanka/. Obdelal sem 13 avtorjevi del, prevedenih v slovenščino in v hrvaščino.

Tretji avtor je bil /tako kot L. Durrell/ nekako povezan z Millerjem. To je David Herbert Lawrence. Obdelal sem 7 njegovih romanov v slovenskem prevodu /31.-37. spisanka/.

a # 3
2

~~Najbolj sem se posvetil najznamenitejšemu avtorjevemu~~

Najbolj sem se posvetil avtorjevemu najznamenitejšemu romanu
LJUBIMEC LADY CHATTERLEY.

Po tako poudarjeni prevadi anglofonskih avtorjev je bilo
kar potrebno prredstaviti vsaj enega Rusa. Tako sem po 50 letih
od prvžga branja Solženicinovega romana Prvi krog z novim
pogledom analiziral ta kakovostni družbeni roman.

/39. spisanka/.

Posebna zanimivost tega romana je Stalinov nastop / 5
poglavij/. V okviru tega nastopa pa izstopa jugoslovanska
informibirojevska problematika, saj se roman PRVI KROG
dogaja leta 1949, ko je bila tematika v ospredju
celotne komunistične evropske politike.

Upam, da so te in druge problemske spisanke moje
bralke in bralce pritegnile.

ANDRIJAN LAH

1. SPISANKA

O razsvetljujejoči knjigi za sodobne izobražence

/Yuval Noah Harari : 21 nasvetov za 21 stoletje, Lj. 2019/

Že dvema dosedanjima Hararijevima knjigama v slovenščini /Sapiens, Homo deus/ sem posvetil spisanki. Še bolj pa terja spisanko 3. Hararijeva knjiga, prevedena pri nas.

Moram reči, da se^m si več mesecev prizadeval v KOŽu izposoditi to knjigo, a ni bil nikoli "doma". Končno sem knjigo ravno na koncu leta 2019 odkril prostor v knjižnici Bežigrad.

Že kmalu po začetku branja pa me je obšel pomislek o delu naslova - Nasvetov. Ali gre res za nasvete? V angleškem originalu je Lessons, kar bi bilo predvsem lekcije, vaje, naloge. Pravzaprav pa gre za za 21 problemskih področij, o katerih razpravlja avtor analitično, kritično, lucidno in strpno. Original knjige je izšel v Londonu, saj v Izraelu Hararijevo besedilo neⁱ doživelo splošneⁱ naklonjenosti, ker avtor kritične besede namenja tudi judovstvu in Judom! Za začetek kaže navesti vseh 21 področij, razdeljenih v 5

delov : I. Tehnični in tehnološki izziv

1. Razočaranje : Konec zgodovine je preložen
2. Delo : Ko boste odrasli, morda ne boste imeli službe.
3. Svoboda : Veliki Data vas opazuje.
4. Enakopravnost : Tisti, ki imavⁱ lasti podatke, si lasti tudi prihodnost.

II. Politični izziv

5. Skupnost : Ljudje imajo telo.
6. Civilizacija ! Na svetu je samo ena civilizacija. (B)
7. Nacionalizem : Globalni problemi potrebujejo globalne odgovore.
- 8.8. Religija : Bog zdaj služi državi.

2 7 5

9. Priseljevanje : Nekateri kulture so morda boljše od drugih.

10. Terorizem : Samo brez panike.

11. Vojna : Ne podcenjujte človeške neumnosti.

12. Ponižnost : Niste središče sveta.

13. Bog : Ne izgovarjaj po nemarnem božjeg imena.

14. Sekularizacija : Priznaj svojo temno plat.

IV. Resnica

15. Nevednost : Veste manj kot mislite.

16. Pravičnost : Naš čut za pravico je morda zastarel.

17. Post-resnica : Nekateri lažne novice se ohranijo za vedno.

18. Znanstvena fantastika : Prihodnost ni to, kar vidite v filmih.

V. Prožnost

19. Izobrazba : Sprememba je edina stalnica.

20. Smisel : Življenje ni zgodba.

21. Meditacija : Samo opazujte.

Naj citiram najprej nekaj avtorjevih misli iz Uvoda.

Udarni prvi stavek : " V svetu, preplavljenem z nepomembnimi informacijami, jemoč v jasnosti." /! ! /

Namen knjige : /stran 10/ " V tokratni knjigi se hočem posvetiti sedanosti, aktualnim zadevam in bližnji prihodnosti človeških družb. Kaj se dogaja zdaj ? Katere izzivi in in katere izbire so najbolj aktualni ? Na kaj bi morali biti pozorni ? Kaj bi morali učiti svojen otroke ?"

Način nastanka knjige : /stran 10/ : "Napisana je bila ob pogovorih z javnostjo. Številna poglavja so nastala kot odziv na vprašanja, ki so mi jih postavili botalci, novinarji in sodejavci.:"

m 3

Kratki avtorjevi komentarji vseh petih delov knjige :

- I. "Čeprav tehnika in tehnologija obljubljata marsikaj čudovitega, nameravam tokrat osvetliti predvsem grožnje in nevarnosti.: /stran 10/.
- II. " Po orisu izzivov , s katerimi se spoprijemamo, si bomo v drugem delu knjige ogledali velik nabor možnih odzivov." /stran 13/.
- III. "Ta del raziskuje, kaj je mogoče narediti v zvezi z grožnjo terorizma, z nevarnostjo nove svetovne vojne ter s pristranostmi in s sovraštvi, ki netijo takšne spote." /stran 13/.
- IV. "Četrty del se posveča pojmu postresnice in se sprašuje, v kolikšni meri še lahko razumemo svetovna dogajanja ter razlikujemo med krivičnim in med pravičnim." /stran 13/
- V. "V petem, zadnjem delu knjige bom povezal različne niti ter uporabil splošnejši pogled na življenje v dobi zbeganosti, v kateri so stare zgodbe propadle - nove, ki bi jih nadomestila, pa še ni." /stran 13/.

Nekaj sklepnih stavkov iz Uvida /stran 15/ :

"Po temeljitnem razmisleku sem namesto samocenzure izbral svobodno razpravo. Če liberalnega modela ne kritiziramo, ne moremo odpraviti njegovih pomanjkljivosti in ga preseči..."

Če cenite to knjigo, bi morali ceniti tudi svobodo izražanja."

Že temelj. poglavja Razočaranje vzbudi pomislek, ali je tu kak "nasvet" ? Ali negre le za ugotovitev stanja oziroma človeš-kegarazpoloženja ? In zakaj razočaranje zaradi "liberalne zgodbe" ? Mar smo preveč pričakovali od nje ?

Pravzaprav je naslov prvega poglavja Razočaranje skeptična negacija Pinkerjeve optimistično usmerjeneknjige Razsvetljenstvo zdaj. Ali ima Harari bolj prav kot Pinker ?

Oglejmo si nekaj Hararijevih jasnomiselnihstavkov :

/stran 19/ "Ljudje razmišljamo v zgodbah - in ne v dejstvih, številkah in enačbah." "Liberalnāzgodba povečuje ~~ix~~ vrednost in moč svobode." - stran 22 : "Vse hitrejši tempo prelomnih tehnologij samo še krepi občutek zmedenosti in neizbežne pogube." - "Politiki in volivci so nezmožni povsem razumeti nove tehnike in tehnologije, še manj pa zmorejo uravnati njihov eksplozivni potencial." - "Računalniki so že zdaj tako zapletli finančni sistem, da ga ~~re~~mejo le redki ljudje." - stran 24 : "Revolucijo v biotehnologiji in informacijski tehnologiji izvajajo inženirji, podjetniki in znanstveniki, ki se ne zavedajo političnih posledic svojih odločitev in ki ne zastopajo nikogar." /!!!/

Od sedanjega Razočaranja v prvem poglavju pridemo v drugem poglavju Delo do pretečega prihodnjega razočaranja : ljudi je vse več, služb pa je zaradi avtomatizacijein zaradi robotizacije vse manj. In spet udarni Hararijev stavek : "Nihče ne ve, kakšen bo trg dela v letu 20750." /stran 37/

In stran 39 : " Pomembno se je zavedati, da revolucija umetne inteligence ne pomeni le čedalje hitrejših in pametnejših računalnikov, poganjajo jo preboji na področju naravoslovja in družbenih ved."

In dalje /stran 45/ : " Umetna inteligenca in robotika najverjetneje /vsaj kratkoročno/ ne bosta odpravili celotnih industrijskih panog."

In še /stran 46/ : "Dolgoročno pred avtomatizacijo ni varno nobeno delovno mesto." /!!!/

3. poglavje Svoboda s svojim podnaslovom /Veliki Data vas opazuje/ spominja na geslo v Orwellovem romanu 1984 : Veliki brat vas opazuje. Da se s tehnološkimi sredstvi nadzor ljudi bistveno povečuje, je širše znani pođatek. Sicer pa : koliko svobode dovolijo ljudem že običajne družbene vezi in družbeni okovi? V družbi so nadzorovane vse svobode, ostaja nam predvsem svoboda misli.

Harari se v tem poglavju predvsem ukvarja z vlogo umetne inteligence pri človekovem odločanju, pri čemer se naša svoboda izgublja.

Stran 82 : "Ko se bo umetna inteligenca bolj odločala o našem poklicu in morda celo o zvezah, se bo morala spremeniti naša predstava o človeštvu in o življenju."

Stran 89 : " Umetna inteligenca ljudi pogosto plaši, ker ne verjamejo, da bo ostala ubogljiva.:

Stran 97 : " Dobra novica je ta, da se nam vsaj v prihodnjih desetletjih še ne bo treba ukvarjati z razmahnjeno znanstveno-fantastično moro, kako se bo umetna inteligenca ozavestila in sklenila človeštvo zaslužniti ali iztrebiti."

Stran 101 : " Algoritmi Velikega Data bi lahko zadušili svobodo, obenem pa ust^{va}vrili najbolj neenakopravne družbe v zgodovini."

Prehajamo k 3. poglavju Enakopravnost. Vemo, da je enakopravnost eno od najstev in da v praksi enakopravnosti med vladanimi in med vladajočimi nikdar ni. Tudi bogati in revni niso enakopravni itd. itd. Takole izkazuje Harari slednje dejstvo ^{ve} neenakopravnosti /stran 103/ : " Odstotek najbogatejših ima v lasti polovico svetovnega bogastva; še večjo zaskrbljenost vzbuja dejstvo, da ima 100 najbogatejših v lasti več kot 4 milijarde najrevnejših."

V sedanjosti je ključna tudi vednost o podatkih. O tem Harari na strani 106: "Če hočemo preprečiti koncentracijo vsega bogastva in vpliva v rokah maloštevilne elite, moramo urediti lastništvo podatkov."

II. del Politični izzivi začenja avtor s kratkim uvodom :

*/stran 111/ "Elitje informacijske tehnologije in biotehnologije ogroža ključne sodobne vrednote svobode in enakopravnosti. Vsaka rešitev tehnološkega izziva mora vključevati svetovno sodelovanje. Vendar nacionalizem, religija in kultura razdvajajo ljudi na sovražne tabore in zelo otežujejo sodelovanje na svetovni ravni."

Omenjena problematika se kaže v poglavju Skupnost. Globalistične skupnostne vezi namreč ni. Mark Zuckerberg je leta 2017 "razložil, da so družbenopolitični pretresi našega časa... v veliki meri posledica razpada človeških skupnosti." In isti avtor na strani 114: "Izdelali bomo orodje, ki bo olajšalo gradnjo skupnosti."

Ostaja še vprašanje, ali bo tehnološka skupnost uspela zabrisati razlike pri tradicionalnih skupnostih /vere, narodi, kulture/.

V 6. poglavju Civilizacija avtor sicer trdi, da obstaja zdaj "samo ena civilizacija", a to je dvomljivo. Sedanja skupna svetovna tehnologija ne premošča tisočletnih kulturnih razlik naravnih delih sveta.

V 7. poglavju Nacionalizem se lahko strinjamo z avtorjem, da "globalni problemi potrebujejo globalne odgovore".

Vendar se bodo o problemih še vedno pogovarjale nacionalne ali večnacionalne države, saj OZN globalno ni učinkovita.

Harari kot globalne probleme navede: Jedrski izziv, ekološki izziv in ter tehnični in tehnološki izziv. Na strani 156

preberemo : "Prihodnost človeške civilizacije lahko ogrozi vsak od x
teh treh problemov : jedrska vojna, uničenje ^lokolja in tehnološki
preboj."

V nadaljevanju avtor zbliža globalizem in nacionalizme. Stran
159 : "Globalizem in domoljubje nista nezdržljiva. Domoljubje
ne pomeni sovraštva do ^ftujcev, pač pa skrb za sod^mžavljane."

Z 8. poglavjem Religija se je avtor znašel v občutljivem polo-
žaju, saj odprtega obravnavanja verskih vprašanj tradicionalni
del judovske družbe ne sprejema.

Prvi stavek omenjenega poglavja se glasi : " Sodobnim ideolo-
gijam, znanstvenikom in vladam držav do zdaj ^eje ni uspelo
oblikovati vzdrž^{ne} vizije za prihodnost človeštva."

Avtor ^lsezatem vprašuje, ali tradicionalne vere lahko kaj prispe-
vajo k rešitvam ^{so}sodobnih problemov. Tradicionalni ^{so}verniki je
v svetu še vedno neznansko več kot različno mislečih sodobnih
posvetnikov. Avtor utemeljeno trdi, da stsvetovnih tehničnih
problemov in političnih problemov tradicionalne vere ne
morejo reševati. Problemi identitete pa ljudi na svetu razdva-
jajo. Potrebujemo tvorno sožitje sveta, , a nacionalno-verske raz-
like so še vedno primarne. Različne verske zgodbe se izključujejo.
O ^mtem, ali je vseeno mogoče sobivanje različnih ver, kultur in
jezikov na istem ozemlju, govori 9. poglavje Priseljevanje.
V zgodovini svetaja ^lpriseljevanje vedno obstajalo. Premiki
ljudi pa so potekali iz slabih razmer / severni mraz,
neplodna zemlja ipd./ v boljše razmere / zmerna klima, plodna zemlja
ipd./. Priseljevanje je bilo dvovrstno : ^lnasilno, z osvajanjem
^ltujih ozemljaj ali mirno, ~~razmnoževanje~~ nadzorovano od držav,
ki so priseljence sprejemale.

Harari se ustavlja predvsem pri novejšem priseljevanju afroazijskih množic v Evropo. Avtor celo nakazuje, da bo Evropska unija morda razpadla "zaradi ~~inherentnosti~~ svoje nesposobnosti obvladovanja kulturnih razlik med Evropejci ~~in~~ ter med migranti iz Afrike in z Bližnjega vzhoda." S to tematiko sem se v spisankah že večkrat ukvarjal, zato bom navedel le nekaj Hararijevih tez. Avtor razumno navaja 3 osnovne pogoje kot temelj priseljevanja : /stran 174/ (1.) Država gostiteljica priseljencem dovoli vstop. (2.) Priseljenci morajo v zameno sprejeti vsaj temeljna pravila in osnovne vrednote države gostiteljice, tudi če to pomeni, da se odrečejo nekaterim svojim tradicionalnim pravilom in vrednotam. (3.) Če se priseljenci dovolj vključijo, časoma postanejo enakovredni in polnopravni člani države gostiteljice. "Oni" postanejo "mi".

Kot pa vemo, je priseljevanje /predvsem islamskih/ migrantov v Evropo nekaj vmesnega med nasilnim osvajanjem in med mirnim prihajanjem. Kulturno in versko tuje množice pa s svojo demografsko eksplozijo dejansko načrtno osvajajo dele Evrope /razširjeni sistem KOSOVO !/.

Kaj pa pravi Harari /stran 188/ : " Tahip še zdaleč ni jasno, ali lahko Evropa najde srednjo pot, ki bi ji omogočala, da ohrani odprta vrata za tujce, ne da bi jo destabilizirali ljudje, ki ne delijo njenih vrednot."

Že nakoncu 9. poglavja vzpostavlja Harari temo 10. poglavja Terorizem. Avtor skuša razumno in statistično znižati pomen sedanjega terorizma v svetu. Ponudi nam statistične primerjave : žrtev terorizma v enem letu je na svetu do 25.000, žrtev prometnih nesreč pa je v svetu letno 1,25 milijona.

Zanimivo je razmerje med žrtvami v Izraelu : Podatek iz leta 2002 : žrtev terorizma /451/, žrtev prometnih nesreč /542/. Tu pa razlika ni velika !

Razmere bi se bistveno spremenile z jedrskim terorizmom.

Kar pričakovano je, da je naslov 11. poglavja Vojna. Avtor ponudi več zgodovinskih primerjav in pristavi, da se danes ~~zdi~~ zde uspešne vojne le še ena ogrožena vrsta.

To dejstvo naj bi zniževalo možnost velike in negotove vojne. Vendar pa je katastrofalna vojna vseeno mogoča, saj "nas pred človeško neumnostjo ne more obvarovati noben bog in noben zakon narave." /stran 214/

12. poglavje ima naslov Ponižnost. Avtor se upira versko-nacionalnim ekstremizmom in se zavzema za umerjenost ali ponižnost.

Ker Harari kritizira tudi judovsko samozagledanost, ga to izpostavlja hudi kritiki judovskih fundamentalistov. Npr.

stran 225 : "Monoteizem je bil z etičnega vidika verjetno ena najslabših zamisli v človeški zgodovini." /!!!/

Nedvomno pomenijo monoteizmi neznansko povečanje uničevalnega sovraštva do drugovercev. Politeizmi so versko strpnost in ne poznajo verskih vojn.

Harari ob koncu poglavja po svoje nastopi proti verskemu fanatizmu, ki ga je tudi pri tradicionalnih ~~tax~~ Judih veliko. Takole pravi /stran 230/ : " Ljudem vseh prepričanij bi koristilo, če bi ponižnost jemali nekoliko resneje."

Razmišljanje verah se nadaljuje v 13. poglavju Bog.

Avtorjev pogled na pojem boga je agnostičen in odprt.

Zaveda se, da je zamisli in predstav o bogu in o bogovih mnogo. Stran 231 : " Ko ljudje govorijo o bogu, včasih govorijo o veliki in veličastni uganki, o kateri ne vemo prav ničesar."

Nedvomno se je Harari zelo zameril tradicionalnim Judom, ko je relativiziral vsebino ranih svetih knjig /stran 232/ : " Do ^{mojem} ~~mojem~~ znanstvenem vedenju so vsa ta ^{sveta} ~~sveta~~ besedila napisali domiselni homo sapiensi. * So le zgodbe, ki so si jih izmislili naši predniki, da bi uzakonili družbene norme in politične sestave." In dalje : "Sam se nikoli ne neham čuditi skrivnosti obstoja - vendar nikoli nisem razumel, kakšno zvezo imajo z dlakocepskimi zakoni judaizma, krščanstva in hinduizma." Hararijevo čudenje skrivnostim sveta in verski fanatizem sta pač skrajno nasprotni miselni izhodišči.

Stran 233 : " Kozmična skrivnost nam seveda niti najmanj ne pomaga pri ohranjanju družbenega reda."

Po mnenju nekaterih je vera potrebna za obstoj morale /prim. Voltairov izrek o bogu !/ Avtor takemu gledišču oporeka : /stran 234/ "...vera v boga ali druge verske doktrine ni ^{uj} njuni pogoj za moralno vedenje." In dalje : " Moralnost ne pomeni spoštovanja božjih ~~zakonov~~ zapovedi, temveč zmanjševanje trpljenja."

In sklep poglavja : " Kot so dokazala zadnja stoletja, ^m ~~nam~~ ni treba izgovarjati imena boga, da bi živeli moralno." Čeprav Harari ne omenja Kanta, mu je nedvomno blizu Kantov visoki moralni zakon.

Od bogov prehajamo v 14. poglavju v Sekularizacijo.

Stran 237 : * Za sekulariste " je posvetnost pozitiven in dejaven svetovni ^r ~~na~~zor , ki ga opredeljuje koherenten nabor vrednot..."

Posvetni etični kodeks, ki vključuje resnico, sočutje, enakopravnost, svobodo, pogum in odgovornost, je po Hararijevem ^{ne} ~~menju~~ sprejemljiv tudi za različne vernike.

Avtorjevo idejno odprtost ilustrira naslednji stavek /stran 247/ : "

"Pri sprejemanju najpomembnejših odločitev v zgodovini življenja bi osebno bolj zaupal tistim, ki priznavajo nevednost, kot onim, ki pravijo, da so nezmotljivi."

Od omenjene nevednosti v 14. poglavju pridemo do 15.

Poglavja Nevednost.

Avtor utemeljeno spodbija našo vednost in pravi /stran 252/ "Posamezniki o svetu vedo pre sramotno malo." Problematično

pajetudi skupinsko odločanje v liberalnih demokracijah :

skupnost številnih posameznikov še vedno ve premalo o svetu!

V zadnjem stavku poglavja /stran 256/ si zada avtor tole

vprašanje " : " Če ne zmoremo razumeti sveta, kako naj upamo, da bomo vedeli, kaj je prav in kaj narobe, da bomo ločili med pravico in krivico ?"

Omenjeni stavek je prehod 16. poglavju Pravičnost.

Kot v večini poglavij nas avtor vodi v dilematičnost med

vrednotami in med stvarno življenjsko prakso. Ali se dajo v zapletenem svetu reševati nešteta življenjska vprašanja ?

17. poglavjeima naslov Post-resnica. Bistvo poglavja bi lahko izrazili z znanim stavkom, da stokrat ponavljana propagandna laž postane resnica. To se vedno prakticira v politiki in v ideologiji. Na strani 267 avtor lakonsko ugotavlja :

"Ljudje pravzaprav od nekdanj živimo v dobi post-resnice."

In dalje /stran 271/ : " Stare religije niso bile edine, ki so za utrditev sodelovanja uporabljale zgodbe."

Da bi ločili resničnost od izmišljije predlaga avtor dvoje :

1. "... če hočete zanesljive podatke, jih pošteno plačajte."

2.... "poskusite brati ustrežno znanstveno gradivo, če se vam zdi neko vprašanje še zlasti pomembno." /strani 277-278/

Na koncu poglavja avtor opozori napomen znanstvene fantastike.

Novo 18. poglavje je Znanstvena fantastika.

Takole izjavi Harari /stran 280/ : " Na začetku 21. stoletja je znanstvena fantastika morda najpomembnejši umezniški žanr." /!!!/ Avtor ~~se~~ več pozornosti posveti filoma Matrica in Trumanov šov ter znanemu Huxleyevemu romanu Krasni novi svet.

19. poglavje Izobrazba se začne^e udarnim stavkom : :

"Človeštvo je sredi sprememb, kakršnih ~~se~~ še ni doživelo - vse naše stare zgodbe se ~~se~~ ^{da} dajo, nove zgodbe, ki bi jih zamenjala, pa še ni." Podnaslov poglavja Sprememba je edina stalnica nakazuje ste^eresno situacijo novejših generacij ob nenehnih biotehnoloških spremembah.

Avtor načinja vprašanje šolstva v svetu, prenapolnjenem z informacijami.

Stran 296 : " Kaj bi torej morali poučevati ? Številni pedagoški strokovnjaki pravijo, da bi ^{vse} ~~morali~~ šole posvetiti poučevanju štirih K-jev - kritičnega mišljenja, komuniciranja, kooperativnosti, ~~in~~ ^{os} inkreativnosti."

Avtor takole nakaže prihodnost /stran 297/ : " Leta 2048 se b^o morda morali ljudje spoprijemati s selitvami v kiberprostor^s pretočno identiteto spola in z novimi čutnimi doživetji, ki jih bodo ustvarili računalniški vsadki." (!!!)
In dalje /stran 298/ : " Življenje bo pokalo po šivih in med različnimi obdobji življenja bo vse m^a njša kontinuiteta."

In stran 302 : " Živimo v dobi vdorov v ljudi."

In še /stran 302/ : " Če b^o algoritmi res bolje kot vi razumeli, kaj se dogaja v vas, se bo pristojnost prenesla nanje." 20. poglavje Smisel se usmerja k bistvenim miselnim vprašanjem : Kdo sem ? Kaj bi mo^ral početi v življenju ?
Kaj je smisel življenja ?

Čeprav ljudje živimo v svetu zgodb, avtor trdi : Življeje ni zgodba. A ko navaja številna življenjska dejstva vsaj zametki lokalnih zgodb. Stran 324 : " Ortodoksni Judje se v tem času /Opomba : v času šabata, nedelovnega dne/ vzdržujejo vsakršne vrste dela, celo trganja toaletnega ~~papirja~~ papirja z zvitka na stranišču. /!!!/ /Opomba : Tu se vidi, da skrajno sledenje prastarih določil blokira vsako nujno družbeno dejavnost, npr. zdravstvene posege !/ Politično vplivni judovski (izraelski) tradicionalisti so npr. dosegli, da v šabatu ne vozijo vlaki in avtobusi !

Ali je smisel nujna življenjska postavka ? Avtor citira Budo, ki "pravi, da življenje nima posebnega pomena in da ljudem ni treba stvariti nobenega smisla."

Na koncu poglavja pove avtor tole : " Če torej hočete poznati resnico o stvarstvu, o smislu življenja in o lastni identiteti, je najbolje opazovati trpljenje in se poglobljati vanj."

Zadnje 21. poglavje je preesenetljivo Meditacija.

Stran 347 : " Od prvega tečaja leta 2000 sem začel meditirati po dve uri na dan, vsako leto pa se za mesec ali dva umaknem v zaatočišče na daljšo meditacijo. To ni beg pred resničnostjo - to je iskanje stika z resničnostjo." /!!!/

Stran 351 : "Meditacija je pripomoček za neposredno opazovanje uma."

Zadnji stavki knjige : " /stran 353/ : "Nekaj let ali desetletij lahko izbiramo. Če se potrudimo, še vedno lahko ugotovimo, kdo smo v resnici. Toda če hočemo izrabiti to priložnost, je za nas bolje, da to naredimo -zdaj."

Ali nas "arari usmerja k starogrškemu izreku Spoznaj samega sebe ?

2. SPISANKA

17

O izjemni biografiji evropsko pomembnega Hrvata

dr. Anteja Cilige /Ob knjigi Anteja Cilige :

Svedok največih laži dvadesetog stoljeća..., Zg. 2001/

Ime Anteja Cilige /1898-1992/ sem že srečal v kaki politični

ali v zgodovinski knjigi, a o njem nisem vedel tako rekoč

nič. Lani /2019/ pa sem prebral nadvse zanimivo knjigo

Ivane Petruško Vinda^krijević : Od Oktobra do otpora : Mit o

sovjetsko-jugoslavenskom bratstvu u Hrvatskoj i Rusiji

kroz književnost, karikaturu i film /1917-1991/, Zg. 2018.

V tej knjigi pa je Ante Ciliga podrobneje predstavljen,

saj je kot vidni hrvaški komunist živel od leta 1926 v

Sovjetski zvezi, leta 1930 pa je bil aretiran /trockizem !/

in je bil kot politični jetnik zaprt v Sibiriji. Tam je

ostal do leta 1935. Skušal sem več izvedeti o tej svojski

osebnosti in srečno sem se dokopal do knjige, ki jo obrav-

vam v tej spisankiž

Naj omenim, da je knjiga, ki jo je uredil književni kritik

Branimir Donat, neke vrste Ciligovo izbrano delo. Naslov

knjige je počitno urednikov, vsebinaknjige pa je naslednja :

Sam kroz Evropu u ratu /1939-1945/ /spomini/ - Protiv

unitarističkog koncepta jugoslavenske kompartije /članki/ -

Politička razmatranja iz Nove Evrope /članki/ - Pisma -

Testament /zelo studiozni testament !/.

Da pa bi se moji bralci in bralke vsaj bežno seznanili

z nenavadno in s presenetljivo biografijo Anteja Cilige,

bom navedel vrsto podatkov, ki jih povzemam po Donatovi

spremni besedi v knjigi.

Ante Ciliga se je rodil v istrski vasi Šegoti[✓]ći leta 1898, ~~ta~~ torej v času Avstrije. Osnovno šolo in del srednje šole je obiskoval v letih 1905-1914 v Mostarju /tam je živel njegov premožni stric/. Že zgodaj je bil politično dejaven. Leta 1914 so ga zaradi protiavstrijske dejavnosti izključili iz mostarske gimnazije, leta 1915 pa še iz pazinske gimnazije.

ko se je njegova družina ^eprselila v Brno, je maturiral leta 1917 tam. Zatem se je vpisal v višjo gospodarsko šolo v Križevcih in postal že tajnik socialnodemokratske stranke Hr^vatske in Slavonije. Zaprli so ga že v Križevcih, a je iz zapora pobegnil ter agitatorsko deloval v Varaždinu in v ~~Ko~~ Kočevju /!/. Kot poklicni revolucionar hitro menja države in mesta /Madžarska, Dunaj/. Leta 1919 pa se v Pragi vpiše na filozofsko fakulteto ! V poletnih počitnicah se vrne domov v ^b ~~Is~~ro /takrat zasedeno od Italijanov !/. Sodeluje na kongresu italijanskih socialistov v Trstu. Aretirajo ga v Trstu in v Kopru. Zatem je med organizatorji Proštinskega in ^l Tabinskega upora. Nadaljuje pa študij v Pragi.

Na Dunaju se poroči v pravoslavni cerkvi z "Makedonko, zdravnico Ljubo Volčevo. Nato ilegalno deluje v Zagrebu v komunističnem gibanju in se uveljavlja kot publicist. Leta 1924 doktorira v Zagrebu s tezo o O socialno-filozofskem aktivizmu Rudolfa Goldsheida. Leta 1925 ga zaprejo in zatem izženejo v Italijo. Vrne se v domači kraj, a kmalu odide na Dunaj.

CKKPJ pošlje leta 1926 Ciligo v Moskvo kot ^{predavatelja} ~~uslužbenca~~

v jugoslovanskem sektorju Komunistične univerze nacionalnih manjšin Zahoda. Postane tudi informator za Jugoslavijo v Kominterni ! Na univerzi /b/ olje : na politični šoli/ predava Ciliga politično ekonomijo, zgodovino Zahoda, zgodovino

Septembra 1941 Ciliga zapusti Pariz in se vrne v domači kraj. Želi p^arditi na Hrvaško / v NDH/, saj si hoče ogledati tamkajšnja dogajanja na lastn^e p^oči. Bil je hrvaški pa^tiot, a ni maral ustaš^ejskega režima. Dobi vizum NDH in odide v Dubro^vnik, kjer živi nje^j o^valočebažena zdravnica. Zatem obišče še strica v Mostarju in se napoti proti Zagrebu. A že v Sisku ga aretirajo /ironija : na^temelju jugoslovanske tiralice proti Ciligi kot komunistu !/. Najprej je zaprt v Zagrebu, nato pa odveden v uničevalno taborišče Jasenovac /izjemni del Ciligove avtobiografije !/. Ustaške oblasti so si premislile /ali so šele z zamudo i^zvedele za Ciligovo protikomunistično nastopanje in za tovrstno nje^jovo pisanje ?!/ in ga konec leta 1942 spet privedle v Zagreb. Januarja 1943 so ga izpustili in v Zagrebu je Ciliga preživel celo leto 1943 in prvo polovico leta 1944. Pisal je v katoliško revijo Spremnost.

Sledi najpresenetljivejši del Ciligove vojne epopeje. Namesto da bi ostal v razmeroma mirnem Zagrebu, si je hotel *opledati* ključno vojno dogajanje v Nemčiji, in to kar v Berlinu !!! /Berlin je bil takrat že stalno bombno napadan !/ Odšel je najprej na Dunaj /takrat tudi že letalsko napadan/, avgusta 1944 pa je nadaljeval pot v Berlin. Takole pravi v knjigi /stran 282/ : "U drugoj polovici kolovoza otišao sam prvi put u Berlin. Nestrpljivo sam očekivao ispunjenje ovog svog sna, vrhovni cilj mog puta kroz Evropu u ratu." /!!!!/ Obisk Berlina je moral Ciliga utemeljiti z obiskom hrvaškega poslaništva v Berlinu ! Tako si je Ciliga na lastn^e p^oči ogledoval zadnje mesece vojne sredi Nemčije ! Ponovno gre tu za neznansko zanimivi del Ciligove avtobiografije in njegovih političnih razmišljanj.

Februarja 1945 se je Ciliga odločil za odhod iz Be4lina in razmišljal, kam naj se usmeri : ali proti Bavarski /v bodočo ameriško okupacijsko cono !/ ali proti Hamburgu / v bodočo angleško okupacijsko cono !/. Prevladalaje bavarska smer in Ciliga je pričakal Amerikance v Landecku. Tu se končajo Ciligovi vojni spomini. Ciligovo razgibanano življenjepa se je nadaljevalo pon vojni. Žal urédnik Donat ni nadaljeval Ciligove vsaj kratko povzete življenjske poti. Iz porušene Nemčije je Ciliga prešel v Švico, nato pa se je ponovno nastanil v Parizu in tam književno deloval.

Zelo pogrešam v knjigi podrobno Ciligovo knjižno bibliografijo.

V slikovnem gradivu pa so prikazane te knjige :

Sam kroz Evropu u ratu : Drugi svjetski ^{rat} u doživljajima vanstranačkog čovjeka, I, Pariz 1954.

Crise d'etat dans la Yougoslavie de Tito, Pariz 1974.

Dix ans au pays du mensonge déconcertant, Pariz 1977.

/očitno 2. izdaja knjige iz leta 1938/.

Après la Russie 1936-1990, Pariz 1994 /že posmrtna izdaja/.

Ciliga se je leta 1990 vrnil v ~~de Hamburgo~~ Hrvaško in

~~na danje~~ ¹⁹⁹² leto tam umrl. Leta 1991 se je Donat s Ciligo

v Zagrebu pogovarjal. Ciligamu je povedal, da je svojo prvo knjigo o Rusiji pisal v ruščini, nato pa je bila preve-

dena v francoščino. Drugo knjigo Sibirija, zemlja izgnanstva

i industrijalizacije je pisal od 1938 do 1941, a je izšla šele leta 1950. Med vojno je izšla v Zagrebu njegova spominipisna knjiga

Deset godina u S.S.S.R. Leta 1944 pa so izšle v Zagreb^u njegove

istrske zgodbe : Štorice iz Proštine /v dial^{ek}tu ~~u~~ in

s psevdonomom Tone Valić/.

3. SPISANKA

22

Ob Amedejinem članku Enakost, pravica in odločba

/revija Misteriji, februar 2020/

Po dveh ohsežnostno maksimalističnih spisankah je čas za minimalistično spisanko. Bistra Amedeja je pet natresla nekaj političnih resnic v februarskih Misterijih.

Avtorica začenja s 14. členom naše ustave, v kateri piše, "da smo pred zakonom vsi enaki!". Seveda je proklamirana

enakost le najstvo, vsakovrstna neenakost /neenakopravnost/ pa je dejstvo. Enako je tudi s pravico, ki je idealno najstvo, medtem ko je pravo /funkcioniranje prava/ praktično dejstvo. Edino odločba je v naslovni trojici pojmov le dejstvo.

Amedeja nam navrže nekaj podatkov o enakosti :

1. "Kreatorka angelskih piškotov, nujno potrebna naši naciji, je dobila slovensko državljanstvo v treh dneh. Enakaženska z visoko izobrazbo in z iskanimi delovnimi izkušnjami mora biti zanj vsaj tri leta poročena z domoročcem."

/Moj komentar : verjamem, da so merila za doseg našega državljanstva zelo gibljiva./

2. Š "Sodba bivše predsednice uprave bivše Probanke, ki je nekam založila /naših/ 17 milijonov evrov, je razveljavljena. Mali "povratnik s pedigrejem" je zaradi kraje telefona kaznovan z enoletno zaporno kaznijo."

/Moj komentar : Da veliki in mali kriminal nista obravnavana enako uspešno, je splošno znano. Bančniki so sistemsko zaščiteni in se jim izgubljeni milijoni ne štejejo v zlo. /Bodo že zadevo uravnali davkoplačevalci !/. Odmeven je bil primer bivšega bančnega direktorja, ki je pogodbeno dobil visoko nagrado za delo v banki, ki ni bila uspešna !/

3. "Država ceni migrantskega otroka brez spremstva na 2000 evrov, otroka iz socialno šibke štiričlanske družine pa na 402 evra mesečno /toliko je vanju pripravljena investirati/." /Moj komentar : presenetljivi neli slovenski, ampak kar evropski pojav je, da so migranti obravnavani prednostno pred domačini, kar je narobe svet !/

V poglavju Politična kriminalna združba avtorica opozarja spregu zakonodajne, izvršne /torej politične/ in sodne oblasti ter pravi : " Torej nam politična kriminalna združba piše zakone, sodna kriminalna združba sodbe, , njuna sorošoidna globalna politična sprega pa nam uničuje državo in posameznikež"

Udarni sklepni odstavek Amedejinega članka se glasi : *

"Na sodišča ne gremo po pravico, temveč po odločbo, ki je salomonovski prok^{on}ut slalomiranja med ustavo, členu kazenskega zakonika, osebnimi svoboščinami, mednarodnim pravom, akti, podatki, obvezujočimi in neobvezujočimi /sic !/, mednarodnimi /ne/sporazumi in seveda sodnikovo presojo. Da se slednji opere osebne odgovornosti, je izrečena v imenu ljudstva.

Katerega ljudstva ?"

/Moj komentar : Ponavljam avtoričino vprašanje : Katerega ljudstva ? Našega ljudstva prav gotovo ne, saj ljudstvo ne nastavlja sodne oblasti! Fraza v imenu ljudstva je podedovana iz komunističnega časa, ko je bilo v izrazoslovju različno uporabljano. V sodstvu je bilo ljudstvo kar sinonim za komunistično oblast. Čas bi že bil, da se začanja razsojati v imenu zakona, pa čeprav vemo, da je bistvo zakonodaje njena ^{ljudstvo} luknjičavost. A glavno dejstvo je : Če v vseh treh oblastnih sferah prevladujejo "naši", se bodo ti "naši" brez težav dogovorili o vsem.

Ali je hipnotična regresija dokaz za reinkarnacijo ?

O hipnotični regresiji sem že večkrat bral, a šele zdaj si resno zastavljam vprašanje v naslovu spisanke.

Hipnotični pacient /delovna^Loznaka/ pride k hipnotičnemu terapevtu /delovna^Loznaka/, da bi ga le-ta hipnotiziral in ga pripravil do vpogleda v njegova /morebitna/ prejšnja življenja. /Prim. knjiga Sporočila iz onstranstva, Lj. 1991, poglavje Hipnoza in vračanje^L prejšnje življenje./

V hipnotičnem stanju "pacient" ~~xxxxxxxx~~ pove o svojih prejšnjih življenjih. Pacient v svojem stanju ne more zavestno lagati ali si izmišljati zgodb. Kako torej razložiti pacientovo pripoved ? Ali je pacient bral ali slišal zgodbe^L starih časih in se zatem sam zavestno pos^Lavljal v preteklost, zdaj pa v podzavest^rem stanju pripoveduje tuje zgodbe ?

Kakšne^L možnosti^L razlage hipnotične regresije^L nam ponuja prej omenjeno poglavje v citirani knjigi ?

Stran 107 : "Parapsihološke^L hipnotične^L regresije^L vključujejo tudi možnost, da se informacije o prejšnjem življenju^L telepatsko prenašajo od hipnotizerja do hipnotiziranca." /!!!/

Stran 107-108 : "Nadaljnja^L parapsihoška^L razlaga^L upošteva pojav jasnovidnosti. Tako^L bi lahko oseba v hipnozi prejela informacije s povsem drugega prostora in časa, npr. prebrala odstavek iz zaprte knjige. Jasnovidnost in telepatske sposobnosti hipnotizirane^L osebe se lahko kombinirajo z ustreznimi sposobnostmi drugih oseb, prisotnih in odsotnih..." (!!!)

Stran 108: " Spiritisti, ki odklanjajo teorijo o reinkarnaciji, pojasnjujejo hipnotični regres kot informacije, ki jih dobimo od duhov." (!!)

Stran 108: " Končno poznamo še razlago s pomočjo t.i. "etrskega spomina"... Vse ves^lje naj bi prežemala najfinejša snov, eter /stari Indijci so ga imenovali akaša/, v njej pa naj bi bilo odtisnjeno ali zapisano vse, kar se je /zgodilo/ in ~~in~~ se bo zgodilo od začetka sveta dalje. Morda je naš duh v posebnih razmerah sposoben brati take zapise." (!!)

Tu velja omeniti zgodbo najslavnejšega ameriškega jasnovidca Edgarja Caycea /1877-1945/. Ker je bil kristjan, je zavračal teorije o reinkarnaciji kot nekrščanske. Potem pa se je zgodilo naslednje /stran 106/ : " Nekega dne leta 1923 pa mu je nekinotrok ^lsedel v naročje in mu ^{de}govoril : " Skupaj sva bila nareki in trpelal^lakoto." Cayce je postal pozoren, kajti spomnil se je na ^ssanje, o katerih je pripovedoval samo najbližjim sružinskim ^{la}članom : na reki Ohio so ga ^lzasledovali in ubili Indijanci." Zatem je prijatelj Caycea nagovoril, naj se prepusti hipnotični regresiji. Res je to storil in po regresiji ^{el}zeči verjeti v reinkarnacijo, s tem pa postal krščanski heretik. Iz omenjene regresije so omenjena 3 Cayceova prejšnja življenja : svečenik v starem Egiptu, ranocelnik med trojansko vojno in britanski vojak med kolonizacijo Amerike. Zastavlja se vrsta vprašanj : ali se hipnotiziranec spominja samo nekaterih svojih življenj ? Ali duše stalno krožijo v novih telesih ali le občasno zapuščajo svojo ^lstralno sfero ? Kako poteka premeščanje duš ? Kdo ali kaj preusmerja te duše ?

In še in še... Naslovno vprašanje ostaja neodgovorjeno.

Mordabo naj ^lodgovoril kdo od mojih bralcev ali bralk ?!

5. SPISANKA

O naši Dadi v 70. letih in zdaj

Pisalo se je leto 1973 in v 7.-8. številki revije Dialogi je izšla Mala Dada antologija v izboru in v prevodu Jolke Milič. Uf, sem si rekel, to bo živahna popestritev za kako šolsko uro^oo avantgardni evropski književnosti.

Obenem pa se mi je takoj vsiljevala gledališka izvedba dadaističnih tekstov, ki bi jo realizirala naša dijaška dramska skupina.

Ker ~~o~~ smo imeli več dekleškega "kadra", sem izoblikoval izvedbeno skupino 6 deklet in enega fanta /7, 7, srečno število !/. Ekipo so sestavljali : Jana Habjan, Pika Hribar, Biša Klančar, Darja Savnik, Sabina Stariha, Mirjam Zemljak in Srečko Krevs. /Poznejši zamenjavi sta bili še : namesto Jane Habjan Nataša Kotnik in namesto Darje Savnik Alenka Zor./

Po nekaj letih smo našo Dada soarejo ponovili z novo zasedbo : Milena Bartolič, Jana Cedilnik, Katra Marčnik, Breda Jernejčič, Nina Kosmač, Inge Waschel in Andrijan Lah.

Skupaj smo izvedli 10 Dada soarej. A vrniti se je treba k izhodišču.

Dadaistični teksti znanih avtorjev /npr. Louis Aragon, Johannes Baader, André Breton, Paul Eluard, Richard Huelsenbeck, Walter Mehring, Benjamin Peret, Francis Picabia, Jacques Rigaut, Philippe Soupault, Tristan Tzara idr./ so omogočali izjemno ust^{va}trjalno razgiban^{je}est, tako osebno kot skupinsko. Pomembno se je uveljavljala razpo^loženska improvizacija na sicer stalne izbrane tekste.

Na srečo so se vizualni sledovi naše predstave delno ohranili. Naš prijatelj in umetniški fotograf Dušan Jež je naredil vrsto odličnih posnetkov. K premieri Dada soareje sem ~~pravkar~~ vljudno povabil tudi prevajalko Jolko Milič in vljudno se je opravičila, da ne¹ ptegne priti.

Za socialistično pedagogiko 70. let je bila¹ naša predstava gotovo precej nenavadna. Predstavljali smo namreč kar najširši spekter dadaistične¹ stvarjalnosti : infantilizem, iracionalizem, alogičnost, ludizem, provokativnost, zabavnost, kritičnost, a tudi liričnost / Ponarejeni novec/ in usodnost /Philippe Soupault v svoji postelji/. Seveda ni šlo brez dadaistične destrukcije ~~*~~ /Kako narediš dadaistično pesem/. Pogovarjali smo se tudi v maorščini /ka tangi te kivi - kivi - ka tangi te moho - mo^{ku}go/. In še in še ...

Večina prevedenih tekstov v Mali Dada antologiji je iz¹ leta 1920, ^(koron) tako da je leto¹ s ravno 100-letnica vrhunca Dade, katere začetek se je zgodil v Kabaretu Voltaire v Zürichu leta 1916, njen konec pa se je iz¹tekel v zgodnjih 20. letih. Dada je umetniška destrukcija, ki sledi družbeni destrukciji 1. svetovne vojne in povojnih let. To je čas, ko nastane znano delo Oswalda Spenglerja Zaton Zahoda in filozofsko ilustrira to, kar¹ počnejo v književni produkciji dadaisti. Ne pozabimo na družbeno-politično veliko Dado : na rusko revol^uucijo 1917, na državljansko vojno v Rusiji in na številne družbene pretrese v Evropi.

Naša predstava je sledila¹ bolj vitalistični vsebini Dade kot njeni destruktivnosti.

Ob pripravljanju Dada soareje sem že poznal knjigo Hansa Richterja
 Dada : art and anti-art. Navajam pomenljivo točnost Dade,
 ki jo opredeljuje Richter v svoji knjigi na strani 64 :

"The realization that reason and anti-reason, sense and nonsense,
 design and chance, ~~v~~ consciousness and unconsciousness, belong
 together as necessary parts of a whole - this was the central
 message of Dada."

In ~~R~~je smo po 100 letih Dade ? Doživljali smo in še doživljamo
 neznansko število neodadaističnih pojav^v njih oblik, a vse skupaj
 je le kopiranje zgodovinskih oblik Dade iz 20. let 20. stoletja.
 Močno pa je napredoval v 100 letih zatoh Evrope !

Mestno gledališče v Ljubljani je pred nekaj leti pripravilo
 prijetno predstavitev nekaterih ključnih dadaističnih "klasikov".

Ta prigodni jubilejni zapisek zaključujem z "večno" veljavnostjo
 Soupaultove pesmi Philippe Soupault v svoji postelji :

rojeh v ponedeljek

krščen v torek

poročen v sredo

bolan v četrtek

umirajoč v petek

mrtev v soboto

pokopan v nedeljo

to je življenje Philippa Soupaulta. (1921)

O radikalnem grafitu SMRT VSEM

/kolodvorska avtobusna postaja LPP, zidek ob parku/

Čakanje na ^{av}vatobus sem popestril z ogledom bližnjih plakatov in s pogledom na zidek z mešano pisano robo. A močno je izstopal tako po vsebini kot po obliki grafit SMRT VSEM.

Razmišljanje ob omenjenem grafitu bom začel z njegovo obliko.

Takoj opazim lepo izdelane črke, celotni grafit papklepa še lično črtkama "ograjica", Skratka : gre za poudarjeno estets^o oblikovano sporočilo. Ta ^{est}estetičnost pa takoj odvzame nekaj ostrine sami vsebini grafita !

Grafiti so nekako sodobno ljudsko slovstvo in njihovo avtorstvo ostaja skrito. Ob pomensko skromnih in ob zgolj zidove mazajočih grafutih pa najdemo tudi kaj izstopajočega /vedno me pomensko spremlja anarhistični grafit NIKOLI DELA^TTI ! na stari hiši zraven Stare cukrarne/. Vsekakor je izstopajoč tudi naslovni grafit ~~x~~ te spisanke.

Kdo je predvideni ustvarjalec grafita ? Pričako^vvano je to mlajši moški, najbrž iz študentske generacije, z kikovno sposobnostjo ter z osebno urejenostjo, a tudi s težnjo po uveljavljanju ~~ex~~ v smislu : pogledjte, kaj sem si izmislil !

Za vsebinsko analiz^o sta napisani besedi pravzaprav premalo.

Manjka določno glagolsko sporočilo ali kaj drugega od besednih vrst. Ali naj beremo : SMRT VSEM želim, privoščim, obetam, zagotavljam..., kar je nekak osebni vidik.

Druga mo^vžnost je : SMRT VSEM je za^gotovljena /kar je^l ponavljanje znanega/ ali pa SMRT VSEM preti /kar je nekaj normalnega/.

Nadaljujem z drugim možnim besednim dodatkom : SMRT VSEM

ljudem ali SMRT VSEM bitjem ? In še : ali izraz :vsem ljudem"
ne pa
vsebuje tudi avtorja ali pa gre za SMRT vsem ljudem, ~~razen~~ ^{ne pa} ~~menem~~,
pisca grafita ? Po smrti vseh ljudi bi ostal pisec nekaj časa
gospodar sveta : Robinzon Veličastni !

A vrnimo se še malce nazaj : k različici SMRT VSEM preti.

Dodati bi kazalo tej različici še časovnost, torej : SMRT VSEM
preti kmalu ali SMRT VSEM preti zdaj ! Tu bi šlo za napovedano
bližnjo svetovno družbeno /vojno/ ali za naravno katastrofo,
za uničujočo pandemijo /aktualnost iz Kitajske ?!/ ali celo
za padec asteroida, ki bi popolnoma uničil zemeljsko civiliza-
ciji / prim. Atlantida !/.

Kaj pa, če misli ~~avtor~~ ^{avtor} grafitni avtor na ~~na~~ prijazno smrt :
SMRT VSEM naj bo prijazna /prim. Prešeren : Prijazna
smrt, predolgo se ne mudi/ ?!

In ne nazadnje : Kaj pa, če je grafit le besedni nadomestek
za znamenite srednjeveške mrtvaške plese /prim. Hrastovlje/ ?

7. SPISANKA

31

Ob izvrstnem filmu Romana Polanskega OBTOŽUJEM !
/ s spominjanjem na Polanskega in na Zolaja/

V letošnji januarski programski brošuri Kinodvora sem opazil napoved o izvajanju novega filma Romana Polanskega OBTOŽUJEM ! Minila sta kar dva meseca, da sem dočakal ta film v Komuni /v Kolosej, če so tam že prej vrteli ta film, že dolgo ne hodim/.

Kdo bi si pred leti mislil, da bomo tako radikalno doživeli konec filmske ere. Včasih smo se gnetli za vstopnice in gledali filme v polnih dvorana. Bilo je nekoč... Zdaj pa... Na popoldanskih predstavah je "bmeča" že kakih lo obiskovalcev! Pri filmu OBTOŽUJEM ! je bil obisk nekaj boljši : Bežni pogled na koncu predstave mi je nakazal okoli 15 gledalcev.

Od filma o znani Dreyfusovi aferi konec 19. stoletja in še dalje sem pričakoval veliko, računajoč na sposobnost režiserja.

Film je zaželeno pričakovanje več kot upravičil. Polanski /rojen 1933/ je pri 86 letih ustvaril dognan film, izdelan v potankso¹tih, s precizno predstavitvijo širše družbene, sp¹ivale vojaško-politične afere, ki je temeljito razdelila francosko družbo. Na eni strani je bila vladajoča politična moč, naduti generali, bolj ali manj odkriti francoski antisemitizem /krivično obtoženi in obsojeni častnik Dreyfus je bil judovskega rodu !/, nekritični občudovalci nacije¹in vojske - na drugi strani pa zgolj skupina¹ ljudi, ki so se zavzeli za dva velika ideala : za Resnic⁰ in za Pravico.

poveljal

Režiser sam je v besedilu programske brošure med drugim tole :
 "Ko sem bil še zelo mlad, sem videl ameriški film ŽIVLJENJE
 EMILA ZOLAJA. Pretresel me je prizor, v katerem častnika
 Dreyfusa javno ponižajo. Že takeat sem si rekel, da bom o tej
 strašni zgodbi nekega dne morda posnel film... V tem škandalu
 svetovnih razsežnosti, verjetno največjem poznega 19. sto-
 letja, se prepletajo sodne napake, kršitve pravic in antisemi-
 tizem. V dvanajstih letih, kolikor je trajala, je Dreyfusova
 afera razklala Francijo in pretresla ves svet. Še vedno velja
 za simbol krivice, ki jo je v imenu nacionalnega interesa
 sposobna zagrešiti politična oblast..." (!!!)

V Dreyfusovi aferi je bil stotnik Dreyfus sicer naslovna, ne
 pa glavna oseba. Glavne osebe so bili vojaški in politični
 predstavniki na eni strani in izbrani kulturniki / med njimi
 izstopajoči Zola/ na drugi strani.

Film je vsestransko sugestivni : igralsko, scenografsko, kostumo-
 grafsko, je tako rekoč brez napak. Poudarjena glavna oseba
 je častnik Picquart, ki na svojem uradnem preiskovalnem položaju
 odkrije pravega nemškega vohuna v francoskem glavnem štabu :
 častnika Esterhazyja.

Stališče vojaških poveljnikov je bilo, da je priznanje o
 napaki vojaškega sodišča za vojsko nesprejemljivo, zato mora
 Dreyfus ostati kriv ! Ilustrirajmo generalski vidik zadeve
 z naslednjim dialogom /prim. knjigo Armanda Lanouxa Dober dan,
 gopod Zola, stran 3149/ : " Tretjega seštembra 1896 se
 Picquart sestane z generalom Gonsom, ki ga je načelnik glav-
 nega štaba Boisdeffre pooblastil za to zadevo.

"Kaj pa vam je mar, če je ta Jud na Hudičevih otočjih ? : reče
 general.

"Toda če je nedolžen?"

"Lezakaj bi hoteli obnoviti proces? Bilo bi strašno. Vmešan je general Mercier!"

"Dragi general, človek je nedolžen."

"Če vi to zamolčite, tega ne bo nihče vedel!"

Picquart pa na čast gleda drugače.

"Gospod general, vaše besede so grozne. Ne vem, kaj bom storil, toda skrivnosti prav gotovo ne bom odnesel v grob."

Razkrivanje pravih dejstev pa je postopno predočil napredni tisk in sčasoma omajal militaristično nadutost. Razveseljivo vendarle je, da je iz družbene greznice v zvezi z Dreyfusovo afero navsezadnje le izšla zmaga Resnice in Pravičice. Tavelika ideala nikaor ne zmagujeta večinsko...

Od samega filmaprehajam k avtorju filma. Tudi Roman Polanski je judovskega rodu /njegova mati je bila žrtev v nemškem koncentracijskem taborišču/ in razumljivo je, da se je svojega najnovejšega filma lotil kar najbolj zavzeto. Sicer pa je bil Polanski moj priljubljen režiser že v davnih mladih dneh. Zdi se mi, da sem gledal že njegov prvi celovečerni /še poljski/ film Nož v vodi. Film je bil na Poljskem uradno kritiziran in režiser se je sredi 60. let odpravil v inozemstvo. Vedel je, da je film na Poljskem politično strogo kontroliran.

Večinska usmeritev filmov Polanskega so bile srhljivke. Navdušen sem bil nad njegovo vampirsko parodijo Ples vampirjev, ki sem jo gledal večkrat. V tem filmu je režiser tudi igral.

Resna srhljivka je bil film Rosemaryjin otrok /po romanu Ire Levina/ s satanistično vsebino in z odlično igro Mie Arrow. Tudi ta film mi ostaja v trajnem spominu.

Po tem filmu je doživel ~~režiserxxx~~ Polanski hud osebnin pretres :
satanistična skupina Charlesa ^Mansona mu je ubila ženo, igralko
Sharon Tate!

Linija vrhljivih filmov Polanskega pa se je nadaljevala.
Leta 1971 je ^{el}slučil Macbeth /po ~~xxx~~Shakespearovi tragediji/.
Najbrž je najbolj umerjeni film Polanskega Tess /1979 - po
Hardyjevem romanu/, čeprav je tragičnost tudi tu navzoča.

V1 Bolj medlo se spominjam avtorjevega filma Kitajska četrt.
Zdaj pa prehajam k ZOLAJU, ki je bil med mojimi najpriljubljenjšim
pisatelji v gimnaziji in^š na unive^zsi. Stilistično so ga
prekosili modernistični pisatelji 20. stoletaja, a Zola ostaja
vrhunski romanopisec 19. stoletja. Po udeležbi v Dreyfusovi
 aferi pa ostaja trajna tudi Zolajeva človeška veličina.

Ko se je Zola na podlagi razkrite dokumentacije v tisku
peepričal, da je Dreyfus krivično obsojen in zaprt, se je odločil,
da bo v afero posegel tudi s svojo besedo. Znan je njegov zgo-
dovisⁿⁱki stavek : " Resnica je napohodu in nič je ne more zausta-
viti." Njegovo prelomno in pogumno dejanje pa je zlasti
izjemno ostrⁱ članek v časniku L'Aurore /Zarja/, v katerem je
imensko napadel vrsto vojaških in političnih veličin.

Časopisni naslov Zolajevega članka pa je pridal urednik časnika,
* poznejši znani politik Clemenceau : OBTOŽUJEM !
Vendar pa naslov izhaja iz Zolajeve dikcije v članku.

Citiram zaključni del Zolajevega članka /prim. o.c., str. 331/:
"Obtožujem podpolkovnika Du Paty de Clama, da je bil, nevede,
vsaj tako upam, s^azanski pobudnik juridične zmote in da je
potem tri leta branil svoje zlonosno delo z raznimi, najbolj
neumnimi in najbolj nesramn^{im}i mahinacijami.

V1 PRIPOROČAM PA BRANJE AVTOBIOGRAFIJE POLANSKEGA
Z DUHOVITIM NASLOVOM: ROMAN O POLANSKEM!

Obtožujem generala Merciera, da je, čeprav bolj zaradi pomanjkljive inteligence, postal skrivec pri eni izmed največjih krivic tega stoletja.

Obtožujem generala Billota, ker je imel v rokah jasne dokaze o Dreyfusovi nedolžnosti, a jih je zamolčal in s tem storil zločin proti človečnosti in pravici, in sicer s političnim ciljem, da bi tako rešil kompromitirani glavni štab.

Obtožujem generala Boisdeffra in generala Gonsa, ker sta postala sodelavca pri istem zločinu... Obtožujem generala Pellieuxa in majorja Ravaryja, ker sta vodila zlačinsko preiskavo...

Obtožujem tri strokovnjake za pisavo, gospoda Belhomma, Varinarda in Couarda, ker so podpisali lažna in varljiva poročila... Dobro se zavedam, da se s tem izpostavljam udarcu 30. in 31. člena zakon^o tisku, sprejetega 29. 7. 1881, po katerem se kaznujejo p^ostopki obrekovanja. Izpostavljam se p^ostovoljno.

Čakam."

Proti Zolaju se je zdaj sprožila neznanska gonja antidreyfusovskega časopisja, sledili pa so sovražni nastopi nahujskane množice. Zolaju so grozili celo s smrtjo. Proti njemu je začel sodni proces in Zola je bil obsojen. Na dodatnem procesu so Zolaja tožili vojaški sodniki! Prijatelji so svetovali Zolaju, naj se za nekaj časa umakne v Anglijo, in res je Zola odpotoval tja, še preden se je oblast odločila, kaj naj stori z njim. Leta 1899 je bila razveljavljena sodba proti Dreyfusu iz leta 1894. Proti njemu se je začel nov proces.

Zola se je takrat vrnil v Francijo, ki je bila še vedno v razburkanem stanju. Čeprav je bil Esterhazy že popolnoma

razkrinkan, je vojno sodišče ponovno obsodilo Dreyfusa, a z nekakimi omilitvami! "Kako strašna slepota je človekay!" Socialistični politik Jean Jaurès je ob tej sodbi izrekel vojnemu sodišču tole: "Sam sebe ste zbrisali s seznama razumnih ljudi!"

Dreyfusova afera je trajalaše do leta 1906, ko je bil Dreyfus končno rehabilitiran in je napredoval v majorja.

In kaj se je dogajalo z Zolajem? Ustvarjal je svoj ciklus romanov Štirje evangeliji /modernega časa/: Plodnost, Belo, Resnica, Pravica.

Leta 1902 pa se je zgodilo naslednje: ^{et}Prejeto Zolaju s smrtjo so očitno privedle do Zolajeve smrti! Poglejmo nekaj skrajno sovražnih besednih napadov na Zolaja /prim. o.c., stran 409/:

"Kje je nova Charlotte Corday, ki bo rešila Francijo tvoje gnilebe?"

"Na tvojo glavo je razpisan nagrada. - Umazana svinja in židovski prodanec. Prihajam z nekega svetanka, kjer smo sklenili, da

moraš krepniti... - Ti, Zola, ti avtor Beznice, izdajalec in prodanec. Smrt, smrt, ti umazani svinjski žid!... - Zakaj med svojimi pričami nisi navedel nemškega cesarja, ki te plačuje skupaj s svetovnim židovstvom..." /!!!/

Nekega jutra so našli Zolaja v njegovi sobi mrtvega, gospa Zola pa je bila še živa in so jo rešili. Ali je bila nesreča ali umor? Dejstvo je, da je bila peč zamašena in da se je Zola zastrupil z ogljikovim monoksidom.

Morda je resnica v tej izjavi iz leta 1927: Neki neimenovani pečar je gospodu Macquinu izjavil, Macquin pa je to izjavo prenesel v javnost /prim. o.c., stran 408/:

"Gospod Macquin, zdaj vam bom povedal, kako je umrl Zola.

Zaupam Vam in razen tega je stvar že zastarela, z to se ne bojim.

Zolaje bil namerno zadušen. Zamašili smo dimnik njegovega stanovanja. In sicer takole : na sosednji hiši smo popravljali streho in dimnike. Ker smo ~~se~~ ¹prosto ²gibali po hiši, smo lahko našli Zolajevo ^{di}dimno cev in jo zamašili. Naslednjega dne smo jo zelo ~~xx~~ ~~zelo~~ zgodaj spet odmašili. Nihče nas ni videl. Ostalo veste." Iz omenjene ¹izjave ni razvidno, ali so pečarji /morda zagriženi antidreyfusovci ?/ zamašili peč ^{od zele}sami ali pa so bili verjetneje nagovorjeni od drugih, da so to storili.

Vendar pa iz gornje izjave izhaja zelo verjetna ¹resnica o Zolajevi smrti.

Anatole France, tudi eden francoskih pisateljev, ki se je ~~zav-~~ zemal za resnico in za pravico v Dreyfusovi aferi, je ¹ob Zolajevi smrti izjavil : "Zola je bil trenutek vesti človeštva." Idejna sled Dreyfusove afere je ^utudi v zadnjih dveh Zolajevih romanih ⁴ v ~~Pravici~~ ~~Resnici~~ in v Pravici. Zaradi Zolajeve ²prejgodnje smrti je ostala Pravica nedokončana ... ~~xZolajeva smrt xPravica x~~ Zola pa je postal žrtev sovražnikov PRAVICE ...

O pravi knjigi za izredne razmere
/Arthur Bloch : Murphyjev zakon in drugi razlogi, da stvari
gredo narobe, 1991/

Z znamenitim Murphyjevim zakonom sem ^{se} prvič seznanil pred
približno 40 leti. Nekdo mi je posodil knjigo v angle-
ščini in jaz se jo dal takoj skopirati. V knjigi je bilo
navedeno, da sta ^{dva} natisa knjige izšla leta 1977, dva
natisa pa leta 1978. Ker sem ušel iz šolstva ^{že} leta 1977,
je jasno, da nisem mogel več dijakov zabavati z izbranimi
murphyjevskimi modrostmi.

Nato ^{sem} kupil hrvaški prevod "Murphyja" /vsekakor 80. leta/,
a se mi je ta knjiga v zmedah časov izgubila : ali mi je kdo ni
vrnil ali pa sem jo komu poklonil, ~~potem~~ potem ko je knjiga
izšla leta 1991 v slovenščini /založba Karantanija, zaslužni
založnik David Tasič/.

Da pa je "Murphy" bistveni življenjski priročnik, kar moderni
brevir, ~~pa~~ ni nobenega dvoma. Poplava ostroumnih, duhovitih
in humornih izrekov nas na kratko seznanja s širšo življenj-
sko problematiko.

Navajam najprej izhodiščni Murphyjev zakon : ČE LAHKO GRE
KAJ NAROB, BO NAROB TUJI ŠLO. Temeljni zakon pa je
spodbudil pravi ognjemet izpeljav in različnih domislic,
razvrščenih po vsebini. Poglavja v knjigi so naslednja :
Osnovni zakon in izpeljave

Družbene zakonitosti

Naravne zakonitosti

Knjižne in časopisne zakonitosti

Računalniški zakoni

Delavski zakoni

Laboratorijske zakonitosti

Uradniške zakonitosti

Šefovski zakoni

Zakonitosti sestankovanja

Zakoni strokovnosti

Življenjske zakonitosti.

V sledenju Hamletovi misli Pripravljen biti - to je vse
si oglejmo nekaj udarnih izrekov za naš katastrofični čas :

Murphyjeva filozofija : Smehljaj se..., jutri bo slabše.

Bolingov postulat : Če se dobro počutiš, ne skrbi. Minilo bo.

Gattusov razširitev Murphyjevega zakona : Nič ni tako
slabo, da nebi moglo biti še slabše.

Gimsbergovi teoremi : 1. Ne moreš zmagati. 2. Ne moreš
igrati neodločeno. 3. Celo igre ne moreš prekiniti.

Murphyjev zakon termodinamike : Pod pritiskom gredo stvari
še slabše.

Pudderjev zakon : Vse , kar se dobro začne, se slabo
konča. Vse, kar ~~se~~^{je} slabo začne, se ~~se~~ konča še slabše.

Maierjev zakon : Če ~~se~~^{se} dejstva ne ujemajo s teorijo, se jih
je treba iznebiti .

Vodnik skozi moderno znanost : 1. Če je zeleno, ali se spremika,
je to biologija. 2. Če smrdi, je kemija.
3. Če ne ~~de~~^{de} luje, je fizika.

/Opomba : Zdaj razumem svoj odnos do naravoslovnih
predmetov v gimnaziji !/

Petrovo načelo : Vsak posameznik se v hierarhiji nagiba^k temu, da bi se povzpел do ravni svoje nesposobnosti

Parkinsonovi aksiomi : 1. Ura^dni^b želi povečati število podrejenih, ne pa tekmecev. 2. Uradniki ustvarjajo delo za druge uradnike.

/Opomba : Pri Murphyju gostujeta tako Peter kot Parkinson, /

Katz^eve zakon : Ljudje in narodi bodo ravnali razumno, šele ko bodo izčrpane vse^druge možnosti.

Jacobsov zakon : Greⁱti je^fčloveško - zveliti krivdo na drugega, je^še bolj človeško.

Matschev zakon : Boljše je do^živeti grozen konec kot grozote brez konca. /Opomba : Hic Rhodus, hic salta !/
Zdaj pa še lahova vprašalba različica Murphyjevega zakona : Če TEŽKO gre kaj narobe, bo tudi šlo narobe ?!

Kot dodatek k murphologiji moram omeniti še knjižico

" Zakon gospe Murphyjeve : če kaj lahko gre narobe, bo narobe tudi šlo - in ko bo šlo, bo za to kriva ženska ! "

/Opomba : Murphyjevemu zakonu je torej tu priključen še francoski izrek : Cherchez la femme !/

Omenjeno knjižic^o sem stajⁿil pred nekaj leti v antikvariatu, pri nas pa je iz^šla leta 2000.

Slov^enska izdaja zabrisuje avtorstvo knjige, saj podaja zgolj naslov. Podatek o originalu /1984/ pa navaja kot avtorico besedila Faith Hines, kot avtorja /ali svtorico ?/ ilustracij pa Gray/a/ Jolliffe^a.

Žal pa je bešedilo Zakona gospe Murphyjeve precej šibkejše od Blochovega originala. /Opomba : Kdo ve, ali je moj prejšnji stavek že mogoče označiti kot anti~~g~~eminizem ?!/
 Za moje bralkeⁱⁿ bralce pa sledi nekaj izbranih izrekov iz druge^{knjižice} :

Univerzalni zakon gospodinjstva : Gospodinjsko delo se širi na račun vseh bolj zanimivih možnosti.

Zakon dozorevajoče možače : Moški je ^{ost}stra toliko, kot se počuzi. Zenska^{je} stara toliko, kot je videti.

Prvo opozorilo : Če s^{tanujete} skupaj z biologom, ne jejte ničesar, kar je^v hladilniku.

Drugo opozorilo : Vegetarijanska sestanobalka vam bo končno vce^{šilapbčutek}, da ste osebno poznali svoj zrezek.

Stari pregovor : Za vsakim šefom je sposobna^{ženska}.

In še : Zakon Kje^{je} mesto ženski : Moški, zleknjen v naslanjaču, si polni baterije.

Zenska, zleknjena v naslanjaču, zanemarja svoje dolžnosti.

Opazka : ženska, ki ne dela nič, je^{kriva}.

In še zaključno sporočilo po bežnem ogledu murphologije : Humor v času umiranja^{je} vedno slastno zdravilo za še žive.

9. SPISANKA

42

5.

O kitajski prerokbi za leto 2020

/Revija Misteriji, april 2020/

V članku Iztoka Kocjančiča "Stara kitajska prerokba" izvemo o prerokbi kitajskega budističnega [m]eniha Zigonga, ki je živel konec 19. stoletja.

Najprej navajam omenjeno prerokbo, kot je predstavljena v članku, nato pa bom prerokbo komentiral.

PREROKBA

"Leta 2020 bo Kitajska, kakor ves svet, jokala. Žalost bo tako huda, da se novega leta ne bo praznovalo. Nastopila bo kuga. Tigri in volkovi se bodo skrivali v gorah. Crna kuga se bo hitro razširila po vsem svetu. Riž bo postal tako dragocen, da se bodo ljudje topli zanj, kakor to počno psi za kos mesa. Nato bo nastopilo deževje, ki bo trajalo tako dolgo, da bodo polja poplavljeni. Žetev riža, fižola in pšenice bo tako skromna, da se bo zaradi lakote prebivalstvo razoplovilo. Ostanke hrane bodo uničili roji kobilic, ki se bodo razmnoževale kot še nikoli. Jaz, vitez Zigong, zagotavljam vsem Kitajcem, da se tukaj njihovo trpljenje še ne bo končalo. Kamalu zatem bo preostanek pokrajine /?!/ prekril gost dim, ki ga bo spremljal uničujoč ogenj. Vse bo gorelo! Suša bo postala iskrica, ki bo zagnetila obsežne požare, kakršne ta svet še ni videl. Šele močno deževje, ki se bo nato pojavilo, bo ugasnilo in odplaknilo ostanke naše civilizacije. Toda jaz vam ponujam roko! Sprejmite mojo pomoč in sledite mojim navodilom. Odvzite vse materialno imetje in se podajte na iskanje edine vrednote - ljubezni! Ostanite s svojimi družinami, moji dragi rojaki.

Ostanite s svojimi prijatelji in najдите zavež^tje v njihovih srcih.

Nova civilizacija se bo dvignila iz pepela in zaživela v dolgem obdobju miru in harmonijⁱe. Materialistov in tatov se v novem svetu ne bo toleriralo./!!!/ Ljudje vsega sveta bodo združeni v popolno družbo in bogovi bodo ponovno srečni !"

KOMENTAR

Glavna^l zanimivost prerokbe je v^rekakor natančna letnica, kar je nedvomn^o dosežek pre^kognicije. Drugi navedki v prerokbi pa so potrebni kritičnega^l pretresa zaradi nelogičnosti in zaradi idealistične naivnosti. Pa kar po vrsti. "Črna kuga se bo hitro razširila po vsem svetu." Izraz črna kuga nas spominja na srednjeveško kugo, znano v Evropi, nemore pa pokriti značilnosti sedanjega pandemičnega^l virusa. Nadaljnja pretnja v prerokbi je nastop silnega deževja, ki bo uničilo letino in povzročilo neznansko lakoto, zaradi katere se bo prebivalstvo /ni jasno, ali zgolj kitajsko ali kar svetovno/ prepolovilo. O tem za zdaj še ni sledu.

Sledečo katastrofo bodo povzročile kobilice, ki bodo še dodatno uničile letino. Morda kje res pustošijo kobilice, a ne globalno.

Ni razvidno, kateri preostane^l katere pokrajine bo prekril gost dim. Izjava "vse bo gorelo" je ponovno nejasna : ali bo gorelo le na kitajskem ali po celem svetu.

Ognjeni^l urmi pa bo sledlo spet močno deževje, ki bo "odplaknilo zoglenele ostanke naše civilizacije".

Upošteva^lne so torej standardne kaastrofe : kuga, potop, kobilice, lakota, ogenj in spet potop. Tako^l se nam pojavi logični dvom. Ali je verjetno, da se v istem letu in na istem ozemlju pojavijo najprej^l izjemne^l poplave, nato pa

izjemna suša ? Popolni propad naše civilizacije ~~pa~~ je za leto 2020, ki se mu je izrekla že prva četrtina, možno dvomljiv. Več bomo lahko rekli o katastrofah iz prerokbe šele konec tega leta.

Asketski menih krene nato v napad na materialistični svet in ponuja namesto materialij le idealistično ljubezen. A saj je po njegovi prerokbi vse uničeno in preostali ljudje se bodo znašli v najostrejšem boju za golo preživetje !

Z naivno idealizacijo preide menih od popolne svetovne katastrofe do nove civilizacije : " Nova civilizacija se bo dvignila iz pepela in zlaživeča v dolgem obdobju miru in blagostanja." Iz Pekla v Raj ? Durch Leiden Freude ?

Kakorkoli že pregledujemo prerokbo, nam ta razen natančne letnice 2020 ponujajo delno podobnost pandemij :

črne kuge srednjega veka in /belih/ modernih virusov.

10. SPISANKA

O položaju, v katerem smo
/ s podatki iz Amedejinega članka "Simptomatično globalno"
v reviji Misteriji, april 2020/

Izjemno stanje, ki ga je povzročila vir usna nadloga ali nadlega, je vsekakor neprijetno, a če se spomnimo na velikega "preroka" Murphyja, vemo : nikdar ni tako slabo, da ne bi moglo biti še slabše.

Za zdaj pandemija ne dosega razmaha kake srednjeveške kuge ali španske gripe po 1. svetovni vojni. Podatki o pandemiji pri nas niso alarmantni. Demokracija /9. april 2020/ nam prinaša naslednje podatke : potrjeno okuženi : 1055, hospitalizirani : 109, v intenzivni negi : 32, umrli : 30, ozdraveli : 16. /opomba : najbrž je okuženih več, a niti sami ne vedo za to !/

Pandemija je torej zoprna kot vsaka "navadna" gripa, ni pa ravno uničujoča. Nekaj umrlih je verjetno tudi pri "navadni" gripi. Vedno pa so ogroženi predvsem starejši, že oslabljeni od kakih drugih bolezni. Ustavimo se pri številu ozdravelih /16/. Glede na dejstvo, da za koronsko gripo še ni zdravil, lahko ugotovimo, da ljudje prebolijo sedanjo bolezen tako kot kaj drugega.

Bistveno vprašanje, ki zadeva širno slovensko družbo /in preneseno tudi druge nacionalne družbe/, je, koliko časa je sploh mogoče vzdržati z okrnjeno proizvodnjo, z ukinjenimi trgovinami, z bistveno skrčenim domačim in mednarodnim prometom itd. Najlažje je izključiti kulturo in prosveto. Učenci in dijaki se lahko uče doma, študentje lahko študirajo doma, Vzdržali bomo tudi brez gledališč, brez filmov, brez koncertov itd. oziroma bomo vse to spremljali na x

televiziji ali kao drugače.

Če pa se ozremo k svetovni razsežnosti pandemije, se zastavlja več vprašanj. Kitajci so začeli z akcijo /namerno ali nena- merno/ pri sebi /lokalno omejeno/, a so najbrž namerevali z izvozom svojega virusa bistveno prizadeti evropsko in ameriško /ZDA/ gospodarstvo. Druga različica je, da gre za prvi poskus redčenja preštevičnega svetovnega prebivalstva, a rezultati koronskega virusa za zdaj tega ne potrjujejo. Morda se

"kuha" v laboratorijih kak učinkovitejši uničevalni pandemij- ski načrt?! /opomba : spraviti se je treba kar na milijarde

odvečnik ljudi! /

Pa si logično nekaj citatorij iz članka razgledane Amedeje :

"O Wuhanu, maternici svetovne epidemije, vemo sledeče : je eno izmed testnih kitajskih mest za implementacijo mreže 5G, ki je zaživela oktobra 2019, na dan izbruha 18. oktobra pa so se tam začele svetovne vojaške igre z deset tisoč udeleženci. Istočasno se je v New Yorku zgodila simulacija izbruha korona virusa Event 201 podokriljem vseprisotne evgenične družine Gates, lastnice laboratorijev s patentnimi pravicami taistih virusov oziroma cepiv.. V bližini Wuhana je bil lani zgrajen biolaboratorij četrte varnostne stopnje, zibelka za biološka orožja, drugi je nedaleč stran. Šušlja se, da so štirje kitajski biokemiki z lanske svetovne konference na Nizozemskem, kjer so izvajali praktične laboratorijske vaje, izmaknili prav različico koronavirusa in nekaj znanstvenikov trdi, da CoVid-19 vsebuje DNK segment, ki je metno ustvarjen.

Je virus "zbežal", so ga raztrosili Američani ali pa Kitajci sami - pandemija nas pomika v iztrebljenje starih, bolnih in slabotnih." /!!!!/

Morda pa je koronavirus le učinkovita priprava za uvedbo t.i. novega svetocneja reda, o čemer se že nekaj časa piše in govori.

V Amedejinem članku prebremo naslednjo pomembno izjavo plutokrata Davida Rockefellerja : "Smo na pragu velike globalne transformacije. Potrebuje^mo samo eno dobro svetovno krizo in večina svetovnih narodov bo brez ugovora sprejela novi svetovni red." /!!!!/

In kakšen bo novi svetovni red, ki bo še prekosil Orwellov 1984 ? Vsakršno svobodno ravnanje posameznikov bo odpravljeno.

Končajmo z začetkom Amedejinega članka :

"Kitajska je job podpori Googlovega Dragonfly prva država s popolno biometrično prepoznavo in s kreditnim točkovnim sistemom za vsako fizično in pravno osebo, poligon pred uvajanjem celovite svetovne kontrole."

Obstajal bo torej popolni nadzor nad prebivalstvom.

Vladala bo svetovna plutokratska oblast. /prim. Jack London :

ŽELEZNA PETA !/

Po branju Durrellovega Avignonskega kvinteta
/april 2020/

Lawrence Durrell /1912-1990/ mi je bil sprva znan samo po
svojem sijajnem romanopisnem dosežku Aleksandrijski kvartet
/original 1957-1960~~x~~, slovenski prevod Mire Mihelič 1963/.

Moje občudovanje modernističnih romanov je tak^{le} uvrstilo
Aleksandrijski kvartet v sam ~~vrh~~ tovrstni vrh.

Do novega Durrella sem prišel šele 26 let po slovenski izdaji
Aleksandrijskega kvarteta, in sicer po zanimivi poti.

Nekako sem izvedel za izdajo Avignonskega kvinteta / original
1974-1985/ v Sarajevu, torej v "bosanščini", in takoj

sem se naročil nakomplet. A ta komplet je izšel v dveh
rundah : leta 1988 sem prejel od sarajevske založbe Svjetlost
dveknjigi : Livijo in Konstanco /brez kake zapovrstne oznake/
leta 1989 pa še tri knjige /ponovno brez vsake zapovrstne oznake/
Sebastijan, Monsieur in Kvinks.

Zakaj sem jih bral v tem vrstnem redu, se ne spominjam.

Sumil sem celo, da vrstni red knjig pri branju nu nujen !

Kmalu sem odkril, da je šel avtor pri Avignonskem kvintetu

še dalje od Aleksandrijskega kvarteta. Kot sem doživljal

Aleksandrijski kvartet kot epopejo Vzhodnega Sredozemlja,
je bil Avignonski kvintet epopeja Zahodnega Sredozemlja.

^{sicer} ~~Kot~~ pa vemo ^{da} je Durrell sploh "sredozemski" avtor in ^{da} je kaj ~~mal~~
malo časa prebil v Angliji. Že rojen je bil v Indiji, največ
papouneživel na sredozemskih obalah : v Egiptu, v Grčiji,
na Cipru, v južni Franciji, nekaj časa je bil celo angleški
diplomatski ^{et} uslužbenec v Beogradu /po 2. svetovni vojni/.

1

Briljantni intelektualistični Avignonski kvintet me je pred 30 leti močno pritegnil, a Aleksandrijskim kvartet mi je ostal ljubši, bližji.

Minilo je 30 let in že na začetku tega leta sem si zadal kot študijsko nalogo ponovno branje Avignonskega kvinteta.

Moj prijateljica Marjeta Gostinčar Cerar, tudi navdušenka za družino Durrell ter prevajalka romana Temni labirint

Lawrencea Durrella /2011/ in romana Moja družina in druge živali Lawrenceovega brata Geralda Durrella /2013/.

me je seznanila s pravim vrstnim redom Avignonskega kvinteta : Monsieur, Livija, Konstanca, Sebastijan in Kvinks. Pri prvem branju sem se zmotil le pri Monsieeu, a razumljivo, saj je izšel šele v 2. rundi /1989/ ! Zakaj ni izšel ta roman kot 1. knjiga celotnega cikla v 1. prevajalski rundi, mi ni jasno. Res pa so prevajali Avignonski kvintet kar štirje prevajalci !

A pustimo te podrobnosti ob strani in se preselimo k mojemu novemu branju Avignonskega kvinteta. Sicer že prej načrtovano branje se je pričelo nekako z nastopom koronavirusa pri nas in pred kratki, sredi sedanje epidemije, sem vseh 5 knjig Kvinteta že prebral. /to je bilo branje posebnih knjig v posebnih razmerah !/

Knjige so tako nabite različnih dogajanj in razmišljanj, da bi lahko ob koncu 5. knjige spet lotil začetka in odkril v njih še kaj novega. Celotno delo s toliko mitologije, religije, zgodovine, filozofije, politike, življenjskih in literarnih razmišljanj bi potrebovalo razpravo !

Pogrešal sem v 1. knjigi tudi obsežni seznam oseb v romanu /prim. Follett : Stoletje !/.

Za skrčene namene spisanke in za informacijo moji bralk in bralcev ~~pa~~ bom poskušal na kratko predstaviti svet Avignonskega kvinteta.

Časovnost : od izročil antike do 20. stoletja. Glavni čas dogajanj je obdobje pred 2. svetovno vojno, 2. svetovna vojna in krajši čas po 2. svetovni vojni.

Krajevnost : Avignon, Provenca, delno Egipt z Aleksandrijo /Egipt kot izhodiščna civilizacija, kot helenistični center in kot islamski svet/.

Oglejmo si naslovene podnaslove pentalogije :

1. Monsieur ali Princ teme. Ne dvomno gre za gnostičnega zlega boga, gospoda/rja/ stvarnega sveta. /Ideje gnosticizma so v pentalogiji v miselnem ospredju./
2. Livija ali Živapokopana. Livija je mračni ženski lik romana. Nekaka vzporednost v Aleksandrijskem kvartetu ji je "temna" Justine. Smiselno si je ogledati razlago Livijinega imena v Bradačevem latinsko-slovenskem slovarju : LIVEO /glagol/ svinčene barve, sinji, bled, temen biti, blede od zavisti biti, zavidati. - LIVI/E/O /samostalnik/ : umazanost, greh. Podnaslov Živapokopana je naslov pesmi, ki jo je Liviji posvetil njen mož Aubrey Blanford. Opomba : Livija se je sama "živapokopala", ko je zapustila svojo anglo-francosko izobražensko družbo in odšla v nacistično Nemčijo !
3. Konstanca ali Samotne vaje. Konst^encia, Livijina sestra, je svetli ženski lik romana /zdravnica-psihiatrinja, freudovska psihoanalitičarka/. Je ne dvomno glavni ženski lik romana ali morda sploh glavni lik romana. /prim. tudi roman Konstanca kot kompozicijski center pentalogije !/ Podnaslov Samotne vaje le delno opredeljuje Konstanco, ki je želo družabna in dejavna oseba. Oglejmo si še razlago njenega imena.

V Bradačevem Latinsko-slovenskem slovarju preberemo : ~~ca~~
 constantia : trdnost, stanovitnost, neizpre^menljivost,
 soglasnost, skladnost, doslednost, odločnost, vztrajnost,
 značajnost. /opomba : torej pravcati vzor !/ V Aleksandrij-
 skem kvartetu ustreza Konstanci "svetla" Clea.

4. Sebastijan ali Vladajoče strasti. Sebastijan je poudarjeno
 krščansko ime Egipčana, ki nastopaj romanu kot Afad. Seba-
 stija^m je v izročilu krščanski svetnik-mučenik. V likovni
 ikonografiji je upodobljen z ranami od številnih puščic.
 Tudi moderni Sebastijan-Afad je žrtev, nekaj po svoji ude-
 ležbi v gnostični sekti, končno tudi kot žrtev blaznega morilca.
 Iz podnaslova Vladajoče strasti izpeljemo lahko takoj vsaj
 dve strasti : filozofsko gnostično strast in erotično
 strast do Konstancie.

5. Kvinks ali Razparačeva zgodba. Kvinks / original : Quinx/
 je Durrellov neologizem, ki izhaja iz latinske besede
 quincunx.

Razlaga besede po Bradačevem Latinsko-slovenskem slovarju :
 quincunx : 5, dvajajstina kakršnekoli celote, 5, dvanaj-
 stinina, pet oči, pet nakocki, šahovnica /?/, navzkrižna
 razpostava. Opomba : Očitno poudarja Durrell v obeh svojih
 obširnih besedilih numerološke skrivnosti števil 4 in 5.

Zdaj pa Durrellov kvinks : Na strani sarajevske izdaje kvinksa
 preberemo tole prevajalsko opombo : "Sam po sebi kvinks ne
 pomeni nič. Obstaja pa sugestija, da se tako uvaja pojem
 kvintesence v prvotnem pomenu : gre za peti element, iz
 katerega so sestavljena asterična telesa. : Po štirih fizičnih
 elementih / zemlja, voda, ogenj, zrak/ je peti element
 metafizični.

Prevajalska opomba na strani 165 Kvinksa nam ponudi enostavnejšo razlago kvinksa: "pet romanov je medsebojno povezanih navseh ravneh - vsak roman z vsakim drugim romanom."

Presentljiv je podnaslov Kvinksa: "Razparačeva zgodba."

Izraz Razparač namiguje na znanega londonskega morilca iz viktorijanske dobe, a to nas ne vodi nikamor. Ni drugega, kot da je Razparač modernistični pisatelj, ki brezobzirno "para" resničnost in usode svojih oseb.

Kompozicijski vidik: 1. knjiga: božanski ustvarjalec - uničevalec /Monsieur/ - 5. ^{knjiga:} literarni ustvarjalec - uničevalec

Razparač/. 2., 3. in 4. knjiga so imenovane po likih:

2. /temna/ Livija, 3. /svetla/ Konstanca, 4. /temni/ Sebastijan-Afad. Središčna Konstanca je povezana na eni strani s sestro Livijo, na drugi strani z ljubimcem Afadom.

Naj končam ta bežni pogled v Avignonski kvintet s problematiko sodobnega pisateljevanja, ki jo je povzročila Einsteinova relativnostna teorija. Medsebojna vplivnost umetnosti in znanosti ali znanosti in umetnosti je vedno obstoječa.

/Prim. sočasnost Einsteinove relativnostne teorije in avantgardnih umetnostnih struj na začetku 20. stoletja !/

V pripovedni prozi se končuje doba "sevednega absolutističnega pripovedovalca in začne ^{topati} relativistični pripovedovalec. S problemi pisateljevanja se v pentalogiji največ ukvarjata pisatelja Aubrey Blanford in Robin Suttcliff.

Slednji je sicer označen kot izmislek prvega avtorja, a je kar vitalno navzoč v prostoru in v družbi.

A tudi Blanford je "izmislek" izhodiščnega avtorja!

Na koncu 1. knjige Monsieur stoji sestavek z naslovom ENVOI.
 V Pretnarjevem Francosko-slovenskem slovarju preberemo :
 envoi - pošiljatev, pošiljka, pošiljanje, posvetilo v pesmi.
 /Morda je sestavek res mišljen kot nekaka pesem ?! /

Besedilo pošiljke ali pesmi je naslednje :

In tako D. / opomba : nedvomno izhodiščni avtor Durrell /
 ustvari Blanforda

/ki ustvari Teo⁽²⁾/ Konstanco/ in Sama in Livijo/

ki ustvari Suttcliffa

ki ustvari Bloshforda

Pierra in Silvijo in Brucea

ki ustvarijo Akada

in

Sabino

in

Banqua (2)

ki ustvari Pio

katera ustvari Trash

katera ustvari ...

/Opomba : Opravičujem se za morebitne pisne napake pri nekaterih imenih. Celotno besedilo Avignonskega kvinteta je namreč pisano v "vukovščini", to je v govorni in ne v pisni obliki

tujih, največ angleških imen. Najbolj problematična

se mi zdita Ti /Tea ?/ in Banka / Banqua ?/. Razen

pisateljev so tudi ustvarjeni liki pripovedovalci.

Znajdemo se v labirintskem relativističnem svetu

"nejasnega pripovedovalca".

O nemožnosti realizacije telemskega gesla

DELAJ, KAR HOČEŠ ! v nobeni družbi ali

O mejah svobode

Že nekaj časa se mi je vsiljevala geslo iz Rabelaisovega romana Gargantua in Pantagruel DELAJ, KAR HOČEŠ kot privlačna tema za eno od spisank. Pandemijska nadloga, ki je močno omejila naše svobodno početje, pa je še podprla razmislek o anarhični "popolni" svobodi, nakazani v omenjenem znamenitem geslu.

Kot zanimivo tematsko sočasnost naj omenim tehtno razpravo Andreja Drapala o svobodi v 6 številkah letošnje revije Demokracija / z zaključkom v Demokraciji, št. 17, 23. 4. 2020/.

Francois Rabelais /ok. 1494- ok. 1553/ kot humanistično-renesančni ustvarjalec je bil sicer svobodnjaško razpoložen, a s svojim telemskim geslom ni mislil na brezmejno anarhistično samovoljo, ampak ga je omejil v kulturno družbeno sobivanje. Ker je Gargantua in Pantagruel pravljичni ali fantastični roman, je v njem pravzaprav vse mogoče, ni pa mogoča brezobzirna, samovoljna ali celo zločinska izpeljava gesla Delaj, kar hočeš ! Vsako bivanj^e družbi prinaša omejitve brezmejni svobodi posameznikov. Popolne svobode od družbenih vezi je deležen le človek, kot je bil Robinson na samotnem otoku, a Robinsonovo svobodo so toliko bolj omejevale

naravne okoliščine. /Opomba : ne bom se ukvarjal s sicer zanimivim tuhtanje^m o svobodi od in o svobodi za !/

Opatija Telema, ki je renesančna literarna utopija, je prikazana v nekaj zadnjih poglavjih Rabelaisove knjige Gargantua.

/Opomba : Tu kaže omeniti še dve znameniti renesančni družbeni utopiji : razpravo Thomasa Mora UTOPIJA in /original 1516, slovenski prevod 1958/ in traktat Tommasa Campanelle SONČNO MESTO /original 1602, slovenski prevod mi ni znan/.

Rabelaisovo veledelo Gargantua in Pantagruel je izšlo pri nas leta 1981 v dveh knjigah in v sijajnem prevodu Branka Madžareviča. Obstajata tudi mladinska priredba Gargantue in Pantagruela v prevodu Gitice Jakopin iz leta 1953. Omeniti kaže še odlomka o opatiji Theleme v Kosovi antologijah Svetovna književnost I, 1962, in Antologija svetovne književnosti od renesanse do romantike, 1977, v prevodu Jožeta Javorška.

Telemsko geslo je vsak od prevajalcev obrnil pomsvoje :

- B. Madžarevič : Stori, kar te je volja !
 G. Jakopin : Delaj, kar hočeš !
 J. Javoršek : Počni, kar se ti zdi !

Sam sem se odločil za geslo v prevodu Gitice Jakopin, ker je najkrajše in najbolj udarno.

Pa si oglejmo, kaj je nastala Opatija Telema.

/grško thelemós = zadovoljen, sam od sebe, -
 thélema = volja, želja, zapoved/.

Vladar Gargantua je želel nagraditi meniha Janža, ker mu je pomagal v vojnih spopadih. Menih pa mu je dejal :

"...dajte, da ustanovim opatijo, kot si jo sam zamišljam!"

Zamislil pa si jo je kot popolno nasprotje običajnih opatij.

In Gargantua je menihu dovolil, "da ustanovi tak red, ki se bo razlikoval od vseh drugih."

Nekaj značilnosti : Samostan ne bo imel obzidja.

Salje : V samostanu "nebo ne ure ne kvadranta, vse se bo godilo prilikam in potrebam primerno." /!!!/

Kako zahteven je bil sprejem samostanskih članov in članic :

Sklenili so, "da ne sprejmejo nobene, če ne bo lepa, dobro razvita in dobre nravi, in nobenega, če ne bo lep, dobro razvit in dobre nravi." Sklenili so, "da ne bodo tu sprejemali žensk, če ne bo v njem moškega, in moških, če ne bo v njem ženske."

Odlučili so, "da lahko tako moški kot ženska odideta, kadar se jimazljubi, po mili in svobodni volji."

Uvedli so, "da sme biti tukaj vsak zakonito poročen, bogat in svoboden." /!!!/ In še starost članov in članic pri sprejemu v Opatijo : "ženske od 10. do 15. leta in moške od 12. do 18. leta."

Preskočimo poglavja : kako je bila zgrajena in obdarjena Telemska opatija, Napis na velikih telemskih vratih, Kakšen je bil telemški dvorec, kako so bili občešeni telemški redovniki in redovnice,

Zanima nas predvsem poglavje Kakšna so bila pravila Telemitev in kako so živeli. Navajam večino tega poglavja /vsi citati so prevzeti iz prevoda Branka Madžareviča./ :

"V življeju se niso ravnali po postavah, predpisih in pravilih, ampak po svobodni volji in presoji. Vstajali so, kadar se jim je ljubilo, papili, jedli, delali, spali,, ko se jim je zahotelo; nihče jih ni budil, nihče jih ni silil piti ali jesti ali karkoli drugega početi. Tako je to dolžil Gargantua. Samo en pogoj je bil v njihovih pravilih :

STORI, KAR TE JE VOLJA,

zakaj svobodni, blagorodni ljudje dobre vzgoje in iz dobre družbe imajo že po naravi čut in gon, ki jih žene h krepostnim dejanjem in odvrča od greh^a, in ta se imenuje čast. Če pa jih potre in pot^{di. a}ami podla sila in nadloga, jim to žlahtno nagnjenje

n kreposti pomaga, da serešijo in ovržejo jarem sužnosti : zakaj vedno se lotevamo prepovedanih stvari in skomin^a nas po vsem, česar nimamo.

V takšni svobodi so se začeli kar kosati med seboj, kar je sploh pohvalno, da bi storili vse, kar so videli, da bi bilo enemu samemu všeč. Če je kdo od gospodov ali gospa rekel : "Pijmo," so vsi pili. Če je rekel : "Igrajmo se," so se vsi igrali. Če je rekel : "Dajmo, prek polj sezapodimo," so se vsi zapodili....

Tako so bili žlahtno vzgojeni, da ni bilo med njimi moškega ne ženske, ki bi ne znal brati, pisati, peti, igrati na instrumente, govoriti 5 ali 6 jezikov, in v vsakem od njih pisati v verzih ~~alixprozix~~ in v prozi.. Nikdar ni videl svet tako vrlih vitezov, tako junaških, tako okretnih natlehbin v sedlu, tako korenjaških, živahnih, vihteč vseh vrst orožje, kot so se tukaj zbrali; nikdar ni videl svet tako imenitnih gospa, tako ljubkih, panič zoprnih, tako spretnih rok, pa šivanke in vsega, kar k poštehi in svobodni ženski sodi, kot so se tukaj zbrale.

In prav za, ko je prišel čas in je hotel kak član opatije oditi, bodisi na željo staršev bodisi zaradi česa drugega, je odpeljal s sabo eno od gospa, tisto, ki gaje izbrala za svojega viteza, in sta se poročila. In če sta že v telemi živela v vdanosti in prijateljstvu, kakonsta šele živela v zakonskem stanu : podkonč dni se nista manj ljubila kot na dan poroke."

...

Na kratko bi lahko označili Opatijo Telemo kot elitni hotel za elitnegoste, ki se vzorno in kar idealno obnašajo. Avtor takoj po oklicanem telemskem geslu temu geslu odvzema njegov tudi

nedvomno grešni, destruktivni in kar zločinski pomen, saj pričakuje od kulturne družbe kulturno in častno ravnanje.

In že smo pri dilemi o svobodnem odločanju posameznikov ! Ali bi bila vsa, sicer poudarjeno kurtoazna, družba pripravljena slediti predlogom Pijmo, Igrajmo se, Prek polj se zapodimo ?!

Ne vemo tudi, kako številčna je bila ta družba, a lahko predvidevamo, da je bila manjša in prijateljsko povezana.

Pomisleki so številni. Nekateri so že prej pili, so napiti in se jim ne da spet piti ! Nekaterim se ne bi ljubilo igrati, marveč bi rajši klepetali, muzicirali ali brali. Ali bi se res vsi zapodili, če bi kdo predlagal tovrstno športno dejavnost ? Kaj pa leni, zaspani, nerazpoloženi...

Ali niso velelniki Pijmo, Igrajmo se, Prek polj se zapodimo ? napad na našo svobodo ? Navsezadnje so to podobni ukazi, kot so kasarniški Stoj, Korakaj, Teci !

Smo na kritični meji med osebno svobodo in med dogovorjenim družbenim bivanjem.

V navadnem življenju je nešteto nerešljivih dilem pri svobodnem ravnanju posameznikov. Vzemimo banalni prizor na vlaku, ko nekdo predlaga, da bi odprli okno v vagonu, saj bo tako bolj zračno, nekdo drug pa se temu upira, saj bo nastal prepih in se bo v vagonu zmrazilo. Dve nerešljivi svobodi, obe pa po svoje utemeljeni. Kaj bo prevladalo ? Ali kompromis:

malo odprto. malo zaprto, ali zmaga močnejšega, vztrajnejšega, odločnejšega ? Ali pa pa bo odločila večinska podpora potnikov v vagonu eni od usmeritev ?!

Vsi prikazi življenja v telemski opatiji so ~~so~~ idealizirani in kar pravljični. Rabelais je s svojo pripovedjo misel^{el} dobro ali kar najbolje. Pričakoval je, da bi se ljudje v idealnih razmerah idealno obnašali. A skeptični um se oglašča - ali bi bilo res tako ?!

A vrnimo se k začetku in k našemu geslu, ki je v stvarnosti neizvedljivo . K~~o~~ izvedljivosti gesla bi pripomogla šele dopolnitev gesla : npr. Delaj, kar hočeš, a tako, da ne motiš drugih. Ali pa : Delaj, kar hočeš, a tako, da upoštevaš svobodo drugih ! In še kaj podobnega. Razširjeno geslo pa že nedvomno omejuje anarhično posameznikovo svobodo. S tem pa se začneja neskončni preplet posameznikovih družbenih, tako povezovalnih kot omejevalnih, vezi.

13. SPISANKA

Po branju Durrellovega Avignonskega kvinteta, 2. del

Po končani 11. spisanki se mi je takoj zazdelo, da jo je treba dopolniti vsaj še s kakimi drobci. Zadal sem si takle skrčeni delovni načrt : 1. kratka tematska predstavitev 1. knjige, ki usmerja celotno pentalogijo, ter 2. kompozicijska domišljjenost pentalogije v znamenju templarstva : 1. poglavje Monsieurja OUTREMER in zaključek Kvinksa :: premikanje k templarskemu zakladu.

Nštejmo najprej vseh 5 poglavij /znamenje za pentalogijo !/

- 1. knjige Monsieur : 1. OUTREMER, 2. MAKABRU,
- 3. SUTCLIFF, BENEŠKI DOKUMENTI, ~~ŽIVLJENJE S TOBYJEM~~, ^E ŽIVLJENJE S TOBYJEM,
- 4. ŽIVLJENJE S TOBYJEM, 5. VEČERJA V KVARTILI.

1. OUTREMER / onstran morja, preko morja - Prekomorje, Čezmorje/. Prekomorje je bil templarski izraz za križarsko jeruzalemsko kraljestvo /11.-13. stoletje/, v katerem je deloval tudi templarski red, ki je obstajal od 12. do 14. stoletja. Po koncu križarske navzočnosti v Palestini /1291/ je deloval templarski red najprej, v Franciji in v drugih evropskih državah. Iz prvotnega beraškega viteškega reda se je ^{po} stopno preoblikoval v bogato organizacijo s številnimi posestmi in z obilico denarja, s katero ^{im} so so si pridobili vplivno moč.

Templarsko bogastvo je pritegnilo pohlep francoskega kralja Filipa Tepega. V dogovoru s papežem /velika politično-finančna igra/ je organiziral splotko, ki naj bi uničila templarski red.

Najučinkovitejša obtožba je bila v srednjem veku nedvomno herezija, torej vsakršni odmik od takratne ~~in~~ ^{en} ~~templarske~~ edino veljavne versko-politične krščanske resnice. In tako se je zgodil odlično pripravljen^m i petek 13. 10. 1307.

Sočasno so v Franciji aretirali vse templarje in začelo se je dolgotrajno, kar sedemletno /!/ preiskovanje templarskih "zločinov", podprto z mučenji templarjev. Papež je leta 1312 templarski red ukinil. Šele leta 1314 pa je umrl na grmadi zadnji templarski velikki mojster Jacques de Molay.

Vredno je omeniti, da je postal Avignon ravno v času templarske "afere" papeška prestolnica in s tem center evropske politike. In tu je ena od zgodovinskih povezav Avignonskega kvinteta.

S koncem templarskega reda pa se začne zgodba o templarskem zakladu. Pohleni kralj Filip IV. si je v dogovoru s papežem sicer pridobil nekaj templarskih posesti v Franciji, a do templarskega zaklada ni prišel. Ali ga sploh ni bilo? Ali gani bilo v Franciji? Najbrž pa so templarji svoj zaklad pravočasno skrili, a kam? Vsa nadaljnja stoletja do 20. stoletja, torej do časa Avignonskega kvinteta, pa je bil templarski zaklad mikaven mit za številne iskalce. /OPOMBA: Kot skromno informacijo o templarjih navajam knjigo iz domače knjižnice: Michel Picar: Templari /1987, v srbsčini/.

Zdaj pa se vrnimo k naslovu OUTREMER. Kakšno zvezo ima "templarski" naslov z modernim časom 20. stoletja, ko v omenjanem poglavju angleški zdravnik Bruce Drexler potuje iz Pariza v Provanso, na svakov grad blizu Avignona?

In kaj je Brucea spodbudilo na pot ? Dobil je obvestilo, da je njegov svak Pierre, brat njegove žene Silvije, naredil samomor

/poznejši razlagi sta : zmotna uporaba tablet ali gnostični umor/. In tu je rafinirana pisateljeva povezava z naslovom.

Pierre de Nogaret je bil namreč daljni potomec tistega plemiča Nogareta, ki je bil glavni pomočnik kralja Filipa Tepega pri obračunu s templarji v 14. stoletju !

Na strani 31 poglavja OUTREMER izvemo, da je uporabljal Pierre ~~spir~~ z oznako Outremer, sam pa se je ironično imenoval "zadnji templar" ! In še citat z iste strani : " Pierre je bil vernik templarskega ~~bojarskega~~ ^{veroval} je v uzurpatorja trona, v Princa Teme." /prim. podnaslov Monsieurja !/

2. poglavje MAKABRU se časovno dogaja pred prvim poglavjem, saj je tu Pierre še živ in v prijateljski družbi /Bruce, Silvija, zgodovinar Toby/ potuje v egiptovsko oazo Makabru blizu Aleksandrije / tu je prostorska zveza z Aleksandrijskim kvartetom !/. In kaj se dogaja v Makabruju ? Tam se prikrito zbirajo člani gnostične sekte, ki jo vodi Akad.

Gnosticizem /grško gnosis - spoznanje, mišljenje, znanje/ je kombinacija vere in filozofije in ima 3 časovne stopnje :

1. grško-helenistično. 2. krščansko /več sekt/ in 3. islamsko /več sekt - ena od teh sekt so bili tudi izmailski asasini, pristaši preroka Hasana Ibn Sabe, nam znanega iz Bartolomeja romana Alamut !/.

V strogo dogmatični verah, kot sta krščanstvo in islam, je bil vsak gnosticizem že tudi herezija. Zato je razumljivo prikrito zbiranje gnostikov v islamskem Makabruju.

V omenjeni evropski četverici, ki je prišla v Makabru, je bil navdušen gnostik le Pierre. Taki je treba omeniti bistveno značilnost makabrujske sekte. Članom je bil prepovedan samomor, a v določenem trenutku so bili obveščeni, da jih v krajšem času čaka smrt. Člani so vedeli za približni čas svoje smrti, niso pa vedeli, kateri član sekte / določeni ali izžrebani / jih bo ubil. Tu gre za ponavljajočo se značilnost skrivnih sekt, ko o življenju in o smrti članov sekte odloča vodstvo sekte, /prim. tudi asasine Hasana Ibn Sabe !/

Motiv gnostične ^{usornitve} smrti se spet izrazito pojavi v 4. knjigi Avignonskega kvinteta Sebastijan.

Tu kaže dodati še možno gnostično herezijo pri templarjih, kar povezuje 1. "templarsko" poglavje in 2. "gnostično" poglavje.

V 3. poglavju Suttcliff, Beneški dokumenti preskočimo k vprašanju pisateljszva, avtorstva, ustvarjalstva. Benetke pa so zelo primeren kraj za obravnavo umetnosti in umetništva. Durrellov prvi izmišljeni avtor je Blanford, le-ta ustvari Suttcliffa, slednji pa ^{si} kot kritiko svojega ustvarjalca zamisli Bloshforda. Sicer pa je bil Suttcliff sorodniško povezan z Bruceom Drexlom, saj je bil poročen z Bruceovo sestro Pio /ponovitev trikotnika Pierre, Silvija, Bruce !/.

4. poglavje Življenje s Tobyjem nas spet povrne k templarjem. Toby je namreč zgodovinar, ki znanstveno raziskuje temp^{le}arski red in v Oxfordu pripravlja prelomno delo o tem redu. Tukaj je tudi potrjena [[]povezava[]] templarjev z gnosticizmom.

Na strani 276 Toby izrecno pove Bruceu : "Mislim, da so oni /^{opomba:} torej templarji/ pripa^dfali degeneriranemu valentinskemu redu."

/Opomba : Valentiniti so bili krščanska gnostična sekta v 2. stoletju, imenovano po svojem osn^ovatelju Valentinu/.

Zanimivo je, da Toby v pogovoru z Br^uceom primerja izmailske vojaško organizirane asasine Hasana Ibn ^fabe s templarji !

Posebni dodatek 4. poglavja je Zeleni zvezek /Suttcliffove beležke/, kar nas vrača k 3. poglavju.

In tu je še 5. poglavje VEČERJA V ^VKARTILI. /Kvartila je naziv beneške gostilne/. Tudi to poglavje se usmerja k 3. in k 4. poglavju. Glavni lik 5. poglavja pa je pisatelj Blanford. Izvemo, da je poročen z Livijo, z naslovno osebo 2. knjige Avignonskega kvinteta. /nekaka napoved 2. knjige !/ Sicer pa 5. poglavje povezuje več elementov 1. knjige Monsieur in se konča s "pesmijo" ENVOI /o ustvarjanju likov pentalogije/.

Motivna prepletenost in vsebinska zapletenost se nadaljujeta vse do konca Avignonskega kvinteta. Pri^ovedna polifonija in poudarjena fragmentarnost močno zaposlita bralce.

Oglejmo si le še kompozicijsko načrtnost v znanju templarstva.

Prvo poglavje Monsieurja OUTREMER je uvod v problematiko templarstva. V nadaljevanju pa se pojavlja in se ponavlja tema templarskega zaklada, ki ga išče mala skupina angleških in francoskih izobražencev že pred 2. svet^ovo vojno. Med to vojno pa so Nemci okupirali Francijo in so dodali k templarskemu zakladu še svoje zanimanje.

V zadnji knjigi pentalogije Kvinks, ki se dogaja že po koncu 2. svetovne vojne, pa pridemo ^{do} monumentalnega, do fenomenalnega in do izjemnega konca /ali res konca ?/.

Zdi se namreč, da je templarski zaklad odkrit, in sicer v eni od gorskih jam v Provansi, vendar obstaja velika nevarnost, saj so Nemci med vojno bližnje področje minirali ! Kljub preteči nevarnosti se napoti proti gorski jami nenavadna skupina ljudi : uradni predstavniki krajevnih oblasti, skupina Ciganov, ki so v bližini praznovali /ljudje, ki so blizu okultnim prastarim skrivnostim/ in skupina "naših" strokovnih izobražencev.

Priatelj Blanford že razmišlja, kako bo pozneje opisal ta prizor /zadnji stavek pentalogije !/ :

"Prav v tem trenutku je najelementarnejša stvarnost prihitela napomoč izmišljivi in vse tisto, kar je bilo povsem nepredvidljivo, se je začelo odigravati pred našimi očmi!"

Smo torej tik pred odkritjem ali neodkritjem stoletja iskanega zaklada! A avtor se zaveda, da mora ostati skrivnost zaklada nerazrešena.

Pripišimo za prime[r]javo še zadnji stavek Aleksandrijskega kvarteta : "In bilo mi je, kot da me je vse vesolje rahlo sunlo pod rebra."

14. SPISANKA

O Sartrovem izreku Pekel so ljudje¹okoli tebe

/Jean-Paul Sartre : Zaprta vrata, zadnja stran/

Sartrov² irek izkazuje skrajni eksistencialni pesimizem in zdi se, da je vsebinsko pretiran. Ali ne poznamo tudi prijateljskih, prijaznih, prijetnih in celo zabavnih skupin ljudi ?

Seveda pa vednost o človeški zgodovini, o politiki, o verski in o ideološki tiraniji, o vojnah, o revolucijah, o nasilju v družinah /prim. grške mite !/, o preganjanju drugovercev in drugače mislečih, o mučenju podrejenih ljudi, o koncentracijskih taboriščih novejšje dobe, o gulagih, o genocidih na vseh koncih sveta itd. itd v veliki meri potrjujejo

Sartrov izrek.

A ozrimo se na primer psihološkega pekla v Sartrovi enodejanki ZAPRTA VRATA. Avtorjeva domisljica³ je prav posrečena. Tri osebe se po svoji smrti znajdejo v hotelski sobi z zaprtimi vrati. Vljudno jih sprejema sobar. Nič jim ni hudega. Tu bi sledov kakega srednjeveškega verskega pekla /prim. Dante : Pekel/. Prenašati pa morajo drug drugega, saj ni mogoče kam uiti.

Pa predstavimo trojico v hotelskem "peklu" : Joseph

Garcin /Jžnoamerikanec/, Ines Serrano / po imenu je Španka/ in Estelle Rigault /po imenu je Francozinja/.

In zakaj se je trojica znašla v peklu ? Garcin jemučil svojo ženo, Ines jemučila svojo lezbično partnerko, Estelle pa je umorila svojega otroka. Vsi so nasilniki nad sočlovekom.

Bistra Ines kmalu ugodtovi bistvo njihovega "pekla" : "Vsak izmed nas jerabelj za ostala dva." Ob različnih nacionalnostih in ob različnih značajih jetu še pluralizem interesov. Ker niso breztelesni duhovi, ampak so vsi meseni in v najboljši letih, se izrazito pojavi problem, kako se bo trojica seksualno organizirala. Se bosta Garcin in lezbijka Ines "spopadla" za Estelle ? Se bosta združila Garcin in Ines, saj je slednja očitno biseksualna ? Bo trojica sporazumno prešla v 'ménage a trois' ? Ko bodo nekaj časa skupaj, bo odpadla odvečna srazožljivost in se bodo morda sproščeno predajali seksualnim užitkom ? Ali bo to še "pekel" ? Ali pa bodo bivali v dolgočasni peklenški "večnosti" ? Odprta vrata niso rešitev, saj je zunaj sobe bolj vroče /spomin na tradicionalni peklenški ogenj !/. Zato se ravnaajo po Hamletovi odločitvi iz njegovega monologa, "da rajši prenašamo zla pričujoča kot bi k neznanim se zatekali". Rešitve tu ni, saj jenjihov psihološki "pekel" "večen", medsebojno pa se nemorejo unčati. V navadnem življenju se rešujejo dileme naše trojice na več načinov. Izhod iz nenehnega medsebojnega nasiljevja so : beg iz skupine, samomor kot način bega iz skupine ali umor, umora /pri večji skupini umori/...

Težke so težke te gobice, je rekel naš znani pesnik.

Post scriptum. Filozofski /eksistencialistični/ avtor je proti koncu enodejanke podelil svojim glavnima osebama dve značilni oznaki človeka : GARCIN : Človek je to, kar sam hoče.

INES : Človek ni nič drugega kot to, kar je v svojem življenju počel. Garcinova misel je torej voluntaristična in iracionalna. Inesina misel je blizu oprijemljive stvarnosti, kar statistične materialnosti.

Med programiranimi temami za moje spisanke je bil Henry Miller že nekaj let. Zdaj pa je prišel čas za njegovo predstavitev.

Kdaj sem prvič slišal za Millerja? V gimnaziji sem bil zame še popoln neznanek. Najbrž pa sem o njem kaj bežnega izvedel na faksu od kakega boljše informiranega študenta na komparativni. A bilo je še daleč do tega, da bi dobil v roko kako njegovo knjigo. Naš profesor na primerjalni književnosti Ocvirk je sicer že predaval o "klasičnih" modernistih /Prost, Gide, Joyce, Kafka idr./, a da bi prišel v 50. letih na socialistični univerzi do Millerja, je bilo povsem nepredstavljivo.

A prišlo je leto 1964 in z njim prva Millerjeva knjiga v slovenščini: Rakov povratnik. Knjiga je izšla v ugledni zbirki DZS Moderni roman /urednik Kajetan Kovič/. S tem je bil avtor že postavljen med pomembne svetovne pisatelje in se je tako izmaknil oznaki zgolj seksualno "pohujšljivega" ali zgolj seksualno sproščenega avtorja.

Izdaja romana ni minila brez izrazite posebnosti.

Prevajalec se je podpisal le s kraticama M. V. Bibliografija DZS nam gapozneje razkrije kot Borisa Verbiča. Kaj je bilo zadaj? V 60. letih smo še živeli v pddaljškem avstro-katoliškem gapuritanizmu, ki ga socialistična morala ni bistveno spremenila. In zdaj smo v Rakovem povratniku prvič prebrali besedo pizda, besedo, s katero nam danes mimogrede postrežejo srednješolke v pogovoru. Ni pa bilo še druge "pohujšljive" besede kurec in tudu fuk še ni bil zapisan. Ali je res tista pizda povzročila prevajalčev umik k črkama /le ena črka je bila njegova prava !/ ali pa je prevajalec čutil celotni prikaz pariškega seksualnegažitja in bitja kot problematičen? "ene je takrat Rakov povratnik osvojil kot povsem nov tip avtobiografske proze.

Bistveno sporočilen je bil že uvodni Emersonov citat v ta roman. Citat bom navedel pozneje ob obravnavi Rakovega povratnika.

Moja dokončna iniciacija v Henryja Millerja se je dogodila okoli leta 1970. Takrat sem bil edinkrat na filmskem festivalu v Puli kot poročevalec za neki filmski list. Kot knjižni ljubitelj pa sem seveda zašel v neko knjigarno in tam odkril kar obe Millerjevi avtobiografski trilogiji v hrvaščini : nenaslovljeno trilogijo Rakova obratnica, Crno proljeće in Jarčeva obratnica, vse 1967, ter Ružičasto Paspeće : Sexus, Plexus, Nexus., vse 1969. Imel sem toliko papirja, da sem vse skupaj kupil, a bralno

sem se začel

sladkati s temi knjigami šele v Ljubljani, saj je bilo filmskega ogledovanja v Puli utrudljivo preveč. Tako praznujem 1 letos pravzaprav 50-letnico svoje nezetosti z Millerjem.

Naj navedem še nadaljnji prirast Millerjevih knjig v moji knjižnici.

Leta 1971 je izšel v hrvaščini nadvse zanimiva literarna Millerjeva avtobiografija Knjige mog života. Slovenska izdaja Knjige v mojem življenju je izšla šele leta 1999, a je nimam.

Leta 1978 je izšla v hrvaščini odlična Millerjeva potopisna knjiga po Grčiji Kolos iz Maroussija. Slovenska izdaja te knjige je sledila šele 1995, a je nimam.

In zdaj še 80. leta. V specialni erotično-seksualni zbirki Dotik /DZS/ so inšle kat 4 Millerjeve knjige : Kozorogov povratnik, 1985, Opus pistorum, 1987, in Seksus I-II, 1987.

Domala sočasno sem s hrvaškega knjižnega trga pridobil 3 knjige : esej Svijet seksa, 1986, eseje Mudrost i zeca, 1986, in še posebej privlačno knjigo Predraga moja Brenda : Ljubavna pisma Henryja Millera Brendi Venus, 1987.

Končujem svoj seznam Millerjevih knjig še z eno slovensko publikacijo : Tihi Obvi v Clichyju, 1987.

Ta knjiga je nekak tematski dodatek Rakovega povratnika, saj nam ponudi še nekaj pestrih zgodbic iz pariškega bohemskega življenja,

Prehajam h kratkemu prikazu Millerjeve biografije, ki jo povzemam iz Kronologije v 2. knjigi slovenske izdaje Seksusa.

~~Na~~ HENRY MILLER /1891-1980/ se je rodil v New Yorku kot sin krojača krojača, po rodu Nemca. Svoje prvo desetletje je preživel v družbi razgibani družbi proletarskih dečkov.. Njegova družina se je večkrat selila.

Leta 1907 spozna v srednji šoli svojo prvo ljubezen Coro Seward. Leta 1909 se vpiše na Mestni college v New Yorku, a po dveh mesecih izstopi. S tem je konec njegovega rednega šolanja. Star je 18 let. Zaposli se sprva v cementarni v New Yorku /finančni oddelek/, nato pa izmenja več zaposlitev. Ima prvo ljubico, ki bi mu lahko bila po letih mati /Pauline Chouteau/. Kako posrečen seksualni začetek : izkušenj čar in mladosti žar !

Leta 1913 se v San Diegu z anarhistko Emmo Goldman. To srečanje označuje Kronologija kot Millerjevo življenjsko prelomnico.. Star je 22 let.

Leta 1914 dela pri očetu v krojaški delavnici. Seznanil se s pisateljem Frankom Harrisom.

Leta 1917 se oženi s pianistko Beatrice Sylvas Wickens. V Seksusu in drugod nastopa l. žena z literarnim imenom Maude. Zakon traja 7 let /1917-1924/.

Leta 1919 se mu rodi prvahči Barbara Sylvas, pozneje znana kot Barbara Sandford.

Leta 1920 postane kadrovski referent v kurirskem oddelku Western Union Telegraph Company v New Yorku.

Leta 1922 napiše svojo prvo knjigo Spodrezana krila, a je še vedno literarni vajenec.

Leta 1923 spozna June Edith Smith. Slednja postane njegova najbolj usodna žena. V Seksasu in drugod nastopa 2. žena z literarnim imenom Mona.

Leta 1924 se loči od prve žene in se poroči z June. Zakon traja 10 let /1924-1934/. Istega leta 1924 opusti službo in želi delovati kot poklicni pisatelj. A kako uspeti ?

Mora se lotovati različnih poslov, a mu ti ne uspevajo.

Večinoma ga vzdržuje s svojim delom žena.

Leta 1927 - v času prohibicije v ZDA - osnujeta z ženo ilegalno točilnico alkohola, a tudi to ne traja dolgo.

Ko je uslužbenec v mestnem parku, se preskusi celo kot grobar ! Sledi pa prelomni dogodek.

Leta 1928 pridobi June precej denarja od nekega petičnega zagledanca vanjo in skupaj s Henryjem se napotita v Evropo. Tam se mudita kar leto dni ! /torej do leta 1929 / Domala pravljivi zasuk !

Leta 1930 se Miller, vedno brez denarja, pogumno sam napoti v Evropo. Kronologija pomenja, da je odšel iz New Yorka z 10 dolarji ! Kaj zdaj ? V ZDA si je lahko nenehno izposojal denar pri prijateljih in pri znancih, a kako bo v Parizu ? Tudi tam je bilo nekaj Amerikancev, ki so mu pomagali ali s katerimi si je kaj pomagal.

Leta 1931 se seznanja s pisateljico Anais Nin. O živahnih odnosih med Anais in med Henryjem več izvemo v dnevniški knjigi Anais Nin ~~Henry~~ in June, ki jo imamo tudi v slovenskem prevodu. Istega leta 1931 začne Miller pisati Rajov povratnik. Nekaj zasluži kot korektor pariške izdaje Chicago Tribune. Krajši čas predava angleščino na liceju v Dijonu, a ne dobi plačila v denarju, imajo golj zagotovljeno prehrano in stanovanje !

Leta 1933 intenzivno piše / Črna pomlad, začetek knjige o D.H. Lawrenceu/.

Leta 1934 Miller pri 43 letih končno pisateljsko prodre !

V Parizu izide Nakov povratnik. Kronologijam sporoča, tole : "Prvotni rokopis je bil trikrat obsežnejši od tiskane knjige, trikrat je prepisal besedilo."

Istega leta se sreča s francoskim pisateljem Blaisom Cendrarsom. Zaneha čas se vrne v New York /december 1934- marec 1935/. Loči se od June.

Leta 1935 objavi New York povratno. S pisanjem začneja dobivati denar.

Leta 1936 pohovno ovišče New York.

Leta 1937 se seznanj s pisateljem Lawrenceom Durrellom. Obišče London in tam spozna T.S. Eliota in Dylana Thomasa.

Leta 1938 izidejo 3 Millerjeve knjige : Denarčin kako je tak postal, Alfa /2. izdaja/ ter Max in beli fagociti.

Leta 1939 izide Kozorogov povratnik. Očitno že premožni avtor si privošči kar enoletni dopust, namenjen obisku Grčije!

Najprej se oglasi pri Durrellu na Krfu, nato družno obiščeta več grških krajev. Začenja se vojna na severu /Poljska, september 1939/.

Leta 1940 se umakne pred evropsko vojno v ~~ZDA~~ New York.

Seznani se s pomembnima pisateljema : s Sherwoodom Andersonom in z Johnom Dos Passosom. Piše potopis po Grčiji Kolos iz Maroussija, esej Svet seksa in avtobiografsko pripoved Tigi dnevi v Clichyju. Začne pisati veliko avtobiografsko trilogijo Rožnato razpetje.

Leta 1941 potuje po ZDA. Tega leta mu umre oče.

Leta 1942 se odpravi v Kalifornijo in nadaljuje s pisanjem Rožmarina tega razpetja in Klimatizirane more. Margaret in Gilbert Neiman ga prijateljsko sprejmeta pod svojo streho v Los Angelesu. Tam ostane do leta 1944.

Leta 1943 se posveti slikarstvu in naslika 200 do 300 akvarelov ter uspešno razstavlja v Hollywoodu !

Leta 1944 se poroči s tretjo ženo : z Janine Martho Lepsko.

Zakon traja 7 let /1944-1951/.

Leta 1945 končuje Seksus in začne prevajati Rimbaudovo Sezono v peklju, a prevoda nekonča. Rodi se mu hči Val.

Leta 1946 začne s Schatzom pisati knjigo V nočno življenje, sam pa začne knjigo o Rimbaudu Čas morilcev. Leon Shamroy mu odkupi več kot 30 akvarelov. Zapišimo atraktivno "cvetko" iz Kronologije ! " Dobi obvestilo iz Pariza, da se je na njegovem bančnem računu nabralo 40.000 dolarjev, a se ne zmeni zanje." /!!!/ Nekdanji revež ima zdaj denarja preveč.

Leta 1947 začne pisati Plexus in konča knjigo V nočno življenje.

Leta 1948 napiše Nasmeš na dnu lestve. Rodi se mu sin Tony.

Leta 1949 konča Plexus in začne pisati Knjige mojega življenja.

Leta 1951 se loči od 3. žene Janine. Otroka gresta z njo v Los Angeles. Konča Knjige mojega življenja.

Leta 1952 začne z njim živeti Eve McClure. Začne pisati Nexus. Z Evo odide v Evropo, seveda tudi v Parizu.

Leta 1953 obiše Rabelaisovo rojstno hišo blizu Chinona.

Odpotuje tudi v Anglijo in obiše prijatelja Perlesa.

Decembra se oženi z Evo McClure. Zakon traja 9 let /1953-1962/.

Leta 1954 začne Millerjev prijatelj Alfred Perles pisati knjigo Moj prijatelj Henry Miller. Na Japonskem je potujoča razstava Millerjevih akvarelov. Začne pisati knjigo Big Sur in pomaranče Hieronima Boscha.

Leta 1955 ga bišče hči iz prvega zakona Barbara Sandford. Nista se videla 30 let ! Piše Ponovno srečanje v Barceloni.

Leta 1956 poskrbi za umirajočo mater. Konča Big Sur in pomaranče Hieronima Boscha.

Leta 1957 predela Tihe dnevi v Clichyju, ker je našel rokopis, ki je bil 15 let izgubljen. Nadaljuje Nexus. Izvoljen je za člana Nacionalnega inštituta znanosti in umetnosti.

Leta 1958 nadaljuje Nexus.

Leta 1959 konča Nexus ter odide z Evo v Evropo.

Leta 1960 napiše Slikati pomeni ponovno ljubiti. Sestavi prvo skico Noreja za Harryjem.

Leta 1961 potuje po Nemčiji, po Avstriji, po Švici, po Italiji, po Portugalski in po Španiji. Ameriška založba Grove Press prvič izda Rakov povratnik. Leta 1934 je lahko izšel Rakov povratnik samo v Parizu. Ameriški puritanizem je torej pri Rakovem povratniku popustil ~~potem~~ po 27 letih !

Leta 1962 začne 2. zvezek Nexusa.

Leta 1963 objavi John Calder Rakov povratnik v Angliji z velikim uspehom. Angleži so nas prehiteli z objavo Rakovega povratnika samo za eno leto ! Grove Press tiska Kozorogov povratnik v žepni izdaji.

Leta 1964 objavi založba New Directions v New Yorku knjigo Henry Miller o pisanju.

Leta 1965 ima razstavo akvarelov v Los Angelesu. Umre mu 4. žena Eve, Aprila je praiizvedba opere "Nasmeh na dnu lestve" v "am-burgu." V New Yorku izidejo Pisma, naslovljena Anais Nin.

Leta 1967 se v Beverly Hills poroči z Japonko Hoki Tokuda. Zakon traja 10 let /1967-1977/.

Leta 1968 ga v Pacific Palisades obišče Lawrence Currell.

Z Bradleyem Smithom začne Moje življenje in moji časi, vizualni življenjepis.

Leta 1969 v Evropi spremlja snemanje filma Rakov povratnik.

Leta 1970 je film Rakov povratnik predvajan v ZDA, sledi tudi film Mirni dnevi v Clichyju. Izide knjiga Nespečnost ali Hudič naprostosti. Prejme nagrado za knjigo leta v Neaplju za Come il Colibri /Miruj kot kolibri/, prvo in edino nagrado, ki jo je kdaj dobil za literarno delo. Nemo propheta in patria.

Leta 1971 je Norenje za Harryjem uprizorjeno v Parizu.

Playboy Press izda knjigo Moje življenje in moji časi.

Leta 1972 izidejo : Med razgovorom, Ko človek dopolni osemdeseto in Razmišljanje Mishimovi smrti.

Leta 1973 izidejo : Prvi vtisi o Grčiji, Ponovno bleščeče se vode in Knud Merrild : Praznik v slikarstvu.

Leta 1974 izide Nespečnost.

Leta 1975 izidejo Opombe za Moro.

Leta 1976 izda Knjigo o prijateljih.

V letih 1976-1980 napiše Miller 1500 /!!!/ pisem igralki Brendi Venus, svoji zadnji ljubezni. Krajši izbor teh pisem imam v hrvaščini.

Leta 1980 genialni Henry Miller umre.

O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 2. DEL

/RAKOV POVRATNIK/

Prehajam k obravnavi Millerjevih knjig. Držal se bom vrstnega reda lastnega branja Millerja. Tako bosta na začetku obe avtobiografski trilogiji. In tu je 1. knjiga 1. trilogije :

RAKOV POVRATNIK, 1934.

Za izhodiščno analizo tega teksta uporabljam tri stavčne oznake Rakovega povratnika na platnicah slovenske izdaje, 1964.

1. Rakov povratnik velja za najboljši roman znanega sodobnega ameriškega pisatelja Henryja Millerja.
2. Rakov povratnik je roman o nekem ameriškem deklasirancu, ki ga je zaneslo v Pariz.
3. Rakov povratnik je eden najmočnejših in najbolj doslednih umetniških protestov zoper absurdnosti zahodne civilizacije.

Opomba : Zaradi tipkarske racionalnosti bom poslej naslov romana krajšal R. p. .

Ad 1 : Ali je R. p. res najboljši Millerjev roman ?

Morda pa je boljše Seksus ali pa Kozorogov povratnik ?!

In še : Ali je R. p. sploh roman ? Ali je to le nenavadna avtobiografija ? Če povežemo obe oznaki, bi dohili nenavadni avtobiografski roman. A dovolj oznakah R. p. .

Ad 2 : Ali je R. p. res roman o nekem /!/ ameriškem deklasirancu, ki ga je zaneslo v Pariz ali pa je ta oseba kar pravi Henry Miller, ki ima pridane literarne poteze ? Iz stavkapa je razvidno bistvo : Človek, povrh še tujec, v velemestu - babilonu .

Ad 3 : Ali je R. p. res umetniški protest zoper absurdnosti zahodne civilizacije ? Morda paje¹ golj kritične prikaz modernega velemesta brez² izrazitega protesta ? Morda je velemestni kaos anarhoidnemu Millerje³u po svoje celo ustrezal ? ^{Vst}Pravku se pozna časovnost : leto 1964 v ^Iskomun nističnem režimu. Takrat je bila v ospredju kritik⁴ zahodnega kapitalizma in propaganda vzhodnega socializma /državnega kapitalizma/. Vzhodnih civilizacij se takrat ni smelo problematizirati ^I/Rusija, Indija, Kitajska, Arabi⁵ bija/, a slovenski obiskovalci obeh blokovskih prostranstev smo v 60. letih brez težav opazili večjo svobodo in višjo življenjsko raven ^Inja demokratičnem Zahodu in umanjkanje svobode in nižjo življenjsko raven na totalitarnem ^IVzhodu. Nastop in celo obstoj kritičnega in uporniš⁶lega Millerja pa bi bil na Vzhodu kar nemogoč. Stopimo ^Izakorak dalje. Na začetku R. p. preberemo izjemno pomembni Emersonov citat . Glasi se : " Romani se bodo sčasoma umaknili dnevnikom in avtobiografijam, in to bodo zanimive⁷ knjige, samo če⁸bo pisatelj vedel, kako naj med tistim, čemur pravi svoje⁹ izkušnje, izbral tist¹⁰, kar je zares njegova¹¹ izkušnja, in poročal o resnici resnično."

Bistrourni Ralph Waldo Emerson / 1803-1882/ je daleč ^Ivedel in njegovim mislim lahko le pritrdim. Emersono¹²v citat nedvomno močno podpira tip Millerjevega avtoviog¹³arfskega pisanja.

Dotakniti se mo¹⁴jam tudi pomenljivega naslova R. p. .

Na prvi pogled gre za geografski pojem, a le-ta nimakake smiselne zveze s Parizom. Tako se vsiljuje predvsem časovna oznaka oziroma zodiakalno znamenje Rak /od konca junija do konca julija - poletni solsticij - Najdaljši dnevi v letu in krajšanje dni - vrh in sredina leta - preneseno še vrh in sredina človeškega življenja/. Kaj več o Raku pa nam bo razložil Slovar simbolov : " Kot lunatni znak označuje umik vase, senzibilnost, sramežljivost in upornost.

/Opomba : vsaj sramežljivosti pri Millerju ne bi našli !/

Rak je simbol prazračetne vode in je kot tak izenačen z Jungovim materinskim /torej ustvarjalnim/ arhetipom.

Raku pripada vloga posredovanja, posredništva, povezuje oblikovani in brezoblični svet in je prag reinkarnacije."

Že kar na začetni sedmi strani R. p. najdemo ~~znako~~ ^{omembo} raka:

" Rak časa nas žre. "aši junaki so se sami ubili ali pa se ubijajo." Ta citat pa nas še najbolj približuje raku kot boleznim, kot trpljenju, kot pogubi.

Še udarni prvi stavek R. p. : " Živim v Villi Borghese."

Izvem, da živi pripovedovalec /ali kar Henry/ s kolegom Borisom.

Težave s komentiranjem Millerja so neznanske, saj ta avtor nabije toliko sporočil na eni strani, da bi moral komentator nujno napisati ^o tej strani več kot eno stran. In tovrstna stran je tudi 1. stran R. p. !

Ognil se bom komentiranju in navedel ~~kar~~ kar del prve strani R. p. : "Zdaj je jesen mojega drugega leta v Parizu. Sem so me poslali iz ^o razloga, ki ga še nisem mogel dognati. /?/

Nič denarja nimam, nič sredstev, nič upanja. Najsrečnejši človek na svetu sem. /!!!/ Pred letom dni, pred šestimi meseci sem mislil, da sem umetnik. Zdaž več ne mislim tega. Sem umetnik. /!!!/ Vsa literaturaje odpadla. Nič več ni knjig, ki bi jih moral napisati, hvala bogu.

Kaj pa tale tu? To ni knjiga. /!!!/ To je žalitev, to je obrekovanje, slabo spričevalo. To ni knjiga v navadnem pomenu besede. Ne, to je žalitev brez konca in kraja, pljunek v obraz umetnosti, brca v zadnjico vsemu: bogu, človeku, času, ljubezni, lepoti ... vsemu, kar hočete! Zapel bom tebi na čast, morda malo neubrano, toda pel bom vendarle. Pel bom, medtem ko boš ti ječala, pišal bom nad tvojim umazanim truplom..."

Preidimo na stran 8: "Če hoče človek peti, mora najprej odpreti usta. Imeti mora celapljuča in se malce spoznati na glasbo. Ni pa potrebno imeti harmoniko ali kitaro. Poglavito je, da hočeš peti. To je torej pesem, Pōjem.

Pojem tebi, Tania." /Opomba: Ali je R. p. navsezadnje pesem?/ Tania je nekaka konkurentka najpomembnejše ženske v obeh Millerjevih trilogijah, v katerih nastopa kot Mona, v realnem temelju pa je to 2. Millerjeva žena June. Tu je že razviden Millerjev pisateljski sistem: stalno povezovanje avtobiografičnosti in literarnosti /novajmena za realne osebe/. V nadaljevanju izvemo, da je Fania Židinja /to je tudi Mona !/. Zaradi nje pabi avtor "tudi sam rad postal Žid." Avtor je sploh obkrožen s številnimi židovskimi prijatelji in znanci. Ta ameriška in mednarodna družčina je bila osnova Millerjevega obstanka v Parizu, saj jej pomoč lahko pričakoval le od nje.

OPOMBA: V TANU JE GOTOVO UPODOBLJENA ANAIS. V NDUKIH IMENIH SO ČELO UENKE ČRKE: ANIA IN ANNI!

Številni avtorjevi prijatelji in znanci so s svojimi življenjski-
mi zgodbami stranski "junaki" R. p. in drugih Millerjevih del.

Večinoma so svpjski posebneži, saj se z "navadnimi" občani
avtor le redko druží. Naštejmo nekaj omenjenih Millerjevih
prijateljev : Van Norden, Karl, Boris, Moldorf.

Avtorjevaznačilnost je stalno preskakovanje od realnih
življenjskih zgodb k razmišljanju, k fantaziranju in k nadreal-
nosti. Na strani 12 prispemo do t.i. besedne "pohujščajivosti" :
"Pri Ireni je težava v tem, da ima kovček namesto pizde... lona
, ta pa je imela pizdo."

V SSKJ izvemo, da je pizda vulgarna beseda, a ne izvemo,
katera je ne vulgarna beseda za žensko spolovilo. Ali je ne vul-
garna samo latinska beseda za pizdo ? V spolnem besedišču je
torej tista Millerjeva pohujščajivost za dolino šentameriško
in za šentflorjansko.

Zabeležimo še prvo omembo Dostojevskega, Millerju zelo obču-
dovanega avtorja. Stran 16 : " Popolnost Turgenjeva primer-
jam s papalnostjo Dostojevskega. /Ali je še kaj boljši popol-
neje kakor večni spopad? /

Avtorjevo spominsko povezovanje je zelo gibljivo. Zdaj raz-
mišlja o tem, da se bo moral preseliti iz Ville Borghese,
nato pa se miselno preseli v čas, ko je prvič prišel v Pariz
/1928/. Dogajanja v R. p. pa so iz 30. let.

Vredno je navesti rušilni citat s strani 29-30 : " Skoraj 100
let in več že svet, naš svet, umira. In ni ga bilo človeka,
že približno 100 let, ki bi bil dovolj nor, da bi položil
stvarstvu bombo v rit in jo sprožil, Svet trohni, polagoma umira.
Tolepa izvemo o Parizu /stran 32/ : " Ni naključje, da žene
takšne ljudi, kot smo mi, v Pariz. Pariz ni nič drugega kot
umeten oder, oder, ki se vrti in si tako igralec-gledalec

lahko ogleda vse razvojne stopnjekonflikta.. Sam po sebi Pariz ne sproži nobenih dram. Začenjajo se drugje."

V vrsti drobnih osebnih skic avtor očrta tudi prostitutko Germaine /stran 47/.

O avtorjevem ustvarjalnem vrenju /stran 50/ : " Ko hodim po Champs Elysées, me domisljeki oblivajo kakor znoj. Biti bi moral dovolj bogat, da bi imel tajnico, ki bi ji narekoval kar med hojo, saj me najboljše misli preblisnejo takrat, ko se ločim od pisalnega stroja."

Na straneh 64-65 se avtor razpiše o italijanskem književniku Papiniju, na koncu pa doda lastno misel /stran 65/ :

"Umetnik je vedno sam - če je res umetnik. Ne, to, kar umetnik potrebuje, je notranja odmaknjenost od drugih."

Svobodnjaški avtor z obilico časa, a brez denarja, ne more v kino, manjka mu nekaj sujev. Torej se sprehaja po Parizu, kar je zastonj. Premišlja o tem in o onem in preide v mislih na New York /stran 67/ : " V New Yorku se celo bogataš zave svoje nepomembnosti. New York je hladen, bleščeč, zločest. V njem vladajo poslopja. Vsa dejavnost jetam nekako atomsko mrzlična, a čim besnejši je tempo, tem bolj se krči duh."

Nekaj pozneje nas obdari avtor s pomenljivim Emersonovim izrekom ~~xxxx~~ /stran 68/ : " Življenje je v tem, na kar človek ves dan misli." In v čem bi bilo Millerjevo življenje ? Očitno v celotnem lastnem doživljajskem in v doživljenem svetu, ki še ni našel izhoda v besedni razbremenitvi. Razumljivo je, da avtor, ki je često lačen, prizna tole stvarno dejstvo x : /stran 68/ x" Ne samo da mislim ves dan najed, marveč ponoči tudi sanjam o njej."

In nadaljuje : " Ne mikapa me, da bi se vrnil v Ameriko, se pustil spet vpreči v dvojni jarem, garal kot živina. Ne, rakši sem eden izmed evropskih revežev." (!)

Na strani 92 razkrije avtor svoje veliko spoznanje : "Zavest, da ni nobenega upanja več, je učinkovalan^{am} nekako zdravilno... ~~I final sem občutek, ko da mi je nekdo odvzel z namen izkuš~~
breme."

Na koncu iste strani razmišlja^o človeštvu : " Mar je nenehni pohod zgodovine predrugačil eno samo sestavino človeške narave, jo bistveno temeljito predrugačil ? Človej^{ka} je izdalo to, čemur pravijo boljši del njegove narave, to je vse. Na skrajnih mejah svojega duhovnega bistva se človek znajde epet nag kakor divjak."

In še konec tega poglavja /stran 93/ : " Tel^esno sem živ.

Moralno sem svoboden. Svet, ki sem gazapustil, je zverinjak. Zora se^lsvita nad novim svetom, svetom džungle, v katerem blo-
dijo mršavi duhovi z ostrimi kremplji. Če sem hijena, sem mršava in lačna hijena : grem na lov, da se zdebelim."

Ob avtorjevih številnih razmišljanjih v R. p. pridajo svoje besedovanje tudi pripovedovalčevi prijatelji, in obširno razlagajo sv^oje probleme in svoje življenjske poglede.

Tako n^es na strani 100 obvesti o sebi Van Norden.

Takoj zatem sledi pripoved p^r Henryjevega prijatelja Karla o njegovem srečanju s poročeno žensko Ireno. In že je tu spet Van Norden, ki komentira Karlovo zgodbo, kakor jo je slišal sam. Sledi zgodba o Van Nordenovem seljenju iz enega stanovanja v drugo bivališče... Pomembno dejstvo pri tem je, da je Van Norden avtorjeva finančna opora.

Takole opiš^{ne} avtor svoje občutje korektorja pri ameriškem časopisu v Parizu : /stran 133/ "Te katastrofe, katerih korekturo berem, učinkujejo name kakor čudovito zdravilo. Predstavljam si stanje popolne immuniteti, začarano življenje, popolnoma varno življenje sredi strupenih bacilov. Nič se mene dotakne, ne potresi ne eksplozije ne upori ne lakote ne trčenja ne vojne ne revolucije. Cepljen sem proti sleherni bolezni, vsaki nesreči, vsaki žalosti in revščini."

Avtor je življenjsko utrjen /Svet brez vsakega upanja, a nobenega og^upa !/ in pride do naslednjega prepričanja /stran 138/ : "Nič več nisem Američan, pa tudi prebivalec New Yorka ne, še manj pa Evropejec ali Parižan. Nobenih podložnikov ni več, nobene odgovornosti, nobenega sovraštva, nobenih skrbi, nobene strasti. Nisem niti za niti proti. Nevtralen sem."

Presenetljiv je prikaz pariške spolne ponudbe /stran 145-146/ : "Nisem še videl mesta, kjer bi bila ponudba spolnega užitka tako raznolika. Brž ko ženska izgubi kak se^oalec, ali oči ali nogo, gre na cesto. V Ameriki bi umrla od lakote, če ne bi imela drugega priporočila kot svojo pohabljenost. A tu je drugače..."

Prehodi od "navadne" pripovedi v eseju so v R. p. česti /spolna ponudna - Matissovo slikarstvo/.

Ob pismu, ki mu ga je napisal nekdanji stanovanjski kompanjon Boris, zapiše avtor : /stran 152/ " Včasih se vprašam, kako je mogoče, da privlačim samo prismojence, nevrastenike, nevrotike, psihopate - zlasti pa Žide."

V avtorjev^o židovsk^o družin^o pa spada tudi bogataška Tania, ki se v pripovedi ponovno pojavi. Obenem pa se avtor spominja naženo Mono, s katero sta v času nastajanja R. p. že ločeno ž^ovela. Za skokovite pripovedne prehode v R. p. je ilustrativen tudi navdušen odnos Mone do Strindberga / v preteklosti/. Avtorju je takrat dejala : "strani 161-162" " Prav tako si blazen, kakor jebil on... želiš si kazni !"

In avtor pristavi : " kakšno veselje mora imeti sadistka, če naleti na masohista, ki je kakor ustvarjen zanjo !"

O tem, da se je znašel avtor v zvezi z Mono večkrat kot tipični masohist, bo povedano pozneje.

Pa spet svojevrstno slikanje Pariza /stran 163/ : " Večno mesto, Pariz ! Bolj večno od Rima, sijajnejše kakor Ninive ~~x~~. Pravo losrčje sveta, kamor se človek vedno spet priplazi - slep in omahujoč bedak - po rokah in nogah... Zibelka civilizacije, zaudarjajoča greznica, k^ostnica, kamor smrdljive maternice odlagajo svoja krvava bremena mesa in kosti."

Na strani 164 preberemo mračen prikaz človeškega življenja :

"Človek je vržen v svet kakor umazana majhna mumija; ceste

so spolzke od krvi in nihče ne ve, zakaj je tako. Vsak

hodi po svoji poti in - čeprav zemlja kar gnije od dobrot - nihče ne utegne obrati plodov..."

In pomenljivo dalje : " Moj človeški svet je poginil; bil sem čisto sam na svetu, moje prijateljice so bile ulice, in ulice so mi govorile v tistem žalostnem, grenkem jeziku, ki ga hranijo človeška revščina, in hrepenenje, neuspehi in jalov trud."

Omenjeni citat je posrečeno miselno izhodišče za poznejši zapis na strani 166 : " Misli^m, da je bilo 4. julija, ko so mi spodnesli stol izpod riti. Niti besede takega svarila. Eden izmed^{ed} velikih živin z onstran luže je sklenil, da bo treba varčevati; s tem, da je skrčil število korektorjev in nebogljenih malih strojepisk, je prihranil za stroške svojih voženj tja in nazaj in za najemnino razkošnega stanovanja, ki gajejmel v hoteku Ritz."

Kako se je avtor preživljal po izgubi korektorske službe ? Takole pravi /stran 167/ : " V tem času sem na veliko piše-
teljeval pod tujim imenom. Ko so odprli na Bulvarju Edgar Quinet ~~novxbordek~~ velik nov bordek, sem napisal zanj nekaj reklame in bil zanj nagrajen. Steklenico šampanjca in še žensko v eni izmed egiptovskih sob sem dobil zastonj." (!)

In dalje na strani 168 : " Najhujše izmed vsega pa je bila disertacija, ki sem jo začel pisati za nekega gluhonemega psihologa. To je bila ~~iz~~zprava o pohabljenih otrocih..." /!!!/
Preko slikarja Krugerja se je avtor seznanil z Amerikancem Fillmorom, ki je bil v diplomatski službi. Kruger ga je označil takole : "Toliko denarja ima, da sam ne ve, kam bi z njim." /stran 172/ In spet je našel avtor finančno oporo. Nihanje med bedo in med ugodnim življenjem, podprtim od petičnih Amerikancev, je bila stalnica Millerjevega življenja v Patizu.

Pa še en nenavaden prikaz Pariza : /stran 185/ " Pariz je kakor vlačuga. Od daleč te mami in kar ne moreš pričakati časa, ko jo boš zajel v objem. Pet minut kasneje imaš pa že občutek praznote, sam sebi se študiš. Čutiš, da si osleparjen."

Na strani 194 avtor pove : " Proti koncu poletja me je Fillmore povabil, naj se naselim pri njem. Imel je stanovanje z ateljejem nad konjeniško vojašnico, nedaleč od Blace Dupleix." Na strani 195 izvemo med drugim : "Jedi in vina jebilo vedno dovolj in kdaj pakdaj je po vsej sili hotel, da grem z njim na kak dancing."

Sledi Fillmorova zgodba nekako rusko kneginjo /?!/. Res pa jebilo takrat v Parizu veliko obubožanih ruskih emigrantov aristokratov. A v avtorjevi družčini se pojavijo bolezenske motnje ! " Fillmore ima bronhitis, kneginjama ... kapavico, jaz pa zlato žilo." /stran 203/

Ruska kneginja Maša na straneh 208-209 izpove svoje ra⁷ gibane /tudi seksualne/ doživlja v Franciji. Potem ko Maša odide iz Fillmorovega stanovanja, ostaneta moška spet sama. /stran 210/ *

"Cele večere sva razpravljala o tem, kje je bolje : v Parizu ali v New Yorku. In v te najine razprave se je neizbežno vtihotapila osebnost Walta Whitmana, ta edonstvena osamljena osebnost, ki jo je rodila Amerika v svojem kratkem življenju." Miller je Whitmana izjemno cenil in le-ta ga je pritegoval s svojim izrazitim vitalizmom.

Na strani 218 nam avtor poda tole pesni^{im}strično sliko sveta : "Vseh teh zadnjih 400 let, odkar se je rodila zadnja nenasitna duša, zadnji človek, ki je vedel, kaj pomeni ekstaza, ~~človeka~~ *umetnost, misel in dejavnost nenehno propadajo.*

Svet je izčrpan, niti suhega prdca ni nikjer več. Ali moretisti, čigar oko je obupano in lačno, količkaj spoštovati obstoječe vlade, zakone, pravilnike, mačka, ideale, totemⁱⁿ tabuje ? " Ali Miller riše NAŠ ČAS ?!

Avtorjev vitalizem se spet pojavi na strani 221, ko Miller

ponavlja znani Rabelaisov telemski izrek : Stori, kar hočeš!

Izjemno prepričan je izjemnega avtorja ~~izjemnega avtorja~~ je izpovedano na strani 222 : "Nekoč sem si mislil, da je najvišji cilj, ki ga imal lahko človek, biti človek, zdaj pa vidim, da bi me ta smoter uničil, saj je bil to njegov namen.

Danes s ponosom trdim, da sem nečloveški, da ne pripadam ljudem in vladam, da nimam nič opraviti z verami in z načeli.

Nič nimam opraviti s škripajočo mašinerijo človeštva - zemlji pripadam !" (!)

^ nadaljevanju /stran 223-224/ sprgovori avtor o romanu

Dostojevskega Besi in pove med drugim : " Stavrogin je bil Dostojevski, in Dostojevski je bil vsota vseh tistih protislovij, ki človeka bodisi ohromé ali pa ga ^{pe}peljejo v višine.

Noben svet ni bil zanj prenizek, da bi se spustil vanj, nobeno mesto previsoko, da bi se bal nanj povzpeti. Vso lestvico je prelezal, od prepada do zvezd..."

Od Dostojevskega se obrne avtor k sebi : /stran 224/

"Sedaj vem, odkod izviram. Ni mi treba pogledati v horoskop ali v rodovnik. Nič ne vem, kaj je zapisano v zvezdah ali v moji krvi. Vem, da izviram od mitoloških ~~od mitoloških~~ ustanoviteljev človeškega rodu." /!!!/

Pri Millerju je vedno tako : čim več je nenavadnih zgodb, situacij in misli, tem več je razgibanih pripovednih snovi.

Zgodba o službi predavatelja angleščine na liceju v Dijonu je prav čudna. Avtorjo opiše takole /stran 227/ : " Prihodnosti nisem imel nobene; službani bila niti plačana.!!/

Steti bi se moral za srečnega, ker sem bil deležen časti, da lahko širim evangelij francosko-ameriškega prijateljstva. To je bila služba za sinakakega bogataša."

Na poti v Dijon razmišlja Miller povsem radikalno o življenju in o svetu : /stran 227/234/ : " Krempnji in kljun - to smo mi! Velikanski prebavni aparat, ki znazavohati mrtvo meso. Ne prej ! Naprej brez usmiljenja, brez sočutja, brez ljubezni, brez odpuščanja. "eprôsi za milost, in tudi sam ne prizanašaj drugim!..."

Ko so avtorju v Dijonu pokazali njegovo sobo, komentira : /stran 236/ " Šenikoli v življenju nisem stanoval v sobi, ki bi imela zaboj za premog. In nikoli v življenju si še nisem sam zakuril ali učil otroke. Nikoli v življenju pa ~~nisem~~ tudi še nisem brezplačno delal. Čutil sem se svobodnega in uklenjenega hkrati..."

Na strani 241 se nam razkrije Millerjeva nova svobodna pedagogika : " Moja prva učna ura je bila posvečena fiziologiji ljubezni. Kako se pariyo sloni - to sem jim pravil ! Vžgalo je kot ogenj . Pomprvem dnevu ni bilo ~~ni bilo~~ nikdar več praznih klopi. Po teš prvi lekciji angleščine so stali ob vratih in me čakali, Karo' lepo smo ^{se} razumeli... Vprašajte vse, kar hočete - to je bilo moje geslo. Tu ~~is~~ sem kot pooblaščenec kraljestva svobodnih duhov..." (!!)

Razmere v Dijonu so bile sicer za avtorja utesnjujoče in uporabil je prvo priložnost, da jim je utekel. Prijatelj Karl mu je sporočil, da ima v Parizu neko zaposlitev ² nanj.

Ko pride avtor h Kralu, mu ta omeni zgodbo o 16-letnici, ki je bila pri njem, pa so jo njeni sta^vši pred kratkim odpeljali s seboj.

/Opomba : ta zgodba se humorno razširjena pojavi ponovno v Tihih dnevih v Clichyju !/

V Parizu se je največ spremenilo Fillmoru, ki se je zapletel z neko Francozinjo. Zdaj pa je napregledu v bolnici. Avtor ohišče Fillmora, ta pa zaskrbljeno izjavi : /stran 256/

"Pravijo, da sem nor - in dajmam morda tudi sifilis..."

Zatem se avtor seznanil s Fillmorovo ljubico Ginette.

Fillmoru je po ozdravitvi pretilaporoka z Ginette.

Zaključek R. p.-ja je nekaka novela o razmerju Fillmora in Ginette. Avtor pomaga prijatelju Fillmoru, da se iz Francije umakne v Anglijo, iz nje pa se bo vrnil v ZDA.

Zadnji odstavek R.p.-ja se glasi : " Sonce zahaja. Čutim, kako ta reka teče skozi mene - njena preteklost, njena starodavna tla in spremenljivaklima. Griči jo blago oklepajo: njen tok se nemenja."

Ali se je pisatelj vrnil k starogrškemu izreku PANIA REI ? R.p. je življenjski total, sestavljen iz pripovedi, iz spominjanja in iz razmišljanja. R. p. ni literatura v smislu leporečne izmišljajske zgodbe, marveč eksistenčni dokument s prevlado resnice nad lepoto. Resničnost je sicer stilizirana, imena oseb so zamenjana, a R.p. je vedno tisto, kar nakazuje Emerson : poročanje resnici resnično. Stvarnost sveta in človeka je v R.p. problematizirana : je banalna, bedna, krhka, olupna, a vendar premore tudi humor. Celotna pripoved R.p. je nanesena kaotično, a kompozicijski okvir je razviden : na začetku sta Amerikanec in Židovka, nakoncu sta Amerikanec in Francozinja. Ob Zodiaku sta uveljavljena tudi JIN in JANG.

O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 3. DEL

(CRNO PROLJEĆE) ČRNA POMLAD/

Drugi del prve Millerjeve avtobiografske trilogije ČRNA POMLAD, napisan v Franciji 1934-1935, ni izšel v slovenščini. Imam hrvaško izdajo CRNO PROLJEĆE, 1967. Knjiga je

posvečena Anais Nin, s katero je imel Miller takrat kar najtesnejše odnose. Uvodni citat je tokrat iz Miguela de Unamuna in se ukvarja z raziskavo njegove laszne osebnosti. Medtem ko je imel Rakov povratnik le nakazana poglavja, ima Črna pomlad lo naslovljenih in zraven še komentiranih poglavij.

V primerjavi z R. p. je Črna pomlad manj atraktivna, kar je pravzaprav pričakovano, saj obravnava večinoma deška, fantovska, mladostna Millerjeva leta. Ta leta pa ne morejo konkurirati vsebinsko polnim letom odraslega moža.

Prvo poglavje Štirinajsto okrožje se začemja z udarnima stavkoma : " Jaz sem patriot - 14. okrožja v Brooklynu, kjer sem odrastel. Ostanek ZDA neobstaja zame drugače kot pojem, kot zgodovina ali kot literatura."

Ustaviti se je treba tudi ob dokaj razvidnem naslovu Črna pomlad. Toda ali je bila Millerjevam mladost res tako črna, tako slaba ?! Res da je živel doma v skromnih razmerah, a njegovo življenje v fantovskih družčinah je bilo navdušujoče razgibano. Na strani 12 omenja avtor vrsto dečkov, ki jih je poznal s ceste in jih je polj občudoval kot znamenite zgodovinske osebe !

A vrniti se moramo na stran 11. Tam naredi Miller pressnetljivo napako, saj navede, da je rojen v znamenju Ovna /marec-april/, vendar je rojen 26. 12, torej v znamenju Kozoroga /december-januar/ !

Pomembni pa so tile stavki z začetne 11. strani : " Roditi se
 naučici pomeni potepati se celo življenje, biti svoboden.
 Pomeni nesrečo in nezgodo, dramo, gibanje.. Pomeni posebno
 sanje. Harmonijo relevantnih dejstev, ki daje vašemu potepanju
 metafizično zanesljivost." //

Značilni spominski podatek za dečka Henryja je bil, ko je
 slišal starga Žida na cesti, da je rekel ime Dostojevski !

Tudi v Črni pomladi poteka avtorjevo spominjanje skokovito
 sem in tja.

Na strani 32 izrazi avtor svoj izjemni individualizem : "Jaz
 sem človek brez preteklosti in brez prihodnosti. Jaz sem -
 in to je vse." //

Morda pa je del avtorjeve razpoloženjske črne pomladi v njegovo-
 vem p "črnem" pogledu na Ameriko : " Jaz vidim, kao Amerika
 širi nesrečo. Jaz vidim Ameriko kot črno // prekletstvo
 sveta." //

Na strani 35 se avtor spomni Rabelaisa, ki je svetoval za
 vse težave smeh, a kaj, ko je stvarnost nespodbudna.

Sicer je avtor vedno poln paradoksov.

"a strani 37 pravi : " Jaz sem človek starega sveta...

Jaz pripadam bujnemu drevesu preteklosti... Jaz sem ponosen,
 da ne pripadam temu stoletju." //

Nekaj pozneje se proglašuje za raka //, ki se giblje sem in tja,
 nazaj in naprej, kakor ga je volja." //

Prijatelja iz R. p. Carl in Van Norden se spet pojavita
 v Črni pomladi na strani 46.

Zanimivo je avtorjevo razmišljanje ob Robinsonu Crusoeju
 z vidika relativne sreče na pustem otoku. V sedanjsoti pa ni
 pustih otokov, ni raja, ni niti relativne sreče.

O branju v stranišču beremo na strani 57 : " Vse dobro, kar sem prebral, bi lahko rekel, da sem prebral v stranišču.//"

Omenjeni so Boccaccio, Rabelais, Petronij, Apulejev Zlati osel in celo Joyceov Ulikses ! Zastavlja se vprašanje, zakaj je Henry bral na stranišču : Ali je imel tam blaženi mir ali pa ni mogel brati "pohujšljivih" knjig odkrito doma. A vendar, kdo je pri Millerjevih poznal omenjene knjige kot pohujšljive ?!

Ker Miller tudi v Črni pomladi nadaljuje z orisom življenjskega tótala, ki čudno, da se ustavi na strani 61 tudi pri pisoarjih, znani francoski posebnosti.

V poglavju "Angel je moj vodni žig se razpiše avtor o svojem slikarstvu !

V naslednjem poglavju Krojaška delavnica se pisec vrne v deška leta, ko je tako ali drugače pomagal očetu krojaču.

Daleč od kake "črne pomladi" je seznam družinske gostije pri Millerjevih na strani 117 : "Vesela družina in miza, polna dobrih jedi in pijač." Potem pa sledi skoraj celostranski jedilno-pivski seznam !!

Družinsko vzdušje se nadaljuje tudi z zgodbo o slaboumni Henryjevi teti Melii.

Da nebi prezrli spolne dejavnosti mladega Henryja, omenimo dogodek v avtobusu, ko se je v gneči Henry domala sparil z neznanko !

Poglavje V nočno življenje nas seznani z razgibano sanjsko fantazijo, fantastična slikapa se poraja Henryju tudi, ko opazuje z Brooklynskega mosta stvarnost okoli sebe.

Avtor preskoči s pripovedjo v Pariz, a kmalu je spet v ZDA /poglavje Burleska/.

Dogodek v avtobusni gneči se domala ponovi na galerijskem stojišču Metropolitana, in to v zadovoljstvo Henryja in neznanke. Presenetljivo ^{pa} je, da se je njuno početje dogajalo ob glasbi Wagnerjevega Parsifala! Avtor takole komentira dogajanje: "Vse zadnje dejanje sva bila združena v nebeškem blaženstvu. // Bilo je lepo in vzvišeno, bliže Boccacciu kot Danteju,, a vendar vzvišeno in lepo." // Skeptični um sicer dvomi o seksualnem uživaštvu v nerodnem stoječem položaju, v hudi gneči in v moteči okolici.

A kaj, morda pa je glasbenaspremljava res povzročila vzvišenost seksualnega delovanja, po domače kavsanja ali fukanja. Da pa je v tej zgodbi Millerjev seksualni vitalizem nedvomno potrjen, ni nobenega dvoma.

Zadnje poglavje Velemestni manijak se konča takole: "

"Zvečer bom razmišljal o te^m, kaj sem jaz."

Dodani so še kraji, v katerih je Črna pomlad nastajala:

Louvenciennes, Clichy, Valla Seurat. Slednja nas

spomni nazaj na začetek R. p., na Villo Borghese. Millerju v

Parizu le ni šlo tako slabo, saj je mestoma živel v vilah!

Kaotično prepletanje dogajanja, spominjanja in razmišljanja je tudi v Črni pomladi bistvena avtorjeva sestavina.

O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 4. del
/KOZOROGOV POVRATNIK/

1. tretja knjiga Millerjeve prve avtobiografske trilogije KOZOROGOV POVRATNIK je bila končana v Parizu leta 1938, izšla pa je leta 1939. Slovenski prevod je izšel leta 1985 v odličnem in vsočnem prevodu Zdravka Duše. Isti prevajalec je na isti visoki ravni prevedel tudi Millerjeve knjige Seksus I-II in Opus pistorum.

Na začetku knjige nas preseneti kratko geslo : Na jajčniški troli. Skoraj gotovo je tu namig na žensko spolno žlezo in ne na jajčno jed. Uvodni citat v Kozorogovem povratniku /poslej K. p./ pa je tokrat prevzet iz Pierra Abelarda, in sicer iz ~~xxx~~ Predgovora k delu Historia Calamitatum /Zgodovina mojih rev/. Zdaj pa nas čaka "spopad" z naslovom. Miller je rojen v znamenju Kozoroga /26. 12./ in je tu poudarjeno avtobiografsko dejstvo. Kaj pa nam o tem zodiakalnem znaku pove Slovar simbolov ? " Znak se začneja z zimskim solsticijem, ko navidezna smrt narave in prenehanje sezonskih ~~del~~ del omogoča razvoj duhovnih in iznajditeljskih človeških sposobnosti. S tem znamenjem upravlja Saturn, neusmiljeni bog časa., ki človeka "kristalizira v njegovih najvišjih ambicijah." Kozorog se obrača vase in ~~se kaže~~ "počasni vzpon globokih sil, zakatere često dolgo niti sam ne ve, bo omogočil, da potrdi svojo vrednost. /!/ S klicaji označujem tisto, v čemer vidim Millerjeve značilnosti.

Sicer pa so poudarjene pri Kozorogu še te lastnosti : hladnost, tem^{os}not, trdost, molčečnost, pesimizem, melanholija.

Millerjev¹ protejsko čuteča in misleča osebnost vsebuje vsekakor marsikaj.

Kozorogovci so dvosmerni : ena smer jih vleče navzdol, v bretno, v vodo, druga smer jih vleče navzgor, v višine, v planine. So v stalni napetost² nasprotujočih si privlačnih sil. //

Simbolika kozoroga /kozla/ v mitologijah pa je neznansko široka. Grška mitologija : Ena Dionizovih podob je Kozorog /Dioniz v Egiptu/. V zvezi z Dionizom je grška tragedija oziroma³ grško gledališče. Na kozorogu so jahali Afrodit⁴a, Dioniz in Pan. !!!

Božanski vidik kozoroga v antiki se preobrne v krščanskem srednjem veku v popolno nasprotje. Kozel je likovna podoba

Satana ! Tu sta še judovski grešni kozel in kozel kot podoba pohotnosti in še bi kaj našli. Kot so poudarjena nasprotja pri zodiakalnem znaku, je enako tudi pri mitološki delitvi na božansko in na satansko.

~~7. ekspresna~~ začetna 7. stran K. p. je pripovedno in izpovedno nabita, podobno kot pri R. p.. Skrivno⁰⁵ prvi stavek se glasi : "Ko enkrat spustiš dušo, sledi vse zanesljivo kot smrt, celo sredi kaosa." V tem sztavku so 3 velepomembne besede : Duša, Smrt in Kaos. Slednja beseda pa je tista, ki Millerja napolnjuje in kar nam on kaotično posreduje.

Nekaj protejskih izpovednih stavkov s prve strani :

"V vsem sem pri priči videl ravno nasprotno, protislovje, med resničnim in neresničnim pa ironijo, paradoks.

Bil sem sam sebi najhujši sovražnik. Nisem si želel storiti nič takega, česar ne bi prav tako lahko tudi opustil.

Že v otroštvu, ko nisem še ničesar ^o p^ogrešal, sem si želel umreti /!/: hotel sem se umakniti, ker v bitki nisem videl nobenega smisla." ^z Že prva stran obre^meni bralce z izpovedno težo. Kaj vse še bo ?

Avtor je kritičen do sebe pa tudi do svojih prednikov /stran 9/. "Moji predniki so bili sami Nordijci, idioti torej. Oprijeli so se čisto vsake neumnosti, ki se je rodila natem svetu."

Njegova kritika se širi ^{na} celino, na Ameriko /stran 10/ :

"Vsa celina je ena sama mora, ki prouⁱzvaja najhujšo bedo v največjih količinah."

Esejistični uvod se na strani 11 vendarle prevesi k avtobiografskim drobcom. In tu^ž je še ena samooznaka : "Bil sem že v bistvu protislovna osebnost, kot pravijo temu."

In dalje /stran 13/ : "Bil sem en sam kaos od vsega začetka, kot sem že rekel."

Prehajam k Millerjevi prvi in obenem k zadnji pomembni službi. Sprva se je hotel prijaviti kot poštni sel pri telegrafski družbi, a je bil odklonjen. To ga je spodbudilo, da se je hotel pritožiti kar pri predsedniku podjetja. Prišel je do podpredsede^{ga} tajnika, t^apa ga je poslušal in napotil dalje : h generalnemu di^rektorju ! Le-ta pa je dejal, da je človek, ki Millerja ni sprejel, prekoračil svoja pooblasti^{la}!

Takole poroča avtor /stran 15/ : "Sestanek je trajal 7 ur. Preden smo končali, me je gospod Clancy potegnil na stran in mi naznanil, da bo postavil mene za šefa zaposlovanja." /!/: Tako se je zgodil presenetljivi Millerjev vzpon v Kozmodemonski /Millerjev izraz !/ telegrafski kompaniji. Millerjevo delo pa je bilo zelo živčno in napeto. Sam par^{ve}vi, da je "najemal in odpuščal kot demon."

Pisana množica iskalcev zaposlitve je povzročala kadrovskega šefu in njegovim pomočnikom hude težave. A kako urejevati zadevo? Avtor je bil kritičen tudi s do svojega dela: "Zapravljanje ljudi, materiala in naporov. Grozljiva farsa pred kulsami znojain siromaštva." Češtni sistem pa je označil Miller za gnil, za nečloveški, za ušiv, za brezupno izrojen, in zapleten. Svoje delo pa označi kot "en sam dolg, neprekonjen pandemonij". Kaotično vudušje avtorjevega pisarniškega dela

nakazuje že stavek: "Na mizi sem imel 3 telefone in zvonili so vsi naenkrat." Novinci kurirji pa so bili zelo različni: "Mnogi so imeli že čez dobro uro vsega zadržani in prenekateri je zagnal sveženj brzojavk kar v kanto za smeti ali v kanal."

Za pomoč pri kadrovanju je imel avtor spiske s podatki o bivših zaposlenih, saj so se ti večkrat ponovno potegovali za delo, a so v podatkih že imeli "črno" piko. "Za vsakim drugim imenom se je skrival tat, slepar, pretepač, blaznež, izprijenec, bebec."

Ko je avtor lahko začel zaposlovati kotykurirke tudi ženske, se je razmahnil njegov seksuakni vitalizem /strani 23-24/: "Ob koncu delavnika sem imel vselej zaznamovanih pet, šest takih, pri katerih se je splečalo potipati. Čisto preprosto: puncu sem sicer obljubil službo, vendar sem jo imel v šahu - ali daš, fukat ali pa nič".

Avtor navede zatem nekaj imen iz svoje družčine v firmi in doda: "Bili smo vesela družčina in družilanas je skupna želja, da razfukamo firmo." (!)

Polovico strani 26 porabi pisatelj, da našteje vse narodě, katerih pripadnikā je jemal v službo. Omenjeni so tudi Slovenci.

Presenetljiv je seznam poklicev, katerih posamezniki so se prijavljali za kurirje ! /~~sk~~ ista stran 26/ Kar nekak zametek sociološke študije !

Po treh letih norije na delovnem mestu je vzel avtor tritedenski dopust. V tem času je napisal svojo prvo knjigo o 12 malih možeh /najbrž so bili ti možje kurirji/. Knjiga je bila le pisateljska vaja in avtor je bil še daleč do umetniške zrelosti. /stran 28/ Avtor opiše nekaj usod svojih malih mož.

Z rezkimi oznakami Amerike se Miller svojim sodržavljanom večinoma gotovo ni prikupil. Na strani 34 preberemo :

"Amerika je pacifistična in ljudožerska..., v notranjosti pa je klavnica..., v resnici pa je kurbišče..."

Ko se je Miller odločil zapustiti svoje zahtevno in naporno službo, se je znašel v odprtem ^{et} prijateljskih srečanj, a kako preživeti ? Prijatelj Ulric mu je govoril o Parizu in zasejal v Henryju seme, ki je vzkalilo pozneje. Razpoloženjsko je Miller nihal od potrnosti in melanholiije do veselosti in zanosa.

Na strani 53 beremo : "Vseh ljudi, ki sem jih že spoznal, je bilo za ne ravno majhno mesto." To je bil velik človeški kapital Millerjevega pisanja.

Avtorjeva spominska strena se zavrti nazaj in spet se nizajo zgodbe v zvezi z njegovo 5-letno "kozmodemonsko" službo.

Svoje ustvarjalne dileme ^m razloži na strani 81 s stavkom :

"Misel na to, da bi se lotil knjige, me plaši; toliko imam povedati, da ne vem ne kje, ne kako bi začel." /!/
/

Sicer pa se je Henry najčešče ukvarjal z mislimi, kdo mu bo posodil kak dolar.

Spomin odnese avtorja spet v deška leta in izvemo, kako sta s prijateljem v deškem spopadanju s kamni po nesreči ubila nekega dečka ! Na strani 102 avtor čudno poveže ta dogodek s kritiko staršev : "V nevhvaležnosti je bila naša moč in naša lepota. Ker nismo bili njihovi /?/, nismo mogli biti krivi nobenega zločina." /102/

In novi paradoks na strani 104 : " In zdaj razmišljam - ne brez obžalovanja in hrepenenja - da je bilo to strogo utesnjeno življenje v zgodnjem otroštvu pravzaprav brezmejno stvarstvo, medtem ko se je življenje odraslih, ki je sledilo, ves čas neusmiljeno krčilo." Ko govori v razpravi Bralec se kar čudi, ali je Henryjeva deška družina res razpravljala o tolikih pomembnih in posebnih zadevah, kot so omenjene na strani 115.

Ko je pri 21 letih Henry razpoložljivo obupaval, je srečal Roya Hamiltona /stran 117 in dalje/, razgledanega mladenciča, in se z njim zblížal. Takole označi avtor Hamiltonovo vlogo /stran 119/ : "... zadeval je v srčiko biti, v bitje, ki naj bi sčasoma preraslo golo osebnost, sintetično individualnost, ter me pustilo, da bom čisto sam oblikoval svojo usodo."

Daljšo spominsko pripoved nameni pisec svojemu očetu v zadnjih letih njegovega življenja.

Ko avtor zapusti resno razmišljanje, preide v posebej naslovljeno MEDIGRO, ki je očitno namenjena seksualnim dejavnostim /stran 139 in dalje/.

Nujno je ~~nikoli~~ citirati domiselni Millerjev stavek :

"Kaos je beseda, ki smo si jo izmislili za red, ki ga ne razumemo." /!/
 Je beseda nakarcatno pesnik, je beseda

Najprej se seznanimo z živahno seksualno dejavnostjo Henryjevega prijatelja Curleya. Nato Henry podrobno opiše svoj fuk z varuško svoje hčerke. Pohvali jo takole : " Ne vem, če sem še kdaj v življenju naletel na žensko, ki je fukala tako dobro kot ta." /stran 145/

Takole označi Henry svoje ženske /o/srečevalke : Veronika je imela klepetavo pičko, Evelyn pa je imela nasmejano pičko.

Svoje ključno gledišče o seksu je avtor zgoščeno izrazil na straneh 152-153 : "Tisto, česar se ne sme imenovati, je čisti fuk in čista pička; o tem se lahko govori v luksuznih izdajah, saj bi sicer svet razpadel nakoščke. Prav spolni odnos drži svet skupaj : na svoji koži sem to skusil. Toda očitno je v fuku, resničnem fuku, in v pički, resnični pički, neznana sestavina, ki je dosti bolj nevarna kot nitroglicerin." (!)

Miller se v nadaljnjem razmotrivanju zaveda, da sega seks od banalnosti do božanskosti, vmes pa je družbenost, v kateri nastopa tudi sam.

Po dolgem razmišljanju o globokih starih življenja se napoti avtor spet k zgodbi, in sicer k zgodbi o znancu Židu Maxieju Schnadigu in o njegovi sestri Riti. Henry je takole izzval Maxieja /stran 166/ : "Daj, pripelji jo kdaj seboj, da si od blizu ogledam, kakšno fračo ima..." Maxie je bil osuplo zgrožen ob takem govorjenju. Henry pa mirno nadaljuje : "Saj menda ima pičko, ta tvoja sestra - ali je brez nje ?"

Ko je ~~nakor~~ pozneje Henry pomislil na Rito, jo je presenetljivo ~~ne~~ nenadoma srečal. /stran 169/ : " In kakor bi bilatelepatsko začu~~xxxx~~ tila, kaj me ima, je čakala nakurcakot pes nakost. Že naslednji trenutek sva sedela v neki kitajski beznici, tiščala sva se naklpci v separeju in sva se obnašala kot dva pojava zajca." ^{le} Sedi sladostrasten prikaz fuka z Rito, ki ga je izpešjal

Henry kar v veži njenega doma. V zapisu tega dogajanja se Henry čudi : "Si morete misliti, komaj nekaj ur je minilo od tedaj, ko se ^m Maxieju v kabini rekel, da bi si rad ogledal sestrino fračo, zdaj pa je ~~kika~~ že bila tu, pod mano, nasajala se je name, vsa mokra in zmeččana, in je frskala kot ~~ognj~~ ognjemet."

Za časovno in za tematsko preskakovanje v Millerjevi knjigi je zeko značilno Henryjevo druženje z Bergsonovo knjigo Ustvarjalni razvoj. /stran 174 in dalje/ Omamila ga je že beseda ustvarjalni : "Ta beseda je bila moj talisman." // Millerjeva pripoved je polna zaporednih nasprotij " npr. seka - Bergson, nato pa ~~xxxxxx~~ stiskanje z neznanko v vlaku in spomin na mladostno ljubezen Uno, saj je bil tudi Henry kot deček še idealist!

A že je tu strastno spominjanje na Henryjevo srečanje z njegovo usodno žensko. Sicer jo omenjakot Georgiano, a ~~sko~~ gre nedvomno za 2. ženo June, s katero sta bila v času nastajanja K. p. že ločena! A o tej ^{ve}zi preberemo kar zaneseno fantazijo !

Iz zrelosti sledi spominski skok v Henryjeva deška leta, ko je Henry s klavirjem zabaval svoja starša.

Na strani 200 Henry prizna : " S to prekleto muziko nisem nikoli prišel ne vem kako daleč - že zato ne, ker se je ves čas prepletala s seksom. Samo za klavir sem sedel in odigral kratko pesmico, čpa so se nabirale pičke okrog mene kot muhe. Poglavitni krivec zato je bila Lola. Lola je bila moja prva učiteljica klavirja." Lola pa je bila tudi prva kratkotrajna Henryjeva ljubica. Imel je 15 let. "Takrat sem prvič fukal..." Kako je šlo dalje ? "Dve leti sta minili, preden sem ga znova namočil." A fukanje v bordelu mu je prineslo neprijetni nasledek ! triper.

Potem pa se seksualna poplava kar razliva po papirju. Seznam je pester : mati njegove učenke klavirja, nato pa učenka klavirja, 16-letnica, ki jo je poučeval na domu njene prijateljice, pa učiteljica v Adirondacksu. Sledi pa izjemno zabavna zgodba tipa ménage à trois. Ob počitniškem kopanju v reki je Henry najprej slekel Francie /"Bila je lepa in poželjiva pička z velikimi škotskimi joški in z zdravimi belimi zobmi..."/, nato pa sta skupaj slekla še njeno prijateljico ~~Agnes~~ Irko Agnes, ki je bila zaradi katoliške pobožnosti v bolj zadržana, vendarle se ni upirala telesnim užitkom.

Francie je sproščeno in radostno uživala v fukanju.

Navajam le en primer s strani 207 : "Ko sva ob večerih sedela na verandi in klepetala z gosti, se mi je včasih umestila v naročje z golo zadnjico - pod krilom ni imela ničesar - skrivoma sem odpel hlače in jo nasadil in tako se je potem smejala in se pogovarjala z ostalimi, ki so bili zraven."

Zdaj je že čas, da razkrijemo glavno značilnost Millerjevega pisanja seksualnosti : spolnost je razbremenjena grešnosti, ki je bila osnova domala dveh tisočletij judovsko-krščanskega puritanizma.

Avtor takole razloži Franciehino dejavnost /stran 208/ : "Očitno ji je bilo v posebno veselje, če si gaje lahko drugim pred nosom dala noter, pravila je, da je stvar bolj špaska, če nisi z mislimi preveč zraven."

Svojo prostodušno seksualno filozofijo izrazi Francie na isti strani takole : "Dedci radi fukate, ženske pa tudi. Saj se ne znuca ne meni nekemu drugemu. In nikjer ne piše, da se moraš zatreskati v vsakega, ki se z njim pofukaš, a ni tako ? Jaz se že ne bi marala zaljubiti; saj mora biti grozno, da kar naprej fukaš z istim dedcem, a ni grozno ?" (!!!)

Humorjapolne so seksualne dogodivščine Henryjevega prijatelja Mac Gregorja, opisane na več straneh. Občasno pa je Mac Gregor govoril tudi o Platonu in o Nietzscheju, Henryjapa je spraševal o Atlantidi! Mac Gregor, po stroki pravnik, se na naslednjih straneh izkaže s pronicljivim razmišljanjem o življenju in o svetu.

Sam avtor je bil takrat v iščočem položaju. Takole pravi : "Te čase, ko sem se potikal od vrat do vrat, od službe do službe, od prijatelja do prijatelja, od krožnika do krožnika, sem si vseeno poskušal ograditi čisto majčken prostor, ki bi bil samo moj, samo toliko, da bi imel sidrišče..."

Pomembno ugotovitev poda avtor na strani 228 : "Bil sem najbrž edini dadaist v vsej Ameriki, pa se tega sploh nisem zavedal." In dalje : "Fako sem bil jasnoviden, da so me imeli za prismuknjenežga."

Na strani 229 sledi neprizanesljiva kritika Amerike : "Mislim, da noben človek pod soncem ni bil ponöžan tako grozljivo kot Montezuma, nobena rasa ni bila iztrebljena tako neusmiljeno kot ameriški Indijanci, nobena ^{država} ~~država~~ ni bila oskrunjena tako nizkotno in krvavo kot Kalifornija, ko so jo oskrunili zlatokopi."

Na straneh 232-233 navede Miller vrsto umetnikov, predvsem dadaistov in nadrealistov, in se jim idejno priključuje . Našteti so : Apollinaire, Blaise Cendrars, Jacques Vaché, Louis Aragon, Tristan Tzara, René Crevel, Henri de Montherlant, André Breton, Max Ernst, Georg Grosz.

V nadaljevanju avtor problematizira in secira sodobno civilizacijo in njeno uničevalnost /1. svetovna vojna/. Na strani 243 označuje pisatelj civilizacijo kot nenehno vojno stanje. Od širšega sveta in od njegovih problemov preskoči avtor spet k svojim spominom. Miller na strani 240 označi bistvo svojega življenjskega iskanja : "Četudi bi mi ponödili primerno službo, je ne bi mogel sprejeti, saj nisem potreboval dela, marveč bogatejše življenje." /!!!/ Da, tñ jekleč !
A vendar : kdo mu bo /njemu ali komurkoli/ za bogatejše življenje plačeval ? Avtor se znajde v primežu med grdo stvarnostjo in med lepimi željami !

Med spominskimi utrinki izstopa zgodba, ko je bil Henry propagandist za "Britansko enciklopedijo in je hodil od vrat do vrat. Zatem skicira avtor svoja potepanja po ZDA in svoja socialna spoznanja nanjih.

Na strani 249 ugotavlja : "Ko sem prišel do spoznanja, da sem manj kot najmanjša ničla, dokler bo tako, sem bil pravzaprav srečen... Vsem je šlo na živce, ko so videli, kako se zabavam... Najprej so me imeli za nekoristnega

člana družbe, potem sem bil nekaj¹časa brezskrben fičfirič, ki bi kar naprej žrl na tuj račun; no, in zdaj sem bil nor.

/Veš kaj, ti grinta, pojdi pa si najdi službo... pri nas si ope^{le}ll!/¹

Mimogrede avtor navede, da se je kar naj¹hitro oženil /1917/, a ni resno sprejel vloge zakonskega moža, saj je bil pripravljen živeti na ženin račun. /stran 250 in dalje/.

Opis ene od kratkotrajnih Millerjevih služb je prav zabaven /strani 253-254/.

Hamsunov roman Skrivnosti je Millerja zelo pritegoval

/stran 255/ : "Po svoje sem bil podoben Herru ¹Maglu.

/Opomba : glavni oseb¹ romana/. Nikoli nisem vedel, kaj bom storil naslednj¹i trenutek. Nisem vedel, ali sem angel ali

pošast. Tako pač kot premnogi izjemni ljudje našega časa.

Herr ¹Magel je bil obupanec - in prav v svojem obupu tako prikupe^m in človeški."

Portret sebe kot mladega moža ⁴umazanika bi lahko začel Miller

takole /stran 255/ : "Delo mi je bilo popolnoma odveč, saj sem se s tem samo ~~odmikal~~ izmikal resničnemu delu, ki me je še čakalo."

V spominskem potepanju se avtor spet dotakne svojega šefovstva v kadrovske¹m oddelku telegrafske družbe. Tok pripovedi o lastnem miselnem in ¹⁰stvarnem dogajanju je neizčrpen. Na strani 265 se nizajo iskrive misli : " Živiš v sadovih svojih dejanj in dejanja so žetev tvojih misli.

Misel in dejanje sta eno, kajti kadar plavaš¹ si v tem in del tega obenem, in to je vse, kar si žel¹š, naj bo, nič več in nič manj. Vsak zamah odtehta večnost. Sistem hlajenj¹ain gretja je en sam sistem in samo namišljena¹črta loči Raka od Kozoroga." /!!/

Tu je nakazana povezava začetne knjige /R.p./ in sedanje knjige /K. p./.

Prihajamo do zaključnega poglavja K. p., imenovanega KODA. /stran 266/. V razpravljanju o resnici omeni avtor tole :

" Resnica je premalo. Resnica je le lupina vseobsegajočega, ki je neizčrpno."

V K. p. je nekako slovo od najpomembnejše Millerjeve žene June . Obenem je to očarljiv in čuteč hommage tej ženi.

A preskakovalna metoda zanese avtorja spet v mladost.

Spominja se svoje 36-letne ljubice, ko je imel 21 let.

Z njo je živel dve leti. "Rada se je smejala, a iz oči ji je gledala žalost, neutolažljiva žalost... Drugače je bila privlačna, imela je telo kot Venera, dušo kot Venera, bila je vdana, ljubeča, hvaležna, vse ženske odlike je imela, a kaj, ko je bila 15 let starejša."

Ko pa je bil že poročen in imel že hčerko, se je zgodilo usodno srečanje z Maro / z Mono, z bodočo ženo June/.

Zanosni zapis srečanja z Maro se začinja takole /stran 272/ :

"Na robu plesišča stojim in jo vidim, da gre k meni; prihaja s polnimi jadri, veliki, polni obraz se ji ljubko pozibava na dolgem, močnem vratu. Pred menoj je ženska osemnajstih, morda pa tudi tridesetih let, kovinsko črnih las in polnega belega obraza, iz katerega svetlo žarijo oči. Na sebi ima modro obleko iz tiftina. Zdaj se čisto natanko spominjam njenega okroglega telesa, kako se mi je nasmehnila - vedečno, skrivnostno, bežno - kot bi bil zahipopipihnil vetrič."

Oris poznejšega srečanja z Usodovko : /stran 273/ "Nenadoma začutim, da prihaja. Res je, prihaja vsem svojem veličastju, s polnimi jadri, žarečih oči. Prvikrat vidim,

kako se nese. Prihaja kot ptica, kot velikačloveška ptica v mehkem, razkošnem krznu, Stroj v meni zadivja s polno paro: imame, da bi zavpil, tako predirno bi zatulil, da bi ves svet napel ušesa. Kakšna hoja! Ne, saj to ni hoja, drsenje je..."

Rezki, ostri, brezobzirni Miller se zdaj poetično razmahne : /stran 274/ "Nekateri čakajo vse življenje na tak trenutek. Ženska, ki si zanjo niti od daleč nisi upal pomisliti, da jo boš kdaj srečal, sedi pred teboj in je na las podobna tisti, o kateri si sanjal." /!/
 Rezki, ostri, brezobzirni Miller se zdaj poetično razmahne :

Zanos je še nadaljuje : ~~XX~~ /stran 277/ "Prišla si k meni preoblečena, v Venero, čeprav si v resnici Lilit, vem, da si."

/Opomba : Lilit je prva Adamova žena v judovski mitologiji./

In še nekaj besedila z zadnje strani 278 : " Odslej bom živel sredi boleznih življenja... Daj, obljubi mi še enkrat vse svetlo in sončno, kar nosiš v sebi. /!/
 /Opomba : Junin vpliv na Millerja je bil kljub njuni ločitvi leta 1934 še zelo močan tudi leta 1938 !/
 Še konec knjige : " Pribij mi svojo maternico na zid, da te nikoli ne pozabim. Trebabo iti. Jutri, jutri...!/
 /September 1938, Villa Seurat, Pariz/
 Ta izjemni besedni, čutenjski in miselni Millerjev izbruh bralca ^{pre}plavi. Gre za najizrazitejše soočanje dveh velikih Nietzschejevih načel : svetega DA in svetega NE.

Še konec knjige : " Pribij mi svojo maternico na zid, da te nikoli ne pozabim. Trebabo iti. Jutri, jutri...!/
 /September 1938, Villa Seurat, Pariz/
 Ta izjemni besedni, čutenjski in miselni Millerjev izbruh bralca ^{pre}plavi. Gre za najizrazitejše soočanje dveh velikih Nietzschejevih načel : svetega DA in svetega NE.

Druga Millerjeva avtobiografska trilogija se začneja z romanom Seksus /1949/. Slovenska izdaja Seksusa je izšla 1987 v dveh knjigah in v odličnem prevodu Zdravka Duše.

Naslov Seksus /krajše Seks/ ne potrebuje kake razlage, povsem druga stvar pa je naslov celotne druge Millerjeve trilogije : Rožnato razpelo /v originalu The Rosy Crucifixion/. V Angleško-slovenskem slovarju Ružene Škerlj, ki ga imam pri roki, pomeni crucifix križ, razpelo, crucify pa križati, mučiti. Besede crucifixion tam ni ! Ker je latinskaosnova besede v angleščini domala enaka originalu, pogledjmo še v Bradačev latinsko-slovenski slovar. Tam preberemo crucifixus - na križ pribit. V SSKJ II je krucifiks razložen kot* knjižno redko križ, razpelo, nižjepogovorno paje to medmet. Enako je krucifiks razložen v Velikem slovarju tujk.

Ne strinjam se s slovenskim prevodom Rožnato razpelo, saj je razpelo le predmet, križ, ne pa dejanje, dogajanje, torej križanje ali razpenjanje na križ, pribijanje na križ.

Sam bom uporabljal izraz Rožnato razpetje, in to zaradi dvojega pomena besede razpetje : razpeti - razpnem in

razp^(pe)eti - razpojem se. Opozoriti je treba tudi na kontrast obeh naslovnih besed. Razpetje je /vsaj večinsko/ mučno, boleče, trpeče, rožnato paje nekaj lepega, očarljivega, ~~estetskega~~ mikavnega. Kako razložim Rožnato razpetje ?

Miller je sücer razpet na življenjski križ /prenos s predmeta napojem/, a vendar na njem ni samo trpel, ampak tudi užival /estetski senzualizem/ in ustvarjal - se je razpel /umetniški vitalizem/.

Roman Seksus je razdeljen v 23 oštevilčenih poglavij in je v primerjavi s prvo Millerjevo trilogijo, pisano kaotično, pripovedno bolj urejen in vsebuje manj nenehnih preskokov. Vsebinski elementi iz prve trilogije se tu večkrat variirajo, a so podani drugače in obsežneje. Obseg Seksusa - 475 strani/.

Časovna biografska osnova so 20. leta 20. stoletja : konec prvega Millerjevega zakona z Beatrice / v romanu Maude/ in začetek 2. Millerjevega zakona z June / v romanu Mara, Mona/.

Od naslova Seksus bi kak seksaželjni bralec najbrž pričakoval več naslovnega dogajanja. Studijsko bom naslov ilustriral le z nekaj primeri. Zelo pomenljivi prvi stavek se glasi :

"Moralo je biti neke četrtekove noči, ko sem jo prvokrat srečal - v zabavišču." /stran 5/. Čas je skrivnostna noč, prostor

pa zabavišče ! Tu gre za Millerjevo srečanje z njegovo usodno žensko /2. ženo/. Naslovu trilogije nas približa stavek na 5. strani : " Bližal sem se Kristusovim letom.

triintridesetim, tistim, ko je bil križan." !!! Nekaj prej pa avtor razmišlja : "katere rože !!! naj ji kupim".

Vzorec seksa z Mara /stran 13/ : " Začela sva fukati na žive in mrtve, taksi se je nagibal in stresal, zobje so nama šklepetali, neštetokrat sva ugriznila drug drugega v jezik, iz Mara je lilo kot vreča juha."

Ko se tistikrat razideta, Mara presenetljivo izjavi : /stran 14/ "Zakjubila sem se v najbolj nenavadnega ~~človeka~~ moškega na svetu." !!!

Prijetno seksualno srečanje je imela četverica Henry in Mara ter Henryjev prijatelj Ulric in Lola Jackson /stran 86-87/ :

"Tola je presodila, da je strašansko vroče in da pusti na sebi le svilene nogavice. Imeli smo dober kvadratni meter prostora, na katerem smo se lahko mečkali po mili volji. Ravno kar smo se zamenjali, s kurcem sem že zatipal v temno čašo Lolinega cveta, ko je pozvonilo."

To je bil čas, ko je bil Henry razpet /!!!/ med ženo Maude in med novo ljubezen Maro, sprejemno damo v zabavišču. Seksualnih slasti z Maude pa avtor ni opustil /stran 99/ :

"...primaknil sem se čisto k njej in ji dvignil noge v pravem kotu kvišku; tedaj sem jo brez posebnih cerek prijel pod križem, jo dignil in ji ga zapilil, kakor je bil dolg, ptem sem jo odnesel v spsednjo sobo in jo zabrisal na kavč ter ga spet vklinil in se lotil opravila z mesom in s telesom, ona pa prav tako : z najslajšimi, najbolj nevsakdajimi izbranimi besedami me je rotila, naj še zadržim, naj še potegnem, naj jo še dolgo, dolgo, naj ga pustim notri za zmeraj..."

Mara je svojo zapleteno biografijo prikrivala in se izogibala jasnim odgovorom celo o svoji družini ! Pozneje /stran 149/ izvemo, da je Mara spremenila svpje ime v Mona! To se je zgodilo nekako v času, ko se je Henry odselil od žene in sta se z Mono naselila v sobi pri židovsekm zdravniku Onirificku.

Ob realni Moni se Henry vseeno spominja na svoje mladostne ljubezni : na Miriam Painter in na Uno Gifford /strani 156-157/. Njuno stanovanje pri Onirificku pa je bilo vse prej kot prijetno : v kipalni^cvi so mrgoleli ščurki ! A kaj sta mogla storiti ? "Zlezla sva v posteljo in ... se divje povskala. Tista noč naju je neverjetno zbližala : jaz sem zapustil ženo, ona je odšla od staršev."

Monav nadaljevanju želi, da jo pride Henry kdaj pričakat, ko skonča svojo službo v zabavišču ob dveh zjutraj ! Henry pristane, saj je bil nočnega življenja vajen.

Po desetih letih sreča Henry svojega prijatelja Billa Woodruffa. Ob tem se mu sproži spomin na Woodruffovo ženo Ido Verlaine. Henry je bil tiste čase tako domač pri Woodruffu, da je tam jedel in celo spal. Ko je šel Woodruff zjutraj v službo, je Henry še poležaval in nagovarjal Ido, da mu prinese zajtrk k postelji ! No, pripravila mu je tudi kopel, a kaj, ko v kopalnici ni bilo brisače. "Ida", sem zaklical, "prinesi mi kakšno brisačo !" Ida mu rahlo obtečena prinese brisačo h kadi. Henry jo takrat zgrabi, jo zvrne kad in zgodi se s lastni primerek seksualnega vitalizma itd. itd. Tako je Henry razmišljal o Idi, ko je čakal svojo Mono!

V 9. poglavju izvemo nekaj o Monini družini, a kaj, ko ni jasno, ali je to, kar Monapripoveduje, res. Monaj je Henryju nadela tudi novo ime VAL.

S prijatelji Henry rad pofilozofira, sam pa poda tole razliko med delom in med ustvarjanjem /stran 195/ : # "Delo je popolno nasprotje ustvarjanja, ki je igra in je prav zato, ker nima svojega raison d'etre, najbolj spodbudna sila v življenju." In še o sebi : " Svet bo začel dobivati kaj zares vrednega od mene šele tedaj, ko ne bom več resen član družbe in bom postal - jaz sam." (!)

Na strani 201 preberemo : " Pravijo, da ustvarjalec /tedaj, ko se spopada s svojim medijem/ občuti radost, ki je vsaj tolikšna, če ne še večja, kot bolečina in tesnoba, ki sta vselej del njegovih krčevitih naporov, da bi se izrazil."

In še presenetljivo na isti strani : " Sprijaznjenje, ne pa sebično delo intelekta, je umetnost." /!/
 V lo. poglavju obišče Henry svojo hčer , a sreča v bivšem svojem stanovanju le ženo Maude. Sledi podroben prikaz seksualne predigre in prehoda k seksualnemu vrhu /strani

206-214/. Maude ^(in se doZZA!) se je izkazala aktivno /stran 213/ :

"Pa kaj ," je rekla, mi potegnila hčrče dol in me brezobzirno povlekla nase. "Moj bog," je hropla, si grizla spodnjo ustnico in me stiskala za jajca, medtem ko sem ji ga počasi dađal v štalico. "Moj bog, daj me... porini ga do konca!" in je hropla in lovila sapo od užitka."

In potem se je Henry odpravil od prve žene k bodoči drugi ženi.

Le-ta pa je medtem uprizorila poskus samomora, kot da bi ^{grizla} štutila ravnokaršnjo Henryjevo nezvestobo. A Henry ni verjel

Moninemu igralskemu nastopu, saj je poznal njeno naravo.

Pridajmo še zaneseni zaključek lo. poglavja : "Ženska lepota je nenehno stvarjenje, nenehno vrtenje okli hibe ~~knjige~~ /pogosto ~~vo~~ izmišljene/, ki poganja celotno bitje v krožno potovanje proti nebesom." /konec 1. knjige slovenske izdaje Seksusa/

Idilični konec lo. poglavja se nadaljuje z dramatičnim 11. poglavjem, ko Henry izve od prijatelja Curleya podrobnosti o Moninem kloroformiranju.

Henry kot zaželeni moški samó raste : prva žena se težka ločuje od njega, nova ženska pa je že zaskrbljena, da ji Henry uhaja ! Ob nezvestem Henryju so verjetno obupavale številne ženske.

Od osebnega 11. poglavja preidemo k poslovnemu 12. poglavju, ki je kompozicijsko središče romanov Seksus. Znajdemo se v različnih peripetijah Henryjeve "kozmodemonske" telegrafske družbe.

13. poglavje se pet spomni prejšnjih Henryjevih ljubezni in ljubic, začnši z Uno Gifford preko Carlote do Maude.

V 14. poglavju se Henry in Mona selita v novo sobo, ki jo oddaja Henryjev prijatelj Arthur Raymond. Slednji je imel simpatično ženo Rebecco, po rodu Židovko. Sicer pa je ~~bila~~ v Raymondovem stanovanju bivala živahna in velika družba.

Od intelektualnih zadev je v ospredju poglavja psihoanaliza. Rebecco označi avtor kar najbolje : /stran 87, II/ "Bila je vse, kar človek pri ženski pozeleti. Bila je baba, kot se reče... Bila je ženska širokega in gibkega, zdravega in voljnega duha."

Začetni stavek 15. poglavja je : " Za Mono in za Rebecco so vsi mislili, da sta sestri." Bili pa sta osebno zelo različni. Rebecca je bila trdna in samozavestna, Mona pa negotova in zmuzljiva ~~in je~~ tudi svoje židovstvo zabilovala. Težišče poglavja je v Monini pripovedi Henryju, kako jo je na nekem izletu z avtomobilom posilil šoferski silak. Beremo pravo seksualno srhljivko / strani 93-98, II/

Zelo umirjeno in dogovorno paje Mona izgubila pri 15 letih svoje devišstvo. Pravzaprav je šlo kar za kupčijo. Lastnik kina, v katerem je najstnica Mona prodajala karte, ji je ponudil 1000 dolarjev za utrpani cvet. Ta lastnik je imel hobi : defloracijo mladih deklet. Svoje naloge se je lotil vzgojno, poučno in postopno, in je pripravil do takega uživanja, da je zahtevala : /stran 102, II/ "Fukaj, jebemti ! - sem rekla

in se priželak ^f b^f njemu ter se mu zagrizla v ustnice. Takrat se ni mogel več obvladati in se me je lotil, kot se spodobi. Še potem, ko mi je pretrgal himen, s^f tem kar ~~naprej~~ porivala in porivala, čeprav me je bolelo. Štirikrat ali petkrat mi je prišlo. ^f Hotela sem čutiti, kako mi ga vtika čisto do konca. In prav nobeⁿega sramu ali zadrege nisem čutila. Hotela sem se pofukati in mi ni bilo nič več mar, če boli ali ne."

Še ena ^f Monina izpoved ^f Henryju pa je bila prav nedolžna. Priznala je, da je dobivala denar od starega bogataša, ki je hotel zanj^fo zap^fravljati, ni pa terjal /ali ni zmo^fgel terjati ?!/
odnje seksualne hvaležnosti. Mona je pustila službo v zabavišču in se preusmerila v gledališče.

Henry pa se nakoncu poglavja z^fmeni z Maude za družinski izlet s hčerko v nedeljo.

16. poglavje se začne z zabavnim dogajanjem v Henryjevi

"Kozmodemonski" te^flegrafski družbi. Millerjevo pisarno so preselili na vrh neke stavbe stran od družbene centrale.

Henry je večino dela prepustil svojemu namestniku in si ^f pop^f-
pet^feril prosti čas s kotak^fljanjem v velikem službenem prostoru !! ^f Monapa je začenj^fala svojo igralsko kariero.

Glavnina poglavja pa vsebuje nede^fjski družinski izlet in njega pestro nadaljevanje. Ob vračanju z izleta preseneti družinico ~~na~~ naliv in jo premoči. Henry se zato v stanovanju sleče in si nadene Monino haljo. Obab^fivša zakonca sta le rahlo obče^fema, deklica pa je odšla spat.

Sledi vzorčno dogajanje seksualnega vitalizma. O Oba sta zelo razpoložena. Začetek dogajanja /stran 119/ : "Daj tole narazen", ji rečem. "Ali si potreben ?" me vpraša in se počasi odpenja. Zasuknem jo okoli in jo pritisnem k sebi.

Vzdignjenoga, da pogdem lahko noter." Dobro razpoloženje se nadaljuje s pripravo pijače in s predlogom za ples. Obenem s pijačo se je pojavila tudi Maudina sosedka Elsie. Hitro se je priključila dogajanju, saj je bila užitkaželjna. Med plesom je Elsie poprijela za Henryjevega kurca, on pa je dal roko na njeno pičko. Maude ni imela nič proti širitvi spolnih dobrin in to ji omogočilo kar najbolj sproščeni ménage à trois /strani 122-131/. Najprej so se slekli do nagega in zaživelili v rajskem vzdušju. Ni bilo nepotrebnih zavor in zamer.

Stran 124 : " Snel sem Maude s trdegakurca in jo dvignil iz naročja ter potegnil k sebi Elsie. Objahala me je, da sva se gledala iz oči v oči, in vsa iz sebe od strasti me je objela, se mi prisesala na usta in začela fukati, kot bi ji šlo za življenje."

Veselo rajanje se je nadaljevalo in Henryjev kurec se ni smel utruditi. /stran 125-126/ "Maude se je zleknila nahrbet, Elsie je pokleknila nad njo in se ji z usti prisesala na pičko. Pokleknil sem za Elsie in jo nazepal od zadaj." Celo spat so odšli skupaj, a Henry je le nekako opešal.

Elsie pa je bila neutrudna. /stran 130/ "Moj bog, kako imam to rada !" je zašepetala naposled. "Vsako noč bi te rada pofukala."

Čeprav ima v celotni Henryjevi pripovedi Maude vedno drugo mesto ~~xxxx~~ v primerjavi z Mono, vendar seks z Mono ni nikjer tako vsestansko in obširno ubeseden, kot je to seks z Maude v 16. poglavju. Torej vendarle ena prednost za Maude !

V ponedeljek je šel Henry od Maude kar v službo in izmisлити si je moral kako opravičilo za Mono.

Obenem je bil ves iz sebe, ker mu je neki egiptolog, ki je iskal kurirsko službo /!!!/, povedal, da so piramide stare najmanj 60.000 let !

Ker ima Mona vaje v gledališču, ~~Henry~~, je ni doma in Henry se tako pomenkuje z Rebecca. Ta bi rada izvedela podrobnosti o Henryjevi nedeljskim zabavi. Henry bi rad ljubimkal tudi z Rebecca, a ta je zvesta žena. Pogovarjata se o Moni. "Kaj v resnici veš o njej ?" je izzivalno vprašala. "Morda je še bolje, da ne vem, sem prepričano rekel."

/stran 141/

Mona se je vrnila iz gledališča šele proti jutru in je bila polna svojih zadev. Tako so ostale Henryjeve nedeljske dogodivščine povsem ob strani. Mona je vprašala, kdaj bo Henryjeva ločitvena razprava. "Tako j zatem se poročiva," je rekla. In že je organizirala njuno prihodnje življenje /strani 144-145/. "Rada bi živela novo življenje s tabo."

V 18. poglavju je gladko potekla l. Henryjeva ločitev. Za alimate pa je bil ~~priljubljen~~ Henry pripravljen dati več, kot je bila sodnijska zahteva ! In to človek, ki je bil vedno brez denarja!

Henryju se vedno kaj dogaja. Njegov ločitveni dan popestri srečanje s pijano Irko, zatem pa še srečanje z bivšo ženo ~~Raymonda~~ Artjurja Raymonda Irma. Slednja govori naobisk in že smo pri novi zgodbi. Druženje Henryja, Irma in njene sostanovalke Dolores se razvije v rahli ménage à trois.

/stran 157/ "V trenutku sta se pognali name, Dolores me je strastno poljubljala, medtem ko se je Irma zgrbila kot mačka in se mi prisesala nakurca. Prišla je mučna slast,

ki je trajala nekaj trenutkov, potem sem ~~štrčil~~ ^{pry} ~~trmi~~ v usta." Mona sporoči Henryju, da ~~je~~ ^{je} ~~umrla~~ ^{je} ~~očeh~~, zato je ostala 7 dni pri svojih sorodnikih.

V 21. poglavju se parček spre, nato pa se ~~pet~~ ^{me} ~~star~~stno združi. /stran 181/ "Hitro, hitro!" je prosila. "Daj ga noter do konca. Jezus, Val, jaz ne bi prestala brez tebe... Ja, fino, fino, ... tako, ja! Zvijala se je kot jegulja. "Joj, Val, nikoli mene smeš pustiti od sebe. Stisni me, močno me stisni!" "Oj bog, prihaja mi..., stisni me, stisni me."

Pozneje Monareče: "Morava oditi v Evropo." Jebil tu zametek njune poznejše poti v Evropo?

Končno sta se Henry in Monale poročila, in to v Hobokenu in zelo enostavno. /stran 191/ "Obred. Kako vam je ime? In vam? Pa njemu? In tako naprej. Kako dolgo že poznate tega moškega? In ta moški je vaš prijatelj? Da, gospod. Kje ste ga vendar sneli - v kanti za smeti? Prav. Ukaj podpišite. Dump, dump! Dvignite desno roko! Svečano prisegam itd., itd. Poročena. Pet dolarjev, prosim. Poljubite nevesto. Naslednji, prosim."

Po tem obredu sta bila oba zelo slabovoljna. Da bi si popravila neprijetno razpoloženje, sta iskala prijateljsko družbo. Iskala sta Ulrica, a dobila domale njegovega brata Ned, ki je imel v žepu le 6 centov. Torej ne bo nič od poročne pojedine! K sreči se je pojavila Nedova ljubica Marcelle, ki je imela nekaj denarja. Bila je tudi pripravljenaprirediti improvizirano večerjo. Henry je bil pogovorno razpoložen in je razpredal o marsičem, seveda tudi o seksu /^{me}stern 202/ "Seks je eden devetih razlogov za reinkarnacijo," sem odvrnil. "Ostalih osem je brez pomena.... Seks je namenjen razmnoževanju - razmnoževanje pa pelje v polomijo. Najbolj seksualni ljudje

na svetu, če lahko takorečem, so duševno bolni. Zivijo v raj, vendar so izgubili nedolžnost."

Henryjevo nakladanje pa je spodbudilo h govoru Marcelle in z njenimi pametnimi besedami se konča 21. poglavje. Prijateljska družba se napoti v 22. poglavju v variete, katerega glavnazvzdnicaje Cleo.

V zadnjem, 23. poglavju je prikazana čudna ali kar nora situacija, v kateri se je znašel Henry. Ali je bila ^{Mona} ~~Wine~~ biseksualka? V stanovanje, v katerem je živela s Henryjem, je naselila svojo prijateljico, Henry pa je postal zdaj stranska oseba in je to stanje kar mazohistično prenašal!

Takole razlaga situacijo Henry /stran 223/ : *

"Noč je in sedim v kleti. To je najin dom. Iz noči v noč jo čakam kakor jetnik, prikovan k tlam svoje celice. Z nje je ženska, za katero trdi, da je njena prijateljica.

Zarotili sta se, da me bošta izjedali in uničili. Puročata me brez hrane, brez ogrevanja, brez luči. Naročata mi, naj se imam lepo, dokler se ne vrneta."

Nekega dne je ^{medeni} Henry zbežal iz neznosnega položaja,

v katerem se je znašel. Nenačrtno je štopal avtomobile in se prepeljeval iz kraja v kraj, a se nazadnje vrnil v svojo "ječo".

V stanovanju je slišal pogovor med Mono in med Hegeroboru. ~~xxx~~ ^L Monapa je zatrjevala svoji /lezbiški?/ prijateljici, da nikdar ni imela prada Henryja. "Zame je bil samo otrok in nič drugega."

To je Henryju zadoščalo in spet je odšel od doma.

V noči je doživel roparski napad, a ga je najljubše rešil stražnik.

Henry se spet vrne v svojo "ječo" in ima strašne sanje.

Ko se prebudi, vidi, da je nag, pretepen in krvav po vsem telesu !

Zaključni prizor je groteskno nor. Henry se oglašja kot pes : Hov hov, hov, hov. Njegova gospodarica papravi : " /stran 237/ " Tamica ti je prinesla lepo darilce." ... "In zdaj prôsi ! Prôsi, pa dobiš !"

"Hov hov ! Hov hov !"

"Nenadoma mi je zabingljala z nečim pred očmi. Bila je veličastna kost od krače, polnamozga, nanjo pa je bil nataknjen poročni prstan." A kosti mu ni dala in jo je sama izsesala ! Vzela je psička v naročje, "stegnila jezik in me začela izati po obrazu. "Ti zlato, srčkano, mičkeno bitje !"

IN KONEC : "Hov, hov ! Hov hov !" sem zalajal.

"Hov ! Hov, hov, hov !"

"a voljo nam je, ali je zadnji /pasjô/ prizor sanjski, ^{fantastičen} ~~realen~~ ali nadrealen ali pa zgolj podoba poraženega moškega v seksualnem spopadu za nadmočno žensko. Pripovedovalec je izpeljal usodo moškega od junaka do bedaka ali od seksualnega prvaka do ponižnega kužka.

2. knjiga 2. Millerjeve avtobiografske trilogije je PLEXUS /1952/. V slovenščino Plexus ni preveden. Imam hrvaško izdajo iz leta 1969 /559 strani/.

Plexus je latinska beseda. Slovenski ustreznici sta splet, preplet. Vsekakor gre za splet /preplet/ dogajanj, srečanj, razmišljanj, pogovorov, pri katerih je sodeloval pripovedovalec, avtor Henry Miller.

Plexus ni nadaljevanje Seksusa, ampak samostojno delo, ki pa je s Seksusom časovno vzporedno, a obravnava drugo področje, recimo mu družabno in družbeno.

Pomemben je kratki avtorjev uvod v Plexus. "Ajprej Miller pove, da ni nameraval pisati kake trilogije in da ni vedel, kako bo nasločil posamezne knjige. Zanj je pomemben le skupni naslov trilogije, torej Rož^{na} anto razpetje

/hrvaško Ružičasto raspeće/. "Tisti, ki je razpet, lahko vstane od mrtvih ali se preobraziti... V enem

stavku razloži avtor svoj namen: "Moj zamisel je bila, da povem zgodbo o najusodejšem obdobju svojega življenja oziroma sedmih letih pred svojim svojevoljnim begom v Francijo." To obdobje pa je enako dogajanju v Seksusu.

Gre torej za 20. leta 20. stoletja. In še pomembna izjava ~~ob koncu knjige~~: "Velik del pripovedi je posvečen mojemu trudu, da izrazim sebe z besedami."

Plexus je razdeljen v 17. poglavij. Razgled po teh poglavjih pa bo nujno krajši kot pri Seksusu.

Vredno je primerjati 1. stavek Seksusa in 1. stavek Plexusa.

Seksus : "Moralo je biti neke četrtkove noči, ko sem jo prvič srečal - v zabavišču."

Plexus : "V priljubljeni rumeno-zeleni obleki z ustreznim turbanom je bila videti zanosno."

Stvar je razvidna. V Seksusu gre za prvo srečanje z Mono, v Plexusu pa sta že sredi svojega razmerja.

Že na prvi strani izvemo, da iščeta novo stanovanje /tovrstnih iskanj bo še veliko !/, into kar najbolj stran od Henryjevih prijateljev Kronskega in Ramonda. Monahajbrž ni marala Henryjeve prijateljske družbe, ker je hotela vezati možale nase.

Vselila sta se v lep stanovanje, ki pa je bilo zanju predrago.

Mona je računala na denarno pomoč svojih prijateljev donatorjev.

V 1. poglavju Mona razkrije, daje judovskega rodu.

V 2. poglavju Henry opusti svojo službo v "Kozmodemonski" tekegarfski družbi, postane svobodnjak, a kako bo šlo brez denarnega priliva ?

Skrajno lahkomišelnih Henry pove tole : "Dane" začnem novo življenje. Ne vem, kako bova živela, a živela bova." /!!!/

/stran 44/ Mona pa meni, da če la ko vzdržuje svojo leno

družino, bo vzdrževala tudi njega in sebe. Na strani 46

Mona nadaljuje s širokosrčnostjo : "Vse, kar želim, je, da postaneš to, kar želiš - pisatelj. Velik pisatelj." !

Henry se je lotil pisanja člankov, a pri časopisih ni uspeval.

Se pa je intenzivno samozobraževal.

V 3. poglavju se pojavi pri Henryju njegov prijatelj

O'Mara in prispevav skupno blagajno nekaj 100 dolarjev.

Vrstijo se številni pogovori. Prijatelj Mač Gregor pa

nagovarja Henryja, naj se zaposli.

Četrto poglavje začenja avtor^z ugotovitvijo, da sočasno vodi dve različni življenji : eno je bilo veseli vir, drugo pa kontemplativnost. Lahko bi rekli tudi Ekstavertiranost in intavertiranost ali pa kar pogovori in razmišljanja.

Pešto poglavje se začenja zabavno, ko parček odrine brez denarja v kopal in naroči piščačo. Nakoncu pa se bosta izgovorila, da sta pozabila denar doma. Lastnik lokala Žid je bil obziren in se je spustil z dvojico v pogod^o. Predlagal jim^a je, naj prodajata njegove uvožene ~~kakxxxix~~ bonbone ! Res se lotita prodaje bonbonov po hišah in po lokalih^x a z različnim uspehom. Mon^a je bila pri prodaji uspešnejša.

Henry se sreča s svojim obubožanim bratrancem Genom in zapleteta se v pogovor o literaturi. Gene ceni predvsem literarno klasiko 19. stoletja. Navdušen pa je nad Conradom in nad njegovim romanom Črnc z Narcisa. Henry ga seznanj^a z Dostojevskim in mu obljubi poslati njegove t^apiske iz mrtvega doma.

V 6. poglavju Henry pisari, Mon^a išče službo, a zahaja v težave, saj se moški, s katerimi se srečuje, vanjo zaljublja^{jo} ali se celo hočejo poročiti z njo. Henry pa nadaljuje z nenehnim izposojanjem /in z nevr^ačanjem / denarja.

Vrhunec zabave je, ko išče avtor darovalce za nekaj centov, ki jih rabi za metro. Glavnina poglavja pa je zapis čudnih Henryjevih sanj ali kar nadrealistične zgodbe.

V 7. poglavju se razkrije, da Henry že 7 mesecev ni plačal stanovanja. Lastni stanovanj^amu prijazno svetuje, naj si najde cenejše stanovanje.

Res sta se z Mono preselila v skromno sobo, a zoprn^a lastnico stanovanja je označil Henry za coprnico ! Ker pa se je Mona s to "čarovnico" kmalu sprla, se je par ponovno selil.

Henryje prijatelj Poljak Stanley ju je začasno povabil v svoje stanovanje. Pred odhodom pa so družno s Stanlejevima dečkoma /5, 7 let/ ruinirali sobo v smislu navdihnjene dadaistične destruktivne zabave.

Stanley je pozneje razložil poljsko dušo /stran 264/ :

"Ko gre za uničevanje, nimamo mej. Poljaki so živali v dnu duše, so celo slabši od Rusov. /!!!/ Ko ubijajo, se smejejo, ko mučijo, postanejo histerični od veselja. Glej, to je ta poljski humor." /!!!/

Stanleyjevo stanovanje je bilo bedno. Mona je pridobivala manjše vsote s svojo spretnostjo, Henry pa je postopal, obiskoval knjižnice in galerije, torej se je izobraževal. Službe pa nista iskala ! Mona je za denar obirala nekega veterana Rothermela /strani 266-269/!

V 8. poglavju se je dvojica spet preselila. Tokrat k švedskemu znanstveniku Karenu Lundgrenu v njegovo nedokončano hišo. Karen je želel zaposliti Henryja kot svojega pomočnika, zlasti pakot sodelavca pri gradnji hiše !

Menil je, da bo zabavno /!/ po umskem delu posvetiti se še nekaj ur fizičnemu delu ! Karenova žena Lotta pa je temeljito zaposlila Mono v kuhinji. Bila je umetnica in ni ljubila hišnih del.

Pri delu na strehi sta moška udejanjala Murphyjev zakon in njegove različice. Karena je udarila deska v glavo, Henry je spustil kladivo Lotti na glavo.

Pozneje zaideta moška v pogovor o knjigah in o avtorjih : o Eliu Fauru, o Paracelsusu, o Nostradamusu. Ta imena znanstvenika Karena niso tako razvnela kot Henryja.

Položaj se je povsem spremenil, ko je Karena obiskala njegovamati v spremstvu široko izobraženega prijatelja.

Le-ta je bil nekaj časa politik, sicer pa prevajalec iz stare grščine, šahist, svetovni popotnik, Nekaj znanih imen ljudi, s katerimi se je ~~srečal~~ v življenju seznanil : Kipling, Proust, Maeterlinck, Tagore, Henri Rousseau, Max Jacob, Isadora Duncan, Charlie Chaplin, Eleonora Duse... To je bila prava duhovna pojedina za Henryja, ki takole opiše srečanje z njim : /stran 307/ "Sesti z njim za mizo je bilo enako kot prisostvovati banketu, ki ga je prirejal Sokrat." /!./ Mož je bil res pravi polihistor. Tudi za Karenovo mater se je Henry navdušil. Takole pravi /stran 308/ : "Prvič v življenju sem imel čast, da opazujem Mater." /!./

Po nekaj dneh sta izjemna človeka odšla, Karen pa je imela opravke v mestu in tako so vsi odšli tja. Karenovo stanovanje je bilo zanemarjeno in spet je bilo delo za Henryja in za Mono, Karen in njegova žena pa sta odšla v hotel !

Henry in Mona sta v stanovanju sicer prespala, a zjutraj odšla. Henry pa je napisal poslovilno sporočilo. Vedel je, da ni bil predviden za smetarja, za slugo ali za pisarja /stran 311/. Ponovno je užival v svoji svobodi.

V 9. poglavju je par spet v novem stanovanju. Dve sobi jim je oddala simpatična gospodinja, vdova, po imenu Marjorie. Henry je pisal in užival, Mona pa je pridobivala denar od svojih donatorjev. Gospodinja jima je nudila tudi hrano in pijačo. Pravo počitniško življenje !

Henry sreča prijatelja Ulrica in ta mu sporoči, da ga je Maude naprosila, naj Henryj pregovori, da se vrne k njej ! Henry obljubi, da se bo pogovoril z Maude, in povabi Ulrica k sebi. Ulric in Marjorie sta se takoj ujela.

V pogovoru Ulric pove, da ga nekateri prijatelji sprašujejo, ali ni Henry malo prismuknjen. Mona pa doda: "Včasih mislim, da živim z norcem!" /stran 327/

Zatem je Henry Ulricu predlagal, naj seksa z Marjorie, saj si ta to želi. In res jekmalusledila kombinacija jedilne in seksualne pojedine s štirimi. /stran 332/

Deseto poglavje obdeluje eno najbolj čudnih zgodb iz Henryjevega življenja: kako je vodil ilegalno točilnico alkohola v času prohibicije! /stran 341 in dalje/

V 11. poglavju pride k Henryju v točilnico njegov prijatelj Mac Gregor in mu zaupa, da je zaljubljen v ločenko z dvema otrokoma, v Trix. Obenem pa nebi hotel prizadeti svoje žene Tess. Ali bo prevzel Henry vlogo modrega razsodnika Salomona? Sočasno pride v točilnico nekdo s knjigo Zaton zahoda. Henry prvič sliši zanjo.

Dva večera pozneje obiše Henry prijatelja Mac Gregorja in Trix v njunem stanovanju. Henry pripoveduje Trixinima otrokoma znano pravljico po svoje, otroka pa gresta potem spat. ^{vato} ~~vato~~ zaideta Henry in Mac Gregor k zgodbam iz njune preteklosti /stran 406/.

V 12. poglavju se je sesuval finančni konstrukt ilegalne točilnice in trojica prijateljev / Henry, Ned in O'Mara / se napoti v Florido, kjer je menda gospodarski vzpon in kjer bi se trojica poslovno znašla. /sancta simplicitas !/ A pustolovsko potovanje trojice se je izkazalo za povsem nekoristno in Henry se je z novo pridobljeno izkušnjo vrnil v New York.

V 13. poglavju brezdenarna zakonca spet ločeno živita pri svojih sorodnikih. Henry upa, da bo prodal nekaj svojih literarnih izdelkov. Res je zaslužil 250 dolarjev in z Mono sta se spet naselila skupaj, in to pri vdovi, gospe

Henniker. S svojimi stanovalci pa je bila zelo stroga, pravo nasprotje od Harjorie.

Že je bila tu nova pustolovščina. O Mara je Henryju sporočil iz Severne Karoline, naj pride tja, saj bo dobil posel pri reklamah ! Henry in Mona se nepremišljeno odpravita tja.

V 14. poglavju se izkaže /dobimo vtis o pravcatem sodobnem potepuškem romanu !/, da ni nobene službe pri reklamah.

O Mara pa jim je pridobil bivališče v neki kolbi, a je bila skrajno zanemarjena. Spet nič. Nastanila sta se pri lastniku restavracije Rawlinsu. S Henryjem sta se zblížala, ker sta bila oba navdušena za irske pisce !

Henryju pisanje ni šlo od rok. Razložil si je, da je vzrok temu vročina. Spet brez denarja. K sreči se je pojavil Kronski, ki je bil na potovanju s svojo ženo. Takoj je ponudil denar : " Ali bo 50 dolarjev dovolj ?" Potem pa je zatrjuje, da je za Henryja najboljše bivališče Francija ! Henry je tudi po odhodu Kronskega osat na jugu. Ker spet ni bilo denarja, sta po francosko odšla iz sobe. Odočeta pa je dobil brzojavko, da nima nič denarja in da mu ne more pomagati. Na voljo sta imela samo lačno štopanje.

K sreči ju je ~~priljubljen~~ zakonski par, pri katerem sta stopala, usmili, ju nasitil in celo prespal * v svojem stanovanju ! Neskončna zgodba se je nadaljevala. Spet brez denarja, spet štopanje. Končno vrnitev v New York in obisk Kronskega, a ta ju je zdaj leprenočil.

V 15. poglavju se je Henry odločil, da bo spet poprijel za kako službo, Mona pa se je zapoščila kot matakarica. Spet je postal akviziter za neko enciklopedijo. Takole komentira ta posel : /stran 479/ " Krasen posel je to, ta prodaja knjig. Spoznate nekaj o človeški naravi, če nič drugega."

In dalje /stran 480/ : "To je posel, ki vas poveže z zanimivimi tipi, od katerih imajo nekateri podoben ^kokus, kot je vaš, nekateri pa so vam bolj tuji kot poganski Kizajci, nekateri pa priznajo, da nikdar niso imeli kake knjige itd.."

V primerjavi z njim pa je Mona zaslužila večkrat dovolj za vzdrževanje obeh. Mona je srečala novega ^lznanca Clauda in taji je podarjal razne stvari. Povrh je bil Claude poliglot, zdravilec in parapsihološki fenomen. Moni je ^lnapovedal Henryjevo sijajno kariero : postal bo svetovna ^kosebnost ! Zdaj se je želel Henry s Claudom srečati. In ^wrew sta se srečala , ko je Henry zajtrkoval v mlekarnici. /stran 490 in dalje/ Claude je povedal, da ima ^lpreroške sanje in da ^fHenryja že dolgo pozna v svojih sanjah ! ^Napovedal mu je pomembno potovanje in to, da se bo Mona temeljito spremenila ! Čaka ga težak čas nekako v naslednjem letu. Obstaja nevarnost, da znori. V sanjah se mu ^Henry pojavlja kdaj kot oče, kdaj kot hudič in kdaj kot angel varuh ! /stran 492/ "V bistvu ste človek vere. Človek ^lvelike vere. Skeptik v vas je prehodni fenomen. Bitje, kot ste ^vim, se mora samovreči v svet in plavalo bo kot zamašek...X /!!!/ Ustvarjeni ste, da korakate skozi ogenj..." Claudovo vidčevstvo se je nedvomno potrjevalo. "To, kar naju je danes združilo, je dejstvo, da oba iščeva svoje ^lprave starše. /!!!/" Mar Henryjevi starši niso bili pravi ?! Claude je ^lbil najdenček. ^Pre^{al}videva, da sta njegova ^sstarša prišla iz Azije, za ^Henryjapa je ~~prepričan~~ domala ^mprepričan, da je v njem mogolska kri. /!!!/ Tom ^lmisel ^lpa je "Henry že prej slišal od več ljudi ! Henry pa Claudu navrže : " Prepričan sem, da imate kapljo židovske krvi."

In Claude : " Vzgojili so me Zidje. Do osmega leta sem
slišal samo ruščino in jidiš." Pri desetih letih pa je pobegnil
iz vasi nekje na Krimu. // Angleščino je doživljal kot
domač jezik in se je je zlahka naučil.

Claude je zatem obsul Henryja z množico globokih misli
/strani 494-496/, tako da je bil Henry ves omamljen.

Ko sta se razšla, je začel Henry razmišljati o svojih prejš-
njih duhovnih vodnikih : o Royu Hamiltonu, o evangelistu
Benjaminu Fayu Millsu, o knjigi Ezoterični budizem, o
Tao Te Kingu in o romanih Dostojevskega Besi, Idiot,
Bratje Karamazovi. Obšle so ga skrajne misli o življenju
in o svetu. V omamnem duševnem stanju gre Henry v gleda-
lišče in doživi nastop izjemne italijanske igralki Mimi
Aguglia. // ni pa omenjen naslov igre !/

Nenavadna Henryjeva opazka nakoncu predstave : " "Čutim,
kot da sem se spustil z gore Sinaj s padalom." !!!

Henry zatem stopi v gostilno in posluša versko-ideološki
prepirljavo dvojice. Prizor dodatno razgiba še novi prišlek
slepec /lažni !/. Hrup, ki ga povzroča trojica, jemoteč.
Točaj pa razloži Henryju, da jih ne more vreči ven, saj so
oni lastniki te zgradbe ! /stran 504/

"Radi /se/ igrajož Vse skupaj jekomedija."

V 16. poglavju se pojavi pomembna oseba v bližnji prihodnosti :
Anastasia /izmišljeni priimek : Ann^apolis !/. Mona jo je
spoznala v svoji gostilniški službi, se navdušila zanjo in
ji takoj ponudila denar ! Henryju jo je predstavila kot
najbolj nenavadno bitje - razen njega !

Izvemo, da je Anastasia stara okoli 22 let, da je umetnica vseh vrst / slika, modelira, dela lutke, pesnikuje, pleše, je klovnesa / ! Mona v svojem navdušenju do Anastasie pretirava, saj jo ima za superiorno bitje !

Monarazloži Henryju, da mora imeti kako prijateljico, ki ji lahko zaupa. Prizna, da je v Anastasio zaljubljena.

/Lezbijsko ?/. Henry je sicer njen mož, ne pa prijatelj ! V pomenkih z Mono čedalje bolj prihaja v ospredje Anastasia. Monajo imaza genialno /stran 522/ "Morda je nora, a tako kot Strindberg, Dostojevski in Blake ." !!!/

Čadeva napreduje. Mona sporoči Henryju, da mora prespati pri Anastasii, ker je ta bolna. Poznejša varianta je, da je prespala pri ~~a maksixxx~~ lastni materi ! /stran 531/

Henry pokliče po telefonu Monino mater, ta pa pove, da je Mona že mesece ni obiskala ! Rada pa bi vedela, kje njena hči živi ! Na vprašanje, zakaj ne vpraša njenega moža, se mati začudi : Ali se je res poročila ?! !!!/

Opomba : tudi moža mati ni mogla vprašati, saj ni vedela, kje stanuje !/

Monino bistvo je v nenehnem izmišljanju in v patološki lažnivosti.

Ko Henry pove Moni o svojem pogodovru z njeno materjo, se ta zasmije in pove, da je njena mati mrtva ! Čuden smeh !

In kdo naj bi govoril s Henryjem ? Čaka soseda ali pa Monina sestra. In zakaj bi ta oseba tako govorila ?

Čer te je hotela prevarati. In zakaj bi ga hotela prevarati ? Čato, ker je nastopil kot tujec in ne kot njen mož !

Na Henryjevo izjavo, da bo obiskal njeno družino, Mona pobesni in zahteva, da tega ne stori. Omahljivi Henry se ukloni njeni zahtevi, a ostane pri svoji zamisli o obisku Monine družine. Bralci se vprašujemo, zakaj ta strogi ~~molk~~ Monin ~~molk~~ o lastni družini? Na strani 533 pa Mona celo obljublja Henryju, da ga bo nekega dne sama popeljala k svoji družini! Razumi, kdor more!

Nadnje 17. poglavje se začne z omembo Spenglerjeve knjige Zaton Zahoda, ki jo je začel Henry brati. Ob razmišljanju o Spenglerju, ki je pravi Nemec, omeni Henry Nietzscheja, ki pa se mu ne zdi pravi Nemec. Še nadalje pleče Henry misli o Spenglerju in sklene /stran 542/: "Za mene je Oswald Spengler še vedno živ in aktualen. Obogatil me je in me vzdignil. Ravno tako tudi Nietzsche, Dostojevski, Elie Faure..."

Celotni zaključek Plexusa je eno samo esjiziranje o kulturi, o filozofiji, o družbi...

Na strani 552 Henry izjavi: "Moje življenje je bilo dolgo rožnato razpetje." /!!!/ Tu smo pri naslovu 2. trilogije. In le še zaključni stavek Plexusa: "Drevo življenja se ne ohranja v življenju s solzami, ampak s spoznanjem, da je svoboda stvarna in večna."

21. SPISANKA

O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 7. del

/NEXUS/

3. knjiga 2. Millerjeve avtobiografije je Nexus /1960/. V slovenščino Nexus ni preveden. Imam hrvaško izdajo iz leta 1969 /359 strani/. Nexus je latinska beseda. Slovenski ^{vez}usternice po Bāradačevem Latinsko-slovenskem slovarju so : zapletanje, zavozlanje, vozek, zveza...

Ali neki se je v romanu zapletlo in zavozlalo? Že ob delnem branju tega romana se razkrije tisti kaj : to je nenavadni, posebni, čudni in zapleteni odnos med trojico, ki živi skupaj. To so Henry, Mona in Ana/stasia. /Opomba : Anais Nin v knjigi Henry in June omenja Anastasio z njenim morebitnim pravim imenom Jean !/

Kot v Plexusu je tudi v Nexusu kratki in pomenljivi uvod. Najprej avtor poudari, da so njegovi avtobiografski romani zelo posebni : " V vseh teh knjigah sem obilno koristil vdore podzavestnega, sanj, domišljije, parodije, pantagruelske igre besed itd., kar daje pripovedi pečat kaotičnega, ekscentričnega, zmedenega..." Te značilnosti pa izražajo njegovo težnjo, da prikaže celotnega človeka. Sam sem že na začetku pisanja o Millerju označil njegovo pisanje za total.

Pri sodobni književnosti pogreša Miller prikaz celotnega človeka in končuje : " Malo kakršnegakoli novleta je zdaj ostalo v sodobnem človeku. On več ne agira, ampak reagita. On je žrtev, ki se je nakoncu koncev uječa v lastno zanko." Nexus je razdeljen v 20 poglavij.

1. poglavje se začneja z besedami : "VAU ! Vau vau ! VAU ! Vau !"

Ali je to nadaljevanje pasjih glasov s konca Seksusa ? Na strani lo pa izvemo posebno informacijo : " Anastasia ali Hegoroboru /prim. Seksus !/ ali Bertha Filigree ... je začasno v oddelku za opazovanje. Tja je odšla prostovoljno, da izve, ali je pri zdravi pameti ali ne."

V pogovorih, ki jih je trojica imela, sta ženski povsem molčali o svoji mladosti. Posebno duševno stanje Anastasie paporjuje njeno prepričanje, " da je Satan povsod navzoč in da vedno preži na žrtve."

Potem ko so Stasio odpustili iz opazovalnice, je prevzela skrb zanjo Mona. Henry se dolgo pogovarja s Stasio, saj težko prenaša svoj zapostavljeni položaj v trojici.

Drugo poglavje se umane v preteklost, ko se je Henry zafilozofiral z Johnom Stynejem.

V tretjem poglavju se Henry boji, da bo izgubil Mono, in se dalje miselno muči. Iz težkomiselnosti 3. poglavja se preselimo v živahno dogajanje 4. poglavja.

Stasia pristane, da jo pregleda Henryjev prijatelj zdravnik Kronski. Res jo Kronski pregleduje v posebni sobi. Čez nekaj časa pa se sliši krik : "Na pomoč ! Na pomoč ! Posiljujte me !" Mona in Henry pohitita v "zdravniško" sobo in najdeta Kronskega s spuščnimi hlačami, Stasia pa je bila naga, saj je bila na zdravniškem pregledu !

Mona in Stasia sta napadli Kronskega, Henry ga komaj ubrani pred furijama !

In poznejša razlaga Kronskega ? "Normalna je, kot sem pričakoval. Še preveč normalna. To me je vznemirilo. Kaj je slabega v tem ? " In še doda : " Podstrešje ji je treba pregledati in nekleti." //

Stasia zatem na hitro pr^otretira Henryja kot kitajskega mandarina ! Na strani 69 dobimo novo informacijo . Mona pove Henryju, da je Stasia noseča ! Kako in kaj ? Posilili so jo štⁱfirje gansterji ! A ko pride Kronski Stasio ponovno pregledat, ugotovi, da ni noseča !

Prijatelj Curley obljubi Henryju pomoč pri obrač^unu s Stasio.

Ženski za božič povabita k sebi Kubanca Ricarda, zaljubljenega v Mono !

V šestem poglavju Henry s težavo pripravi Mono in Stasio, da gresta z njim na božično kosilo k Millerjevim. Mona hvali Henryja njegovi materi kot genija, praktično mater pazanimale to, ali Henry kaj zasluži. /stran 107/ Po odhodu domov se trojica razgovori, Monapa predlaga, da bi vsi trije odšli v Evropo ! Stasia pa predlaga, da bi šli onidve naprej, Henry pa pozneje za njima.

V 7. poglavju je Henry v skrbeh, da bi ga ženski res zapustili, in razmišlja o kaj službi, saj je brez denarja.

Sreča se s prijateljem Tinyjem Marello. /stran 133/. Ta mu predlaga zaposlitev v Odelku zaparke, a na začetku bi moral biti grobar !

Osmo poglavje se začne s presenečenjem. Stasia zaupa Henryju, da ju zapušča ! Stasia pravi, da sicer ljubi Mono, a da ju družⁱ bolj potreb^a družbi /opomba : in torej ne seks ?!/. Zdaj želi biti kiparka in ne slikarka ali pesnica. Pri Moni pa je vse teater. Ko pa je za Stassino odločitev izvedela Mona, se je neznansko razburila in Stasia se je glede svojega odhoda premislila.

V 9. poglavju trojica zanesenjaško razmišlja o Parizu, ki naj bi rešil vse njihove probleme. Če kako? A kje dobiti denar za tja? Henry se sreča z Moninim bratom in ugotovi brez ^{mejno} ~~je~~ Monino lažnivost. Od doma je odšla pri 16 letih. Ni pa marala biti Židovka. Henry ga seznanja s svojo stanovanjsko situacijo. Svak povabi Henryja k Monini materi. Na obisku pri njej izve Henry za dokumentirane vesti o družini. Le-ta je izšla iz neke karpatske vasi, potem pa se je preselila na Dunaj. Mama kar ni mogla razumeti vse čudne izmišljaje, ki jo je Monapletla o svoji družini.

V 10. poglavju se ženski pripravljata na potovanje v Pariz, Henry pa odide v službo pri Odelku za parke in poprime za grobarsko ^{de} ~~o~~lo! Kmalu pa ga je prijatelj Tony premestil na ~~xx~~ drug posel. Presenetljivo sta ženski brez napovedi res odpotovali v Pariz! Henry je bil ^{pre} ~~pt~~resen, namesto da bi se veselil svoje svobode. Ali je pogrešal svojo mazohistično vlogo?! Gospodinji, sestri Holandki ~~š~~ sta ga tolažili, kolikor se je le dalo.

V službi pa je Henry že prišel do pisarne in delo tam ni bilo naporno. ZDA so doživele takrat velik dogodek: Lindbergh je z letalom prvi preletel Atlantik! /1927/ Ljubezen do Monopa je Henryja mučila še in še.

V 11. poglavju se je Henry poskušal razpoložiti s plesom in z mimogrednim seksom, a razmišlja ^{je} ~~le~~ o Moninem telesu! Doživi pa sanjsko vizijo, iz katere mu izide spodbudna nova energija /stran 203/: "Našel sem svoje mesto. Pripadal sem. Moje mesto je bilo v svetu, sredi smrti in trohnobe." (!)

V 12. poglavju dobi Henry Monino brzojavko, da se z ladjo vrača in naj jo pričaka v pristanišču v četrtek. Prvi pretres. Henry v četrtek čaka, a Mona ne pride. Drugi pretres.

Druga brzojavka : Pridem v soboto. In Mona res pride. A prišla je sama. Tretji pretres. Stasia je postala še v Parizu ! Mona navdušuje Henryja za Pariz in že načrtuje, kako bosta dobila denar za potovanje. Henry naj opusti službo in naj piše, ona pa bo skrbeča za priliv denarja ! Mona je takoj poskrbela za lepo stanovanje. Njuna gospodinja je bila liberalna Židinja, vdova, navdušenazametnost, zato je bila zadovoljna, ker je sprejela v stanovanje pisateljain igralko! Za denar pa je obirala Mona nekega starca . /?!/, ki je bil zagledan vanjo. No, starec je bil po Monini oceni star okoli 50 let. Henry ni bil toliko neumen, da ne bi upošteval možnosti, da plačuje Monadobivanje denarja s telewnimi uslugami. Henry pa ni

bil kak zadrt ljubosumnež. Takole je opisal položaj /stran 213/ :
 "Tovrstne misli /opomba " o tem, da ga Mona vara/ niso motile najinih dobrih odnosov." /!!!/

V 13. poglavju izvemo, da se je Henry seznanil z Židom Essenom, ki je stanoval blizu njega in je bil literarno razgledan.

In koga je Mona spoznala v Parizu ? Najprej kiparja
 Ladkina in nato Marcela Duchampa!

V 14. poglavju Essen nagovarja Henryja, naj se nauči šofirati.

Essen je namreč imel avtomobil. Mona pa daje svojemu donatorju Popu v branje Henryjevo pisanje, kot da je njeno !

Obljubljaji, da ji bo dal denar za eno leto ali za dve leti življenja v Evropi k, če bo končala knjigo ! Seveda je Henry

želel oditi v Evropo in potovati po svetu. In kdaj boš

šalsal, vpraša Mona. Spotoma, odgovori Henry. "Val, ti si sanjač," reče Mona.

Na strani 245 Henry domiselno izjavi : " Samo redki lahko rečejo o sebi : Živel sem. ! UZato imamo knjige - tako da ostali lahko živijo preko posrednikov." /!!!/

Henryjapa navdaja tudi skepsa : "Ali bom kdaj napisal kaj vrednega ?" /stran 248/

In dalje /stran 249/ : " Zakaj se tako ubadam^m z resnico ?" In si odgovori : " Zato, ker ni ničesar drugega kot resnica. In samo resnica." In sklep : " Knjigo življenja - to bom napisal." /!!!/

V 15. poglavju odkrije Henry pri nekem znancu njegovo bogato erotično in pornografsko knjižnico. Obiskoval je tudi gledališče in gledal igre Kaiserja, Tollerja, Wedekinda, Werfla, Sudermanna, Čehova, Andrejeva, Caseyja. Slednji gaješe posebej navdušol. Lotil se je tudi branja Unamuna /Tragično občutje življenja/.

Kož šofer se Henry ni obnesel. Na strani 259 pove : " Jaz sem pripadal dobi kotalk in biciklov."

Henry in Mona se udeležita večerje pri družini Essen. Razvije se živahen pogovor, ki garazgiba še novi gost Žid Elfenbein.

V 16. poglavju Henry naširoko razmišlja o svojem pisanju in si zada vprašanje : Kje in kdaj se konča ustvarjanje ? Kaj lahko pisec ustvari, kar še ni ustvarjeno ? Odgovor : "Nič. Pisec samo v svoji galvi drugače razporeja sivo materijo." /stran 279/ Celotno poglavje je pravzaprav esej o ustvarjalnosti.

V 17. poglavju odkrije Henryjevo bivališče njegov prijatelj Mac Gregor. Henryju razlaga, kako se je zaljubil v mlado učiteljico, a ta ga nemara. Kaj storiti ? Henry naj jo omehča zanj ! Henry obljubi storiti, kar bo mogel.

Tomaj Mac Gregor odide, že pride Essen. Tudi on je v depresiji in gotovo ga bo druženje s Henryjem razvedrilo! Henry mu predlaga, kaj vse lahko stori v svojem življenju. A tudi Essen spodbudi Henryja s stavkom: "Tu sedite s svojimi mislimi in kraljujete svetu." /!// /stran 295/ Zatem se Henry poglobi v besedilo Elia Faure o orientalski umetnosti, nato pa preide v sebi lastno spominsko preskakovanje.

V 18. poglavju izve Henry od Mac Gregorja, kako je uspel pritegniti pozornost svoje izbranke. Poslal ji je dve japonski grafiki, podobni tistim, ki jih je videl pri Henryju! Tako je Henry posredno lepomagal prijatelju!

Zdaj želi Mac Gregor s svojo Gueldo obiskati Henryja. Le-ta pa se z Mona odpravi na izlet v francosko Kanado. Mona se pelje z vlakom, Henry pa štopa, čeprav ima denar za pot. Dobita se v Montrealu in nadaljujeta pot v Quebec. Tam je bila snežna zima. Ob vrnitvi v Brooklyn jim je njuna stanodajalka gospa Skolsky povedala, da ju je v času njunega bivanja v Kanadi obiskal Mac Gregor s svojo Gueldo. Dovolila jim je ogled njunega stanovanja, a ob svojem nadzoru. Mona je zdaj prišlovala, da bo dobila od svojega domatorja Popa denar za ~~xxxxxxx~~ potovanje v Evropo!

V 19. poglavju se spet pojavi neuspešni ljubimec Mac Gregor in pove, da ga Guelda ne mara več. Blagi Essen pa je zbral nekaj denarja od prijateljev za Henryjevo pot v Evropo!

Bistvo 20. poglavja je Henryjevo poslavljanje od ameriškega življenja pred odhodom v Pariz.

Zaključek Nexusa: "Zbogom vsi... zbogom! Imejte se dobro!"

O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 8. del

/KNJIGE MOG ŽIVOTA/

Avtobiografska knjiga o lastnem branju The Books in My Life je Miller končal leta 1950, torej med koncem Plexusa in med začetkom Nexusa. Že to dejstvo uvršča Knjige v mojem življenju v dodatni člen obeh avtobiografskih trilogij.

Hrvaška izdaja Knjige mog života je izšla leta 1979 in jo imam doma. Slovenska izdaja te knjige je izšla precej pozneje: Knjige v mojem življenju, 1999, in je nimam.

Knjiga je posvečena Lawrenceu Clarku Powellu, knjižničarju Kalifornijske univerze v Los Angelesu.

Kratka avtorjeva uvodna opomba poudarja, da spadajo Knjige v mojem življenju med 3 ali 4 avtorjeve knjige, ki so bralcem najljubše. Nameravanega nadaljevanja knjige /2. in 3. del !/ avtor žal ni napisal.

Sicer provokativni avtor konča svoj Uvod vzgojno : " Prepričan sem, da bodo bralci našli v tej knjigi kaži pote in spodbude, ki jih bodo napotili k tisti bogati vrsti literature, ki je večna."

Najprej si oglejmo sestavo knjige :

Avtorjeva opomba

Citati iz del različnih književnikov

Predgovor

1. Bili so živi in so se pogovarjali z menoj
2. Moji bralni začetki
3. Blaise Cendrars
4. Rider Haggard
5. Jean Giono
6. Vplivi
7. Žive knjige

8. Dnevi mojega življenja /opomba : Haggardova avtobiografija/
9. Krišna turti
10. Abrahamova nižina
11. Zgodba o mojem srcu / opomba : knjiga Richarda Jefferies/
12. Pismo Pierru Lesdainu
13. Branje na stranišču
14. Gledališče

1. dodatek : Sto knjig, ki so najbolj vplivale name,
2. dodatek : Knjige, ki jih nameravam še prebrati,
3. dodatek : Prijatelji, ki so mi posojali knjige /!/,
Knjigo bom obdelal zelo selektivno, saj bi bila sicer spisanka predolga.

Iz Predgovora najjam le zaključni odstavek : " V 2. zvezku /opomba : nenapisanem/ bom pisal med drugim o pornografiji in o obscenosti, o Gillesu Gillesu de Raisu, o Haggardo Ajsi, o Mariji Corelli, o Velikem inkvizitorju Dostojevskega, o Celinu, o Maeterlincku, o Berdjajevu, o Claudu Houghtonu in o Malaparteju. (!)

Zakaj je bil prvi pisec, ki mu je Miller v svoji knjigi posvetil poglavje Blaise Cendrars /1887-1961/ ?

Odgovor je tale /stran 65/ : " Cendrars je bil prvi francoski pisatelj, ki me je poiskal v času mojega bivanja v Parizu /1930-1939/ in zadnji človek, ki sem ga videl pred odhodom iz Pariza."

Na strani 66 preberemo tale od Millerja izbrani Cendrarsov citat : " "az, najsvobodnejši človek na svetu, uvidevam, da vedno človeka nekaj veže, da svoboda in neodvisnost neobstajata, in preziram samega sebe z dna duše, a sočasno uživam v svoji nemoči."

Sam sem Cendrarsa le malo bral. Spomin mi pričara le eno knjigo : zbirko novel Zlato in druge novele, 2001, knjigo, ki mi jo je podaril njen prevajalec, kolega Vital Klabus.

Presenetljivi nosilec enega od poglavij je angleški pisatelj Henry Rider Haggard /1856-1925/. V času mojega zgodnjega ^{na}stništva je zelo pretegoval /popularne zgodovinske in pustolovske ¹povesti/, a v zrelih letih mi je kar ponik^mnil. Spada pa v^{sk}akor v solidno lahko književnost. Zanimivo je, katera Haggardova ¹knjiga je Millerja predvsem očarala. To je pustolovski ¹roman ONA /SHE/, ki ga nimamo v slovenščini, bral pa sem ga v hrvaščini. Gre za tip skrivnostnega, fantastič¹nega romana o usodni ¹žen¹ski.

Naj naštejem nekaj ¹Haggardovi knjig, ki sem jih bral v mladih letih : Salomoni ^{ov}ridniki, Allan Quatermain, ¹Notranja zvezda /stari Egipt !/, Kleopatra, Dekle z biseri /stari vek/, Roža sveta /srednji vek/, Hči cesarja Montezume /16. stoletje/, Družina v ledeni dobi /pradoba/.

Naslednji nepričakovani nosilec poglavja je francoski pisatelj ¹Jean Giono /1895-1970/. Je poetični opisovalec naravnih lepot in življenja v južni Franciji.

Sloven¹ski prevodi : povesti Zetev, Hrib /oboje Slovenčeva knjižnica/, roman Huzar na st¹erhi, k¹i me je navdušil, in roman ¹Petje sveta.

Ob teh imenih čaka radovedni bralec še na kaka velika imena /npr. na Dostojevskega, na ¹Amsuna, ki sta često omenjana ¹avtorja v Millerjevih deli/. A očitno so bila ta imena ¹prihranjena za nenapisano nadaljevanje.

Presenetljiv je tudi iz¹bor edinega filozofa, nosilca poglavja. To je ¹indijski filozof Krišnamurti, prevajan tudi v sloven¹ščino / Plamen pozornosti, Svoboda je onkraj znanega/.

Vseh muh polni Miller si za naslov poglavja izbere dokaj nenavadni naslov : Branje na stranišču.

Zdaj pa le še k dodatkom :

1. Sto knjig, ki so najbolj vplivale name :

Izbral bom le nekaj presenečenj : Pri Balzacu je realistično-naturalistični Miller izbral dve njegovi najbolj mistični deli : Serafita in Louis Lambert !

Elizabetinske dramatike Miller občuduje, a pri njih izloči Shakespeara !!

Od velikih avtorjev Millerja niso pritegnili : Cervantes, Goethe, Dickens, Tolstoj ...

2. Knjige, ki jih nameravam še brati : Nekaj zanimivosti :

Napoleon : Spomini, Casanova : Spomini, Cleland : Fanny Hill, Rousseau : Emile, de Sade : 120 dni Sodome.

3. Prijatelji, ki so mi posojali knjige :

Nekaj znanih avtorjev : Andre Breton, Blaise Cendrars, Lawrence Durrell, Jean Giono, Janko Lavrin /Slovenec, profesor za rusko književnost v Angliji !/, Raymond Queneau, Man Ray.

P.s. Zanimivo bi bilo vedeti, ali se je Miller z našim Lavrinom srečeval ali pa sta se poznala po dopisovanju.

O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 9. del

/KOLOS IZ MAROUSSIJA/

Kot so posebne Millerjeve avtobiografske knjige,, o katerih sem poročal v prejšnjih spisankah, tako je svojski tudi avtorjev potopis po Grčiji Kolos iz Maroussija.

V bistvu negre zgolj za potopis, ampak za Millerjevo avtobiografijo, ki se tokrat dogaja v Grčiji leta 1939.

Kako je prišlo do Millerjevega potovanja v Grčijo ?

Februarja 1939 je izšel Kozorogov povratnik in Miller je očitno dobil nekaj denarja. Odločil se je kar za enoletni dopust ! Prijatelj Durrell, ki je živel na Krfu, je Millerja že večkrat vabil, naj ga obišče,

Junijal 1939 se je Miller res odpravil na dopust. Najprej je obiskal dolino reke Dordogne v srednji Franciji.

14. julija pa se je jekrcal na ladjo za Atene, se tam krajši čas ustavil, nato pa avgusta odpotoval na Krf k Durrellu. Politično je bil to zelo napet čas : pripravljali se je nemški napad na Poljsko ! A jug Evrope je še omogočal turistične užitke.

Najprej papredstavimo podatke o knjigi. Avtor jo je pisal leta 1940 v ZDA, izšla pa je leta 1941. Hrvaški prevod, ki ga premorem, je izšel leta 1978, slovenska izdaja pa je izšla leta 1995, a je nimam.

Ustaviti se je treba še pri naslovu, ki nakazuje nekako mogočno antično ostalino, a resnica je čisto drugačna.

~~V Millerjevem pripovedi~~ Za Kolosa iz Maroussija

/v knjigi se pojavlja tudi pravo grško ime tega kraja : Amaroussion/ je Miller proglasil svojega grškega prijatelja Katsimbalisa ! V Millerjevi pripovedi nastopa

Katsimbalis kot dobri duh kulturne stare Grčije in kot novodobni nadaljevalec starega ljudskega pripovedništva.

Splošni in posebni Millerjev vtis o Grkih in o Grčiji je kar najboljši, pravzaprav zaneseno navdušen. Na eni strani kritika ZDA in Francije, na drugi strani hvaljenje Grčije - to je temeljno Millerjevo stališče. Grki, ki so bili v Ameriki in se potem vrnili domov, pa so bili v pogovorih z Millerjem polni hvale bogatih ZDA in polni tožb o revni Grčiji! Iz celotnega Millerjevega potovanja po Grčiji bom izbral le nekaj utrinkov.

Ko potuje avtor z ladjo na Krf, se takole navdušuje /stran 20/ : "Nikoli nisem videl takega neba. Bilo je veličastno."

In dalje : "Prvič v življenju sem bil srečen in popolnoma se zavedajoč tega, ~~ada sem~~ ^{sem} srečen." //

Miller se je hitro sprijateljaval s preprostimi Grki, a bile so težave v jezikovni komunikaciji. Prišle pa je tudi v stik s kulturniško elito, npr. s Katsimbalisom in s pesnikom Seferiadisom, poznejšim nobelovcem Seferisom !

Pri Durrellovih je seveda prevladovala družabnost, a Miller je to in ono le bral. Tako omenja /stran 28/ Tajni nauk gospe H. P. Blavatsky in Dnevnik Nižinskega !

Zatem se je Miller z Durrellom in z njegovo ženo Nancy odpravil v Atene. Tam se je seznanil s Katsimbalisom, z njim pa sta pozneje večkrat potovala skupaj. Svoje srečanje z s Katsimbalisom je Miller po pomenu primerjal s srečanjema s Cendrarsom in z Durrellom ! Miller Katsimbalisa na široko opisuje, povrh ima Katsimbalis ženo s pomenljivim imenom Aspazija ! /ime Periklove družice !/

Iz Atene se je Miller vrnil na Krf, na severu pa se je že začela vojna /1. 9. 1939/, a Italijani najugl so še ostajali

nevtralni. § Krfa se je napotil Miller spet v Atene. Prevezel ga je obisk Elevzine, kraja nekdanjih elevzinskih misterijev.

Stran 54 : " V Elevzini človek spozna, če ni prej nikoli spoznal, da ni reštev prilagoditi ^{se} prismojenemu svetu. V Elevzini se človek prilagodi kozmosu." //!

Zatem Miller s spoštovanjem spregovori o pesniku Seferiadesu.

Na strani 58 preberemo nove Millerjeve zanosne besede o Grčiji :

"Nobena dežela, ki sem jo ^{is} obiskal, ni vzbudila v meni takega vtida veličine. Veličine ne ustvarjajo vedno ^{ve} ~~kolosni~~ ^{kilometr.} ~~kolosni~~.

In dalje : " Grčija je v nekem smislu kot Kitajska ali Indija. To je svet iluzije." //!!/

Takole je označil Miller pristanišče na Peloponezu Nauplio :

* /stran 88/ : " Mestu gospodujeta ^{trdnjva} in ječa. Vojak, ječar, svečenik - večna trojica, ki simbolizira naš strah ^{pred} življenja. ^{em} Ne maram Nauplije. Ne maram ^{ne} provincialnih mest." A iz Nauplije je odšel Miller na izlet v Epidaurus.

"Pot do Epidaurusa je kot pot do ustvarjanja sveta.

Človek neha iskati. Obmolči, , ker je utišán s tišino skrivnostnih začetkov." Tu opazimo, kako rezki Miller prehaja v poetično izražanje.

↳ kaj je avtor doživel v Epidaurusu ?

Stran 89 : "Sploh nisem vedel, kaj pomeni mir, dokler nisem prišel v Epidaurus." Potem preide avtor v kritiko modernega sveta, a se spet vrne k Epidaurusu /stran 92/ : " V Epidaurusu, ~~to~~ v miru, v velikem miru, ki me je prevzel, sem slišal, kako bije srce sveta."

In spet navdušenje nad Grčijo /stran 97/ : "V Grčiji se človek prepriča, da je norma genialnost in ne povprečnost. Nobena džela ni dala, sorazmerno številu prebivalstva, toliko genijev kot Grčija. Samo v enem stoletju je ta mala

nacija darovala svetu skoraj 500 genijev."

Tako Miller kratko označi dva sosednja kraja :

~~cxTirintxxx~~ /stran ~~xxx~~99/ : " Tirint smrdi od okrutnosti, od barbarstva, od sumničavosti, od izolacije."

V Miken^{ah}i pa " njena ^{ihove} ^{red} ~~sp~~ ^{na} ~~tišina~~ spominja ^{iz} ^{črpanost} okrutne in inteligentne pošasti, ki je ^{poginila}, ko je izkrvavela." In dalje : " V Miken^{ah}i so nekoč bogovi hodili po zemlji, o tem ni dvoma." /!!!/

Agamemnonⁱⁿ Kl^{aj}tajmestro pa ima Miller ^{ar} ~~ku~~ za zgodovinski osebi ! Miller se s Katsimbalisom vrne v Atene.

Od ponovnega prihoda v Atene do odhoda na Kreto omenja Miller 3 dogodke : 1. ameriški film Juarez, ^{ki} ^{ga} ^{je} ^{bilo} ^{mogoče} gledati tudi z mislijo na ^{tedanje} čase.

2. obisk astronomskega observatorija v Aten^{ah}, kar je Millerja usmerilo v vesoljske širjave.

3. jazz prireditev v Seferiadesovem ^{sz} ~~sz~~ ^{stanovanju} in Millerjevo navdušenje za Seferiadesovo ^{se} ~~se~~ ^{estro} Jeanno.

Sledil je ^{posebni} dogodek : Miller je ^{odpo} ~~odpo~~ ^{stoval} na Kreto z letalom ! To je bila Seferiadesova ~~pot~~ ~~zaxi~~ pesniška odločitev in kot tako jo je Miller sprejel ! Letalo je pristalo v ^{pr} ~~pr~~ ^{staniškem} mestu Iraklionu. Miller je brž obiskal Katsim^{ba} ~~balis~~ ^{is}ovega prijatelja na Kreti, ^{tan} ~~tan~~ ^{kajšnjega} vodilnega ^{književnika}. Ker je pozabil njegovo ime, ga imenuje ~~Miller~~ Tsoutsou. Mož ^{je} ^{bil} ^{pravcati} fenomen : znal je 12 jezikov, bil je ^{sl} ~~sl~~ ^{adatelj}, pesnik in znanstvenik, povrh pa prijatelj jedi in pijače. Millerja ^{je} ^{radovedno} ^{povpraševal} o številnih evropskih književnikih.

Zatem se avtor sreča z Grkom, ki je britanski vicekonzul v Iraklionu, in ^{ta} ^{ga} ^{povabi} k sebi.

Naslednji dan se je Miller z avtobusom odpeljal do Knossosa. O njem je že prej povedal, da je 20 let mislil naobisk tega kraja. Kako je Miller doživel Knossos ?

/stran 137/ : " Knossos je vesel + vesel, zdrav, duševno in telesno zdrav." // V Knossosu je avtor odkril : večstoletno dobo miru, nekaj praktičnega in realističnega, pomembno vlogo žensk in duha igre.

V družbi s Tsoutsoujem in z njegovimi prijatelji se je pletel pogovor o književnosti.. Miller je dejal, da je Walt Whitman edini veliki ameriški pisec, Rimbaud pa je najboljši francoski pesnik. Obe trditvi sta sprožili v družbi dvome.

Nekdo iz družčine je vprašal Millerja, kaj mu je v Grčiji tako všeč. In Millerjev odgovor : " Svetloba in siromastvo." Grčijapa je zanj sveta dežela.

Patem se je Millerja lotila driska in prešel je na rižno dieto.

Kako opiše Miller Kreta ? /stran 174/!

"Kreta je zibelka, inštrument, epruveta, ki vibrira in v kateri kateri je izvršen vulkanski eksperiment." //

Kot v svojih avtobiografijah Miller tudi v tem potopisu zahaja v seizem in v obširna razmišljanja. Na Kreta gleda avtor s celostnega mitološko-zgodovinskega vidika, torej od Zevsa in od njegovega sina Minosa dalje.

Z najetim avtom se je Miller odpeljal v Fajstos, a zadnji del poti je moral prepešačiti. Fajstos pa je Miller dojel kot žensko oprišče Minosove družine." //

Ko je Miller prišel do gorskega cilja, ga je sprejel oskrbnik Alexandros in tožil, da je osamljen in da ljudje

zaradi vojne neprihajajo več gor. Žato je bil toliko bolj vesel Millerjevega obiska. Millerjeva oznaka Fajstosa /stran 184/ :

"Fajstos vsebuje vse elemente človeškega srca in je vs^eskozi ženstven". // Iz Fajstosa je avtor kmalu odšel, saj ga je niže čakal najeti avtomobil.

V Irakilionu gaje gospod Tsoutsou obvestil, da ga že nekaj časa pričakuje šef policije, in skupaj sta se odpravila k njemu. Odkrilo se je /Tsoutsou je p^revajal !/, da je šlo zgolj za v^ljudnos^zni vidik. Šef policije je želel pozdraviti ameriškega književnika, ki je prišel na Kreto, in mudati na razpolago lastni avtomobil za ogledotoka. Šefa policije je Miller takole označil /stran 191/ : " Nikoli nisem videl tako sposobnega človeka na tako nepomembnem položaju."

Naslednji dan pa je Miller z ladjo že zapustil Kreto.

V Atenah gaje čakal denar, tako da je bil spet plačilno sposoben. Na ameriškem konzulatu pa je moral podaljšati ali uničiti potni list ! Po bedastem birokratskem spraševanju na konzulatu pa Millerju navsezadnje niso podaljšali potnega lista, tako da je moral kmalu oditi.

Katsimbalis se je trudil , da bi za Millerja pred njegovim odhodom organiziral še nekaj izletov. Odpravili so se v Delfe in se napoti tja ustavili v Tebah. Millerjev vtis o Tebah je zelo nenavaden : * /stran 214/ " Tebe ostanejo v spominu podobne tistim nejasnim, migljajočim sanjarijam, ki se pojavljajo človeku po dolgem čakanju v zobozdravniški čakalnici. //

In Delfi ? Stran 217 : " Pogled na Delfe... je deloval na

Millerja še bolj vzvišeno in je vlival več strahospoštovanja, kot sem pričakoval."

Naslednji dan si je družba ogledovala razvaline v Delfih, Katsimbalis pa je svečano spregovoril zadnje besede zadnjega prerokovanja v Delfih ! V muzeju so si ogledali kipe in tudi kip Antinoa, zadnjega boga.

In spet avtorjev misel /stran 221/ : " V Grčiji je človek izpolnjen z občutjem večnosti, kar se razodeva tudi tu in zdaj."

Millerja pa je nekaj gnalo v Atenex in z družbo so se vrnili

tja. V Atenah je avtor izvedel, da je prejel denar za vrnitev v ZDA, ladja pa bo odplula tja čez približno 10 dni.

Katsimbalis mu je zdaj predlagal, da obiščeta armenskega vedeževalca /stran 223 in dalje/.

Aram Hourabadian je stanoval v revnem atenskem naselju, v četrti armenskih emigrantov. Znal je več jezikov, a ne angleščine, zato je govoril z Millerjem v francoščini. Če pa mu je zatajila francoščina, je nadaljeval v grščini, Katsimbalis pa je to prevedel v angleščino.

Dokaj dobro je prikazal Millerjevo dosedanje življenje, napovedi za Millerjevo prihodnost pa so bile kar idealne in celo izjemne ! Pred smrtjo bo prinesel veliko radost vsem ljudem

na svetu !? Prav tako bo pred smrtjo obsut z največjimi častmi in z največjimi priznanji. 3 x bo potoval na Orient.

Z zadnjega izleta na Orient se ne bo vrnil, ampak bo izginil v svetlobi !? /Vemo, da se slednja napoved ni uresničila !/

V Millerju je čutil nekaj božanskega, a njegove noge so trdno ^{na} zemlji. ! Millerjevo življenje je označil za začarano in sklenil : " Imate enega samega sovražnika - samega sebe." (!)

Po razhodu z vedeževalcem se Miller zaplete v daljše razmišljanje o samem sebi

Nekaj njegovih izbranih misli /strani 230-232/ :

"Vedno sem ~~bil~~ od sveta pričakoval vse in vedno sem bil pripravljen dati vse... Umetnikovo življenje, njegova predanost umetnosti, je najvišji in zadnji stadij človeške samoživosti... Zdaj vem, kakšen je svet, in sprejemam ga takega, kot je, tako dobro kot zlo.."

Ker se je prihod ladje za ZDA spet zavlekel, je Durrell Millerja povabil na zaključni ogled Peloponeza. Pred tem izletom pa je Miller s prijateljem, slikarjem Ghikom še enkrat obiskal Elevzimo.

Durrell je načrtoval najprej obisk Korinta, nato pa Šparte. Novi Korint je Millerja razočaral, navdušile pa so ga razvaline starega Korinta. Stran 239 : " Korintske ruševine žarijo in migljajo nadnaravno lepo." Bilo je konec leta 1939. Zatem so odšli v Mikene, ker tam Durrell in njegova žena še nista bila. Do Šparte jih je spremljalo deževje. Moderna Šparta je Millerju bolj ugajala kot moderni Korint. In Millerjev vtis o Šparti ? Stran 249 : " Šparta ostaja v človekovem duhu posebljenje ujedljive oslovske vrlosti, umazana spaka kreposti, ki ne daje svetu ničesar kljub vsem svojim naprednim evgeničnim idealom."

Po nekaterih nepotovalnih težavah se je Miller z vlakom vrnil v Atene še ravno pravi čas, da ni zamudil ladje za ZDA. Ko se je vrnil v ZDA, je bil začetek leta 1940. Bil je star skoraj 50 let, a je bil še vedno mladostno neugnan.

Esejistični zaključek Millerjeve knjige obsega strani 264-271. Za enkratni zaključek knjige pa je poskrbel ~~Walter~~ Durrell. Nekaj citatov iz Millerjevega zaključka : "Najmočnejši posamezni vtis, ki ga je Grčija pustila pri meni, je, da je to

O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 1o. del

/TIHI DNEVI V CLICHYJU/

Miller je pisal Tihe dneve ~~z~~ v Clichyju leta 1940, torej takrat kot tudi Kolosa iz "aroussija. Rokopis tega dela pa mu je med papirji "poniknil". Po 16 letih je rokopis odkril in ga leta 1957 predelal. Slovenska izdaja je izšla leta 1987 v prevodu Branka Perka.

Besedilo je neobsežna in dokaj lahkotna pripoved, ki tematsko dopolnjuje Rakov povratnik 6 let pozneje. Spet smo v razgibanem Parizu, polnem bolj ali manj zabavnih seksualnih dogodivščin. Glede na celotni Millerjev opus je to obrobno delo.

Prvoosebni pripovedovalec je nedvomno kar Henry Miller, saj se v besedilu izjavlja kot pisec Črne pomladi. Druga glavna moška oseba je pripovedovalčev prijatelj Carl, pri katerem Miller stanuje. V njunem stanovanju pa se nenehno izmenjujejo ženske. Privlačnost pripovedi je v pojavljanju zelo različnih ženskih tipov.

Začetek knjige poteka v avtorjevem razmišljanju o pariškem življenju. Oglejmo si začetek besedila : " Ko to pišem, pada noč in ljudje sedajo k večerji. Dan je bil siv, kakršen je pač dostikrat v Parizu." Zadnji stavek, ki ga izreče v knjigi Carl, pa je presenetljiv : " Vse skupaj nima smisla." // Ostaja nam vprašanje, kaj pomeni "vse skupaj".

Predstavil bom le nekaj moško-ženskih srečanj v knjigi.

V kavarni se Miller seznani s privlačno žensko Nys in njuno znanstvo se nadaljuje v hotelski sobi. Z užitkom sta se "dala dol". Stran 14 : "Jaz sem vanjo vtaknil prst, da bi ji navrtal sok, in že se je začela mediti. Potem sem jo

potegnil nase in ji ga zarinil do korena. Imela je eno tistih pičk, ki se prilegajo kakor rokavica."

Potem ga je prosila za denarno pomoč in Miller ji je izročil ves denar, ki ga je imel.

Za drugi ženski prihod je poskrbel Carl. V stanovanje je pripeljal mladoletno dekle, begavko ^{iz od} doma, po imenu Colette.

Njena nastanitev pri Carlu je bila zaradi njene mladosti zanj kazniva. Tudi Miller je bil deležen njenega prijaznega

pozdrava. ~~Stran~~ Stran 25 : "Sklonila se je in me poljubila na

na obe lici. Ob tem so ji iz bluze padli joški in me pobožali

po obrazu. Hačja se ji je razpela do konca in odkrila čudo-

vito polno, mlado telo." Na strani 40 preberemo : " Colette,

sirota brez doma, je kmalu postalapepelka, priležnica in

kuharica hkrati." A z njo sta imela moška skrbi. Od časa

do časa je izginila za nekaj dni skupaj.

Čez nekaj časa pa se je pojavila v spremstvu svoje matere

/lepotice !/ in svojega uradnega varuha. Prišlajepo svojo

uro ! Naslednji prizor je kompozicijsko središče knjige.

riča nam o moči književnosti pri nekaterih ljudeh. Dekletov

varuh je odkril, da imaposla z dvenaknjiževnikoma, kar ga

je nagnilo, da ni kriminaliziral Carlovega početja s Colette!

Opazil je v stanovanju tudi nekaj knjig znamenitih pisat-

teljev / Proust, Goethe, Lawrence, Blake, Shakespeare/.

Colettinamati pa je ob zaključku srečanja rekla Carlu :

/stran 49 " Monsieur, ne bomo vas tožili pod pogojem, da

nam obljubite, da se ne boste nikoli več poskusili sestati

s Colette !" In poznejša Carlova izjava Henryju, ki ga

Carl sicer imenuje Joey : "... tisti hip, ko sem vrgel nanjo

oči, sem se vanjo zaljubil." !!

Naslednje srečanje naše dvojice je bilo zmedeno žensko, sicer priležnico znanega nadrealističnega pesnika. Ta se jima je nekenoči priključila in odšla z njima v njuno stahovanje.

Pripravljena je bila za 200 frankov za različne seksualne usluge.

Stran 32 : "Če hočeta, da vamaga dam v usta, ali če hočeta po pasje, karkoli hočeta, meni je vseeno." Zmedenka je nato v kopalnici naga pisla na steno svoje pesmi. S težavo sta se je rešila in jo povrh še prevarala za zahtevani denar.

Zatem sta se prijatelj odpravila na izlet v Luxemburg in se tam seznanila s Sneguljčico, 36-letno članico kabareta.

Po večerji so skupaj šli na nabrežje, "kjer sva jo položila in ji dala, kar ji je pač pritikal." /stran 51-52/

Po vrnitvi v Pariz sta v baru snela žensko družbo : garderoberko Adrienne in ~~in~~ dve neimenovani dekleti. Očitno so bile pripravljene za akcije v Carlovem stanovanju.

Kazal se je zametek male orgije. Henry in Adrienne sta naga stiskala v kadi, ena od deklet pa je naga ob kadi skušala sodelovati s Henryjem v kadi. Možno nadaljevanje v smeri skupinskega seksa je prekinil Henry /ali Joey/, ki se je sproščeno uscal v kadi. Dekleta so se zgrozila in ~~in~~ zahtevala plačilo, a za kaj ? Carl je vsaki izročil ček za 100 frankov, a ti čeki niso imeli kritja!

Do zdaj pripoved ni imela poglavij. Zdaj pa se pojavi poglavje Mara - Marignan. Ime Mara smo že zasledili v zvezi z Mono kot njeno prvotno ime.

Avtor navede več Mar, a v kateri je kaj sledov ~~Marex?~~ Mare - Mone ? Mare so tu nekako splošno ime za ženske-ljubimke. Navedene so tele Mare : Mara - Marignan, Mara St. Louis, Mara

z Elizejskih poljan in Mara, ki ji je bilo pravzaprav ^{ime} Eliane!" bila je poročena, a obenem Carlova priležnica.

Besedilo kaže na nazvezo "Mare St. Louis z Maro-Mono.

Stran 67 : "Šele nedavno sem okreval od boleče ločitve od Mare St. Louis." Leta 1934 se je Miller ločil od svoje druge žene June /kot literarne osebe "Mare-Mone/ in jo preboleval še nekaj let.

Preskočimo ^{ime} Elena, ki spada v Carlovo zgodbo, in se usmerimo na Maro - Marignan. To je bila cipa, ki je rada govorila angleško. Mara je bilalačna in Henry jo je popeljal na večerjo v restavracijo. V pogovori mu je povedala, da je Zidinja, rojena na Poljskem. Po večerji sta se sprehajala, se objemala in se razšla, a Henry ji je potisnil v roko nekaj denarja. Pozneje se spomni, da ga Mara - Marignan spominja na Maro St. Louis, kjer jo je poznal kot Christine. Poigravanje z imeni se bo nadaljevalo.

Šte dni po Mari - Marignan sreča Henry na domu neke indijske plesalke lepo Danko po imenu Christine ! "agovorila ga je /stran 95/ : "Torej ste vi človek, ki piše tiste grozne knjige !" Takoj jo je skušal poljubljeni. Ona se je predstavila kot vdova dvema otrokoma. Stran 97 : "Položil sem ji dlan plosko napičko, ki je pod obleko izparevala kot kup gnoja..." In dalje : "...ves čas pa sem jo čvrsto grabil in porival prste globoko v lepljivo špranjo."

Christine je nato odšla z grofom, ki jo je pripeljal na zabavo, Henryju pa je pustila svojo naslov.

Če 1 jezda organiziral domače srečanje. Gostji sta bili Christine in trenutna Carlova izbranka ~~xxxxx~~ Corinne, akrobatka v cirkusu Medrano.

Carl je bil že takoj bolj navdušen nad Christine kot nad "svojo" Corinne. Stran lol : "Ko smo povečerjali, je Carl odpeljal svojo akrobatko na divan. Jaz sem legel s Christine na preprogo v sosednji sobiž. V začetku se je branila, a potem ko sem ji razkrečil noge in jo dobro namazal, se je lotila stvari z vso naslado."

Kato se je četverica malce premešala, a spodbudno seksualno druženje je prekinila Christine in užaljeno odšla. So se ji pojavili puritanski zadržki ? A saj se je že prej prepustila marsičemu ?

In spet smo pri zaključnem Carlovem stavku : Vse skupaj nima smisla.

Mordapa v tem stavku le negre za za velepomembni svetovni problem življenjskega smisla in nesmisla, ampak zgolj za nesmiselno Christininino ravnanje, ko je zapustila prijano radoživo družbo ?!

Kljub očitni humorno=ironični intonaciji besedila pa tudi v Tihih dnevih v Clichyju ne manjkaj resnih razmišljanj o stv^oreh sveta.

O seksualnem vitalizmu Henryja Millwryja, 11. del

/OPUS PISTORUM/

Delo, ki je iskriava pornografska pripoved, je nastajalo v letih 1941 in 1942 v ZDA ter dobilo naslov *Opus pistorum*. Naslov je latinski - prevod v slovenščino : Delo mlinarjev ali Mlinarsko delo. V naslovu je namig na Chaucerjeve *Canterburyjske zgodbe*. Enajod teh zgodb je tudi *Mlinarjevazgodba* ali v slovenskem prevodu Marjana Strojana /1974/ *Mlinarjeva povest*. V angleščini je to The Miller's Tale. In že smo pri zabavnem avtorjevem poigravanju z lastnim priimkom! Prvič je izšlo delo knjižno po Millerjevi smrti leta 1983, sijajni slovenski prevod Zdravka Duše je sledil kmalu : leta 1987.

V Epilogu slovenske izdaje preberemo nadvse zanimivo izjavo Milтона Lubovitskega iz leta 1983. V tej izjavi je "popisal okoliščine, v katerih je naročil Henryju Millerju pisanje *Opusa Pistorum*."

Leta 1940 je bil Lubovitski družabnik Knjigarne Larryja Edmundsa v Hollywoodu in tam se je seznanil z Millerjem. Leta 1941 je postal Lubovitski edini lastnik knjigarne. Poslovno si je pomagal tako, da je prodajal tudi pornografijo.

Stran 262 : " Henry je bil v stiski za denar /opomba : in kdaj ni bil !/pa se je ponudil, da mi bo pisal stvari, ki pojdejo v promet. Ponudil sem mu, da mu bom plačeval dolar od strani, on pa mi v zameno odstopi vse avtorske pravice. Kmalu po tistem mi je začel prinašati po par strani skupaj in jaz sem mu v gotovini izplačeval domenjeno vsoto. V nekaj mesecih se je nabralo gradiva za celo knjigo, ki jo je naslovil *Opus pistorum*. Ko mi je izročil zadnje strani, bilo je sredi leta 1942, je rekel : " Tule je knjiga do konca. Upam, da boš z njo zaslužil za par mesecev." (!?)

Pretipkal sem celoten rokopis s štirimi karbonskimi kopijami. Vseh pet izvodov sem dal vezat nekemu knjigovezu in jih ptem prodal Fredericku Hollanderju, Julianu Johnsonu in Danielu Amfitheatrofu. Nekaj let pozneje sem dal eno kopijo še svo- jemu prijatelju Robertu Lightu, izvirnik pa sem obdržal zase." V izjavi Lubovitskega nadvse jasno preberemo, da se je Miller sam ponudil za tematsko pornografsko pisanje, in ni dvoma, da se je pri pisanju močno zabaval.

O zadevi piše čisto drugače Anais Nin v Predgovoru k svoji knjigi Venerina delta /slovenski prevod Andreja Blatnika, 1987/.

Odlomek iz njenega dnevnika : April 1940 : "Neki zbiralec knjig je ponudil Henryju Millerju sto dolarjev mesečno za pisanje erotičnih zgodb. Obsoditi Henryja, naj piše erotiko za dolar na stran, jebilo podobno dantejevski kazni /!/ Upiral se je , kajti njegovo tedanje razpoloženje jebilo v nasprotju z rabelaisovskim, kajti pisanje po naročilu je bilo kastracijsko početje /!/, kajti pisanje z voajerjem na ključavnici je njegovim čudežnim pustolovščinam jemalo vso spisanost in zadovoljstvo."

Sam se opredeljujem za izjavo Lubovitskega in ne za Anaisino tarnanje. Sicer pa Miller ni bil prisiljen pisati, če mu res ne bi prišlo, a pisal je po dogovoru in pisal je za denar ! Iz družjenja Henryja z Anais pa je izšel zanimiv nasledek : tudi Anais je začela po naročilu pisati erotično-seksualne zgodbe ! V slovenščini so izšle v eni knjigi : Ptičke in Venerina delta, in to istega leta 1987 kot Millerjev Opus pistorum!

Naj bo dovolj za uvod.

Opozoriti kaže še na izredno urejenost kaotične ^{vs} svebine.

Knjiga je razdeljena v dva dela in vsak del ima 3 poglavja. Na zaključku je že omenjeni Epilog.

Zveza s Chaucerjem je poudarjena z uvodnim citatom v 1. knjigo :

"Kurce spustite pa hlače zgrabite !" in z uvodnim citatom v

2. knjigo : "Jajca," dé kraljica. "Da jih imam, bila bi kralj !"

Da nebi ameriški /in drugi/ bralci pozabili, da gre v knjigi za

"pohujšljive" francoske ~~zadavex~~ razmere, je 1. poglavje 1.

knjige naslovljeno : Sous les Toits de Paris, zadnje poglavje 2. dela pa Cherchez le Toit.

Tudi v Opusu pistorum nastopa prvoosebni pripovedovalec, ki

pa ga ne moremo povsem enačiti z Millerjem, je pa vseakakor

v njem nekaj Millerjevih potez. Nastopa z imenom Alf.

Ker se seksualne prigode hitro in intenzivno vrstijo, morajo biti Alf in njegovi prijatelji vedno v trdokurčni formi,

Za udeležence in za udeleženke dogajanj v knjigi moramo

izbrati še ustrezno izrazoslovje. Nekaj možnosti : radodajci

in radodajke, fukoljubci in fukoljubke, fukači in fukačice,

jeboljubci in jeboljubke, jebači in jebačice, kavsoljubci in

kavsoljubke, kavsači in kavsačice.

Ves sistem, v katerem poteka knjiga, bi lahko imenovali

seksualni ludizem ali pa seksualni ^{kr}kranevalizem. Avtor je

pazil, da ne zaide v monotonijo, in je pripravljala ^{renehova} ~~stina~~

presenečenja : seks s Kitajko, seks s Španko, seks s

pritikavko, posilstvo, skupinski seks ob črni maši !/,

kar je nedvomni vrh pripovedi, pa še incest in pedofilija /kar

povezano/, a pojdemo povrsti.

Kljub osredotočenosti na fukanje ali na kavsanje pa so šte-

vilne nastopajoče osebe prav dobro izrisane.

Pisateljska raven se izkazuje tudi v pornografskem žanru, že začetni prizor je šokanten. Pripovedovalec Alf se znajde obenem z mlado prostitutko /kako ? zakaj ? / v stanovanju incestne dvojice : očeta in 13-letne hčerke Marcelle. Ali je bil Alf povabljen, da preskusi čare mlade Marcelle ? /In res jih je preskusil! / Ali je incestni oče povabil prostitutko zase ? Že takoj imamo pravcato montažo atrakcij. Čudno je, da se je profesionalka zgražala nad incestno situacijo, h kateri je bila povabljena. Gosta sta nerazpoložena odšla in se pofukala na kupu desk.

Od mladoletne Tanje dobi Alf ~~pisano~~ strastno pismo, v katerem piše med drugim : "...mislim, da se mi bo zbledlo, če bom morala prestati še eno noč brez tvojega ^{duka} ~~guka~~. Ves čas misim na tvojega velikega kurca in načudovite stvari, ki jih počne..." Prijatelj Ernest se čudi, da Alf ni "nabiral še nobene Kitajke", in mu da naslov kitajske trgovine, v kateri bi zapeljivo dekletu spoznal. A gre za izrazito trgovanje. Alf mora kupiti okrasko iz žada, potem pa odide dekletu po imenu Lotusov cvet /Alf ji pravi kar Lotus/ z njim v njegovo stanovanje.

Stran 21 : "Pofukam jo natleh, kar na svojem novem pretivalu..."

In dalje /stran 23/ : "Zdi se mi, da vzdrhti, ko začuti moj jezik v pički. Kar ne ve, kako bi mi povrnila pri kurcu..."

Po fuku pripravi Lotus obed. Alfu razloži : "Kadar kupiš Kitajko, pravi, si kupil žensko, nekozo, da bi jo samo fukal."

In še Alfov sklep /stran 24/ : "...človek si mora dobiti Kitajko za tako preprosto stvar, kot je umirjen, navaden fuk."

Prijatelj Sid pripelje k Alfu prijateljico svoje sestre Angležinjo gospodično Cavendish. Z nekaj časa se bo nastanila v isti hiši kot Alf.

Alfa obišče njegovobčasna ljubica Aleksandra, ki ima doma erazgibano incestno dejavnost. Mladoletnahči Tanjaji liše pičko, sin Peter /morda tudi mladoleten, ni razvidno/ pa jo poriva, onapa mu cuza kurca. Tu imamo popolno realizacijo Jokastinega kompleksa! Seveda je Aleksandra prišla na seksualne igrice z Alfom. Stran 28 : " Hoče, naj počnem z njo vse...vse, kar sem kdaj počel z njeno hčerko." In dalje : "Šlevi se mi po kurcu kot otroks slastnò liziko." Nato Alf pofukaradodajko v rit. Slodi najizrazitejši pedofilski fragment.

Alf odkrije v postelji prijatelja Ernesta deklico kakih lolet, a že veččo seksualnih igric! Se pravi : ni jepokvaril Ernest, ampak že kdo. Sicer pa dekle že vnovčuje svoje seksualne usluge^{ice}.

Alf se je za zdaj njenih uslug otresel.

Zepmenjena gospodiča Cavendish postane glavnapseba v naslednjem dogajanju. Imela je svojski hobi : rajcalajemoškepokoli sebe, tako tudi Alfa in njegovega prijatelja Sida. Ko pa razrajca že Arthurja, se trojicazmeni, dajjo kaznujejo, in jo posilijo. To je edini prisilni seks v knjigi. Tudi prizori incesta in pedofilije so benevolentni in dogovorni.

Alf se zatem odpravi na spriptizni ples Španke Rosite, ki se tudi prostituira. Pri fukanju se Rosita tako razvname, da Alfupustin oditi. Stran 64 : "Da moram ostati, pravi...

da ne morem kar iti in odnesti tako čudovitega kurca iz njenegaživljenja." Ko se Alf le odparvi, ga skuša strastna Španka zabosti z nožičem. Komaj ji je ušel. Konec te

zgodbeje presenetljiv in malo verjeten. Alf izve za

Rositin samomor : njep^m trušlo so našli v Seni !

Da bi umanjkanje enegačilegakurca pri profesionalki povzročilo tak~~prezr~~ sodziv, je pravzaprav neverjetno.

Alf se z radodajko Ano a taksijem odpelje domov, a pred svojimi vrati najde spečo in pijano Ljubico. Alf in Ana jo potegneta v Alfovo stanovanje. Ana predlaga, da bi Ljubico skupaj slekla, on pabi jo v spanju pofukal. Ker ni bilo iz tega nič, se Ljubice samaloti in jo liže po pički. Ljubica se nenadno prebudi in se sprva razburi, nazadnje pa nastane iz tega prijetni ménage à trois.

Pozneje privede Ljubica k Alfu bogatega Amerikanca, saj bi ta v Parizu rad spoznal kakega rojaka. Ljubica želi denarnika osvojiti, a ta se izkaže za homoseksualca, takoj, ko obišče Alfa Peter, Franjin brat, in mu prinese Franjino pismo. Tako se zdaj oblikujeta dvojici Alf - Ljubica x in Henry - Peter.

Aleksandra zaupa Alfu svoje pridruženje satanističnemu kultu, ki ga vodi kanonik Charenton. Alfa zanima, da bi se udeležil črne maše, in Charenton mu to dovoli. Z Aleksandro se zvečer odpravita na obred v okolici mesta. V programu obreda je bila tudi seksualna orgija. A celo fukoljubki Aleksandri je bilo dogajanja preveč in z Alfom sta odšla k njej domov.

Po čudnem naključju se Alf in Arthur srečata s pritlikavko Charlotte in v nadaljevanju se поблиže seznanijo. Ona je članica nekega cirkusa, a je trenutno na oddihu.

Ljubica se odpravlja iz Pariza in z Alfom imata intenzivno zadnje fukalno srečanje.

Za pestrost dogajanja poskrbi naslednje srečanje. Alf in prijatelj Ernest se odpravita na obisk k izumitelju Mutzborgu. Le-ta ponudi družbi opojno pijačo, ki vse oamami, Mutzborg pa zaspi. Na terenu ostaneta dva para. Ernest se loti Mutzborgove žene /35-40 let/, Alf pa njegove hčerke /17-18 let/. Seveda se dajo vsi dol aligor, nato pa se para zamenjata, dani dolgčas.

Na vrsti je domislica radodajke Ane, ki bi imela rada zabavo. Zadovolji se s četverico : Alf, Ernest, Sid, Arthur.

Zmenijo se za srečanje in moški jo nestrpno čakajo. Ana se pojavi /stran 121/ : "gate in čevlje ima na sebi... pa drugega nič. Njeni veličastni joški so goli... "Evo, tu imate", reče Ana." Vrstni red udeležencev pri Ani je Alf uredil z vlečenjem kart in si spretno pridobil prvo mesto. Sledi naporna fukarija /strani 121-129 !/, tako da so nakoncu izčrpani tako izvajalci kot bralci. Smo nakoncu prveknjige in tako se malce oddahnemo.

Na začetku 2. knjige se vrnemo k nekaterim dogajanjem 1. knjige. Alf je nago Aleksandro s Črne maše odpeljal na njen dom in razvije se razgibanafukarija.

Stran ~~126xxxxx~~ 136 : "Kurca si poleže na dlan in se z ustnicami dotikanejegovoglave..." In dalje /stran 127/ : "Ko si znova vtakne Ivanca Č. v usta, mi je pri pričji jasno, da bo prišel mehak iz njih." Med fukanjen je čas tudi za klepet in Aleksandra vpraša Alfa, ali ni ona boljša fukača kot Tanja. Alf ji ne odgovori, saj ve : "Tanja je razred zase..."

Stran 141 : "Moj kurc je trd, stiska gamed stegni in drgne svojo pečeno breskev obenj." In dalje : "... udobno ležiš na hrbtu, z vrha patej obdeluje močnain skočnahrha." In še : "Rada bi videla, kaj se zgodi, ko nama pride, izjavi : ... a ko se res zgodi, ima tako steklen pogled, da po moje sploh ne zaznava, kaj vidi..."

Vrniti se moramo še k Charlotte. Slednja je pri Arthurju pustila sporočilo, naj jo z Alfom kaj obiščeta. Prijatelja se povabilu odzoveta. Postopno pride do ogleda pritlikavkinih telesnih čarov in do tehtanja možnosti fukanja.

Stran 152 : " Uleže se, razkorači noge in pravi, da kar dajva." In res k sta jo oba pošukala. Ko pa sta končala, je v sobo x vdrl Charlottin veliki pes in se je ~~laskal~~ ljubezensko lotil.

Stran 156 : " Pes je tačas že zrinil vrh svojega rdečega in živahnega kurca Charlotti med noge."

Ano vzdržuje starejši bogataš, a Ana ima z njim težave zaradi njegovih čudnih domislic. Ni pa ljubosumen in z zanimanjem posluša o Aninih seksualnih prigodah. Alf pokaže Ani njene pornografske fotografije, ki jih je Ernest nekje kupil. Ana je šokirana, a njenemu bogatašu bodo fotografije gotovo ugajale !

Zatem se Alf in Ana odpravita k Aninama prijateljicama lezbijkama; k Billie in k Jean. / Opomba : ime Jean je morda namensko in namiguje na Monino lezbijsko prijateljico !/

Stran 162 : "Pozneje mi Anapove, da ima Billie nekaj denarja, Jean pa nič, in tako ima Billie račune na skrbi, Jean pa da pa noge narazen, kadar je treba."

Ana je že pripravljena seksualno pojedino. Jean je biseksualka in se željno ogleduje po Alfu, Billie pa sklene sleči Jean, pa naj jo Alf vidi. Tako se Alf in Anamečkata, lezbijki pa družno slačita ena drugo in se lotita svojega posla.

Ana pa presenetljivo predlaga, naj Billie pofafa Alfu kurca. Za čistokrvno lezbijko bi bil ta posel nesprejemljiv, a Billie predlog sprejme in tudi požre Alfovo spremeno. Nato pa se Billie spravi na Anino pičko, Alf pa pride do fuka z Jean.

K Alfu pride po daljšem času Tanja in se predstavi v novi nagi obleki ! Dala si je namreč obriti svoj mednožni grmiček. Brat Peter jo je skrbno obril, Tanjinaprijateljica Radica pa je pri tem asistirala. Tanjazdaj kaže Alfu svojo novo toaleto, a hitro preideta k delu.

Stran 176 : "Tanjami drži kurca v smrtnem primežu... ne bo ga spustila, dokler gane zadavi. S pičko pa ravna tako kot otrok z novo igračo... še zdaj, ko se igra z mano, jo mora z drugo roko ves čas preiskovati.." In dalje /stran 178/ : " Ko zdajle fukam Tanjo, je skoraj tako, kot bi fukal osnovnošolko, le da osnovnošolka ne bi bila videti tako zelo naga."

V zvezi s Tanjino prijateljico Radico /zelo slovanško ime !/ je trebzadaj predstaviti ameriško družino na turističnem izletu v Parizu.

To je družina Backer : podjeznik Sam, njegova žena Ann in njegova mladoletna hčerka Radica. Sam je že seksualno preskusil Radicino prijateljico Tanjo. Njegova žena je radodajka in je ljubica Alfa, a tudi njegovih prijateljev ne zavrača.

Tanjapa Radico uvaja v seksualno šolanje.

Alf in Sam obiščeta Aleksandro. Le-ta je z veseljem pripravljena za fuk, a le z enim. Alf ji priporoči Sama, ker ima sam že dogovorjen zmenek. Da je stvar bolj zanimiva, je bil to zmenek s Samovo ženo Ann!

V Alfovem stanovanju se Ann zanima za pariške posebnosti in tudi za pornografske slike. Alf ji pokaže šop fotografij, na katerih je Ana ! Slike Ann razvnamejo.

Stran 190 " : "Kakor hitro imam roko pod njenim krilom, gre vse kot po ma^slu. Ko jo potipam po stegnih, jih da nara-zen in mi pusti, da ji slečem hlačke, ne da bi trenila z očmi." In dalje /stran 191/ : "Poljubim jo točno napizdo, z jezikom ji zdrsnem mimo ustnic in noter..." In dalje /stran 192/ : "Začnem ji lizati češpljo, se zavihtim nanjo in jo butnem z otepačem v obraz. Hip zatem čutim na njem njen jezik... odpre usta in si zbaše Ivančevo glavo vanja..."

Ann pa se še tu in tam spomni na svoje zakonske zavore.

Stran 194 : " Ubogi Sam... Ubogi Sam ... res ni lepo, da ga takole vara... in že se zvrnevznak in se razkorači..."

Sam pa se pozneje Alfu pohvali zafuk z Aleksandro. Stran 196 :

"Ta pa zna fukat !" navdušeno reče Sam... še ni minilo pol ure, odkar si šel, ko sva že bila pri stvari !"

Samu se je zdelo imenitno, da je fikal najprej s hčerjo, nato pa še z materjo, in povrh sta mu obe cuzali kurca !

Sam računa na češče shajanje z Aleksandro, Alfa pa naprosi, naj ga časovno opravičujepri Ann, če bo treba...

Celotni zadnji del knjige jev ^{na} zamenju seksualne dejavnosti družine Backer.

Ann je najela nekaj sob v bližini Alfovega stanovanja. Tu bi imela srečevališče za prijatelje...

K Alfu pride nabisk Jean z nedvornim namenom, da bi se z njim pofukala. Razloži mu, da se Billie dobiva tudi s Tanjo in z Radico! Komaj sta se začela otipavati, že se je pojavila Tanja in izjavila : "Romanca, romanca !" Jean je bilo sprva malce nerodno in se je umaknila iz Alfovega naročja.

Tanja pa meni, da je zadrega odveč.

Stran 206 : "Jean, saj si mi vendar cuzala pičko... in jaz tebi... zakaj ~~max~~ bi namabilo nerodno?"

In dalje /stran 207/ : Tanja Jean " poljubi namični, goli ses... ko bi leimela sama take joške, zavzdihne..."

Zatem se slečeta do nagega in začne se ménage a trois.

Stran 210 : "Kurca imam napol zunaj Jeanine pizde in Tanja ga poljubčja. Ustnice se ji razlezejo po njem in začne ga cuzat... nato usta zalezejo navzdol in se prisesajo še Jean na pizdo..."

K Ann pride Billie, dabinji prodala nekaj svojih pornografskih slik.

Zatem Billie obišče Alfa, da bi se z njim pomenila o Jean. Je namreč v skrbeh, da bi ji Alf prevzel Jean. Nimapa nič proti, če Alf Jean kdaj nategne, samo da ji je ne spelje. Alf ji skrbi odstrani in Billie se mu za ~~zavlo~~ ^{obraz zavlelo} ponudi za fuk! Stran 212: "Vsake toliko se rada tudi pofukam," prizna Billie." In res. Alf se loti dela, Billie pa med fukom riše po steni. Alf je užaljen in jo za kazen pokavsa v rit, kar pa Billie razburi.

Vendar ~~na~~ Billie ni zamerljiva in se kmalu spet oglasi pri Alf, tokrat z vprašanji o Ann, ki očitno želi z njo v posteljo! Ann torej širi svojo dejavnost v biseksualnost.

Alf in njegov prijatelj Ernest in Sid opijejo Ann in priredijo zabavo v njenem stanovanju. V zabavo je vključena tudi fotografiranje Ann kot pornografske zvezdnice. Ann je sprva oklevala, nato pa se je prepustila fotografiranju, ki naj bi bilo za njeno zasebno zbirko.

Stran 230: "Komaj se do nagega slečeva, se vrže na najina kurca." In dalje: "Široko se razkorači in nam pokaže vse, kar premore med močnimi bedri!" In še stran 231: "Mojbog!" zacvili Ann čez minuto. "Prišlo mi bo! Naj mi da eden kurca, da bom cuzala, ko mi pride..."

Moramo zapustiti mater, da si ogledamo še hčer. Alfa obišče Radica z novico: "Stran 237/ "Ati me je včeraj pofukal..." Mladenka mu razloži okoliščine: "Sam je šel za Radico v njeno spalnico in ona se je začela kožt zblojena... kot kurba... preoblačiti vpričo njega. V dveh minutah jo je začel otipavati, v treh jo je spravil ~~v posteljo~~ na posteljo. Po petih jo je

fukal..." Radica je dodala : "Najbrž sem si želela." (!)

Alf jo vpraša, kaj namerava zdaj ukreniti. In Radica : "Najbrž se bom spet pofukala z njim... In potem spet... če bo hotel."

Nato se obrne k Alfu /stran 239/ : "Kaj neda veš, zakaj sem prišla k tebi ?" Vsi bralci vemo, da je prišla na slastne deksualne vaje.

Stran 241 : "Smuknem ji z jezikom v češpljico in jo nekaj časa cuzam. Radicami drži kurca z obema rokama." Njuno živahno početje

zmoti zmoti glasno trkanje na vrata stanovanja. Radica izgine pod posteljo ^{v spalnici} s svojo obleko vred. In kdo je pri vratih ?

Sam je prvič obiskal Alfa na domu ! "ežijatega prizora je

vrhunška! Alf popelje Sama v drugo sobo. Sam pa izpove

Alfu to, kar je že slišal od Radice. Razumljivo je, da je bil

Sam hudo zmeden ob svoji kršitvi incestnega tabuja. A ker

je imel zmenek / najbrž z Aleksandro !/, jekmalu odšel.

Zdaj je Alf Radico z udarci na rit prepričeval, naj z očetom

več ne fuka. A punca je bila trmasta : "Bom fukala z njim!

In ... in fafala ga bom tudi!" In dalje /stran 245/ : "Zdaj me pofukaj !" sope. "Če si mi žerit ogrel... pofukaj me !"...

"... na trebuh jo obrnem in se ji spravim za hrbet. Zrinem ji Ivančevo glavo v pizdo in fuknem za njo še ostalo."

Razburjenje v družini Backer se je nadaljevalo,

Ann je vznemirjeba zaradi svojih pornografskih slik, ki jih je dobila. Sam je v dilemah zaradi nove incestne igrice :

ko je zaspal, mu je Radica cuzala kurca ! Alf svetuje

Samu, naj za nekaj časa obišče kurbišče.

Billie in Jean obiščeta Alfa in Billie mu pove, da je Ann estala z njo čez noč.

Ženski pripravita obed za vse tri, nato pa se predata svojemu ljubljenu. Jean je navdušena ob lizanju Billiejine pičke :
 "O, kako je nocoj fina in sočna, " reče. In dlake imaš nadišavljene z Oranžnim cvetom..." Alf ne želi biti pozabljen in svojega kurca poriva v Billiejina usta, a ji vrne z lizanjem njene pičke. Končno se zapleteta v kavs še Alf in Jean.

Stran 256 : "Moj kurc kar naliva vanjo, jaz pa se prištulim z obrazom k Billieni pički nazaj in jo cuzam, tačas ko polnim Jeanino maternico. Že tedne in tedne nisem imel tako ugodnega fuka kot s tole lezbijko in z njeno punco..."

V presenetljivem finalu te razburljive knjige, ki je pornografski pandemonij ali pa groteskna seksualna komedija, ameriški amater Sam prekosi pariškega profesionalca Alfa. Slednji je spet brez denarja /kar je Millerjeva značilnost !/ in se odpravi po finančno pomoč k Samu. Slednji je pijan in povabi Alfa, naj pofuka Ann, ki naga leži v spalnici.

Sam pokaže Alfu Annine pornografske razglednice, ki jih je našel pri njej. Ann na Samovo povelje pocuza Alfu kurca ! Sam pokliče v sobo še Radico. Tudi taja naga in Sam vabi Alfa, naj pofuka obe.

Stran 258 : "Radico potegnek sebi in puncaga zgrabi za kurca. Na kolena si jo posadi in ji šari po česplji..."

Sam vabi k sebi Alfove prijatelje. Stran 259 : "Rad bi se spoznal z ljudmi, ki so mi jebali familijo !"

In dalje : "Nocoj bomo imeli veličastno zabavo, Alf," reče.

"Z lezbijkami in z vsem mogočim... neka Billie je zvelkla mojo ženo v posteljo IN hčerko... da ne pozabim Radice !

Šampanjca in pičk za vse ! Janjo bom spravil sem ... in Aleksandro ! Preparozil bom Pariz !,..." (!!!)

Po novicah o družini Backer Alfe le pride do vprašanja denarju, Sam mu takoj napiše želeni znesek na ček in ga ponovno povabi na večerno zabavo. Stran 260 : "saj se boškaj oglasil že nocoj, da mi pomagaš nategniti ti pički, a boš?"

Ameriški amater z velepotezniimi seksualnimi načrti ostaja za zdaj v Parizu /v ZDA bo težko nadaljeval z domačim dvoženstvom !/, Od mnogih seksualnih naporov utrujeni pariški profesionalc Alf pa hiti po denar, s katerim bo ušel čez ocean domov.

Ne smemo pozabiti nakompozicijski poudarek. Prvo poglavje se začne z domačim pariški incestom /oče in 13-letnica/, zadnje poglavje pa se konča s turističnim ameriškim incestom /Sam in Radica/. Poanta, ki se ponuja, je v tem, da "grešni" Pariz tako močno vpliva na - recimo- puritansko ameriško družino, da ~~sex~~ le-ta preda "razvratu" !

Utrujenega fukalca Alfa bo zamenjal sveži seksualc Sam.

In ne pozabimo : brezdenarnikabo zamenjal denarnik !

Pripovedni sistem Opusa pistorum je podoben Tihim dnevom v Clichyju. V obeh delih se vrstijo fragmentarne seksualne prigode, le daje pornografskost Opusa pistorum poudarjena z bolj provokantnim seksom. Vsekakor pa je tudi Opus pistorum umetniška obravnava seksualne tematike.

OPOMBA : Na začetku dela je MLINAR /MILLER, PISTOR/, na koncu dela deluje in govori PEK /nemško BÄCKER, angleško BACKER/. Mlinar iz žita zmelje moko : prehrano /literaturo/, Pek iz moke speče kruh : končni izdelek /knjigo/.

Ko PEK peče KRUH, kuri /KUREC/ pečko /PIČKO/ !

O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 12. del

/SVIJET SEKSA/

Esejizem je opazen element v Millerjevih avtobiografskih knjigah in ni čudno, da je avtor napisal tudi vrsto esejev.

Ob drugih delih je pisal leta 1940 tudi esej Svet seksa /The World of Sex/. Prvo izdajo eseja /najbrž le nekaj izvodov za redke ljubitelje ^{postovo} ~~že~~ naslov eseja je bil za puritance vznemirljiv/ je ~~načrtno~~ pripravil ^{isti} ~~knjigarnar~~ knjigarnar, ki je objavil zameetek Opusa pistorum.

Čez 17 let /1957/ je Miller svoj esej popravil in dopolnil.

Imam hrvaško izdajo "Svijet seksa", ~~1987x~~ 1986.

Ker je bila 1. izdaja eseja v ZDA že zaradi naslova zavrta in domala ilegalna, se je avtor odločil 2. izdajo eseja natisniti v Franciji.

Na koncu ^{pregovora} Pregovora avtor izjavi, da osnovni namen spremembe originanega besedila ni bil misel spremeniti, ampak jo pojasniti.

Iz zelo zanimivega besedila bom izbral za informacijo svojih bralk in bralcev le nekaj drobcev.

Začetek eseja : " Često opažam, da večinam ^{mojih} bralcev pripada dvema različnima skupinama : v prvi skupini so tisti, ki trdijo, da jih liberalno doziranje seksa odbija ~~odvrca~~ in ^{da} jim se jim gnusi, v drugi skupini pa so tisti, ki so navdušeni, da ta element predstavlja tako obsežen sestavni del.." Kar razumljivo in znano iz čatinskega izreka

De gustibus non est disputandum.

Stran 12 : " Jaz sem vedno mislil, da obstaja samo ena pot, pot resnice, ki ne vodi k odrešitvi, ampak k razsvetljenosti."

~~Avtor~~ Avtor poudarja, da ga je v Rakovem povratniku najbolj zanimalo samoosvobajanje !

Stran ~~15~~ 15 : " Kozorogov povratnik je prehod v razumnejšo fazo iz zavesti o sebi k zavesti o cilju."

Stran 17 in dalje : " Dokle ne sprejmemo dejstva, da je samo življenje zasnovano na skrivnosti, se ne bomo ničesar naučili." (!)

Od strani 23 dalje razmišlja avtor o svojem doživljanju seksa od mladosti dalje.

Od strani 42 dalje opisuje Miller svoje seksualno zблиževanje z žensko, ki je postala njegova 1. žena /v Seksusu nastopa z imenom Maude/. V medenem mesecu sta živela pri ženini materi in tam se je Henry s taščo z veseljem "dal dol".

Povrnitvi domov je žena zanosila, a ni želela niti otrok niti spava. Navsezadnje je rodila hčerko. Henry jo je varal z njenimi prijateljicami. Z njo se je bolje razumel po ločitvi /prim. tudi Seksus !/.

Na strani 57 omenja avtor seksualno primiskuiteto Amerikancev, ko pridejo v Pariz /prim. družino Backer v Opusu pistorum !/.

Millerjeva razmišljanja v tem eseju pa daleč presegajo okvir naslova, torej seksa. Avtor se podaja v široko obravnavo družbenih problemov sveta, podobno, kot je to počel v svoji avtobiografskih delih.

Seveda je tudi ta knjiga v določeni meri avtobiografska /razvoj lastne seksualnosti od mladosti do 1. in do 2. žene/.

Avtor konča esej filozofsko : " Vse izginjaj v času.

Vode ostajajo." /1957 - Big Sur, Kalifornija/

OPOMBA : Slovenskega prevoda Sveta seksa še ni.

Esej z naslovom Modrost srca /The Wisdom of the HEART/^{heart} je prvič ~~izšel~~ leta 1941, torej v času Millerjevega živahnega snovanja tudi drugih del /npr. Kolos iz Marousija, Tihi dnevi v Clichyju, Svet seksa .../.

Imam hrvaško izdajo : Mudrost srca, 1986.

Slovenskega prevoda te knjige še ni.

Naslov knjige izhaja iz enega od esejev v tej knjigi. Knjiga vsebuje 18 esejev, od katerih jih bom bežno predstavil le nekaj. Pojdimo po vrsti.

Prvi esej Stvariteljska smrt je odlomek iz Millerjeve nedokončane knjige Lawrence^ov svet. Naslednji odlomek iz iste knjige ~~je~~ se pojavi kot 14. esej~~e~~ in z naslovom V bodočnost.

Miller je Lawrencea zelo cenil in ga ima " za edinstveno in reprezentativno osebnost našega časa".

Zelo privlačen je esej Razmišljanja^o pisanju, saj nam Miller odpira pogled v svoje pisateljstvo.

Nekaj izbranih misli s strani 21 :

"Pisanje je kot samo življenje raziskovalno potovanje... Pisec živi med^o gornjim in med spodnjim svetom, on gre po poti z namenom, da^o na koncu sam postane ta pot... (!)

Jaz sem človek, ki pripoveduje zgodbo o svojem življenju, o procesu, ki postaja z mojim obstajanjem vse bolj neizčrpen...

Skoraj od samega začetka sem^o ~~zavedal~~ globoko zavedal, da cilj ne obstaja .../!/

Stran 25 : Umetnost je samo način življenja, popolnejšega življenja.

Stran 30 : Nihče, ki se prostovoljno preda izkušnji, se ne more utopiti v oceanu stvarnosti. /!/
~~ne~~

Esej Raimu omenjam zato, ker govori o znamenitem francoskem igralcu /1883-1946/.

Esej Filozof, ki filozofira obravnava nemškega filozofa Hermanna Keyserlinga /1880-1946/. Ta filozof je gotovo pritegoval Millerja s svojo življenjsko odprtostjo, potrjevano tudi z mnogimi potovanji. Znana njegova knjiga : Popotni dnevnik filozofa /1919/.

Esej V čast Blaisu Cendrarsu govori o francoskem pisatelju, o katerem avtor več pove v Knjigah v mojem življenju.

Zaključna eseja v knjigi se ukvarjata z Balzacom : Serafita ter Balzac in njegov dvojnik. Že v Knjigah v mojem življenju sem se čudil, kako da Miller izpostavlja pri Balzacu dva njegova mistična romana : Serafita in Louis Lambert.

Tu ju v dveh esejih podrobneje obravnava.

Kako jemogče, da vitalno-seksualni Miller občuduje dva mistična romana ? A očitno je Miller poln nasprotij. Vendar pa je bil poln nasprotij tudi Balzac, vitalni realistični romanopisec. Miller označuje mističnega Louisa Lamberta kot Balzacovega dvojnika !

Tu se pridružujem izreku De gustibus... in se znanstvu z obema romanoma odpovedujem.

O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 14. del

/Predraga moja ^{bre}Brenda ~~...?~~

Ljubavnopisna Henryja Millera Brendi Venus, 1987/

Končujem ^ebravnavo o "mojem" Millerju, torej o Millerjevih knjigah v moji knjižnici, z najzanimivejšo knjigo, z izborom pisem, ki jih ^{je} avtor v zadnjih 5 letih svojega življenja pisal mladi igralki Brendi Venus. /Njen ^priimek ima kar simbolno vrednost !/ Knjiga je najbrž izšla prvič leta 1983, kar je letnica Durrellovega Predgovora.

Imam hrvaško izdajo, 1987.

Knjiga ^{ima u}vsebuje tudi spremna besedila Brende Venus.

Izdaja vsebuje ¹5 Millerjevih pisem od 1500 ^{!!} pisem, ki jih je Brendi pisal v letih 1976-1980 do konca življenja ^{umsko} sveži, telesno pa precej betežni pisatelj. V svojem ^dPregovoru Durrell lepo predstavi vlogo Brende Venus ob koncu Millerjevega življenja.

Stran 6 : "Brenda Venus je odigrala najlepšo vlogo, ki jo more igralka ^želetri - vlogo muze in negovalke velikega duha ob zatonu. ^kakšna sreča, da je ^prišla pravi čas ! In kakšna sreča, da je bila ^tenkočutna in ^sočutna mladenka, popolnoma ^drasla ^tako veliki vlogi."

In še zaključek Predgovora na ^{str}ani 7 : "Vsi smo ji še kako hvaležni za njeno dobroto, za nežnost ⁱn za uvidevnost." Za uvod v pisma je Brenda / rojena ¹947/ povedala, kako je prišla do Henryja /rojenega 1891/ /stran 15/ ;

V neki knjigi na dražbi je našla Millerjevo pismo neki ženski in si jo pridobila za 3000 ^{arjev}doljev ! Pisala je Millerju in pridala ^še njegovo najdeno pismo ~~x~~ ter nekaj

svojih fotografij, s katerimi je občudovalca ženskih lepot takoj pritegnila. Po nekaj dneh ji je poslal 1. pismo od 1500 pisem.

In 1. stavek 1. pisma je kar pričakovan : " Ali je vaš priimek zares Venus ? " /Tudi sam sem takoj pomislil, da je Venus najbž psevdonim!./

Svoj galantno-osvajalni pohod do mlade igralko je prekaljen ljubimce Miller začel že v 1. pismu /stran 16/ s stavkom :

"Vsekakor bi se rad spoznal z vami, vedno mi je ljubo videti lepo žensko." Zaključni pozdrav pa je že mladostno vitalejn : "... je vous embrasse tendrement."

Dopisovala sta si že skoraj mesec dni, preden sta se srečala.

Šlo je za srečanje ^{ed}med svetovno literarno osebnostjo že ob koncu življenja in med morda nadebūdno mlado igralko, ki pa, kot zdaj vemo, ni postala zvezdnica, a kateri je Miller s svojimi pismi zagotovil kulturni spomin.

V 4. pismu /številčenje pisem je moje zaradi lažje obdelave gradiva/ je Henry v ~~xxxxxxx~~ nagovoru že napisal : Draga Brenda, ljubezen moja !

V 6. pismu /stran 21/ že ve, da je Brenda po zodiakalnem znamenju škorpijonka. In doda : "az padam na škorpijonke."

V 10. pismu /stran 25/ ji sporoči tole : Obiskala gaje izjemnom lepa mlada Japonka, sicer feministka. Ko mu je govorila o duši, ga je držala za penis. ! "Topil sem se od blaženosti."

Osredotočam se predvsem za erotične elemente v pismih, saj je v njih še dušnega Millerja in njegovega neminljivega seksualnega vitalizma.

V tem pismu pa tudi izjavi, da je svetovna osebnost : "Pripadam svetu in ne Ameriki niti Franciji."

V 11. pismu /strani 27-28/ ji kritično prikaže japonski erotični film Cesarstvo čutov.

V 12. pismu /stran 29/ občuduje njeno golo fotografijo z otrokom /Brenda je bila tudi fotomodel./ Ali je Brenda s tovrstnimi fotografijami Henryja "rajcala" oziroma izzivala njegovo seksualno pozornost ?

V 17. pismu /stran 38/ se Henry še ukvarja z Brendinimi fotosi. Sliko v bikinkah je označil za bajno ! "In tista tvoja bedra ! So ustvarjena, da moškemu drobijo rebra."

Tu Henryjevo seksualno poželenje napreduje /stran 40/ :
"da ti vsaj malo potipam tisto stvar."

V Brendinem spremnem besedilu k 19. pismu izvemo, da ima Henry zveze / seksualne ?/ z najmanj 6 ženskami. Eni od teh, Kitajki Lizi Lu, se je morala Brenda nekoč pri Henryju skriti ! Se pravi : Henry je bil še vedno seksualno podježen !
/stran 44-45/

V 20. pismu /stran 47/ jo ob drugem vpraša, ali ne hodi nikoli nagapo hiši. In doda : " Tvoje telo je pravi dar svetu ! Naj ga vsi spozna ! " In pomisel : ali ni tudi Henry del sveta ?!

V 23. pismu izvemo za presenetljivo zgodbo. Ko je v Franciji izšel Millerjev Seksus, so mu zagrozili z zaporom !
to v grešni Franciji ! Preiskovalni sodnik mu je zstavljal vprašanje /stran 53/ : " Ali vi res verjamete, da ima pisatelj pravico, da pove v knjigi vse, kar se mu zabljuje ? "

In Henryjev odgovor /stran 54/ : " Verjamem, spoštovano sodišče ! " Takrat sodnik pristopi k njemu, ga objame in poljubi na obelici ter pove : " Vi spadate med nesmrtnike : Francois Villonu, k Paudelair, k Zolaju, k Balzacu. Vsaka vam čast ! " Miller je ta dogodek komentiral takole : " Od takrat sem junak francoske književnosti, kot da sem njihov. "

V spremnem besedilu k 23. pismu Brenda spregovori o tem, da na Henryjeva seksualna pisma ni odgovarjala, skušala ga je obdržati na telesni distanci. Ko pa je nekoč omelil, da bi ji rad napisal res vroče erotično pismo, je popustila: naj napiše vroče erotično pismo, rajši v francoščini.

In sledilo je ~~vroče erotično pismo~~ 24. vroče erotično pismo v francoščini. Odlomek iz seksualne fantazije /stran 57/:

"Prizor, ki mi pride napamet, se često ponavlja. Sem pri tebi in gledam tvoje slike. Kmalu mi daš neko pijačo. Ta nama zleze v galvo. Ti imaš na sebi zelo tenko in prozorno krilo. Nad popkom nimaš ničesar. Dojke so ti prekrasne. Videti si kot baletna plesalka /nekaj degasovskega/. Noge imaš močne in lepe. Nenadoma se vržem natebe in ti dvignem krilo. Pod krilom sinčisto gola. Od pogleda natvojo malo pičko, obraščeno s črnimi in z bujnimi dlakami, se mi je takoj dvignil. Sežem z roko med tvoji nogi in vidim, da si že vlažna.

Zdiš se vznemirjena, pripravljena na vse."

Posajmo le še kratko angleško besedilo v tem francoskem pismu /stran 58/:

"Jebi me, Henry, jebi! Farini mi ga do konca! Strašno sem narajcana!"

Tega vročega pisma Brenda ni opombirala.

V 26. pismu si privošči naslednji stavek: /stran 63/

"Prepričan sem, da bi mi, če bi te resno naprosil, da mi opišeš svojo pičko /fizično/, to strokovno opisala."

V 31. pismu spet strastno nagovori Brendo /strani 80-81/:

"Jaz ljubim tvojo pičko, tvoje joške, tvoja bedra, tvojo ritko tako kot vsak star razvratnik, samo da jih jaz ljubim, tako se mi zdi, z večjim žarom." Na koncu pisma je pridal 14 zvezdic, kar je razložil kot število namišljenih jebačin!

V 34. pismu s svojimi seksualnimi željami nadaljuje /stran 92/;
 "Najraje bi te vso oblizal, zlasti tisto malo razpoko med
 nogama... Nihče mi ne more preprečiti, da te strastno fukam v
 svoji domišljiji... Tvoje bajno telo je večna skušnjava."

V 35. pismu se njegovo poželenje ponovi /stran 93/ :

" ... to, kar jaz zares želim, je, da ti nežno tipam pičko
 /le petit chat/ skozi obleko ali golo, tako ali drugače, vseeno."

V 44. pismu /stran 118/ spregovori o Venerinem hribčku, o Vene-
 rini votlini... "Za zdaj mi je dovolj, da ti vidim obraz,
 blesteče oči, malo gole kože /joške ali bedra/.... Kadar
 odideš, se mi dvigne - zakasnela reakcija."

V opombi k 46. pismu Brenda šove, kako jo je Henry izobraže-
 val s knjigami o seksu. "enil je, da je seks ena od naj-
 višjih oblik duhovnosti /!// in umetnosti /!/, ki sploh
 obstajajo. Podarjal ji je knjigeo tantrični jogi in
 knjigo o erotični duhovnosti " Vizijo Konaraka. /Opomba :
 svetišče v Indiji, znano po erotičnih skulpturah/
 /stran 121/.

Takoj zatem ji v 47. pismu poroča o tem, a da je prejel
 popošti knjigo o japonski erotiki, polno fotografij v
 različnih svobodnih obscenih pozah.

V 49. pismu razmišlja o seksu in o ljubezni /stran 125/ :
 "Seks in ljubezen - večni problem. Ni rešitve. Vsaj jaz je
 ne vidim.... Kdor samo ljubi /brez seksa/, živi v večnih
 mukah." Brendi zatem sporoči, da je prekinil svoj odnos
 z Lizo Lu /z očitno prejšnjo favoritko/, ko ji je priznal
 svojo ljubezen naprvi pogled do Brende. Liza mu je izra-
 zila hvalenost za dneve , , ki jih je preživela z njim,
 in rekla, da ga bo vedno ljubila ! /stran 126/.

V 53. pismu /stran 131/ piše : "Odkar te ni, mislim na tvoje telo - intimno, veš. Kako je bogato, kako svilenost, kako lepo pod roko!"

V 54. pismu preberemo med drugim /stran 132/ : "Draga Brenda, često sanjam, da ležim s teboj v postelji, in tu je neizrecno lepo."

V prilogi 56. pisma je poslal Brendi Sceno iz nedokončane drame, v kateri je prikazal del svojega odnosa z 2. ženo June. Osebi : Stella, žena /June/ in Hal, mož /Henry/ /stran 143/.

V 58. pismu izrazi Brendi veliko priznanje /stran 155/ : "Da, predraga moja Brenda, j-z sem zdaj živ samo zaradi tebe."

V 63. pismu se pokaže izjemna naivnost starega ljubimca in modričjane Henryja, ko napiše : "Kako samo uspevaš potlačiti v sebi spolni nagon, mi ostaja še naprej zganka." (//)
Brenda Henryju seveda ni poročala o svojih ljubimcih, saj je vedela, da bi ga to motilo !

V 68. pismu ponavlja svoje želje /stran 175/ : "Včasih bi te najrajši slekel in te oblizal od glave do pet."

V sanjah preidem z rokama po tvojih oblinah- kakšen užitek !"

V 70. pismu izvemo,, da ločitveni proces med Henryjem in med njegovo 5. ženo Hoki še poteka ! /stran 178/

Ob razmišljanju o Brendi se mu je kurec dvignil. "Ljubim te z grešno ljubeznijo, s kakršno je Heloiza ljubila Abelarda."

/Opomba : primerjava s srednjeveškima ljubimcema je tu povsem neustrezna. Za srednji vek je bila ljubezen med Abelardom in Heloizo gotovo "grešna", , a kje najti "grešnost" v Henryjevi ljubezni do Brende ?!/
Brenda ni ljubila in niti ni ljubila.

V 71. pismu je Brendi poslal opis svojih seksualnih sanj ali pa je bil to kar njegov literarni izdelek ?! /strani 179-181/ :

Oblečena sta spala ali dremala na kavču v neki hiši. Henry se je z roko dotikal do njene pičke, ki "je bila zelo živahna, zelo aktivna, zelo, zelo mamljiva." Ko ji gaje vtaknil, so ju kmalu prekinili prijatelji in rekli, da vsi odhajajo domov. Takrat je sanjska Brenda rekla : " Škoda, škoda. Ravno, ko se je tako dobro začelo."

V 74. pismu se spominja prizora, kako sta se tisti dan srečala. Ko je Brenda prišla /najbrž po daljšem času/, ^{ste} ~~se~~ se objela in Brenda je pohajljala /stran 186/ : " Kako te je lepo držati v rokah !" Ta klic bi prej pripisovali Henryju. A ta je bil srečen, ko jo je videl živo in vedro. Vendar se je spomnil na dotik njene leve ritnice in desne joške ! Ponovno izrazi svojo noro zaljubljenost vanjo, " v mlado žensko, ki mi piše izjemna pisma, ki me ljubi do groba, ki me drži pri življenju in pri ljubezni..." Henryjeva romantična zanesenost še raste /stran 188/ : " Midva nisva od tega sveta. Midva pripadava zvezdam tudi na drugi strani vesolja." /!

V 76. pismu je le prešel od vznesene romantike v racionalno razmišljanje /stran 190/ : "Nisem toliko drzen niti nor niti prismuknjen, da bi ti predlagal, ^{moj} ~~da~~ piš z mano. Lahko si zamislim, kako mrzko mora biti mladi lepotici, kot si ti, če ji skoraj 90-letnik predlaga, naj se z njim ljubi."

V nadaljevanju /stran ~~18~~ 191/ pravi : "Ne pričakujem, da mi boš dala. Sumim, da bi mogel zadovoljiti tako žensko, kot si ti." Predlaga pa, ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~, naj bi mu dovolila, da se dotika njenih najintimnejših mest, da jo ljubkuje."

V opombi k 76. pismu je Brenda kratko napisal^{a, da} ~~tole~~; ~~pa~~ pismo ni odgovorila, vendar je naslednji dan odšla v beli grški halji k njemu in rekla: "Henry, v zvezi s tistim, kar si zaprosil..."

Otvrglaja haljo, oba sta se nasmehnila in ona je odšla.

Torej: integralno /?/ stritiz da, a tipanje ne! Brenda zelo spretno dozira Henryju svoje čare!

V 77. pismu izrazi svoje očaravje, ko mu je pokazala svoje joške, zdaj pa ni jasno, ali je bil zagled samo zgornji del Brendine sprednjice?!

V 78. pismu se njegova zgovornost spet razmahne: /stran 193/
 "Ljubim te iz orfično ljubeznijo. Ljubim te iz trtičnih globin, kot bi najbrž rekel Joyce. Ljubim vse na tebi - tvoj videz, tvojo hojo, način, k^a ko se oblačiš, tvoj glas, kavalirskost v tvojih misisipijskih očeh, tvoj južnjaški akcent /k^amej občuten/, tvojo kjužnjaško pretekllost, tvoje manire, tvojo držo, tvojo edinstvenost. Najbolj pa ljubim ^{uh^azin} ~~način~~, kako me ljubiš. Plemenit, stariški, božanski."

V 79. pismu zanosno govori o njenih pismih /stran 197/:

"Tvojapisa niso od tega sveta. Ti si pravajstrica, da poveš tisto pravo stvar. Tisto, kar poveš, znaš samo ti povedati.

To se ne da oponašati. To je izredno. Omamno. Čutno."

V 84. pismu priloži svoje sanje z dne 25. 3. 1979 /ali so res sanje ali le literarno izpovedane lastne želje?!

/strani 205-207/: Preddverje ve likegahotela. Brenda je strastna.: "Pofukajva se tu!" Spet je ~~ta~~ pri roki kavč in ~~da~~asta se na delo. Prime gaza kurca in ta se takoj dvigne.

Sleče se do golega. "Tvojapička, mimogrede, je prav taka, kot sem si jo zamišljal." Kot že v prejšnjih seksualnih sanjah ju tudi tu pri fukanju nekdo prekine. "Okraj je to direktor hotela, vzrok za prekinitve pa je nespodobnost, ~~v javnosti~~."

na javnem prostoru. Odgovor-zagovor Janjske Brende je, da je kot igralka vadila sceno iz Viharnega vrha !

V 86. pismu se loti Henry zanj zelo pomembnega vprašanja /stran 209/. "Zdaj se objemava kot brat in sestra - morda malce incestuozno... Zakaj mi ne dopustiš, kot sem že večkrat rekel, da te ljubujem, da se te dotikam, kjerkoli hočem... Česa se bojiš, kaj lahko izgubiš ? Ali misliš, da bom izgubil vsako spoštovanje do tebe ? "emogoče !" In na koncu pisma še : "Zelim vso tvojo ljubezen, ne samo občudovanje in obožavanje."

Opomba : To je res, Henryja bi ljubeči prijem Brendinih telesnih delov zelo osrečil, ona pa ne bi ničesar izgubila, morda pa celo pridobila nekaj prijetnih občutkov. Res pa bi Brendino enkratno popuščanje povzročilo ponavljalne ali kar stalne Henryjeve tipalne želje ali še kaj več !

V enem od prejšnjih pisem je Henry omenil, da bi ga ob seksu z Brendo morda zaradi vznemirjenja zadela kap, ker ima angino pectoris. Vendar, ali nit to srečna smrt ? A za seksualno partnerko bi bil tak izid zelo neprijeten.

Tako se vidi, da je Brenda spretno manevrirala med zgolj prijateljstvom in med doziranjem čutnosti.

103. pismo je bilo poslano Brendi v Pariz in ona mu je poslala od tam izjemno pismo ob koncu leta 1979. Navajam zgolj njen nagovor : "Henry, zlato moje" in njen zaključni pozdrav :

Pošiljam ti vso svojo ljubezen za večne čase ... Brenda /
V letu 1980 je Henry pešal. Tudi pismo je že težko napisal.

Tako mu je 105. pismo po Henryjeve nareku napisal pomočnik Bill.

Vprašljivo pa je zadnje 106. pismo v knjigi. Podpisan je sicer Henry, a datum pisma je 29. 9. 1980. Henry pa je

UMM 7. 6. 1980. V čem je poudarjeno?

106. pismo je zgolj odlomek 74. pisma ! Brenda je svoj "in memoriam" ali "homage" Henryju izrazila kar domiselno kar z njegovim besedilom ! Oblikovno pa bi moral biti ta pisemski odlomek venčdarle nekako poudarjen ! Zadoščal bi že drigačen tisk /večje črke, temnejše črke.../. Veljaba se dotakniti še dveh Brendinih pisem iz leta 1980, ki sta objavljeni v knjigi.

Pismo 7. januarja 1980.

Nagovor : Dragi Henry, zlato moje !

Sklep : za vedno tvoja Brenda.

In še misel iz zadnjega stavka v pismu. Ko jo je nekdo vprašal, kaj ji pomeni Henry Miller, je odgovorila : "Vse" !

Pismo 22. januarja 1980.

Nagovor : Za vedno moj Henry !

Sklep : Samo tebe ljubim, zdaj in za vedno... Brenda.

SKLEPNE MISLI

Henryjeva pisma Brendi so ljubezenski roman v pisnih, zvrst, ki se zdi za 20. stoletje zastarela, a njen pojav izpričuje večno živost prave čutenjsko-mišljenjske književnosti. Njegovih 15000 pisem /!!!/ Brendi v 5 letih /natančneje : v 4 letih !/ je najverjetneje svetovni rekord eni osebi časovno namenjenih pisem.

Ni povedano, koliko pisem je Brenda napisala Henryju

/te-ta ji je včasih pisal dve pismi ali celo tri pisma ~~na~~

dnevno !/. Vendar četudi jih je napisala ^{več kot} polovico manj, je to izredni številčni dosežek. Gre pa še za sporočilnost in za literarno vrednost teh pisem.

Henry je pisal različno dolga in različno pomembna pisma.

A bil je svetovni avtor, še vedno energijsko močan. Brenda kot mlada piska, ~~x~~ pamu je bila vsebinsko in izrazno kos, ~~t~~ kar je presenetljivo in vredno občudovanja! ~~t~~ Tudi Henry ~~n~~ ji je izražal občudovanje za njena pisma /prim, 79. pismo/. Henryjeva pisma se dotikajo številnih ~~o~~ osebnih vprašanj, a tudi družbenih, zlasti kulturnihb zadev.

V stotih Henryjevih pismih se zrcalijo bistvene ~~č~~loveške pomeljivosti : večno moško in večno žensko /Ewig weibliche/, spoj še aktivne starosti in že zrele mladosti, erotični potek od besednega ~~b~~občudovanja do čutnega vznemirjenja, osebno doživljanje ob družinskih in ob prijateljskih povezavah, razpon od osebne skromnosti do zavedanja o lastnem pomenu / svetovni avtor, kandidat za Nobelovo nagrado.../.

In vse to pospremlja vedno pričujoči seksualni vitalizem ! ~~N~~ Tu je še Brendin delež v knjigix : njene tehtne opombe k Henryjevim pismom večkrat racionalno umirjajo Henryjevo erotično razvmetost. Občutenaje njenatežnja po kulturni razgledanosti / Henry ji je stalno svetoval, kaj naj bere !/. ~~N~~epozabimo tudi na obe njeni pismi, objavljeni v knjigi : pismomiz Pariza konec leta 1979 in pismo iz New Yorka iz začetka januarja 1980. Iz obeh pisem žarčita njenaresnična privrženost in predanost Henryju.

Onaje njemu neznansko obogatila zadnja leta življenja, on pa ~~se~~ ji je s svojo modrijansko izkušnostjo pomagal, da se je oblikovala v zrelo osebnost.

OPOMBA : Predrage moje Brende še ni v slovenskem prevodu.

O elitni osnovni šoli Vadnici /spominski utrinki/

Štiri spričevala dokazujejo in moji luknjičavi spomini to potrjujejo, da sem v letih 1941-1945 obiskoval elitno osnovno šolo Vadnico. Bilaje v stavbi Učiteljišča na Resslerovi cesti /uradna oznaka na ulici je Resljeva, kar je napačno ž - češki iznajditelj se je pisal Ressek in po naših jezikovnih zakonih je svojilni pridevnik imena Ressel pač Ressler/. Zdaj jek tam Gimnazija Ljedina.

V čem jebila ta šola elitna? Najprej v odličnih učiteljih, ki pa smo jim morali reči razredniki. Učilina so :

1. razred Rudolf Završnik, pisec šolskih knjig.
2. razred : Viljem Deržaj, brat pisatelja in slikarja Eda D.
3. razred : Oton Oman - nekdanji znani ljubljanski nogometaš, kar ga je v mojih očeh zelo povzdignilo.
4. razred : Andrej Sežun.

Otroška imena za razrede so bila : Prv/i/ črv, Drug/i/ klobuk, Tret/ji/ sekret, četrt/i/ v kahl(i) zaprt.

Bolaje bila elitnatudi po namenu. Bila je Vadnica za generacije učiteljiščnikov, ki so večkrat hospitirali pri naših vzornih učiteljih. Zdi pa se mi, da so včasih tudi vajensko nastopali. Za našimi klopmi so imeli ~~spominski~~ svoje nekoliko večjeklopi.

Še en znak "elitnosti" so bili tudi učenci, sinovi izobraženih meščanov : zdravnikov, profesorjev, inženirjev ipd., a tudi znanih mestnih obrtnikov in trgovcev. Tega dejstva se takrat nisem zavedal, a me to niti ni posebej zanimalo.

Vaskodnevno sem se v šolo vozil s tramvajem od Vojne bolnice do Vodnikovega trga in se večinoma s tramvajem tudi vračal, občasno pa sem s kako družbo ali sam tudi pešačil do doma.

Bili so to za nas mulce zelo zanimivi časi : vojna, 1941-1943
 it., liijanska¹ okupacija, 1943-1945 nemška¹ okupacija. Okupatorjev
 nisem doživljal sovražno. V hišo so nam vsilili 3 izobražne^e
 italijanske oficirje rezerviste z zelo vljudnim obnašanjem.
 A tudi neki nemški ofiir^c, poznejši prisilni gost, je bil
 kulturno nastopajoči "vermahtovec". Moji materi je govoril o
 svojih doživetjih na vzhodni fronti.

V času nemške okupacije so bili številni alarmi, ko smo dopoldne
 sedeli v šoli. Takrat so preko Ljubljane leteli anglo-ameriški
 bombniki proti Nemčiji. Kar prepričan sem bil, da na nas "zase-
 dence" ne bodo metali bomb. Kakšno razočaranje^{je} je bilo bom-
 bardiranje Mirja ~~ok~~ že proti koncu vojne! Zdi se mi, da je bilo
 to marca 1945. / O tem bombardiranju so različne razlage./

A vrtni se moram v razred ob alarmih. Takrat je pouk odpadel,
 kar je za šolarje v glavnem vedno prijetno. Ne spominja^{se} se, da
 bi se zatekali v kako šolsko^{le} let. Odpu^st^ustili so nas domov.

Potem se^{im} se peš prebijal proti domu v smeri Fabor^m Bohoričeva
 ulica - Vodmat. Seveda tramvaji v času alarmov niso vozili.

A moj namen v tejle spisanki ni pisanje o tistem času, ampak
 predvsem spominjanje na takratne^{so}šolce. Najbolj se vsekakor
 spominjam tistih vadniških sošolcev, s katerimi smo nadaljevali

šolanje na Klasični gimnaziji. Hm, tudi ta gimnazija je

bilav^l nekem smislu "elitna" /latinščina, grščina/. V 50.

letih je bila tudi zaradi "elitizma", ki ga soci²liastični sistem
 ni prenašal, ukinjena. Za vodilneⁱⁿ za malo šolane komunistične
 oblastnike so bili izobraženci že a priori sumljivi!

V našem bejevskem gimnazijskem razredu se^{mas} je zbralo 5 vadničarjev.
 To so : Tone Kuhelj, Andrijan^l Lah, Dušan Povh, Slavko Rakovec,ⁱⁿ
 Matija^v Žumer. V naši ajevski paralelki pa so bili : Tomaž Darian,

Gregor Novak, Vladislav Pegan, Mitja Rosina, Igor Tavčar in Gustav Weilguny. Torej 11 od 44 /?!/ vadničarjev.

Zdaj pa moram sporočiti, kao sem prišel do seznama 44 vadniških sošolcev. Bilo je leto 1995 in vadniški sošolec Zvone /uradno Zvonimir/ Bohte, univerzitetni profesor matematike, se je potrudil, zbral seznam 44 sošolcev /ali nas je res bilo toliko ?!/, večinoma je pridobil naše naslove in telefonex ter sklical jubilejno "abrahamsko" zborovanje. V neki gostilni se nas je zbrala nekaka polovica vica celotnega seznama, torej okoli 20 sošolcev. Mislil sem že, da sem Zvonetov seznam nekje izgubil ali ga temeljito založil, a letos sem ga v nekem predalu odkril in takoj me jezamikalo, da bi ga poravnal za eno od spisank. Najprej me je zanimalo, ali so se "elitni" učenci in dijaki v življenju vidno uveljavili. O polovici ~~sošolcev~~ vadniških sošolcev vem tako rekoč nič, obravnavam le tiste, ki so mi delno znani. Odkril sem, da je med nami 9 univerzitetnih profesorjev /morda je med "neznanci" še kdo !/. To so : Zvonimir Bohte - matematika, Mitja Kregar - fizika, Tone Auhečj - strojništvo, Mitja Najzer - fizika, Gregor Novak - fizika /ZDA !/, Vladislav Pegan - medicina, Dušan Povh - elektrotehnika /NEMČIJA !/, Slavko Rakovec - medicina, Mitja Rosina - fizika.

Zdaj pa še nekaj sošolcev, s katerimi sem bil tesneje povezan ali pa so kaj pisebnega. Kar po abecedi : Tomaž Darian - sin opernega pevca, zdravnik v Nemčiji. Najini materi sta bili znanki. Večkrat sem bil pri Darianovih v Dalmatinovi ulici.

Tone Kanc - sin znanega drogerista v Židovski ulici. Z njim svase dolga leta srečevala krog Kongresnega trga. Aleš Kunaver - sin našega profesorja Pavla K. Znani alpinist. Smrtno se je ponesrečil ~~ob padcu helikopterja~~ ob padcu helikopterja.

IGOR TAVČAR - sin zdravnika in vnuk pisatelja Ivana Tavčarja.

Ob Tomažu "arianu" moj najljubši sošolec. Njegova nesrečna smrt me jezelo prizadela. Zdaj sicer lahko pomislim na tisto znano reklo: Kogar bogovi ljubijo, umre mlad, a to je post festum.

Leta 1949 se je razširila informacija, da sta se brata Tavčarja, starejši Jorg in mlajši Igor, igrala z orožjem in se ustrelila. Igor je bil v ajevski paraleli in je bil star 15 let, brat Jorg pa je bil po moji oceni že v 7. ali v 8. razredu, torej morda že poleten! Ali bi se res tako odrasla dijaka kot otroka igrala z orožjem? Ali je oče Tavčar res imel doma puško nabito? Zadeva je kot igranje z orožjem neverjetna! Torej: ali je šlo za samomor? In zakaj samomor? Spomnimo se, da je bil tisti čas okoli leta 1948 politično izjemno napet zaradi Informbiroja. Šlo je za neusmiljeni spopad med stalinisti in med titoisti. Tudi mladinski funkcionarji so se razdelili ostro na eno ali na drugo stran. Morda sta bila brata Tavčarja stalinistična vernika? In zakaj ne bi bila? Tri leta sta poslušala same hvalnice o velikem voditelju Stalinu! Ali sta bila skrajno razočarana zaradi zmage titoistov, izdajalcev stalinizma? Logična razlaga za njun samomor je res predvsem njuno verniško razočaranje. A če nista pred smrtjo kaj napisala, lahko rečemo le: Drugo vse je molk.

Zvone Bohre je leta 1995 ugotovil tudi število že umrlih sošolcev /8/, o 12 sošolcih pa ni uspel dobiti niti njihovih naslovov, pri štirih pa niti njihovih imen.

Kako naj sklenem to spominsko paberkovanje? Z Vadnico in s klasično gimnazijo sem prišel postopno do Marka Avrelija.

Naj pove zaključne besede cesar filozof: "V svetu stojiš kot njegov drobec: izginil boš v tem, kar te je rodilo, ali bolje, vzet boš po premeni nazaj v življenjsko klico sveta."

O delujoči živosti Petra Amaliettija

Ali se je res žal končala vsestranska dejavnost Petra Amaliettija /1955-2020/ ? In kako, da razmišljam o Amaliettiju jaz, ki sem glede na njegova preživeta leta pravcati oča, čeprav se nepočutim očasko ?

Gre za slučaj ali za usodo ? Pred kratkim sem spet vzel v roki Wilderjev Most svetega kralja Ludovika. Tam je omenjena dvojica Naključje in Namen. Ni zadovoljivega odgovora na dilemo: eno ali drugo. Kaj se zgodi, ko preidemo iz življenja v smrt ? Vstop v Nič ali prestop v Večnost ? Se vrnemo v mater Zemljo ali nas nekaj potegne v astralno sfero ? ~~xXXXXXXXXXX~~ Gremo v nirvano ali nas čaka reinkarnacija ?

Agnostična odprtost nam pušča paleto možnosti.

A vrnimo se k živemu Amaliettiju. Kaj vse je bil in ostaja ta človek : pesnik, pisatelj, esejist, publicist, prevajalec, urednik in založnik, če ostajamo samo v književni sferi.

Dopolnimo to dejavnost še z zapisom ob Amaliettijevem privlačnem potopisu Afganistan - puščavski svet, ki je izšel v zborniku Afganistan : slovenski pogledi, 2016: "Rojen v Ljubljani leta 1955, diplomirani sociolog, pisatelj, založnik, prevajalec, predavatelj, oblikovalec, glasbenik in skladatelj. Je avtor 26 knjig, izdal je več kot 400 /! / in prevedel več kot 100 /! / knjig. Komaj polnoleten se je v afganistanski puščavi po nekajtedenskem postu iz zahodnjaškega materialista spreobrnil v muslimanskega sifija, zatem se je dolga leta uril v radža jogi in v zenu, zadnjih 15 let pa vsako jutro izvaja daoistične vaje, imenovane vu-tajči, občasno pa tudi predava o pravih zdravega življenja in vodi tečaje o samozdrav-

ljenju, o sporazumevanju in o govorništvu."

Če se ozremo v področno širino njegovih knjig, lahko ugotovimo, da je eden zadnjih slovenskih polihistorjev. S čim vse se je ukvarjal? Z jazzom /3 knjige/ in z zenom /4 knjige/, z zdravstvom in z retoriko, z zgodovino in z jezikoslovjem in še bi se kaj našlo. A tu je še njegova izjemna dejavnost kot najgorečnejšega slovenskega kulturnika /lastne knjige, prevodi/. O tem bom v nadaljevanju povedal kaj več.

Vajprej pa bom očrtal svoje bežno znanstvo z Amaliettijem.

Najbrž je bilo leto 2012, ko je izšel edini Amaliettijev roman. Kolega Vital Klabus mi je nekega dne telefoniral in me povabil, naj ga spremljam k Amaliettiju, s katerim ima poslovne zmenek. Z veseljem sem se mu pridružil, saj sem bil takrat že seznanjen z nekaterimi Amaliettijevimi knjigami. Obiskala sva Amaliettija nanjegovem domu na Prulah. Ta dom je bil obenem stanovanje, uredništvo založbe in skladišče knjig. Po klepetu - v glavnem o literarnih zadevah - nam je pred odhodom podaril svoj pred kratkim izišli roman Eden za vse ali Mihajlovo maščevanje I-II /om izjemno zanimivem Azerbajdžancu, ki se je v 2. svetovni vojni preskusil kar v treh vojskah: v sovjetski vojski, v nemški vojski in slednjič pri naših primorskih partizanih/.

Drugo srečanje z Amaliettijem mi je omogočila prijateljica dr. Francka Remk, ko me je obvestila, da bo v Hiši literature na Stritarjevi ulici predstavitev knjig založbe Amalietti.

Predstavitve sem se z ~~zanimanjem~~ zanimanjem udeležil. Najbrž je bilo to leta 2015, ker sem takrat kupil Boccacciovo knjigo

Dantejevo življenje, ki je izšla tistega leta. Spominjam

se, da sem xxix avtorja nagovarjal, naj kot prvi v Sloveniji izda kao Sitchinovo delo, a se je izgovoril

s težavami pri pridobivanju tiskovnih pravic. Takoj se mi je zdelo, da ga poltisočletna zgodba o Sitchinovih Anunakih očitno ne priteguje. Zdi se mi, da sem Amalietija še enkrat ⁱⁿ ~~pr~~ na nekem predavanju, in to je vsem, kar se tiče osebnega stika. Pregajam k najinemu ^{em} posrednemu stiku. V zadnjih 5 letih sem kar petkrat pi^sal o Amaliettiju in o njegovih knjigah :

Leta 2016 : 1. O nacionalnem pomenu Petra Amaliettija.

2. O Amaliettijeve knjigi Kje so tiste stezice.

3. O Amaliettijeve knjigi Kar je res, je res.

Leta 2019 : 1. O vzornem narodoljubju Petra Amaliettija in

~~o~~ o njegovih knjigah ^{kar} je res, je res I-II.

2. O Slovenih, o Venetih, o Ilirih drugače /ob knjigi

Mavra Orbijaⁿ Kraljestvo starih Slovenov - prevedel

Peter Amalietti/.

Spisanka O nacionalnem pomenu Petra Amaliettija je doživela

zanimiv epilog. To spisanko sem poslal prijateljici dr.

Brancki Premk, on^a je ^očitno o njej info^omirala Amaliettija.

On je bil nedvomno vse^{le} pohvale in mi je preko Francke podaril nekaj knjig svoje založbe. To je bil zadnji posredni stik med nama.

Preseliti se moram k pregledu Amaliettijeve knjig. Gre za več kot 30 avtorjevih zelo ~~različnih~~ knjig

knjig, od katerih jih bom predstavil le nekaj. Vsebinska

pestrost te raznovrstne produkcije je naslednja :

Pesništvo : Hamzin cvet, Perpetuum Mobile, Satanova

hostija, Uganke, Med ničem in večnostjo...,

Nemi trubadur.

Roman : Eden za vse ali Mihajlovo maščevanje I-II.

Kratkoproza : Tukaj in zdaj, Duhovna geometrija,

Božanska gostija, Krotke ugodbe...

Misli - Aforozmi : Oje in vesolje

Zdravstvo : Na zdravje, Negovanje diha.

Psihologija : Ars Magna ali Umetnost načrtovanega življenja.

Zen : Boben nesmrtnosti, Indijski patriarhi, v^aruhi Budove
postavem, Kitajski zen, Japonski zen.

Retorika : Iz srca v srca,

Glasba : Sodobna glasben¹teorija,

Jazz : Zgodbe o jazzu, Temelji jazzovske improvizacije,
Mojstri pred kaminom.

Zgodovina : Slačilna zgodovine, Ko laž postaneresnica,
Kje so tiste stezice, Kar jeres, je res I-II.

Jezikoslovje : Praslovenščina - Ada^mov jezik, Prababica
sankrta.

Oglejmo si še nekaj Amaliettijevih prevodov /navajam predvsem
knjige, ki jih imam v domači knjižnici/ : Giovanni Boccaccio :

Dantejevo življenje, Rick Harsch : Adriatica Desertam,

Rick Harsch : Istrske lobanje /Opom^a : Harsch je ameriški
pisatelj, ki živi na naši Obali/, Aldous Huxley : Solzna

dolina : p⁵t kratkih zgodb, Mavro Orbini : Kraljestvo starih

Slovenov, in ~~se~~ Hipokrat : Kanon medicine ali Hipokratovi

izreki /Opomba : te knjige nimam, a sem jo prelistal/.

Ostaja nam vsaj bežni p^regled širne produkcije založbe Amalietti :

Tu bi nam pom^agala bibliografija te založbe, če bi obstajala.

Upajmo pa, da se bo še pojavila.

Osredotočil se bom na knjige, ki jih imam doma in se ukvar-

jajo s slovensko zgodovino. Začet¹ je treba vsekakor

s presenetljivo Venelinovo knjigo Starodavni in današnji

Slovinci, 2009. V ruskem originalu je knjiga izšla leta 1841,

že po avtorjevi smrti.

Jurij Ivanovič Venelin /1802-1839/ je bil ruski zgodovinar

ter Prešernov in Fuškinov sodobnik. Navedimo začetek premne besede urednika Andreja Šiška : "Knjiga pred vami je po 168 letih naposled le ugledala luč sveta tudi v slovenščini. Opisuje zgodovino starodavnih Slovencev in Slovenije. Do njene prve izdaje v ruščini Slovenci še nismo premogli celostnega zgodovinskega dela, ki bi znanstveno obravnavalo zgodovino vseh Slovencev in ne zgolj zgodovine posameznih slovenskih dežel. Dejstvo, da avtor ni Slovenec, se med Slovenci običajno šteje za pozitivno in ima zato tako delo pogosto prednost pred deli domačih piscev."

Kar neverjetno je, da Slovenci že davno prej nismo prevedli in izdali knjige, ki nas podrobno in strokovno obravnava ! Ali je bila res tako nevarna za vse politične režime, v katerih smo živel, in je ti režimi ne bi dovolili ali pa je šlo le za našo nerazumljivo pišmevuhovščino ?!. Knjiga, ki bi jo že zdavnaj morala izdati SAZU ali kaka naša znanstveno usmerjena založba, je končno izšla s poslovnega vidika mali, z nacionalnega vidika pa veliki založnik Amalietti. ! Drug nacionalno velepomembna knjiga založbe Amalietti je delo Josipa Šumana /in sodelavcev/ Slovenci, 2011. Gre za prevod iz nemščine. V originalu je knjiga izšla leta 1881 na Dunaju kot 10. zvezek zbirke Ljudstva Avstro-Ogrske - etnografski in kulturnozgodovinski oris.

Spet se lahko vprašamo, zakaj knjiga v slovenščini ni izšla prej. Da slovenski prevod ni bil nujen v času Avstrije do leta 1918, je še nekako razumljivo. Izobraženci so takrat znali nemško. A čas obbeh Jugoslavij ? Ali so bili Šumanovi Slovenci politično moteči ? A več knjig o Slovencih je takrat le izšlo. Navesti je treba še Šumanove sodelavce v knjigi Slovenci : Franc Hubad, Franc Simonič in Franc Fasching.

Tretja knjiga, ki jo predstavljam, presega slovenski okvir in se usmerja v širni staroslovenski /zdaj slovanski/ svet.

Top je knjiga dubrovniškega zgodovinarja Mavra Orbinija Kraljestvo starih Slovenov, 2019. V italijanskem originalu je knjiga izšla leta 1601, dve leti pozneje pa je bila že uvrščena v vatikanski seznam prepovedanih knjig /Index librorum prohibitorum/. Najbrž je bila v Rimu avtorjeva staroslovenska navdušenost nesprejemljiva. Avtor je bil po rodu gotovo Hrvat /Orbinić ?/, saj sicer ne bi premogel tolikšne slovenske /slovanske/ gorečnosti.

Zgodovinska trdnost Orbinijevega pisanja pa je večkrat zelo dvomljiva. Npr. Stari Sloveni napadejo Anglijo / tu so najbrž mišljeni Panci, všteti med Slovence. In že smo pri Jezovi knjigi Skandinavski izvor Slovencev !/. Alia pa : Stari Sloveni se uspešno zoperstavijo Aleksandru Velikemu !? Mnoge trditve v knjigi so le ljubiteljsko zanesenjaštvo brez vsakih dokazov. V svojem Predgovoru na strani 15 avtor radodarno našteje "številna in zelo močna slovenska ljudstva. To so po njegovem : Vandali, Burgundijci, Goti, Ostrogoti, Vizigoti, Gepidi, Geti, Avari, Verli ali Herulci, Avari, Skirci, Hirci, Melančenci, Bastarnijci, Pečenegi, Dačani, Švedi, Normani, Peni ali Finci, Ukrijci ali Unkranci, Markomani, Kvadi, Tračani in Iliri. Veneti oziroma Heneti so zasedli obale Baltičkega morja in se pri tem razdelili na številne veje : Pomeranci, Vilci, Rujanci, Stoderanci in Brizanci pa še številna druga ljudstva..." Ob tej zmešnjavi ljudstev se lahko lečudimo. Presenetljiva pa je primerjava vanđalskih besed s staroslovenskimi in s hrvaškimi besedami na straneh 137-142 ! Primerjava besed res potrjuje

slovenskost ali slovanskost vandalščine ! A od kod so prevzete vandalske besede ? Če obstaja kak vandalski slovar, bi ga morali poznati tudi slovenski in slovanski jezikoslovci in vandalščina bi postala slovanski jezik ! Res pa je že naš Bohorič v svoji slovnici leta 1584 uvrstil Vandale med Slovence /Slovane/ !

Leta 2017 je Amalietti uredil in izdal zbornik z nacionalno tematiko Gospe sveta in uvrstil vanj prispevke 5 avtorjev : to so Bogumil Vošnjak, Franc Miklošič, Matevž Ravnikar-Požencan, Feliks Srečo Smole in Peter Amalietti.

Leta 2018 je izšel 2. zvezek zbornika Gospe sveta, spet v uredništvu in v založbi Amaliettija. Nastopi peteriava avtorjev : Martin Davorin Žunkovič, Dolfe Rajtmajer, Darko Vrečko, Marjeta Manfreda in Peter Amalietti.

Poleg knjig o slovenski zgodovini, ki jih je izdal in uredil, je Amalietti tudi sam napisal več pomembnih knjig s prejemeno tematiko. Po časovnem vrstnem redu so to :

1. Ko laž postane resnica : Pogovori o preteklosti Slovencev, 2011. O slovenski zgodovini je izrazil svojannjenja kar 16 vpraševanih. To so : Tine Stiplovšek, Jožko Šavli, Bodi Meško, Leopold Verbovšek, Andrej Siško, "adivoj Humar, Janez Ćrenk, Eric Tomas de Saint-Maur, Marjeta Manfreda, Darko Vrečko, Boris Kalijan, Ivo Petkovšek, Ivan Tomažič, Dimitrij Kebe, Duša Krnel ZUmek in Pavel Tulajev. Izhodišče knjige poudarí avtor že v svojem Uvodu na strani 7 :

"Slovenci smo v svoji domovini staroselci in se nismo sem preselili šele v 6. ali v 7. stoletju, kot trdijo vsi uradni zgodovinarji." Nedvomno potrjujejo naše staroselstvo tako starejša izročila kot tudi novejša znanstvene raziskave /npr. Anton Perdih : Izvor Slovencev in drugih Evropejcev, 2013.

2. Kje so tiste stezice, 2016. Tokrat začenjam informacijo o tej knjigi z ilustracijo na naslovnici : gre za ilustracijo Marjana Amalietija, Petrovega očeta, k Levstikovemu Martinu Krpanu.

Po obširnem avtorjevem uvodu sledi razpravni del z naslovom Poskus povzetka geneze slovenskega naroda. Kot je nastopilo v prvi knjigi 16 sodobnikov, je Amalietti zdaj izbral za govorce o slovenski zgodovini 16 starejših piscev od Herodota /!/ do konca 19. stoletja. To so : Herodot iz Halikarnasa : Zgodbe, Anton Vravec : Kronika, Adam Bohorič : Arcticae horulae succisiuae /Zimske urice priste/, Martin Baucer : Zgodovina Norika in Furlanije, Anton Tomaž Limhart : Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije, Balthasar Hacquet : Veneti - Iliri - Slovani, Valentin Vodnik, Jurij Venelin : Stavodavni in današnji Slovenci, Tomaž Jabič : O večinsko venetskem poreklu prebivalcev nemških dežel, Janez Trdina : Zgodovina slovenskega naroda, Jezikoslovec Franc Miklošič, Davobin Urstenjak, Šuman s sodelavci : Slovenci, Ivan Lapajne : Politična in kulturna zgodovina štajerskih Slovencev. Opomba ; Pri tipkanju imen sem preskočil dva pomembneža /med Linhartom in med Hacquetom / : To sta : Baron Žiga Herbertein : Moskovski zapiski in Janez Vajkard Valvazor : Slava Vojvodine Kranjske.*

Najbolje strne obravnavano problematiko pesnik Valentin Vodnik z znamenito kitico iz svoje znane pesmi Ilirija oživljena : Od perviga tukaj

Stanuje moj rod,

Če ve kdo za druga,

Naj reče, od kod ?

3. Kar je res, je res /I/ : O Sloveniji in o Slovencih v presežkih in v presežnikih /Od prazgodovine do leta 1600/, 2016 in

4. Star ješes, je res II : O Sloveniji in o Slovencih v presežkih in v presežnikih : od leta 1600 do 1933, 2017.

Obe knjigi skupaj nudita imenitno kulturnozgodovinski razgled o slovenskem ozemlju in o Slovencih. Morali bi biti ^opolnilni knjigi za zgodovino tako v osnovni kot tudi v srednji šoli ! Zanimivo vprašanje je, zakaj je zadnja izbrana Amaliettijska letnica 1933 /v Nemčiji nastop nacizma !/. Pa pogledajmo, kaj tiči zadaj : Leta 1933 je Lidvik Starič - "eteči Kranjec prvič zmagal na zagrebški mednarodni dirki z izposojenim motorjem. Vsekakor je to nedvomni dokaz za slovensko športno uspešnost.

Ob knjigaj o slovenski zgodovini je smiselno predstaviti še izjemno zanimivo avtorjevo knjigo o zgodovini in o zgodovinah nasploh : Slačilnica zgodovine, 2009.

Navajam vsa glavna poglavja knjige : Zgodovina kot pravljica, Zgodovina zgodovinopisja, Razgaljanje zgodovine, Naprej v preteklost ~~in~~ oziroma Najprej preteklost, Od mita do zgodovine, Ezoterična zgodovina, Demontaža zgodovine, Prerokovanje preteklosti, Med mitologijo in ideologijo, Razodetje zgodovine, Zagovor.

Seznam uporabljenih knjig na koncu knjige izpričuje široko avtorjevo razgledanost. V knjigi omenja avtor kar nekaj svojih delovnih načrtov : stran 7 : Ko sem pred dobrim desetletjem začel pisati // knjigo o Jakobu Gallusu iz Karniolije... - stran 8 : Svoja spoznanja iz teh preučevanj zgodovine ezoteričnega, bom strnil v Kratki zgodovini magije... // - stran 115 : O zgodovini Judov bom nekoč napisal knjigo... - stran 161 : nameravam pa literarno obdelati tudi več pomembnih dogodkov iz naše poznejše zgodovine t. i. Zgodovinskih novelah ... //.

Pred nami se razgrinjajo znamenja plamete ustvarjalnosti ! Kljub osredotočenosti nazgodovino pa ne morem obiti Amaliettijevega leposlovja.

Pesništvo : Presenetljivi naslov ima pesniška zbirka Satanova hostija, 1990. Morda je v naslovu tudi gnostična sestavina ?!

Sicer pa v zbirki prevladuje miselno ali kar filozofsko usmerjeno pesništvo. Prozni uvod ima naslov Ustvarjalna žeja. Začetek : "Ustvarjalnost za vsako ceno. Ustvarjalno delo je edino, ki zmaguje čas. A ne v svojem nastajanju, ko mu je podrejeno, marveč v svojem bivanju po izgotovitvi. Tedaj ustvarjalno delo zavlada času, katerega znak je in njegov smisel." Uvodna pesem v zbirko se glasi :

Vse, kar je,
ima svoj smisel,
česar pa ni,
se nikoli ne zgodi.

Zbirka Med ničem in večnostjo ali Zemlja, nebo in moja malenkost, 2008 je po naslovu zelo ambiciozna ali pretenciozna.

Kaže, v kakšne dimenzije sega pesnikovo razmišljanje. Večina pesmi je izrazito filozofskih ali filozofirajočih. Na naslov knjige je nedvomno vplival uvodni citat kitajskega filozofa Čuang Ceja : Zemlja, nebo in jaz skupaj živimo in vse stvari z mano tvorijo neločljivo celoto.

nekaj pesmi pa se usmerja tudi v vsakdanjost in v satiro, npr. zadnja pesem Slovenec sem, Slovenec tja.

Zbirka Nemi trubadur, 2014., je v 1. delu miselno podobna prejšnji zbirki, v 2. delu pa postane nemi trubadur iz ljubezenskimi pesmimi kar ~~kar zgovoren~~ ^{iz naslova} kar zgovoren. Nemi trubadur pa je tudi prva pesem v zbirki. In kdo ali kaj je Nemi trubadur ? V pesmi je razlaga takale :

199

Neizraženi jaz
je nemi trubadur,
ki ne ve, ne kaj je mol
ne kaj je dur,

Od pesmi preidimo k pripovedni prozi.

Edini Amaliettijev roman je obenem vojni in biografski :
Eden za vse ali Mihajlovo maščevanje I-II, 2012. Glavna oseba
romana je azerbajdžanski pesnik, slikar, karikaturist, glasbenik,
pevec, plesalec, učitelj, športnik in lingvist Mehti Husein
Zadi - Mihajlo /1919-1944/. Pestrost njegovih dejavnosti
spominja na Amaliettija ! Je pa presenetljivo, da je mogel
biti pri 25 letih ustvarjalen na toliko področjih!

Bistvena vsebina : Zade je iz Turkestanske legije na nemški
strani prestopil leta 1944 k primorskim partizanom in se pri njih
uveljavil kot uspešni diverzant in ~~borca~~ pogumni borec.
Še istega leta 1944 pa je padel v boju. Amalietti je sicer
zmogel napisati roman, a sta mu nedvomno bliže krajša proza
in esejistika.

Kot nasprotja romanu se lotimo najkrajše leposlovne zvrsti :
misli in aforizmov. Tovrstna knjiga je Oje in vesolje :

Nočnik - Zaznamki z opombami, 2009. Najprej je treba
razložiti izraz Nočnik, ki je nasprotje Dnevniku. Avtor je
pisal svoje misli več let /1989-2001/ ponoči, zato je Nočnik
bolj utemeljen kot Dnevnik. Je pa res, da pisci Dnevnikov
običajno razumevajo dan kot skupok 24 ur.

Naslov knjige izkazuje skrajnemeje človekovih misli : od pri-
tlehne stvarnosti /Oje/ do Vesolja in ^{do} njegovih skrivnosti.

Oglejmo si nekaj misli iz te knjige :

1. Večja je skrivnost, bolj je skrita. - 2. Prihodnost
pripada tistemu, ki nanjo misli.

3. Količina je relativna, kakovost edinaš^eteje. 4, Uspeh s^estav^elja veliko delain še več sreče. 5. Pre^fj boš dozorel, prej zgniješ ! 6. Poezija je tako literatura življenja, roman pa življenje literature. 7. Življenje je zgolj embalaža duha.

Telo je^fvoj duše.

Hotel sem si ogledati še primerek Amalietti^vjeve kratke proza in sem vzel v roki knjigo Krot^ke zgodbe in utrinki : kratka proza, 2017. Kaj hitro sem ugotovil, da naslov ne ustreza.

Ne gre za nikake zgodbe, katerih, katerih bistvo je pripovednost.

Proza v knjigi pa ni pripovedna. Spada v drobno esejistiko ali pa v meditacijam in k mislim.

Na kratko naj omenim še dve sveži in pobudni Amalietti^vjevi

jezikoslovni deli : Praslovenščina - Adamov jezik, 2017 in Prababica sanskrta : O v^senavzočnosti slovenskih besed in korenov

v času in prot^uru, 2018. Avtor ne podlega kaki jezikoslovni dogmatiki, zato je branje o^beh knjig prijetno. Njegovo zagle-

danje v slovenščino pa je vendarle pretita^{no}, kar pričata oba naslova. Govoriti o praslovenščini kot ^{ve}čloškem prajeziku

je ZF jezikoslovje. Vpogleda ^{ve} jezike pred tisočletji nimamo

in gane bomo nikdar imeli. Enako je problematična praslovenščina kot starejš^e jezik od sanskrta. Trditev še ni razrešitev.

Praslovenščina ^{ve} morala biti pred tisočletji ravno tako navzoča in zapisana , kot je bil zapisan sanskrt. Šele tako bi bila

mogoča primerjava , tudi po časovnosti.

ko izražam občudovanje in spoštovanje véliki Amalietti^vjevi ustvarjalnosti, mu predajam še zaključno besedo v spisu, ki

govori o njem. Zadnje verzi iz pesmi VRTNICA STRATI^s :

Preden umreš, človek, / nauči se živeti, /

to svetuje in toplo priporoča / Peter Amalietti.

O zadevi DAVID HERBERT LAWRENCE - 1. DEL

BELI PAV

Kako je pripel med letošnjimi spisankami navrsto tudi D.H. Lawrence? Že na začetku tega leta sem načrtoval študijsko branje Durrellovega Avignonskega kvinteta /po 30 letih/.

Stvar je bila realizirana z nasledkom dveh spisank.

Avtomatično sem pridal zraven še ponovno branje Aleksandrijskega kvarteta /po kakih 50 letih/ in Temnega labirinta /po manj kot 10 letih/.

Preskok k Henryju Millerju je bil delno spodbujen s prijateljsko zvezo Durrell - Miller. Res pa je, da sem imel Millerja že več let v načrtu za obravnavo. Začutil sem, da je prišel za to pravi čas. Sledilo je prijetno 3-mesečno druženje s Henryjem Millerjem. Za trud z njim me je počlašal z obilno dozo svojega vizualizma.

Med pisanjem o Millerju se je občasno pojavljal D.H.L.

Najprej s podatkom, da je H.M. sam pisal knjigo o Lawrenceu, a je ni končal. Nato pa sem v knjigi Anais Nin; Henry in June prebral, da je ona v začetku 30. let /ob svoji seksualni zvezi s Henryjem/ že napisala knjigo o Lawrenceu.

Na povezavo med H.M.-om in D.H.L.-om pa je vplivala tudi moralistična kritika njunih del s seksualno tematiko.

Že med študijem H.M.-a sem začel s ponovnim branjem ~~D.H.L.~~ D.H.L.-ovih del. A že prva knjiga Beli pav je bila razočaranje, Ta preprosta pripovednost ob problemsko nabiti Millerjevi prozi! A projekt je tu in sestavlja obravnavo 7 romanov D.H.L.-a: BELI PAV, SINOVI IN LJUBIMCI, MAVRICA, ZALJUBLJENE ŽENSKE, IZGUBLJENKA, ARONOVA ~~PALICA~~ PALICA in LJUBIMEC LADY CHATTERLEY.

Za uvod je potrebnih nekaj nujnih biografskih^h podatkov o D.H.L-u. David Herbert Lawrence /1885-1930/ se je rodil v družini rudarja in učiteljice, torej priletarca in ženske iz nižjega srednjega sloja. Ta družinska razredna ločenost je močno vplivala na avtorjevo pisateljevanje. V družini je bilo 5 otrok. Lawrence je ^{najprej} obiskoval ~~nižjo~~ gimnazijo, a diplomiral na učiteljskišči in se zaposlil kot učitelj v osnovni šoli. Sočasno pa je že pisal svoja začetna dela. Njegove zgodnje pesmi in njegov prvi roman je zelo pohvalil znani angleški pisatelj Fird Madox Ford. In res je leta 1911 BELI PAV izšel. Istega leta je D.H.L.-u umrla mati, D.H.L. se je odločil, da bo poklicni književnik.

V Nottin^gamu se je leta 1912 ob prvem srečanju zaljubil v ženo univerzitetnega profesorja Ernesta Weekleya Frīdo, Nemko po rodu. Taja je zapustila moža in 3 otroke ter začela živeti z D.H.L.-om. To je gotovo najpomembnejši Lawrenceov življenjski dogodek.

Frida je izhajala iz nemške plemiške in vojaške družine /njen oče je bil baron Riechthofen, vojaški poveljnik Metza, njen brat Manfred pa je postal najuspešnejši nemški letalec med 1. svetovno vojno/.

Do 1. svetovne vojne sta se Fr David in Frida često selila : Bavarska, Avstrija, Italija, Anglija. Leta 1913 izide ta Lawrenceova 1. pesniška zbirka in 3. roman SINOVI IN LJUBIMCI. Leta 1914 sta se po Fridini ločitvo poročila in živela v vojnem času v Angliji kot sumljivi osebi /Frida kot "emka in David kot njen mož/.

Leta 1915 je izšel D.H.L.-ov roman MAVRICA, ki pa je bil zaradi obscenosti obsojen in uničen !! Neverjetno ! Zdaj se zdi ta roman domala nedolžen !

Leta 1919 je par odšel v Italijo. Sledi več potovanj^m v daljne kraje : Ceylon, Avstralija, Nova ~~Ze~~landija, ZDA. Leta 1925 je odšel D.H. kot jetični bolnik spet v Italijo, najug.

Leta 1928 je napisal svoj najpomembnejši ~~roman~~ in morali-
stično najbolj napadani roman LJUBIMEC LADY CHATTERLEY.

Le-ta je izšel 6 let pred Millerjevim Rakovim povratnikom in ~~nik~~
bil prepovedan v Angliji in v ZDA. Zadnji leti življenja
je ~~preživljal~~ prebival v Švici in v Italiji. Od leta 1925
jetudi slikal. Leta 1928 pa je bila razstava njegovih slik
v Londonu prapovedana zaradi nemorale !

Leta 1930 je D.H.L. umrl za jetiko v sanatorij^{ju} v Venceu
/Francija/.

RAZGLED PO LAWRENCEOVIH ROMANIH

1. BELI PAV / The ~~White~~^{White} Peacock - original je izšel leta
1911, slovenski prevod pa 1982, prevajalec Bogdan
G^radišnik/.

Prvi sem bral ta roman v zgodnjih 80. letih, a mi ni
ostal v spominu. Letos sem ta roman bral kot novost.

Ob Millerjevi problemski zahtevnosti /npr. Rakov povratnik/
je Beli pav popularna literatura. Celotna zgodba je takoj
razvidna in edina hrana za sive celice je naslov romana.
To je tu vprašanje: kdo in kaj je Beli pav ?!

Slovar simbolov nas pouči, da je pav solarni simbol in
"erinaptica. Pav je tudi simbol nesmrtnosti! Pavov rep
pa spominja na zvezdno nebo! V ezoteriki je pav simbol
celovitosti, ker vsebuje njegov rep vse barve!

In kaj naj bi bil ob vsebarvnem pavu Beli pav ?

Je to nekaj skromnega ? Nekaj nedolžnega ? Nekaj idealnega ?
 Ostanimo pri vprašanjih. In kdaj je Beli pav v romanu ? Nabrž
 ni dvoma, da je to glavna ženska oseba LETTIE. A če je ona
 Beli pav, kaj to pomeni ? Tudi Beli pav se šopiri, je samozagle-
 dan, narcističen, važen in ohol kakor vsebarvni pav, TOREJ ?!
 Ozrimo se najprej na ¹pisstvo zgodbe. Dokaj bladi pripovedovalec
 v romanu je Ciril /orig. Cyril/ Beardsall. Njegova sestra je
 Lettie, Njegov prijatelj je kmet George Saxton. Njegov
 znanec je sin lastnika rudnika Leslie Tempest. Omenjena ~~je~~
 skupina ¹je povezana generacijsko, a ločena ¹razredno v tri
 stopnje : nižji razred George, srednji razred družina
 Beardsall, višji razred Leslie.

Mlada družba se srečuje in odrašča. Hitro odkriti glavni
 problem je, kako se bo odločila mlada Lettie ? navzdol ali
 navzgor. Lettie koketira celo bolj z Georgeom kot z Les-
 liejem, ~~am~~ srednjeslojka nebo prešla v kmetico, ampak
 rajši v premožno gospo. Romantična ¹čustva so eno, realistična st
 odločitev pa drugo. Zato je normalno in razumno, da se Lettie
 poroči z Lesliejem. Pisatelj ne prikaže Lettiejinega uživanja
 v življenju vušje družbe, vendar, ali bi bila zadovoljnejša
 kot kmečka delavka ?

Lik, ki v romanu izstopa, je logar Annable, svobodnjaški
 tip, ki se je iz mestne civilizacije umaknil v naravo. Je
 predhodnik gospodarja Mellorsa v Ljubimcu Lady Chatterley.
 Leslie pa je predhodnik Geralda v zaljubljenih ženskah.
 V romanu se ^vtoje ^{la}povezuje razrednost in seksualnost.

Vrsta motivov iz prvega romana se bo pojavljala tudi v
 naslednjih Lawrenceovih romanih.

Poglejmo si še začetek in konec romana.

1. stavek : "Stoje sem opazoval, kako ^{na}senčante ribe drsijo skozi mrak mlinskega jeza." Nastopi pripovedovalec Cyril, naravapaje prikazana z dvojno ~~temnino~~ temnino :

SENČANTE ribe in MRAK mlinskega jeza.. /

Zadnji stavek : "Mračen in osamljen je sedel med nami, kakor obsojenec." /Mračnež, osamljenec in obsojenec je kmet George, ki je v življenjskem toku prapadel in se zapil. Ali bi bil uspešnejši, če bi se Lettie poročila z njim ? / Primerjavamed prvim in medzadnjimstavkom :

Mrak mlinskega jeza je omejeni prostor ribjega sveta, mračnost Georgeovegarazpoložehja kaže omejene možnosti človeškega svetaž

Ali drugače : prvi stavek kaže življenje v naravi, zadnji stavek pa kaže življenje v človeški družbi.

O zadevi David Herbert Lawrence - 2. DEL

2. SINOVI IN LJUBIMCI /Sons and Lovers - original je izšel leta 1913, ^{slovenski prevajal po letu 1934,} prevajalec Stanko Leben/

Naslov je zelo poveden. Sinovi in ljubimci so isti ljudje, a se časovno razlikujejo po usmeritvi v sinovstvo ali v ljubimstvo. Sinovi so v posesti mater v času svojega odrasčanja /Jokastin kompleks/, ljubimci postanejo, ko odrastejo. Problem nastane takrat, ko se materinska posesivnost /Jokastin kompleks/ in sinovska vdanost materi /Ojdipov kompleks/ nadaljujeta še v času odraslih sinov. Ta tema je podrobno in kar razvlečeno obdelana v romanu Sinovi in ljubimci. Odrasli sin, ki je preveč vezan na mater, ne zmore preiti v sproščene ljubimca.

Vzemimo za primer dva znanaknjževnika : našega Cankarja in Amerikanca Millerja. Znana je česta materinska tematika pri Cankarju, s tem ~~razvlečeno~~ je v ozadju Ojdipov kompleks v njegovi poetični, mehki prozi.

V Millerjevi avtobiografski prozi je dokumentiran tako neprijazen materin odnos do Henryja kot tudi neprijazni Henryjev odnos do matere. Tako je bil Miller razrešen obeh nadlog, tako Ojdipovega kot Jokastinega kompleksa, in je postal veliki ljubimec s svojo trdo prozo.

Roman Sinovi in ljubimci je razdeljen v 3 dele in v 15 ~~poglavij~~ naslovljenih poglavij. Ker so ti naslovi precej sporočilni, jih navajam v celoti :

1. Mlado zakonsko življenje Morelovih, 2. Pavlovo rojstvo in še ena bitka, 3. Morel opravljen, William vzljubljen, 4. Pavlova mlada leta, 5. Pavel zaplove v življenje,

6. ~~poskavje~~ Smrt v družini, /konec 1. dela/. 7. Deška in dekliška ljubezen, 8. Borba za ljubezen, /konec 2. dela/. 9. Mirjam poražena, 10. Klara, 11. Mirjam preizkušena, 12. Strast, 13. Baxter Dawes, 14. Odrežen, 15. Zapuščen.

Celota romana je vsbinsko zelo avtobiografska. Težišče je narudarski družini Morel. Sestavljajo jo : oče rudar, mati gospodinja in štirje otroci : 3 sinovi in hči.

Glavni moški lik romana je 2. sin Pavel /orig. Paul/.

Nasprotstvo in nerazumevanje med staršema pri Lawrenceovih se izrazito kaže tudi v romanu pri Morelovih. ~~Je pa se~~ od moža obrnek otrokom, najprej k 1. sinu Williamu, a ta kmalu umre.

Drugi materin ljubljenec postane 2. sin Pavel in ta pretirana materinska vplivnost na sina /Jokastin kompleks/ trajane le do matrine smrti, ampak kar do zadnj^e strani romana !

Sin ostaja torej sin do konca in obenjegovih ljubezenskih zvezi se dogajata bolj ali manjmučno in zateženo. /Mirjam, Klara Dawes/.

Prvič sem bral ta roman v gimnazijskih letih in to zato, ker je bil v domači knjižnici. Ne spominjam se, kako sem roman ocenjeval takrat. V času profesorovanja na gimnaziji sem dajal ta roman za domače štivo, nisem pa ga izvrščal med referatne romane v 4. razredu.

Ko sem letos roman prebiral študijsko, sem se neznansko mučil in dolgočasil. "Zatežena razvlečenostv opisovanja revnega življenja v provinci ne privlači. Povrh sta oba omenjena kompleksa pretirano vsiljevana. Vsekakor je 500 strani za zgodbo, ki jo prebaramo, preveč !

Ne bom navajal podrobne vsebine romana, ampak bom le ilustriral bistvo romana z nekaj citati.

Začetek romana : "Naselje "Bottom" je sledilo naselju "Hell Rows". Hell Rows je bila skupina s slamo kritih, vegastih bajt, ki so se vrstile ob potoku na Greenhill Laneu. V njih so živeli rudarji, ki so delali v malih, ^{de} na dvoje polj oddaljenih rovih." /Začetek torej skicira krajevnost in socialnost dogajanja./

Stran 309 : " Veste, mati," je menil, " jaz ne maram pripadati imovitemu srednjemu sloju. Najj^ubše mi je ^{je} preprosto delovno ljudstvo. Med delavse spadam." /Pavlova raz²redna opredelitev."

In dalje na isti strani : " Odkrito je hotela, da bi se povzp^el v srednji sloj, kar ni, kakor je vedela, posebno težko, ~~In~~ ^{potem} je ^{je} tudi še hotela, da bi se naposled poročil s pravo damo." /Materina drugačna razredna opredelitev ! Ko je roman Sinovi in ljubimci leta 1913

izšel, je Lawrence že živel s plemkinjo Frido !/

Stran 411 : " Rodila ga je, ga ljubila imela nase priklenjenega in njegova ^{je} ljubezen se je vračala k njej, da ni mogel biti svoboden, živeti svojega življenja, resnično ljubiti druge žene." /Bistvo celotnega romana !/

Stran 417 : "Prave žene še nisi srečal."

"In je ne bom, dokler boste vi živi, mati,"

je rekel." (Vse je jasno)

Stran 495 : Zaključek romana : "Edino je bila, kar ga je držalo sredi vsega tega. In šla je, se sama porazgubila v vso to neznano ogromnost. Hrepenel je po njenem dotiku, ob njeni strani je hotel hoditi.

Toda ne, ne bo se podal. ~~N~~enadoma se je naglo obrnil, nameril korake proti zlatemu blestenju mesta. Pesti so mu bile stisnjene, usta tesno skklenjena. ~~N~~e v nasprotno smer, ne v temo, ne zanjjo ! In naglo je stopal proti pritajeno brnečemu, v dalji žarečemu mestu." / Značilna prva beseda romana je Naselje, pomenljiva zadnja beseda je mestu. Naselje je znak za Mater, mesto je znak za ločitev od matere.

V predzadnjem odstavku je Pavel še v moči Ojdipovega kompleksa. V zadnjem odstavku se iz Ojdipovega kompleksa končno rešuje./

O zadevi David Herbert Lawrence - 3. DEL

3. MAVRICA / The RAINBOW, original je izšel leta 1915,
slovenski prevod pa 1956, prevajalec Janko Moder/

Mavrica je najčešče znak zveze med nebom in med zemljo. Je nekaj spodbudnega, blažilnega, lepotnega, po svoji večbarvnosti tudi raznolikega /podobnega barvitemu pavjemu repu/. V romanu je tudi zadnje poglavje naslovljeno "Mavrica, v znamenju Mavrice" oja je tudi zadnji odstavek romana in dodatno še zadnji stavek romana. Na mavrico prilepi avtor ob zaključku nekako družbeno idealizacijo ali kar socialno utopijo.

Oglejmo si najprej prvi stavek romana : "Brangweni so rod za rododom živeli na Mahu, na travnikih, kjer se je Erewash leno vijugala med jelšami in rezala Derbyshire od Nottinghamshira." /Predstavitev družine in krajevnosti romana./

In zadnji stavek : "Videla je v mavrici novo, prerajeno zemljo, kako bo stara, krhla izprijenost hiš in tovarn zbrisana in ves svet sezidan kot živa stavba resnice v skladu z nebom, ki se razpenja nad njim." / Oseba, ki videva, je Ursula, glavna oseba v drugem delu Mavrice. Moti pa vsiljiva deklarativna sestavka. Morda gre v osebiniem pogledu tudi za romantično naivnost ?!

Presenetljivi podatek je, da je bila 1. izdaja Mavrice iz leta 1915 zaplenjena in uničena in uničena zaradi nemorale in opolzlosti, kar priča o nasilnem puritanizmu postviktorske družbe. Zdaj se vprašujemo, kaj bi bilo v romanu spotakljivo. Morda nekaj prikazanih nagih oseb ?!

Za avtorja, ki je živel od pisanja, je bil zaplemba romana hud udarec.

O svojem prvem branju Mavrice bi zdaj težko kaj rekel. Vendar sem roman ohranil v prijetnem spominu. Novo letošnje branje me je prepričalo o kakovosti tega romana.

V romanu je občuteno navzoča Lawrenceova pokrajinska Anglija iz 2. polovice 19. stoletja. Celotno dogajanje romana pa sega kar o^v 1840 do začetka 20. stoletja. Z družinsko sago družine Brangwen spremljamo družbeni razvoj od kmetstva dalje.

Roman je razdeljen ^{na} 16 ~~poglavij~~ naslovljenih poglavij. Naj jih naštejem :

1. Kako se je Tom Brangwen poročil s Poljakinjo,
2. Življenje na Mahu,
3. Otroška leta Anne Lensky,
4. Dekliška leta Anne Brangwen,
5. Svatba na Mahu,
6. Anna Victrix,
7. Katedrala,
8. Otrok,
9. Mah in povodenj,
10. Krog se širi,
11. Prva ljubezen,
12. Sramota,
13. Svet moškega,
14. Krog se širi,
15. Trpka zamaknjenost,
16. Mavrica.

Alfred Brangwen, ki je imel z ženo 6 otrok, je v romanu le bežno predstavljen. Njegov najmlajši sin Tom pa postane poglavar 2. generacije Brangwenov. Njegova družina je že podrobneje prikazana. Tom se je nekaj časa šolal, a ga šola ni pritegovala in se je vrnil k zemlji. In že smo pri naslovu 1. poglavja.

Poljakinjin mož je bil poljski emigrant in je v Angliji umrl. Njegova vdova se je znašla s svojo malo hčerko Ano v stiski in se zatekla na angleško podeželje. Zaposlila se je v župnišču. Tom jo je zasnubil in sta se poročila. O življenju Lydie Lensky izvemo nekaj več v 2. poglavju. Bil je hči poljskega posestnika in petične

Nemke. Poročila se je z zdravnikom, ki pa je po pripadli poljski vstaji proti Rusom leta 1830 emigriral skupaj z ženo.

Lydia kot tujka se je sprva težko prilagajala na razmere.

Naslednja ključna ženska oseba v romanu ~~je~~ je Lydiina hči Anna. Očim Tom jo je pohčeril in postala je Anna Brangwen.

Ko je odrasla, se je poročila z očimovim nečakom Williamom Brangwenom. /5. poglavje/. Njuna prva hčerka je Ursula, ki postane 3. glavna ženska oseba v romanu. /8. poglavje in dalje/. V 2. polovici romana Ursula že odraste. /11. poglavje/ Prva Ursulina ljubezen je mladi častnik Anton Skrebensky. /Njegov priimek bi bil lahko poljski./

Ursula se je šolala na gimnaziji in že razmišljala o svoji osamosvojitvi, ko bo šla v službo. Zagledala se je v svojo razredničarko Winifred Inger. Zbližali sta se in se nekoč nagi kopali in se objemali. Ta drobna nagnjenost k lezbiočnosti je dala naslov poglavja Sramota. Ali se je zdelo lezbijstvo sramotno avtoju, ki jedal ta naslov, ali Ursuli ali predvidenim bralcem leta 1915 ali vsem skupaj? Zanimivo pa je, da se jenedvomno lezbična Winifred pozneje poročila z Ursulinim stricem Tomom! Ta zgodbica je že oprijemljivi povod za moralistini pogrom proti romanu leta 1915. Dodatno pa je v poglavju Sramota tudi Winifredin feministični nastop /stran 382/ " "Z moškimi jekonec - izgubili so ustvarjalne sposobnosti... Hrumijo in jezikaajo, v resnici pa so jalovci. Ljubezen jim pomeni mrta idejo..."

Ursula se z materjo doma ni dobro razumela /stran 405/ :

"Kako je Ursula to mrzila, kako se je bojevala zoper utesnjeno, telesno, omejeno življenje v družinskem krdelu !

Brangwenovka pa se je mirna, zadovoljna in neomajna kakor zmeraj gibala v prev^{la}idi svojegatelesmega materinstva. Zmeraj sta si bili v laseh..."

Ursula se je hotela osamosvojiti in iti v službo.

Starša sta jo pri teh namenih sprva ^{virala}virala, nato pa sta popustila. Ursula je sicer dobila službo učitečjice v osnovni šoli, a jetežko obvladovala nedisciplinirane učence.

A vendar, ko je dobila prvo plačo, ji je zrasla samotaa-vest. Stran 447 : " Prišel xjeplačilni dan in dobila je 4 funte 2 šilinga in en peni. Nata dan je bila strašno ponosna. Dotlej še nikli ni imelato^oliko demarja. In vse si je sama zaslužila." In dalje : " Zdaj je imela trdna tla pod nogami, neodvisno od staršev. Bilaje še nekaj drugega, ne samo hči Williamain Anne Brangwen. Bilaje samostojna. Sama si je zaslužila za preživljaje..."

Ni se dobro počutila v šoli in se je želela dalje šolati. Stran 471: "Sklenilaje iti naučiteljšiče, kjer bo lahko 2 ~~ve~~ ali 3 leta brezplačno študirala z vso oskrbo. Vložilaježe ptošnjo in odobren ji je bil vpis za prihodnje leto."

/Opomba : ~~sklenilaje~~ Ursulinaodločitev za študij logično nevdzdrži ! v šoli je bilanezadovoljna, zdaj pa se bo šolala za to, da bo spet prišla v šolo !/

Občasno je Ursula mislila na Skrebenskega, ki je bil v vojaški službi v Indiji. Jeseni je nadaljevala svoje šolanje. Njena sestra Gudrun pa se je vpisala našolo za upodablajočo umetnost v Nottinghamu.

Skrebensky se je Ursuli najavil, da prihaja za nekaj mesecev na dopust v Anglijo. Na strani 503 izvemo, da se je Skrebensky udeležil kot britanski vojak burske- angleške

vojne v Južni Afriki / 1899-1902/, s tem pa tudi izvemo za čas dogajanja v romanu. Ko je Skrebensky prišel, sta z Ursulo obnovila svoje ljubezenske odnose in predlagal je, da se poročita in skupaj odideta v Indijo. A Ursula zaporoko ni bila pripravljena. Stran 519 : "Ne bi rekla, da bi se hotel¹ poročiti s teboj." In dalje na strani 520 : "Povedala ti bom, če si bom kdaj zaželela poroke." Ursula je že svobodna ženska 20. stoletja : svobodni seks da, zakonske vezi pa ne !

Ursulino telesno strast do Tonyja kaže odlmek iz njenega pisma /stran 526/ : "Strašno rada te imam. Ljubim tvoje telo. Tako je jedro in žlahtno. Vesela se, da nehodiš nag, če ne, bi se vse ženske zaljubile vate. Grozno sem ljubosumna nato, tako te imam rada."

Bresenetljivaje Ursulinakritika demokracije /stran 528/ : "V demokraciji pridejo napovršje samo lakomni in zoprni ljudje..., ker so ti edini, ki se jim ljubi prerivati na vrh. Demokratska so samo degenerirabna ljudstva." // S svojim stalnim muhastim vedenjem je nekoč pripravila Tonyja do joka, ko mu je navrgla /stran 535/ : "Nekako se ne želim poročiti." Pri diplomske izpitu je padla in ni diplomirala.

V pogovoru s prijateljico Dorothy /stran 544/ se Ursula obregne tudi ob ljubezen : "Če je ljubezen sama sebi namen, potem lahko ljubim sto moških drugega za drugim. Zakaj naj bi ostala že kar pri Skrebenskem ? Zakaj naj ~~ne~~ bi ne šla dalje in neljubila vseh moških, ki so mi všeč, drugega za drugim ... " /Pravcati manifest nimfomanstva !/

Najbrž je bila tudi ta Ursulina deklaracija o svobodni ljubezni eden od razlogov za prepoved romana leta 1915. Skrajno spremenljiva Ursulina razpoloženja so še nadaljevala. Navsezadnje je že pristala na poroko in celo na dan poroke, a se potem premislila in prekinila zvezo s Tonyjem.

~~Težko preizkušani ženin je imel zdaj dovolj in je odločno~~
Težko preizkušani ženin je imel zdaj dovolj. Na hitro se je odločil in zasnubil hčer svojega polkovnika. Čez 14 dni sta se poročila in čez teden dni odpotovala v Indijo.

In že smo pri zadnjem poglavju Mavrica.

Sledi novi preobrat. Ursula ne ve za poroko Skrebenskega.

Odkrije pa, da je nosečax, in bi se zdaj s Tonyjem poročila in odšla z njim v Indijo !! Tonyju piše o svoji spremenjeni odločitvi, a on ji kratko odpiše, da je poročen. Sam bi kar čestital Tonyju, da je nehal biti ženski pajac.

V bolezni je Ursula izgubila otroka.

Ursula ostaja zunaj svoje družinske skupnosti kot osamljena individualistična feministka. Avtor pa ji na koncu prilepri socialno čutenje, a čeprav smo pri muhasti Ursuli pripravljene na vse preobrate, je ta njen čutenjski premik povsem neprepričljiv.

O zadevi David Herbert Lawrence - 4. del

4. ZALJUBLJENE ŽENE / Women in Love, original je izšel leta 1920, slovenski prevod pa 1959, prvwajalec Jože Histrovič/

Roman je nadaljevanje MAVRICE in s tem tudi sage o družini Brangwen. Glavni ženski oseb¹ sta Ursula in Gudrun Brangwen.

Najprej nekaj opletanj o naslovu. Tako Angleži kot mi ločimo /zakonske/ žene in /splošno/ ženske, Women so v slovenščini nedvomno ženske. Drugi pomislek je, ali ne bi bil boljši dobesedni prevod : Ženske v ljubezni /v ljubezenski^h stikih, odnosih, razmerjih/. Ali je Gudrun sploh zaljubljen¹ v Geralda ? In Ursula v Ruperta ? Ker sta obravnavani predvsem Brangwenovki, bi morda bolj ustrezala dvojina : Ženski v ljubezni. Šele če pritr^{ak}hamo Hermione, dobimo trojico.

Roman je razdeljen v 31 naslovljenih poglavij, ki pa jih tokrat ne bom navedel. Pomenljiv ~~pa~~ je naslov 1. poglavja SESTR^{ta}I / predsvitev glavnih ženskih oseb/.

1. stavek romana : " Nekega jutra sta sedeli Ursula in Gudrun Brangwen v koticu ob oknu očetove hiše v Bel-dovru, kjer sta delali in se pogovarjali." Mx/Ursula in Gudrun sta učiteljici, a še živita skupaj z veliko družino.

V Mavr¹ici /stran 299/ so navedeni še njune sestre in brat : Theresa, Catherine, William - Billy in Cassandra.

Morda je zač^elje dopolnilo še kako ime, a sem ga prezrl. Vendar sta dejavni osebi le najstarejši sestri, drugi so statisti. Da je družinska hiša polna prebivalcev, je pomembno pozneje./

In šelakonski zadnji stavek romana : "Ne verjamem," je odgovoril." / Odgovoril je Rupert Birkin, eden od dveh glavnih moških likov v romanu. Razlago tega "Ne verjamem" pa prihranimo za konec vsebine./

Že prvo vprašanje, ki ga Gudrun zastavi sestri Ursuli, vzpostavi zvezo z Mavricox : "Ursula, se v resnici nočeš poročiti ?" Kot vemo, je Ursula v Mavrici nenehno oklevala pri poroki s Tonyjem Skrebenskim. Navsezadnje se je hotela sicer poročiti, a je bilo prepozno, ker je bil Tony že poročen !

Celotni roman /dolga okoli 600 strani !/ obravnava romantično-seksualne odnose obeh sester z njunima snubcema. Ursulo snubi Rupert Birkin, njen kolega šoli, Gudrun pa Gerald Crichton, premožni poslovnež, ki prevzema od bolnega očeta vodenje celotnega družinskega podjetja. Zanimiva stilna posebnost je imenovanje obeh moških v romanu : Gerald je predstavljan imensko, Birkin pa priimkovno ! /prim. v Mavrici Skrebensky !/ Ne bom se ukvarjal s podrobno vsebino romana, ampak se usmeril v bistveno : v psihološke in v romantične odnose v četverici.

Rupert Birkin je bil na začetku romana ljubimec Hermione,, pozneje pa se je zapletel z Ursulo. Gerald ima hudo osebno travmo : v mladosti je ponesreči ubil svojega brata!

Gudrun začne poučevati Geraldovo mlajšo sestro Winifredo.

likovno. Gerald je torej v stalnem stiku z Gudrun, kar pospešuje njegovo zaljubljanje v ~~Gudrun~~ ^{n vanjo}. Na strani 213

ji svojo zaljubljenost vanjo prizna. Večina žensk bi bila navdušena ob tovrstni izjavi bogatega in lepega

moškega, a Gudrun je podobno obotavljiva kot Ursula v Maurici. In že smo pri novi stopnji Ursulinega zakonskega oklevanja.

Na straneh 325 in dalje poteka humoristično podano ~~snubljenje~~ Rupertovo snubljenje Ursule. "Najprej je Rupert s snubitvijo seznanil Ursulinega očeta Williama, ta pa je o snubitvi povedal Ursuli: "Ah", je rekla Ursula. - /Rupertu/ "Si me res prišel zasnuti?" "Prišel", je rekel. "Mislim, da sem te prišel zasnuti." "Zares?" je vzkliknila... - "Sem", je odgovoril. "Hotel sem slišati, če se pošev privalila, da se boste poročila z menoj." - "Aha"? je rekla negotovo... - "No, kaj praviš?" je zavpil. "Nič nisem rekla, kajne..." In še ena stran podobnega opazovanja. Ali bo tudi drugi Ursulin snubec prestopil podobne muke kot Tony Skrebensky?

Na strani 421 umre Geraldov oče Thomas Crich. To smrt je družina že nekaj časa pričakovala in Gerald je bil popolnoma pripravljen na ta dogodek. Zdaj pa poseže vmeš pisatelj in kot simpatizer proletariata razrednobojno nastopi proti kapitalistu Gerald.

Najprej ga bo človeško ponižal, skednjič pa kar umoril.

Izmisli si neverjetni psihični z Geraldov zlom po očetovi smrti. Predpiše mu tudi rešitev iz zloma: to je neznanokje živeča Gudrun. Sredi noči se odpravi Gerald iskat Gudrun. Ne ve, kje prebiva. . Neki rudar ga usmeri k Brangwenovi hiši. Gerald se približa hiši in kogavidi? Rupert in Ursula sta na nočnem sprehodu! Izmakne se jima in gre dalje. Sledi skrajni avtorjev napad na realnost in naverjetnost dogajanja. Gerald vstopi v neznanu mu hišo, polno članov družine Brangwen, morda pa so imeli v hiši tudi kako gospodinjsko pomočnico. V temi ali v rahli svetlobi Gerald štorklja po hiši, hrup, ki ga povzroča, ruši nočni mir. Premika se po škripajočih stopnicah. Pogledujev

odvrnil s čudno praznim ^{la}glasom." . "Toda za^h kaj si prišel k meni ? /Končno Gudrun preide natikanje in s tem na možnost normalnega pogovora med njima./ - "Ker mora biti tako. Če nebi bilo tebe na svetu, potem tudi mene ne bi bilo."
/kar neverjetna romantična ljubezenska izpoved !/.

Obstanimo tu in komentirajmo. Časi so se spremenili. Včasih je junaški princ prišel odreševati ujeto kraljično, zdaj pa nebogljenci princ /Gerald/ išče svojo rešitev v objemu energične kraljične /Gudrone/. Seveda je vprašanje, ali je tak ^{be} močni princ vs^{je}č samozavestni kraljični. Tu se pojavlja vprašanje, od kod Lawrenceu tako močna ženska lika, kot sta Ursula in Gudrun. Kakšna je bila Frida ?

Po rodu je bila najbrž militaristično bojovita. Je onavladala v zakonu z Lawrenceom ?! Najbrž je tu pomembno tudi trdo staronemško ime Gudrun. Nemka tam, "emka tu...
A vrnemo se^k za^hljučku čudnega nočnega prizora. Gudrun sprejme nočnega gosta v svojo posteljo. Podarila mu je nekaj seksualnih užitkov, nato pa je romantični ljubimec zaspal !
Gudrun pa je ostala po nedvomnem nočnem šoku budna do jutra. Kot dobra mati je zbudila "otroka" Geralda ob petih in ga pripravila za odhod. Nekaj hrupa sta gotovo povzročila, a vsemogočni avtor je poskrbel, da tudi zjutraj ni nihče ničesar slišal ! Gudrun je zdaj odšla spat /in ni počistila sledov za nočnim obiskom !/. Avtor pa si privoščⁱ takle zadnji stavek v poglavju, imenovanem Smrt in ljubezen : " Naglo jekorakal po poti proti Shortlandom in bil je prijetno zadovoljen sam s seboj."
Kako šele je bil zadovoljen sam avtor, ko je končal ta neverjetni zmazek !/

Jasno je, da ta konstruirani fantastični prizor ne spada v realistični roman, a avtorjevo tendencioznost je prizor podprl : prikazala je šibkega moškega in močno žensko. Zgodbo romanom zaključil nakratko.

V nadaljevanju se Ursula po odlaganju poroke vendarle poroči z Rupertom. Gudrun pa z Geraldom ponavlja ravnanje Ursule s Tonyjem v Mavrici. Oba para se odpravita na zimsko turistično smučanje v Švico. Tam izzove

Gudrun razdor z Geraldom. ~~Gerald~~ V ljubosumju pretepe Gerald Nemca Loerkeja, oddivja razrvan v zimsko noč, pade v neko kotanjo in zmrzne. Drugo jutro ga najdejo mrtvega. Pisatelju je torej uspel popolni umor.

Na zadnji strani romana se pogovarja poročeni par. Ursula je zdaj zadovoljna z zakonsko skupnostjo, Rupertu pa manjka prijatelj Gerald.

"Ti jaz nisem dovolj?" je vprašala. Rupert odgovori Ne in razloži, da si ob zakonu želi tudi ~~moškega~~ prijatelja. In spremenjena Ursula: "Ti meni zadostuješ. Ne potrebujem nikogar mimo tebe." In dalje: "Dvoje ljubezenskih vezi ne moreš imeti. Zakaj bi moral?" "Zdi se, da ne morem. Vendar sem hrepenel po tem." Ne moreš, ne, ker bi bilo nepristno, nemogoče," je rekla - "Ne verjamem," je odgovoril.

Česa Rupert ne verjame? Ali tega, da bi bilo prijateljstvo z moškim nepristno, nemogoče?

Rupertova dilema o zakonski dopolnitvi s prijateljstvom nas poveže v podoben dilemo v Millerjevem Seksusu. Tam ~~me~~ ^{Prone} razloži Henryju: Zakon da, a jaz potrebujem tudi žensko prijateljstvo.

5. IZGUBLJENKA / The lost Girl , original je izšel leta 1920,
slovenski prevod pa leta ~~1920~~ 1970, prevajalka
Michele Helps/

Prevedeni naslov velja pohvaliti, originalni naslov pa
problematičen. Glavna ženska oseba Alvin Houghton.

resda nastopa v romanu tudi v mlajših letih, a takrat ni
izgubljenka. Njena glavna zgodba se dogaja, ko ji je že
30 let. To paje že čas ~~ko~~, ko Girl preide v Woman.

Že ob prvem branju tega romana pri desetletji sem
ugotovil, da je to najslabši Lawrenceov roman, kar sem
jih bral. Ko sem s težavo prebiral roman znova, se mi je
ta ugotovitev vseskozi potrjevala.

Gre za dolgovezno in za dolgočasno pripoved o neizraziti
ženski, ki se pasivno prepušča dogajanju. Vse skupaj je
zateženo še z drobnim tiskom.

Razumljivo je, da Lawrence kot poklicni pisatelj ni mogel
ustvarjati zgolj dobrih ali celo izvrstni del, ampak da
mu je prihajal iz rok tudi povprečna roba za trg. Tak
skromni izdelek je tudi roman Izgubljenka, ki paje
pravzaprav naravni ljudske povesti.

1. stavek romana : "Vzemimo za primer rudarsko mesto
Woodhouse z deset tisoč prebivalci in tremi rodovi za
seboj." /Uvajanje značilne Lawrenceove krajevnosti./

In zadnji stavek : "Res ? je zašepetala in ga stisnila
k sebi." / Alvin je stisnil k sebi moža Cicia, ki se
odpravlja v vojno z Avstrijo leta 1915, Njen "Res" je
odgovor na Ciciove besede : "Vrnil se bom - iz predzadnjega
stavka."/

Omledni in osladni konec je še dodatno potrdilo, da je ta roman le ljudska povest.

Oglejmo si lezgoščeno vsebino romana : Alvina ~~K~~ Houghton je hči neuspešnega trgovca in podjetnika Jamesa Houghtona.

Dolgo časa je le vana očetovahči s slabotnim Elektrinim kompleksom. /kot je slabotno vse v romanu/. Sicer se

izšolaza babico, kar bi ji omogočilo samostojnost. In res : zaposli se v bolnišnici. Tam jo celo zasnubi starejši zdravnik. Pot v ugledno družbo se ji tako ponuja.

A kaj : prejmami jo italijanski ljubimec Cicio, član potujoče igralske družine.. Po očetovi smrti se z njim poroči in odide z njim v njegovo vas najjugu Italije, v revne in skrajno zaostale razmere. Zdaj postane Izgubljenka, saj kot razvajena srednjeslojka ne more postati kmetica.

Tudi Cicio čuti, da bi morala skupaj oditi iz vaše revščine, ki je tudi sam ne ljubi. Tudi njega je razvadilo življenje v velikem svetu.

A vsako razmišljanje o selitvi je prekinil vstop Italije v vojno proti Avstriji leta 1915.

Alvina ostaja za zdaj Izgubljenka v tujem in v revnem okolju.

O zadevi "David Herbert Lawrence - 6. del

6. Aronova palica / Aaron's Rod - original je izšel leta 1922,
slovenski prevod pa leta 1983 - prevajalka Zoja ŠKURJEK -

NOČNIK/

~~Že v prvem Lawrenceovem romanu Beli pav naslov zelo~~
Že v prvem Lawrenceovem romanu Beli pav naslov zelo ptekaša
skromno vsebino romana, to pa se ponavlja tudi v Aronovi
palici. Glavna oseba romana je Aron Sisson, na začetku
uslužbenec, tajnik rudarske zveze za svoj premogovnik,
pozneje pa poklicni glasbenik-flavtist. A po simbolno
razlago njegovega imena moramo oditi daleč mazaj, kar v
judovsko Staro zavezo. Tam je Aron Mojzesov brat, veliki
duhovnik, 2. človek v judovski versko-oblastniški hie-
rarhiji, ko so bili Judje po njihovem izročilu v Egiptu.
/2. knjiga "Exodus" In kakšen je pomen Aronove palice?
To je čudeže povzročajoča palica, s katero nastopa
Aron na faraonovem dvoru v tekmovanju z egiptovskimi
čarovniki. Ker gre za versko propagandno besedilo, ki hoče
povzdigniti judovskega boga, posredno pa Jude nad Egipčane,
je Aronova palica vedno zmagovita nad Egipčani. Aron sam
pa je s svojo palico vred le orodje judovskega boga.
Začetni čudež Aronove palice je, da se pred faraonom
preobrazi v kačo, nato pa Aronova palica povzroča
Egipčanom številne katastrofe, ki bodo končno omajale
faraona, da bo Judom dopustil odhod iz Egipta.
Ni težavno ugotoviti, kaj je Aronova palica pri modernem
angleškem Aronu. To je njegova flavta, ki je predvsem
orodje, s katerim se Aron kot poklicni glasbenik

preživlja, delno pa predstavlja umetniško transcendenco pri Aronu, ko ^{ta} živi v banalni stvarnosti. V predzadnjem poglavju je ob eksploziji v italijanski kavarni Aronova flavta tako poškodovana, da je tako rekoč uničena. Aron jo odvrže v reko. V Aronovem modernem svetu, ki je že tako brez transcendence, se je izgubila še zadnja sled povezave z mitsko zgodbo.

Roman je sestavljen iz 21 naslovljenih poglavij, vsebinsko pa je razdeljen v 3 dele : 1. Aron doma pri družini, 2. Aronov odhod v London, 3. Aronov odhod v Italijo. Čas dogajanja : po 1. svetovni vojni.

Oglejmo si začetek romana : " V zgodnjem mraku je svetila velika, bleščeča se večernica in zemlja pod nogami je bila napol zmrznjena. Bil je božični večer." /Intencija časa/

In še zaključek romana : "In komu naj se jaz podredim ? je vprašal.

"Tvoja duša ti bo povedala," ga je zavrnil drugi."

/Vpraševal²ec je Aron, odgovarja¹lec pa njegov prijatelj

Lilly./Ali gre v bistvu za podrejanje posameznika eni od totalitarnih ideologij, ki so se porajale po 1. svetovni vojni ?

Aron ima ženo in 3 hčere. ^h Najmlajša hčerka je še dojenka ! Naveliča se družinskega življenja in se odpravi v London, a obljubi, da bo vzdrževal družino !?

Skrajno neodgovorni in pišmevuški Aron spominja s svojo odločitvijo na ravnanje Friede Lawrence, ki je zapustila moža in 3 otroke. A razlika je precejšnja : Frida je prevzela veliko obremenitev : življenje s poklicnim književnikom, Aron pa se je le hotel iznebiti vseh /tudi družinskih / bremen.

V Londonu deluje kot poklicni glabenik-flavtist v orkestru in se giblje v kulturniškem krogu. Največ se druží s pisateljem Lillyjem. Ta se odpravi v Italijo /prim. Lawrence po 1. svetovni vojni v Italiji/ in iz Novare povabi Arona, naj se mu v Italiji pridruži. Aron se odpelje iz Anglije v Italijo tako rekoč brez denarja. Naveličal se je tudi poklicnega glasbeništva ! Aron ne ve, kaj bi počel s sabo. Ima še srečo, da v Italiji parazitira pri aristokratih. Postane tudi kratkotrajni ljubimec aristokratke. S svojim pišnevuštvom je Aron zopr^m in prazen tip. Kaj bo počel brez svoje "palice" ?

Ali se je Aron sploh sposoben predati nekemu odnosu, neki dejavnosti, nekemu cilju ? Aron je podobna blede[figura] kot Alvina v Izgubljenki. Zanimivo je, da se obe deli končata v Italiji.

Edino, kar v Aronovi palici dogajalno malo izstopa, so italijanske razmere po 1. svetovni vojni in pred nastopom fašizma. V njih pa je Aron pasivna, nebogljena oseba.

O zadevi David Herbert Lawrence - 7. del

7. LJUBIMEC LADY CHATTERLEY / Lady Chatterley's Lover - original
je izšel leta 1928, slovenski prevod pa leta 1962,
prevajalec Anton Mejač / = Janko Moder !/

Gre nedvomno za najznamenitejši, ^{2a} najboljši in za "najpohujš-
ljivejši" Lawrenceov roman. Koliko cenzurnih težav je doživ-
ljal avtor ~~se~~ v času svojega življenja, sam roman pa je
doživljal puritansko gonjo ^{ne} ~~se~~ desetletja po avtorjevi smrti.
Slovenski prevod je še leta 1962 "ogrozil" moralno šentflor-
jancev. Oglejmo si dve značilnosti 1. slovenske izdaje
tega romana. Najprej : ovojnica z glavo lady Chatterley
je tako vsiljivo kičasta, kot da jhoče povedati brumnim
bralcem : zgodba je res malce spotakljiva, a saj veste :
kič je treba cenjevati bolj širokosrčno!

~~Prvič : kot prevajalec se je pojavil neznan Anton Mejač.~~

In drugič : kot prevajalec se je pojavil neznan Anton
Mejač. Pozneje ^{razkrilo} se je ~~po pravem~~ pravom ime prevajalca.
To je bil Janko Moder, najplodovitejši slovenski preva-
jalec. Ugledni prevajalec je skušal svoje ^{pravo} ime
izmakniti "pohujšljivostim" tega romana. Zadeva s preva-
jalčevim izmikanjem pri oznaki prevoda se je dve leti
pozneje ponovila pri Millerjevem Rakovem povratniku.

Tam se je prevajalec skrnil pod inicialki, od katerih ena ni
bilanjegova ! /Pravi ~~in~~ inicialki bi ga že odkrivali !/
In se ^{da} ~~da~~ k naslovu, ki naprvi pogled ni problematičen
in jezelo razviden ter se celo nagiba h kiču. A vendar :
Obstaja več pomenskih možnosti. Iz naslovani razvidno,

ali je ljubimec lady Chatterley njej razredno enak /torej kak lord ali višjeslojec/ ali pa ji razredno ni enak in je nižjeslojec. Druga različica pa je naslednja : ali je ljubimec lady C. mladyn seksualni pojdložnik ali ji je seksualno enakopraven ali seksualno celo pomembnejši.

In že se srečamo z bistveno sestavino romana : z mešanico razrednosti in seksualnosti.

Razrednost je hitro razvidna in ugotovljiva tudi pri pisatelju, ki je ^{navaržen} ~~kritičen~~ do kapitalističnih podjetnikov /spomin na očeta rudarja/ in je svoj razrednobojni odnos iz-px razil v ^m zaljubljenih ženskah celo z "umorom" bogatega podjetnika. Tokrat se je odločil, da aristokrata /lorda Chatterleya/ in obenem bogatega kapitalista prikrajša telesno /lord je invalid na vozičku in seksualno onesposobljen oziroma impotenten/. Tako dobimo enostavni erotično-seksualni trikotnik : invalidni lord, seksualno prikrajšana lady in zdravi gozdar Mellors. Lord ima sicer razredno prednost, gozdar pa vitalno prednost. Mlada lady pa od začetne seksualne zadržanosti preide do vitalnega in do uživaškega kavsanja ali fukanja z gozdarjem , sicer moževim uslužbencem. Z razreddo stranjo zadeve smo tako rekoč opravili, za analizo ostaja psihološko-seksualna plat.

Zanimivo intonacijo romana uvede 1. stavek romana :

"Zivimo pravzaprav v žalostnem času, čeprav gane maramo jemati tragično." /Mišljen je seveda čas po 1. svetovni

vojni/. Nič manj pomenljiv je zadnji ~~stavek~~ ~~stavek~~

stavek romana : " Janez Veliki vošči lahko noč tetki Lizabetki, majčkenu klavrno, pa vendarle s srcem, zvrhanim upanja." /Igrivo seksualno sporočilo !/

Vsebinskih potankosti romanane bom obravnaval in se bom ukvarjal predvsem ^{z odnosi} med lady in med gozdarjem. Lady živi v gradu, gozda^m živi v skroni^m gozdni koči. Tam se ljubimca srečujeta in občujeta, kot je eden od izrazov za seksualno druženje.

Pri analizi romana se^m odkril 11 fukov med lady /ime^jji je Constanca ali po domače Connie/ in med Mellorsom.

/ponovno se pojavlja priimkovnost moške osebe !/

Gozdar kot ljubimec lady razredno raste, Connie ~~pa~~ v zvezi z njim razredno pada, telesnost pa jima omogoča enakoptavnost.

1. FUK , stran 141 : Connie je ob Mellorsovi hiši ganil drobni piščanček, ki ga je vzela v roko. Ali se ji je prebudila želja^u po materinstvu^u ? Mellors jo je jokajočo tolažil in zatem opravil vse stopnje od božanja do kavsanja (ob njeni pasivnosti). Citatna Informacija : "In moral je mahom^u planiti k nji in se vmešati v mir^u nazemlji njenega voljnega, negibnega^u telesa. To je bil zanj trenutek čistega miru, ko si je osvojil žensko naročje.

Ležala je mirno, kakor da spi, še zmeraj, kakor da spi. Aktivnost in orgazem sta bila njegova, samo njegova, sama se ni mogla več bojevati zase."

/Opomba : Opazna je izrazita romantična izraznost./

2. FUK, stran 152 : Connie je tokrat že prišla k Mellorsu željna, a ne še telesno prebijena.

Cit. Inf. : "In ko je prišel vanjo in po silnem naporu začutil olajšanje in izčrpanost, ki sta zanj pomenila popoln mir, je še zmeraj čakala. Čutila je, kakot da je

majčkeno zanemarjena. In dobro se je zavedala, da je tega deloma sama kriva."

Opomba : Connie je doživela ta odnos razumsko in rezervirano.

Pisatelj ji prida tole misel : "Prav gotovo je moški v tem položaju in pri tem početju neznansko smešen !"

Nedvomno je mogoče gledati na "žival z dvema hrbtoma" tudi sm smešno ali ironično !

3. FUK , stran 162 : Posebnost tega fukaje, da se je odigral v naravi, po njunem srečanju v gozdu.

Cit, Inf. : "Zatrenutek gaje podržal v nji, vsega nabrekliga in nemirnega. Potlej, ko se je začel ~~lz~~ zibati v nebogljenem , sunkovitem orgazmu, se je prebudila v njej čudna novamrščavica in vse je zapljuskalo po nji.

Pljuskalo je, pljuskalo, pljuskalo, kakor bi utripali mehko ližočni plameni, rahli kakor puh, in se nedopovedljivo čudovito gnala k največji nasladi in ji topilo vse razbeljeno drobovje."

Opomba : Romantični oris orgazma je pisan z njegovega zornega kota. Ali je Lawrencea o ženskem doživljanju seksa informirala njegova Anima ali njegova žena Frida ?!

Značilen je Mellorsov komentar tega odnosa : "Lepo je, kadar je takole. Koliko ljudi vse življenje ne doživi takega trenutka."

4. FUK, stran 208 : Tu imamo primer nezadovoljivega fuka, in to zaradi Conniejine rezerviranosti.

Cit. Inf. : "Samopoglej si, to je torej ljubezen, to smešno suvanje z zadnjo platjo in to pominevanje bornega, nepomembnega, mokrega murčka. To je božanska ljubezen!

Navsezadnje imajo modri duhovi prav, ko čutijo zaničevanje do takega početja, ker to je navadna burka."

Opomba : Citat rezkeje ponavlja že prej omenjeno Conniejino občutje. Seks je z razum^fskega vidika pravz^aprav banalno početje. Omembe spolnih organov se v besedilu sramežljivo domala ne uporabljajo. Na strani 208 pa le preberemo enkrat "penisa", kar je ^lseveda le ^zimikanje domačemu k^rzrazju^x ali kar preprostemu kurcu, ki se pojavlja šele v Duševih prevodih ~~xx8xxixstix~~ Millerjevih del v 80. letih. A o /ne/uporabi seksualnega besedišča bom več spregovoril po koncu obravn^fave romana.

* Connie kmalu /na strani 209/ spremeni svoje občutje in svojo oceno seksa : "Bridko jejoka^lla in pohlipavala.

"Ko bi te vendar tako rada ljubila, pa te ne morem. Kratko in malo se mi zdi grozno."

Ko pa se ji ljubimeccodmakne, "se ga je v grozi oklenila.

"Nikar ! Nikar ! Nehodi stran ! Nebodi hud name ! Drži me ! Dobro medrži ! je šepetala ..."

Citati nazorno kažejo velike razlikⁱe občutij pri seksu.

5. FUK, stran 210 : Tu gre za dopolnilo in za "popravek"

4. fuka. Conniejino čutenje se zdaj spreminja in novemu fuku se predaja sproščeno in odprto.

Cit. inf. : "Zdaj je tisto prešlo, odpor je minil in

začela se je topiti v prečudnem miru... Dala se mu je

z drhten^ljem, ki je bilo podobno smrti, in se mu vsa do kraja odprla... In groza v srcu ~~se~~ ji je pominila, prsi so se

mu upale mirno pridružiti in v ničemer se ni več zadrževala.

Upala se mu je prep^ustiti vsa, do kraja vsa,

in se zavih^tteti s tokom plime."

Na strani 211 seks ni več banalni opravek, ampak postane
 koz fsemično doživetje : " Joj, kako prečudovito, kako
 prečudovito ! Ob pominevanju je šele začutila vso čudo-
 vitost. Zdaj se je vse telo z nežno ljubeznijo oklepalo
 neznanega moškega in slepo držalo upadajoči penis, ki se je
 tako voljno, tako narahlo, tako neopazno umikal, potem
 ko jo je bil s tako divjo močjo vso presunil... Bilo je
 tako neizrekljivo lepo ! In bilo ji je tako pri srcu !"

Opomba : Najbrž je to po pomenu, po intenzivnosti, po izraznosti
 najpomembnejši fuk v romanu!

6. FUK, stran 212 : Ta fuk je dopolnilo vrhunskega 5. fuka.
 Cit. INF. : " In ko je bil to pot pri nji, gaje bila sama
 voljnost in prilagodljivost, sama ljubavoljnost in spremen-
 ljivost tako da ji nekakako sploh ~~sploh~~ ni prišel do
 zavesti. Vsa do dna je vztrepetavala, nevede in živo kakor
 sok življenja..."

Opomba : Romanzična zanosnost spreminja besedilo v pravo
 seksualno poezijo ! V tem fuku se pojavi tudi omemba
 falosa, izraza, ki je za mitsko stopnjo pomembnejši
 od latinskega penisa.

7. FUK, stran 256 : Tu je prehod v igrivo fazo seksa, ko
 seksualna organa ljubimcev dobita imeni : Janez Veliki
 in Lizika gospe Elizabete.

CIT. INF. : "In potem, ko sta se že popolnoma umirila,
 je moralazenska še naprej odkrivati moškega in si ogle-
 dati skrivnost falosa.

"Poglej ga, kako jezda majhen in voljan, kakor
 droben popek življenja !" je rekla in vzela mehki,
 drobni penis v roko . "Pa reci, če ni v rwnnici
 čudovit !"

~~CIT. INF. xxx~~ OPOMBA : Tu imamo že rahlo mitizacijo in fetišizacijo kurca.

8. FUK, stran 257 : Tu je nadaljevalna stopnja 7. fuka. Vitalistični zanos narašča.

CIT. INF. : "Na ! Vzemi si ga ! Tvoj je," ^{ost} je rekel, moški.

In zadrhtelaje in vsa notranj^{ost} se ji je raztopila.

Ostri in ^{ta} balgi valovi neizrekljive naslade so jo vso prep^opljusnili, ko si ga je dala noter, in začelo se je čudno slad^ko utripanje slasti, ki se je širilo in širilo,

dokler je ni odneslo v zadnji, slepi plimi do skrajnosti."

Opomba : Nežna ^{ta} poetična ^{ost} izraznost je prava himna seksu !

9. FUK, stran 270 : Tafuk je ekstatični, pogansko naturalni, kar kozmični dogodek. Ljubimca ^{ost} g naga stečeta v deževno naravo...

CIT. INF. : "Dež je curkomalil po njiju, da se jimaje kadilo iz teles. Vzel je ^{nijena} ~~je~~ njena ljubka, težka hlebčka

na riti v vsako roko po enega in ju privil k sebi v ponorelem ^{ne e} ~~in~~ ^{ne e} pramičnem drgetanju na ^ž ~~de~~ ^ž ~~ju~~ ^ž ~~ju~~. Potl^{je}je ^ž ~~je~~ je mahoma ^{ne e} ~~privzdignil~~ in se v tihem ^ž ~~bučanju~~ dežja z njo vred prebrnil na stezo in jo na kratko in ostro vzela..."

Opomba : Poudarja ^ž ~~je~~ razpon seksualnega doživljanja.

10. ~~9.~~ FUK, stran 302 : Tafuk nudi še eno različico seksa.

CIT. INF. : " To je bilanoč poltene strasti, pri čemer se je Connie majčkeno plašila in se skoraj upirala, vendar so jo znova prešinjali predirni drgeti čutnosti, ki so bili drugačni, ostrejši in bolj grozni kakor dražljaji nežnosti, vendar v tem trenutku bolj ^ž ~~za~~ ^ž ~~željeni~~."

Opomba : Pisatelj se je izjemno poglobil v seksualno psihologijo.

11. FUK, stran 341 : Ta zaključni fuk je bistveno sporočilen.

Sega od nežnosti do ~~no~~ spoznanja o trdnosti njunega odnosa.

CIT. INF. : " O, rad me imaš ! Rad me imaš !" jerekla in rahlo kriknila, kakor je tiho, , slepo, nerazločno vzkrikala v ljubezni. In narahlo jo je vzel in čutil, kako tok nežnosti sproščeno teče iz njegovega naročja v njeno, kako se med njimavnema čustvo dobre ljubezni."

Opomba : Ni mogoče končati z izborom citatov primerneje.

Roman se konča z obsežnim Mellorsovim pismom Connie., ko se je on zaposlil pri nekem farmarju in snoval načrte o njuni prihodnosti. Njegovo pismo izkazuje široko razgledanost in kulturo. Navrzimo pa še predzadnji stavek Mellorsovega pisma : " Ampak z velikim delom sebe sva skupaj in ne kaže nama drugemu kakor vztrajati v tem in uravnnavati svoj tež, da se bova prej ko mogoče do kraja srečala."

Odprti konec romana je najbolj ustrezen, saj imata ljubimca še vrsto težav. Najprej morata ~~zv~~ ločitviijo prekiniti svoje prejšnje zakonske vezi.

Lawrenceov najboljši roman je prijetna mešanica realizma in romantičnosti, dogajanja in problemskosti. Je natančno izdelan, po poglobljeni obdelavi seksualne tematike pa je vrhunski. Po pohujšljivem statusu v prejšnjem stoletju je zdaj vsem ljudem, ki dobro mislijo, lahko le še visoka pesem človeškemu paru.

DODATEK : O /ne/ uporabi domačega seksualnega besedišča V neizbranem pogovornem jeziku je seksualno besedišče bolj ali manj sproščeno in t zelo raznoliko. Vse drugače je v tiskani književnosti. Tam obstajajo številni pomisleki in zadržki.

kaj omenjati in kako kaj omenjati v seksualnem dogajanju.

Na ti vprašanji najbolj vpliva negativistični odnos do telesnosti pri puritanskih civilizacijah in pri monoteističnih verah, ki so povezane z njimi. Na zahodni svet je seveda najboljša vplivalo krščanstvo, ki je v času svoje teokratske prevlade /od 4. stoletja tja do 20. stoletja/ obdajalo telesnost z grešnostjo. Kot je bila blokirana navadna telesnost /že golo telo !/, je bilo blokirano tudi besedišče o telesnosti in o seksualnosti posebej. Tovrstna besediščna preganjavica traja deloma še v našem času, kako šele je bilo v daljnih 60. letih 20. stoletja, ko je pri nas prvič izšel roman Ljubimec lady Chatterley! Spolni organi se v romanu večinoma omenjajo, le nekajkrat se pojavita penis in falos, ki sta tujki in tako rekoč kulturni besedi. Domača beseda kurec pa je bila "nespodobna" /zakaj le ?/ in označena v SSKJ kot vulgarna ! Problematisirati je treba dejstvo, da je ob istem pomenu tujka kulturna beseda, domača beseda pa vulgarna !

Preidimo kar na bistvo : na predstavitev domačega besedišča s seksualno tematiko.

Nekaj oznak ženskega spolnega organa ;

Pička-pičkica /od péčka ?/

Pizda-pizdica

Češplja-češpljica /prenos s sadja/

Frača-fračka / prenos s predmeta/

Špranja-špranjica / neizrazito, splošno označevalno/

Nožnica /strokovno medicinsko/

Dodajmo še drugotni ženski seksualni organ :

~~xxxšxxxjošxxxjošxxx~~ Dojka-dojki-dojke / uradno/

Muca-mucka (prenos iz živalstva sveta)
 Korčca - korččica
 X3 klímbe - klímlica
 X4 hja - hja (prenos s sadja)

Jošk-joška-joški / doma^mče - v SSKJ m. spol !/

Joška-joški-joške / domače - često ž. spol !/

pojavno

Nekaj oznak moškega spolnega organa !

Kurec /od kuriti ?~~o~~ ali od kurec - partner kure ?

§ pisavo kurec spominja beseda na nemški kurz -
kratek, kar v primerjavi z nogo kurec je /

Tu se pomensko ~~o~~ pojavlja tudi izraz trinog : ob dveh nogah
je tretja noga kurec !

Klinec / od klin/

Cura/k/ /anagram od kurac !/

Tič /prenos iz živalskega sveta/

Ud / neizrazito, splošno označevalno/

-Lulek-lulček /otroško/

Pik^mpek-pimp^lec /otroško/

Murček /izraz v Ljubimcu lady Chatterley/

Vse omenjen~~o~~ izrazje je prijazn~~o~~, prijetno in - domače.

Prednostno rabo ima^t vsekakor prvi besedi : pička in kurec.

Š^e Še ~~n~~ kaj oznak spolne dejavnosti ;

"Uradni" izrazi so : spolno občevanje, spolni odnos,
spolni stik, Praksa pazahujeva enobesednost !

Najčešče rabljene domače besede za spolno dejavnost so :

1. Kavs-kavsati-kavsanje /prenos iz živalskega sveta/
2. Jeba-jebati-jebanje /v zvezi s temi besedami je tudi
kletvica jebenti !/

3. Fuk-fukati-fukanje

V SSKJ imajo omenjene besede , kolikor so sploh
navedene /npr. fuk ni naveden !/ oznako vulgarno.

Pa kar po vrsti :

1. Izrazi kavs-kavsati-kavsanje delujejo lahko , prijetno, igrivo.
2. Izrazi jeba-j^erbati^{*}-jebanje delujejo rezko, grpbo, nasilno.
3. Izrazi fuk-fukati-fukanje izhajajo iz nemškega priimka FUGGER, s tem pa dobivajo te besede status podomačene tujke oziroma ⁷kulturne besede !

Med tremi omenjenimi skupinami besed je ~~vs~~ slednja skupina najpomembnejša

Kdo in kaj je bil Jakob Fugger /1459-1525/ ? Odgovor : nemški veletrgovec in ~~o~~ bančnik evropskega formata.

Denar je posojal cesarjem in papežem. Skratka : plutokrat. Preko ^{et}trga je besedne skupine ~~z~~ osnovo fuk dobi ^{KS}seksualnost kar najtesnejšo povezavo z denarjem ^{ob}ključni pomenskosti besed fuk-fukati-fukanje ~~in~~ njih delovanje pomembno, gospodarno, koristno.

In kje seksualnost ni povezana z denarjem ? Odkupovanja suženjskih žensk in sploh žensk ¹patja do prostitucije, da o ¹²potenjanju t.i. navadnega življenja ne govorimo.

Končajmo pa kar s primero iz romana Ljubimec lady & Chatterley : na začetku romana ¹²ljubi odnos ¹²ni povezan z denarjem, drugače pa je na koncu romana. Mellors ¹²takole razmišlja na strani 341 : " Navsezadnje, če ima Connie denar in je premožna, on sam pa ni, mora vendar imeti toliko ponosa in ¹²časti, da ji ¹²nebo zaradi ¹²tega odrekel nežnosti." Nedvomno bo tudi za njuno ¹²prihodnje življenje potreben denar...

Ob anketi časnika Svet 24 /23.10.20/ o delu ministrov sedanje slovenske vlade

Občasno najdem v poštni skrinjici brezplačni /torej reklamni/ izvod časnika Svet 24 in ga avtomatično prelistam. Vedno se čudim, kako j^emogoče zbrati to^lko praznega besedja na potiskanem papirju. Tudi tokrat sem že hotel vreči izvod na kup starega papirja, a me je zaustavil veliki naslov Najbolje je ^{de}delala nekdanja kmetijska ministrica, za naslovom pa so se ^{vrstile}slike vseh ministrov in ob njih številčno podani rezultati njihovega dela ⁽¹²⁾po mnenju anketirancev.

Glej^o no, me je zanimalo, po č^em pa ^{so}merili delo ministrov ^{!?}

To bistveno vprašanje je manjkalo ~~iz ankete~~ že v izhodišču ankete / kateri izmed 16 ministrov vas je najbolj prepričal s svojim delom/. Brez jasne ^{opredelitve}merilne osnove je vse sⁱkupaj le izra^žanje lastne simpatije in anti-patije do ministrov.

Menim, da se pravzaprav nihče ne more spoznati na delo vseh ⁿministrov in ministrstev, povrh pa še na vse vsebinske ^lsektorje njihovega dela ! Še izbrani strokovnjaki za javno upravo morda ne poznajo vseh potankosti dela v vseh ⁿministrstvih. Ob sami strokovnosti ^{it}naminst^{it}rstvih pa so tu še politični dogovori ^lnakoalicijski ravni.

In ^{zdaj}~~uvedba~~ : po č^em o^{ce}njevati delo ministrov in ~~a~~ ministrstev ? Ali po številu zakonskih predlogov ? Ali pa bolj praktično : kako ministstvo deli ~~ax~~denar, ki ga premore ? Je merilo to, da minⁱster mnogo in dobro nastopa ? ---

Časnik omenja število anketnih udeležencev : 736.

Drzmem si trditi, da niti en sam anketiranec ni poznal zapletenega dela na enem samem ministrstvu, kaj šele na vseh ministrstvih ! In dalje : o čem ali po čem so se anketiranci odločali ?

Odgovorov je kar nekaj : za nasprotnike vlade so pravzaprav vsi ti ministri slabi, ker niso "naši", potem pa sledé le še osebne simpatije in antipatije do ministrov. Največji vpliv na anketno odločanje pa so gotovo imeli mediji : ker ima kontinuitetna postkomunistična politika v lasti približno 90 % medijev, so ministri "napačne" vlade v teh medijih prikazani kar najslabše, to pa je odločilno za večino medijskih sprejemalcev. Pa pogledjmo, kako so se obnesli ministri po odločitvah anketirancev. Omejil se bom na komentiranje začetnih treh ministrov in zadnjih treh ministrov.

1. mesto kmetijske ministrice Aleksandre Pivec je kar razumljivo : bila je ministrice že v prejšnji vladi in je torej že nekaj časa v vladnem "prometu", povrh se je njej v zadnjem času precej pisalo /moj razgled je omejen na Reporter/.
2. mesto ministra za zdravje Tomaža Cankarja je tudi dokaj pričakovano : pandemija je potisnila zdravstvo v prvi plan in v priznanju za ministra je tudi priznanje zdravstvenim delavcem.

3. mesto zavzema minister za zunanje zadeve Anže Logar. Teško bi rekel, kaj ga je pripeljalo na tako visoko mesto v 16-erici. Vsekakor je simpatičen. Njegove vidne zunanje-politične dejavnosti / njegovi obiski v tujini, njegovi sprejemi tujih ministrov ~~doma~~ pri nas, pa ne spremljam, ker nimam ne časopisov ne televizije. Zadoščajo mi knjige.

In kdo so ministri na zadnjih mestih v anketi ?

PREDPREDZADNJI je minister za finance Andrej Šircelj, kar je pravzaprav čudno. Ali ni zaslužen za nedvomno finančno podporo prebivalstvu ?

PREDZADNJI je minister brez listnice, zadolžen za razvoj in ^{2a} kohezijsko politiko Zvone Černač. ^{3a} Sam sicer poznam pomen tujke kohezija, nimam pa predstave ^{4a} o kohezijski politiki, torej o povezovalni politiki. Ali ni vsaka politika tudi povezovalna in ne samo ločevalna?! Je pa gozovo že izraz kohezijska odtegoval ministru glasove.

ZADNJE mesto je zasedel minister za kulturo Vasko Simoniti. Kako in ^{1a} za kaj ni dobro delal? Na posamezne dele kulture in kulturne ^{2a} politike se nekateri spoznajo. A tu so ideološko opredeljeni kulturniki in dodatno še t.i. ~~ku~~ "kulturniki" in zelo pomembno deljenje "kulturnega" denarja posameznim kulturnim dejavnostim. A kaj hočemo: minister se lahko potolaži z ^{3a} irekom: in prvi bodo zadnji in zadnji bodo prvi, ^{4a} torej s predhodnico znanega gesla: Bili smo nič, bodimo vse. Ostala pa je dilema: anketiranci niso mogli o ministrih določiti nič delovno ^{5a} izračunljivega! Morali pa bi poznati celotno dejavnost ministra v njegovem uradu, celotno ^{6a} dejavnost ministra zunaj njegovega urada in dodati še merilne dokaze ministrovih dosežkov in nedosežkov za državo in ^{7a} za državljane. Ali je to mogoče?!

O Solženicinovem romanu PRVI KROG I-II,

Ljub. 1970, 50 let pozneje

Moje letošnje strokovno leto je bilo v velikim^{er} anglofonsko /L. Durrell, H. Miller, D.H. Lawrence/, zato je preskok v rusko kulturno sfero, tudi z vidika izreka Varietas delectat, kar potreben. P^o vrh sem letos že načrtovala novo branje Prvega kroga.

Kaj mi je ostalo od prvega branja tega romana iz leta 1970? Prav malo: spomin na skupino zaprtih tehniških strokovnjakov v SZ, ki so imeli boljše življenjske razmere kot navadni "zevi" v gulagih., a so se zato morali dokazovati režimu s strokovnimi dosežki. Naslov pa je vseeno dokazoval, da gre tudi ob teh boljših razmerah še vseeno za prvi krog pekla /podoba, prevzeta iz Dantejevega Pe^{la}la/.

Zanimivo pa je, kaj je roman Prvi krog leta 1970 pri nas sploh izšel, čeprav je prikazoval komunistični režim v najslabši, a resnični luči. Leta 1970 je prejel Solženicin Nobelovo nagrado, a samo to najbrž ne bi spodbudilo prevoda tega romana. V ozadju je tičalo nekaj pomembnejšega. Roman se dogaja leta 1949, v besedilu pa je kar nekajkrat omenjen takratni informbirojski prob^{le}em. V zvezi s tem je prikazano celo Stalinovo osebno sovraštvo do jugoslovanskega "odpadnika" od sovjetskega političnega odločanja, Josipa Broza. Osebni politični spopad obeh Josipov pa se je tudi leta 1970 /kljub Stalinovi smrti/ še vedno nadaljeval. Za titoistični režim je bil tako roman Prvi krog kar dobrodošel znak politične zmage "malega" Josipa nad "velikim" Josipom! A o tem več pri vsebinski obravnavi romana.

Zdaj pa je treba vsaj bežno predstaviti Solženicinovo biografijo, saj je Prvi krog literarna obdelava dela avtorjeve biografije.

Aleksander Isaževič Solženicin / 1918-2008/ je najprej študiral matematiko in fiziko /prim. NERŽIN v Prvem krogu !/, nato pa še zgodovino, filozofijo in književnost. V 2. svetovni vojni je bil frontni oficir, leta 1945 pa so ga zaprli. Do leta 1953 /Stalinova smrt !/ je bil v posebnih kazenskih taboriščih /prim. Prvi krog !/, do 1956 pa je bil v pregnanstvu v Srednji Aziji.. Nato je bil rehabilitiran in je postal profesor v Rjazanu. Literarno je začel objavljati leta 1962 /čas Hruščova/. Zaslovel je z jetniško novelo En dan Ivana Denisoviča /tudi slovenski prevod 1964/. V mentalističnem

Črna Bražnjeva pa je ožele postal sumljiva oseba. Leta 1969 je bil izključen iz Zveze pisateljev, tako da je bila Nobelova nagrada leta 1970 kar nekaka klofuta sovjetkemu režimu.. Leta 1974 je bil izgnan iz SZ in je živel v ZDA, po koncu komunističnega režima v Rusiji pa se je vrnil v domovino.

V slovenščino je prevedenih več Solženicinovih del:

~~izbor novele~~ ob romanu Prvi krog še " izbor novel, roman Rakov oddelek I-II, vojni roman Avgust 1914 I-II /delno/, avtobiografija Teliček in hrast. Od njegovega epikalnega dela Arhipelag Gulag je pri nas izšel samo droben izbor. Pravo redkost pa sem odkril pred leti v antikvariatu : Odprto pismo voditeljem Sovjetske zveze /September 1973/ in "Ne živimo po laži ! / Februar 1974/, Frankfurt 1974 ! /Knjižica je ^{or} treje izšla ^{ma} kamlu pa Solženicinovem izgonu iz Sovjetske zveze !/.

Solženicin je po vrnitvi v domovino postal oster kritik tudi novega /Jelcinovega/ režima. ~~Leto~~ Leta 1998 je napisal knjigo Rusija v ralsulu /slovenski prevod 2001/.

Zdaj pa h kratki obravnavi romana PRVI KROG. Roman je prevedel Dušan Željznov, obseg romana je 840 strani. Vsebinska razdelitev romana : 87 naslovljenih poglavij.

Z vidika osebe je to kolektivni roman /nastopa vrsta enako pomembnih oseb/, z vsebinskega vidika je to sevda jetniški roman. Med nastopajočimi osebami je tudi Solženicinov drugi jaz NERŽI^N /avtor mu pripiše svoje rojstne podatke/.

V romanu gre za več kolektivov : najbolj je obdelan jetniški kolektiv s številnimi zanimivimi osebami, ki žive v moskovskem ^{al}speci~~al~~me zaporu. Drugi večji kolektiv je policijsko-oblastniški /sega od jetniških paznikov do policijskega ministra/. Tretji manjši kolektiv so še člani nomenklature, novega razreda, komunističnih aparatčikov, živečih v izobilju, a tudi v strahu, saj so bili prehodi od oblastniških položajev do jetniške celice česti /tak prehod doživi tudi In^honenzij Volodin, državni svetnik druge stopnje, ki je na začetku romana nekomu nekaj problematičnega telefoniral, na koncu romana pa ga zaporniški specialisti za glasove razkrijejo. Aretiran in slabo se mu piše.../ Nekaj poglavij pa je namenjenih edinstvenemu posamezniku, absolutnemu vladarju države in družbe Josipu Visarionoviču Stalinu, ki je tistega leta /1949/ ravno praznoval svojo 70-letnico in praznovala jo je z njim celotna država. /poglavja v romanu : Slavljeneč, Jezik - sredstvo za proizvodnjo, Vrnite nam smrtno kazen, Josif Visarionovič, Starost/.

Solženicin prikazuje Stalina analitično, kritično, polemično, v popolnem hasprotju s takratnim /1949/ časom, napolnjenim z izjemno hvalilnim slavljenjem državnega "boga".

A pogledjmo, kako opisuje Solženicin razdor Stalin-Tito skozi

Stalinov miselni sistem. * Stran 137/I : "Tito ! Tito !
Kako ? Kako se je bilo mogoče zmotiti v tej škorpjonski duši ? Kako veličastna so bila vendar 36., 37. leta ! Koli-
kerim nedotakljivim so takrat potrgali glave. Tita pa so iz-
pustili iz rok."

In dalje - stran 138/I : "In glejte, zdaj, ko že v šelestenju tajge ni več slišati niti kritike niti dvomov, se ti priplazi odnekod Josip Tito s svojim pismoukom Kardeljem

in govori, da je marsikaj treba delati drugače !...
Nikakor ni smel pustiti. Tako mu jemlje Tito poslednjimir,
poslednji apetit, poslednji spanec."

In dalje - stran 139/I : " Tu je bilo vse, vse, tudi to seveda, kako je bil Tito angleški vohun in kako se je napihoval s poslanimi spodnjimi hlačami s kraljevsko krono in kako je fizično odvraten, podoben Goeringu, in da ima prste vse z briljantnimi prstani, da je povešen z orženi in medaljami /kakšna obsojanjavrednapsobnost jev tem človeku, ki ni obdarjen z genijem vojskovodje !/

Objektivna, načelna knjiga je bila to. /OPOMBA : Stalin je takrat prelistaval knjigo Renauda de Jouvenala Tito - maršal izdajalec !/ "Mar nima še Tito spolnih nenormalnosti ? Tudi o tem bi bilo treba napisati."

Gotovo je bil za Stalina kot absolutnega konunističnega vladarja /SZ in podrejena Vzhodna Evropa/ Titov politični odpor leta 1949 nekaj nezaslišanega /prvi poglavar podrejene države, ki mu je ušel iz oblastniških rok !/.

Ob Stalinu, ki je predstavljen kot absolutni oblastnik v svojem totalitarno-terorističnem svetu, nastopi v manjši

vlogi še policijski minister Abakumov, ki prihaja na poročanje Stalinu z velikim strahom, saj tuši najvišji funkcionarji niso vedeli, kdaj se jim izteče njihov čas.

Da bi odobrovoljil Stalina, mu Abakumov poroča, da že pripravljajo atentat na Tita. Stran 157/5: "Govoril je, da bodo podtaknili tempirano bombo na Titovo jahto pred njegovim odhodom na Brionske otoke."

In dalje - stran 158/5: "A Ranković?", je vprašal Stalin.

"Da, da! Ujeti je treba trenutek, da bi tako Ranković kot Kardelj in Moša Pijade - vsa taklika zletela v zrak hkrati!" Stalin je od Abakumov terjal postritev kaznovalne politike!

Stran 165: "Treba je postriti nadzorstvo nad razpoloženjem študentov! Ni jih treba izkoreninjati posamično, temveč v celih skupinah! In treba je preiti na celotno kazen, ki vam jo daje zakon - 25 let, ne pa lo let! Deset let, to je šola, ne pa ječa!... In treba je prenehati s sanatorijskimi razmerami v političnih ječah! Slišal sem od Berijev: v političnih ječah še dozdej prejemajo pakete s hrano?"

Abakumov na strani 166/5 ugotavlja: "Kako nam je smrtna

kazen potrebna!" In zaprosi: "Josif Visarionovič, vrnite

nam smrtno kazen!" /OPOMBA: Gotovo so se tudi v času, ko ni bilo uradnih smrtnih kazni, dogajale neuradne smrtne kazni! /

Na strani 167 pa Stalin prestraši Abakumova: "Kaj pa ti, se ne bojiš, da bomo prav tebe prvega ustrelili?"

Čeprav je Abakumov čutil, da gre le za Stalinov črni humor,

pa je le vedel: šef policije je po velikih čistkah tudi sam likvidiran: v 30. letih se je to zgodilo z Jagodo in z

Ježovom!

Praden Abakumov odide od Stalina, mu ta še napove novo veliko čistko : "Kmalu boste imeli veliko dela, Abakumov.

Še enkrat bomo začeli izvajati iste ukrepe ~~kot~~ kakor 37.

leta. Pred veliko vojno je potrebna velika čistka." /!!!!/

Ne bom se ukvarjal s posameznimi t zaporniki v Prvem krogu, trebala je predstaviti splošne razmere v moskovskem ~~za~~ specialnem zaporu, kki so bile vsekakor boljše kot v navadnem delovnem gulagu. Specialni strokovnjaki v Prvem krogu so imeli boljšo hrano, ugodnejše bivalne razmere, manj maltretiranja, , a vseeno je bil njihov delovni dan dolg in utrudljiv. Kljub vsemu pa so jetniki našli čas za različne debate. Med kaznjenci je bilo seveda ~~ve~~ precej ovaduhov, saj je totalni nadzor uporabljal vsa možna sredstva. Posebni problemi so bili v zvezi z dobičevanjem in z oddajanjem pisem in z obiski svojcev v zaporu.

Neržin je po daljšem času dobil dovoljenje za obisk

žene. Vse žene zapornikov pa so bile naprostosti sumljive in marsikatera se je ločila od moža, da je laže zaživela.

Če so nadzorniki odkrili pri kaznjencih kake disciplinske prestopke, je kaznjencem pretil odpust iz strokovnjaške ječe in preselitev v navadne delovne gulage. Tako preselitev je doživel ob koncu romana tudi Neržin /povlajje MESO/.

Vključen je bil v dvajseterico, ki je odhajala iz moskovskega specialnega zapora v neznano, in sicer z avtomobilom furgonom, na katerem je bilo napisano MESO. Režim je z oznako kruh ali pa meso na avtomobilih prikrival številstvo policijskih avtomobilov. Izjemno posrsnčeni in groteskno-ironični konec romana izhaja iz oznake MESO.

Dopisnik lista LIBERATION /!/ opazi avtomobil furgon z
 napisom MESO. "Spomnil ~~se~~ se je, da je bil danes videl
 v različnih predelih Moskve več ~~takihxxx~~ takšnih avtomobilov.
 Vzel je beležnico in zapisal s temno rdečim nalivnim peresom:
 "Na ulicah Moskve pogosto vidiš avtomobile furgone s
 prehrano, ki so čisti in higiensko neoporečni. Priznati
 moramo, da je oskrba prestolnice odlična." (!!!)

/OPOMBA : Res je bilo v avtih kar najbolj sveže MESO !/
 Besedi odlična sledi v knjigi le še podatek 1955-1964, čas
 nastajanja romana.

Zanimivo bi bilo vedeti, kdaj je ta roman v Rusiji
 prvič izšel. Gotovo ne pred letom 1991. V tujino pa so
 ga vsekakor pretihotapili že prej.

In zdaj le še krosvetlitvi naslova, potekajočega iz
 Dantejeve pesnitve Božanska komedija oziroma iz njenega
 prvega dela Pekel.

V prvem krogu Dantejevega srednjeveškega pekla so bili
 nameščeni antični pesniki, junaki in modreci /zgolj
 zato, ker niso bili kristjani !/.

Primerjava Dantejevega srednjeveškega pekla in
 Solženicinovega sovjetskega pekla je utemeljena :
 v obeh prvih krogih se je znašla izobrazbena elita !
 Solženicinov roman PRVI KROG je ~~je~~ mešanica dokumentaris-
 tičnega in izpovednega romana, stilno pa nadaljuje
 najboljšo tradicijo ruskega realističnega romana v 19.
 stoletju.

Ob Amauryjevi izjavi "Pobijajte, pobijajte,
Bog bo že prepoznal svoje !"

Na kratko sem to cinično izjavo obravnaval že v 23. spisanki iz leta 2016 : O veri in o neveri. Tokrat temo namerno ponavljam zato, ker mi je prišla v sveži razvid ob ponovnem študiju srednjeveške zgodovine, politike in kulture. Gre za zgodbo z začetka 13. stoletja, ki poteka v južni Franciji oziroma v Okcitaniji / v deželi s posebnim jezikom, v katerem je naš DA^oOK /OC/ - v nasprotju s sev^eno francoščino, pri kateri je naš DA^oOJ /OUI/. Ta dežela Okcitanija je doživljala takrat gospodarski in kulturni razmah /pesništvo trubadurjev !/, ob večinskih katolikih pa so tam živeli tudi pripadniki krščanske heretične sekte katari / Čisti/, sopersko so katarji imenovani tudi Albižani /po mestu v južni Franciji Albi/. Pomembnem, kar asketskem življenju so katari nedvomno precej prepašali katolike. Bili pa so tudi kritiki oblastniškega in bogat^oega papeštva, kar seznanje ni moglo dobro končati.

Takole označi katarstvo Maurice Keen v knjigi Srednjeveška Evropa, 1993, stran 117 : "Katarski nauki so bili vrsta dualistične religije, zmes krščanstva, zoroasterstva in drugih vzhodnjaških veroizpovedi, ki jih je pridigal MANI v rimskem cesarstvu /?!/ 2. stoletja /??!!/ našega štetja."
/Opomba : Kaj naj si mislimo o zgodovinarju, ki se za eno stolt^eje zmoti v svojem podatku ? In ne samo to : avtor prenaša delovanje perzijskega preroka Manija v rimsko cesarstvo !/

Veliki splošni leksikon, 11, 2006, stran 540, nam pove o Maniju med drugim tole : živel je od leta 216 do leta 277.

Je utemeljitelj manihejstva / o tem posebno geslo !/. Na pritisk uradnih zoroasterskih magov so ga zaprli in v zaporu je umrl. Po grozljivem izročilu pa so mu živemu odrli kožo in ga križali ! Njegovi pristaši manihejci so se širili po rimskem cesarstvu tja do Galije in do Španije.

Ob katarih omenimo še nekaj manihejskih sekt : armenski pavlicijanci, balkanski bogomili in italijanski patreni.

Vse te sekte je oblastniška katoliška Cerkev preganjala in uničevala. Presenetljivi podatek pa je, da je bilo manihejstvo v 8. in v 9. stoletju uradna religija ugarske države!

Dualistična vera manihejcev je vsekakor pesimistična : svetu vlada temni, zli bog - njegovo nasprotje je svetli, dobri bog duha. Tudi deklarirani monoteizmi ne zmorejo brez dualizma /x npr. v krščanstvu Troisebni Bog in Satan/.

Manihejsko stališče, da vlada materialnemu svetu zli bog, je dokaj utemeljeno, če pomislimo, kakšne grozote se dogajajo po svetu. Naj bo tako ali drugače : monoteizmi ne prenesejo verske in miselne konkurence, zato jo brez milosti uničijo.

Po ideološkem ovinku smo zdaj prišli spet do katarov in do njihovega uničenja.

Poglejmo, kaj pravijo o zadevi s katarji nezanesljivi zgodovinar M. Keen, o.c., strani 118-119 : " V buli iz leta 1209 je podelil pohodu proti katarom poln pravni in duhovni status križarske vojne /!!!/. Tistim, ki bi se 40 dni udingjali v Languedocu, je bilo obljubljen enako odpuščanje grehov kot tistim, ki so šli v Jeruzalem. Še bolj pomembno pa je bilo to, da jim je bila obljubljena oblast nad deželami, ki jih bodo izbojevali od krivovercev, enako kot če bi bili le-ti neverniki." /!!!/

4
NOEN (11k) →

(NOEN (11k))

/Opomba : vera, ²st in oblast v najtesnejšem prepletu !/

Sledi citat iz knjige Fernanda Valleja Vlačuga babilonska, 2011, stran 6 : " Sredi leta 1209 je papeški legat Arnold Amalrik

/ Opomba : V antologiji provančalske trubadurske lirike Ljubezen

iz daljave, 2003, strah 175, prebereho to ime drugače : " škof Arnaud

de Citeaux/na čelu vojske morilcev začel oblegati Beziers, b²ranik

okcitanskih albižanov, z zahtevo, naj mu izročijo 200 najbolj

znanih heretikov, ki so se zatekli tja, v zameno pa naj bi

prinesel mestu. Amalrik je bil cistercijski menih v službi

Inocenca III, njegova vojska je bila drhal najemnikov, knezov,

grofov, hlapcev, meščanov, , kmetov, fevdalnih škofov in

brezdelnih vitezov, albižani pa so ~~ba~~ bili najbolj predani

sledilci Kristusa, oziroma natančneje povedano, ~~tistega, kar~~

naivneži verjamejo , da je bil Kristus najbolj plemenit in pravičen

čen človek, kar ga je rodilo človeštvo, naše poslednje upanje.

In to jezanje tudi bil, , ko so bili nakrižu tega upanja poklani.

Meščani Beziersa so sklenili, da se bodo borili in da ne bodo

izročili svojih varovalcev, zaradi nespameti nekih mladcev pa

~~ba~~ je mesto padlo v roke oblegovalcev in ti so se s katoliško

vnemo lotili ropanja in pobijanja.. Toda kako ločiti ortodoksne

od albižanov ? Amalrikov ukaz je bil : "Pobijte vse, Bog bo že

vedel, kateri so njegovi." /Opomba : francosko : "Tuez !

Tuez ! Dieu reconnaitra les siens ! "/ In tako so brez raz-

like poklali vse, heretike in katolike. Sredi zmede in groze so

se mnogi zatekli v cerkve, napadalci pa so s sekirami vlomili vrata :

v notranjost so vdrli med prepevanjem Veni Sancte Spiritus in

nadaljevali s pokolom. Samo v cerkvi Svete Marije Magdalene

so jih pobili 7000 /!!!!/, ne da bi prizanesli ženskam, otro-

kom in starcem. "Danes, Vaša Svetost," je Amalrik tisto noč

pisal Inocencu III /Opomba : slovenski prevod tega imena je

Nedolžnik !/, " je bilo z mečem pokončanih 20.000 meščanov,

ne glede na spol in starost."*

Dopolnimo zgodbo iz Beziarsa z nadaljevanjem križarske vojne. Spet imamo besedo M. Keen, o.c., stran 119 : " Velika zmaga križarjev pri Muretu leta 1213 ni bila zmaga katolikov nad katari, ampak severa nad jugom. Njen izid ni bil iztrebljenje krivoverstva /to je šele pozneje dosegla Inkvizicija, ki je bila ustanovljena posebej v ta namen leta 1233/, ampak podelitev večine dežel Touluške grofije Simonu Montfortskemu /Opomba : plemiču iz severne Francije/ na lateranskem koncilu."

Pridajmo še citat iz imenitnejše Iztoka Simonitija Deus vult : O vrednotah kristjanov, 2015, stran 132 : "Tak boj /boj za pravico/potrebo iskalcev novih poti spoznavanja boga/ so bili tudi Katari /gr. katharoi - Čisti/, ki jih je Vatikan z močjo Inkvizicije /1229/ in francoskih kraljev - med 1209 in 1310 /!!!/ - brutalno uničil, ker so vero potrjevali z dejanji, kler pa le z besedami. V mestecu Albi, središču Katarov, stoji cerkev svete Cecilije, ki simbolizira odločnost Vatikana, da s terorjem uniči vse iskalce. Zato je v katedrali - trdnjavi velikanska slika poslednje sodbe, ki upodablja brutalnost, ki jo je Inkvizicija prakticirala v uničevanju heretikov."

Prehajam k razlagi naslova te spisanke oziroma Amauryjevi davni izjavi : Pobjijajte, pobjijajte, Bog bo že preznal svoje !" Ker je krščanski Bog / oziroma njegova Trojnost/ po prepričanju vernikov vsemogočen, vseveden itd., bo seveda vedel, kdo so ubiti : katari ali katoliki. Škof pa s svojo izjavo pričakuje, da bo njegov Bog žrtve razvrstil pravilno : katolike v nebesa, katare v pekel. Poziv napobijajte je sicer v nasprotju s 5.

Mojzesovo zapovedjo, a kaj : pobijanje drugovercev in heretikov ni nekaj slabega, ampak narobe : nekaj dobrega, celo najboljšega in nagrade vrednega.

Znajdemo se v izrazitem relativizmu dobrega in zlega.. Umor je kdaj slab, drugič pa dober ali celo hvalevreden. In dalje : ka^lteri so bil lahko dobri, najboljši, negrešni ljudje, a bili so pobiti, ker niso ~~ni~~ bili NAŠI verniki. Tu prihajata izključevalnost in uničevalnosz monoteistov /ali pa sodobnih ideoloških monistov, npr. komunistov/ do svoje končne Resnice : dovoljena je le ena vera, ena ideologija. Tako prepričanje pa ne dopušča mirnega sobivanja v demokratični in v pluralistični družbi. Enomiselnost terja diktaturo in totalitarizem, nasledek tega pa je nenehni boj proti drugim in proti drugačnim.

Fanatično monoteistični ali pa monistični /npr. komunistični/ verniki svoji strani ne zamerijo pobijan^{je} ljudi. Krščanski vernik ne bo obsodil uničevalnega delovanja svoje Cerkve v več kot poltisočletnem času /pobijan^{ja} Judov, dr^ugovercev, heretikov, čarivnis .../.

Komunistični vernik ne bo obsodil ravnanja svojega režima v 20. stoletju in dalje. Nič mu ne pomenijo : 100 milijonov žrtev komunizma^{ja} svetu, milijon žrtev komunizma v Jugoslaviji, 600 in več grobišč komunističnih žrtev v Sloveniji... Najbolj zagrizeni tovrstni verniki bodo celo rekli : Še pramalo s/~~mo~~ jih pobili... To pobesnelo uničevalnost idejnega in političnega monizma najbolje izpriča protiživljenjsko geslo frankističnega generala v španski državljanski vojni :

VIVA LA MUERTE !

1. O razsvetljuječi knjigi za sodobne izobražence /Yuval Noah Harari : 21 nasvetov za 21. stoletje, Lj. 2019/ Stran 4
2. O izjemni biografiji evropsko pomembnega Hrvata dr. Anteja Cilige / Ob knjigi Anteja Cilige : Svedok največih laži dvadesetog stoljeća..., Zg. 2001/ Stran 17
3. Ob Amedejinem članku Enakost, pravica in odločba /revija Misteriji, februar 2020/ Stran 22
4. Ali je hipnotična regresija dokaz za reinkarnacijo ? Stran 24
5. O naši Padi v 70. letih in zdaj Stran 26
6. O radikalnem grafitu SMRT VSEM /kolodvorska avtobusna postaja LPP, zidek ob parku/ Stran 29
7. Ob izvrstnem filmu Romana Polanskega OBTOŽUJEM ! /s spominjanjem na Polanskega in na Zolaja/ Stran 31
8. O pravi knjigi za izredne razmere /Arthur Bloch : Murphyjev zakon in drugi razlogi, da stvari gredo narobe, 1991/ Stran 38
9. O kitajski prerokbi za leto 2020 /revija Misteriji, april 2020/ Stran 42
10. O položaju, v katerem smo / s podatki iz Amedejinega članka Simptomatično globalno v reviji Misteriji, april 2020/ Stran 45
11. Po branju Durrellovega Avignonskega kvinteta /april 2020/ Stran 48
12. O nemožnosti realizacije tekemškega gesla DELAJ, KAR HOČEŠ ! v nobeni družbi ali O mejah svobode Stran 54
13. Po branju Durrellovega Avignonskega kvinteta, 2. del Stran 60
14. O Sartrovem izreku Pekel so ljudje okoli tebe /Jean Paul Sartre : Zaprta vrata, zadnja stran/ Stran 66

15. O seksualnem vitaliumz Henryja Millerja, 1. del stran 68
16. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 2. del
/RAKOV POVRATNIK/ stran 76
17. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 3. del
/CRNO PROLJEČE/ stran 90
18. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 4. del
/KOZOROGOV POVRATNIK/ stran 94
19. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 5. del /SEKSUS/ stran 108
20. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 6. del /PLEXUS/ stran 120
21. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 7. del /NEXUS/ stran 131
22. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 8. del
/KNJIGE MOG ŽIVOTA/ stran 138
23. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 9. del
/KOLOS IZ MAROUSSIJA/ stran 142
24. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 10. del
/TIHI DNEVI V CLICHYJU/ stran 151
25. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 11. del
/OPUS POSTORUM / stran 156
26. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 12. del
/SVIJET SEKSA/ stran 170
27. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 13. del
/MUDROST SRCA/ stran 172
28. O seksualnem vitalizmu Henryja Millerja, 14. del
/PREDRAGA MOJA BRENDA : Ljubavna pisma Henryja Millera
Brendi Venus, 1987/ stran 174
29. O elitni ošornj šoli Vadnici /spominski utrinki/ stran 185
30. O delujoči živosti Petra Amaliettija stran 189

255

Stran 201

(Orig. 1911, sl. pr.: 1982)

31. O zadevi DAVID HERBERT LAWRENCE, 1. del /BELI PAV/
32. O zadevi DAVID HERBERT LAWRENCE, 2. del
/SINOVI IN LJUBIMCI, /Sons and Lovers - original je izšel leta 1913, slovenski prevod pa leta 1934, prevajalec Stanko Leben/ stran 206
33. O zadevi DAVID HERBERT LAWRENCE, 3. del /MAVRICA /The Rainbow, original je izšel leta 1915, slovenski prevod pa leta 1956, prevajalec Janko Moder/ stran 210
34. O zadevi DAVID HERBERT LAWRENCE, 4. del /ZALJUBLJENE ŽENE /Women in Love, original je izšel leta 1920, slovenski prevod pa leta 1959, prevajalec Jože Fistrovič/ stran 216
35. O zadevi DAVID HERBERT LAWRENCE, 5. del /IZGUBLJENKA - /The lost Girl, original je izšel leta 1920, slovenski prevod pa leta 1970, prevajalka Michele Helps/ stran 222
36. O zadevi DAVID HERBERT LAWRENCE, 6. del / ARONOVA PALICA - /Aaron's Rod - original je izšel leta 1922, slovenski prevod pa leta 1983, prevajalka Zoja Skušek Močnik/ stran 224
37. O zadevi David Herbert Lawrence, 7. del / LJUBIMEC ~~LADY~~ LADY CHATTEURLEY / ~~Chatteurley~~ / Lady Chatterley's Lover - original je izšel leta 1928, slovenski prevod pa leta 1962, prevajalec Anton Mejač / Janko Moder !/ stran 227
38. Ob anketi časnika Svet 24 /23. 10.20/ o delu ministrov sedanje slovenske vlade stran 238
39. O Solženicinovem romanu PRVI KROG I-II, Lj. 1970, 50 let pozneje stran 241
40. Ob Amauryjevih izjavi : "POBIJAJTE, POBIJAJTE, Bog bo že prepoznal svoje !" stran 248

DODATEK

Kot v spisankah iz leta 2019 se tudi v spisankah leta 2020 pojavlja kot gostujoči avtor moj prijatelj DUŠAN JEŽ.

Prispeval je izjemno tehtni razmišljanki o zdravju in se posebej o svojem zdravju.

Le malo je pacientov, ki tako ustvarjaino in studiozno spremljajo potek svoje bolezni in ga umno analizirajo.

Tako Dušan ni le pasivni laik v rokah specialistov, ampak aktivni raziskovalec na področju medicine, s tem pa lahko marsikaj pove tudi strokovnjakom, se več pa svojim bralcem.

A.L.

Ravnistjauša št. 3

7/2020

Iskanje resnice o raku

Knjiga s tem naslovom je izšla leta 2016 v Ameriki. Avtor Ty M. Bollinger mi je sicer znan tudi iz serije televizijskih intervjujev, ki jih je pred meseci brezplačno objavil na internetu, opravil pa jih je predvsem na daljnem Vzhodu, kjer še danes zdravijo raka tudi na razne tradicionalne načine, oziroma jih kombinirajo s sodobno šolsko medicino.

Avtor v uvodu sporoča, da je od leta 1995, ko se je poročil s Charlene, izgubil zaradi raka in neučinkovitih terapij kar osem bližnjih sorodnikov: očeta Grahama Bollingerja, oba dedka, babico, bratranca, strica in tudi svojo mamo Jerry Bollinger Taylor.

Tik pred smrtjo očeta se je odločil, da začne študirati problematiko rakavih bolezni in načine zdravljenja. Ob tem je kmalu spoznal obstoj vojne med zagovorniki konvencionalnih in alternativnih metod zdravljenja raka. Ugotovil je celo, da so več alternativnih zdravljenj raka razvili dobitniki Nobelove nagrade. Avtor zgodovinsko omenja Hipokrata, kot nosilca zamisli, da je celotno človekovo zdravje odvisno od usklajenega ravnovesja sicer ločenih, vendar v svojem bistvu povezanih delov, od katerih v telesu nobeden ne deluje ustrezno brez drugih. Danes takemu pristopu, ki ne zdravi samo posameznih bolezenskih simptomov, temveč celotnega bolnika, pravimo holistična medicina.

Nadalje avtor omenja Grka Asklepiada, enega prvih zdravnikov, ki je vzpodbujal uporabo zdravilnih zelišč, masažo, vadbo. Poudarjal je, da je treba bolnikom v času bolezni dajati občutek ljubljenosti in sreče. V nadaljevanju sprehoda skozi novejšo zgodovino medicine vidi Ty Bollinger prelomnico leta 1910, ko je bilo v Ameriki objavljeno Flexnerjevo poročilo in ki naj bi za vedno spremenilo tok zahodne medicine. Pred tem je bila medicinska izobrazba v ZDA zelo raznolika, obstajale so homeopatske, naturopatske, eklektične medicinske šole s področja zeliščarstva, ni bilo ene same poti.

Sledile so reforme, tako Bollinger, s katerimi je v Ameriki do leta 1925 izgubilo delo 10.000 zeliščarjev, do leta 1940 so pregnali 1500 kiropraktikov, ker naj bi bili »mazači«, dvaindvajset obstoječih homeopatskih medicinskih šol, ki so delovale v začetku 20. stoletja se je leta 1923 skrčilo na dve šoli. Do leta 1950 so zaprli vse šole, ki so poučevale homeopatijo. Prevladala je ena sama, nova smer, to je medicina z obilno uporabo zdravil, v to smer sta obilno financirala medicinske fakultete podjetnika Carnegie in Rockefeller. V zameno za financiranje so fakultete morale poučevati študijsko gradivo, usmerjeno izključno na zdravila, brez slehernega poudarka na naravni medicini. Razvila so se dobičkonosna farmacevtska podjetja. Danes imenovana alternativna medicina je bila do začetka 20. stoletja prevladujoča, a je zaradi naglega preoblikovanja praktično izginila. Ostal je le »zlati standard« nove medicine, ki

alternativnih metod zdravljenja praktično nima več v vidnem polju. Avtor trdi, da so z množičnim pranjem možganov farmacevtska sredstva postala »konvencionalna medicina.« z vsemi svojimi uspehi in neuspehi.

S konvencionalno medicino je prišla tudi uvedba kemoterapije kot sredstva za ubijanje rakavih celic.

Avtor opiše problem kemoterapije z zelo negativnim pogledom, kot rakotvorni postopek, ki škoduje vsem celicam, rakave celice pa da spreminja v matične celice in jih s tem dejansko krepi. Kemoterapevtske snovi v bistvu povečujejo armado rakavih celic in so lahko bolj škodljive od neukrepanja, tako avtor knjige.

Matične celice vsaj delno veljajo za oviro pri zdravljenju raka zaradi njihove naravne odpornosti za zdravljenje. S tem namenom se kemoterapija na veliko uporablja za obogatitev matičnih rakavih celic.

Bollinger navaja neko študijo, v kateri večina vprašanih onkologov na sebi v primeru bolezni ne bi uporabila kemoterapije.

Zelo zgovoren je citat v knjigi: »Naše sedanje izhodišče je »delati«, toda pri vsaki bolezni pride do prelomnice, ko intenzivno zdravljenje postane večje breme, kot sama bolezen. Ne usposabljamoz zdravnikov, da bi se pogovarjali z bolniki ali jih za to nagrajevali. Usposabljamoz jih za ukrepanje in jih nagrajujemo za delo. Ta sistem je treba spremeniti.« Avtorica citata je profesorica medicine na stanfordski medicinski fakulteti dr. V.J. Periyakoil.

Ty Bollinger ugotavlja, da bolnemu telesu v resnici ne manjkajo kemične snovi, v kar bi nas radi prepričali farmacevtski karteli, temveč mu manjkajo hranila. Ta resnica pa je počasi utonila v pozabo, saj je farmacevtska industrija monopolizirala ameriško medicino. Danes se malo ljudi tega zaveda in zgodovina vzpona zdravil se je izgubila v mraku. Številna farmacevtska sredstva so se razvila iz kemičnega orožja, ki so ga razvijali v obeh svetovnih vojnah, nekatera so preizkušali na zapornikih v nemških nacističnih koncentracijskih taboriščih- na primer nekatere analgetike, aspirin... Po vojni so se mnoge vrste kemičnega orožja čudežno spremenila v farmacevtska sredstva, sem sodi tudi kemoterapija za zdravljenje raka. V tistem času so se pojavila tudi cepiva, logična posledica nove miselnosti, ki se je v zahodni medicini osredotočala na dovajanje kemičnih snovi telesu.

Bollinger trdi, da je potem, ko je kemoterapija postala standardni način zdravljenja raka, skupaj z invazivnimi kirurškimi posegi in z obsevanjem, prišlo do situacije, ko se uničuje človeško DNK in dejansko povzroča še več raka.

Citira ustanovitelja klinike Tahoma v zvezni državi Washington, dr. V. Wrighta: »Vse velike farmacevtske družbe imajo patente za eno ali drugo in nadaljnje molekule, ki so PRIBLIŽNO podobne tistemu, kar sodi v telo, ravno toliko, da

imajo določen učinek, vendar tudi dovolj, da naredijo veliko škode. Če nameravamo biti kolikor le mogoče zdravi v telesu, ki ga imamo zdaj, moramo uporabiti le snovi in energijo, ki spada v telo, prav nič pa ni smiselno uporabljati patentiranih zdravil.« Ker so ta, tako Bollinger, izolirana iz celih rastlin in organizmov, pa tudi iz različnih kemičnih in petrokemičnih spojin, in je zaradi stranskih učinkov zato večina farmacevtskih sredstev prava nočna mora.

Nato avtor obravnava totalitarnost FDA, ameriške agencije za odobritev zdravil, ki naj bi potrošniku ponujala le varna in učinkovita zdravila, v resnici pa FDA noče priznati množice »neodobrenih« snovi, ki so se že na tisoče let uporabljala za zdravljenje bolezni, hkrati pa ta agencija ne uspe zaščititi javnosti pred škodljivimi učinki zdravil, ki so z njihove strani odobrena.

V nadaljevanju knjige avtor navaja številne nove metode, kako se odkriva raka mnogo bolje kot z dosedanjimi metodami. Kot bralec knjige težko sodim, koliko je v vsem resnice, pa vendar, izgleda, da obstajajo tudi metode za odkrivanje raka, ki niso uradno priznane ali uporabljene, so pa znanstveno raziskane. Govora je o testiranju AMAS, HCG urinskem imunološkem testu, testu Oncoblot, določanju timidin kinaze, nagalaze in visoko ločljive analize krvi (HRB).

Poglavje o strupenih vplivih okolja je v tej knjigi, kot v mnogo podobnih knjigah o raku, posvečeno strupenosti pesticidov, gensko spremenjenih organizmov, fluora v vodovodih, plastike, sevanja mobilnih telefonov, cepiv, kemtrailov. Našteva tudi škodljive vrste hrane in problematiko kozmetičnih izdelkov.

Zadnji del knjige je namenjen opisom številnih zeliščnih zdravil za zdravljenje raka, za čiščenje zajedalcev, razlagi Gersonove terapije, uporabe visokih odmerkov vitamina C, čaja essiac, tonika Hoxey, izboljševanja imunskega sistema telesa s pomočjo eteričnih olj, ki so del imunskega sistema rastlin. Številna eterična olja so protirakava: sivka, sandalovina, limonska trava, zelenka, iglice jelke, limona, limeta, mira, omenja tudi kadilo frankincense. Sledi encimska terapija, ketonska dieta, delni post.

Velik protirakav pomen avtor predpisuje medicinski konoplji (*Cannabis sativa*), kombinaciji kanabinoidov, predvsem seveda THC in CBD.

Veliko je tega opisanega, morda je zanimiva avtorjeva misel: »Ko spoznamo, da imajo vsi patogeni, alergeni in podivjane rakave celice obrambne ščite iz beljakovin, hitro lahko sprevidimo, zakaj so proteolizni encimi, ki imajo enkratno sposobnost razgrajevanja beljakovin, tako bistvenega pomena za ohranjanje zdravja in odstranjevanje odpadkov. Proteolizni encimi so verjetno najpomembnejši dejavnik preprečevanja raka na sistemski ravni.«

4

V poglavju o preprečevanju raka mi je bil zanimiv tudi poudarek na potenju, s katerim se da izločiti številne strupe iz telesa. Znoj je dejansko ključna sestavina imunskega sistema in ga je treba redno spravljeti v pogon, ker ohranja čisto telo preprečuje bolezni. Znanе so svetovne tradicije rimskih kopeli, skandinavskih savn, turških kopeli. Seveda pri intenzivni aerobni telesni vadbi pride do potenja z vsemi njegovimi čistilnimi pozitivnimi učinki. Poudaril je tudi kontrolo nad ravniyo stresa, saj prevelik stres pomeni povečano sproščanje adrenalina in kortizola, to pa lahko poškoduje imunski sistem.

Knjigo avtor zaključuje s pomembnim citatom dr. Martina Luthra Kinga mlajšega: »Poslednje merilo človeka ni njegovo stališče v času udobja in prikladnosti, temveč to, kar zagovarja v času izzivov in protislovij«.

Knjiga »Iskanje resnice o raku« je bila prevedena v več kot 20 jezikov. Ty M. Bollinger, rojen 1968, je že dolgo raziskovalec in zagovornik alternativnih pristopov k zdravljenju raka. Njegov najuspešnejši projekt do sedaj je bila dokumentarna serija »The truth about cancer: A Global Quest« (Resnica o raku: globalno iskanje), ki jo je posnel v sodelovanju z zdravniki, raziskovalci in bolniki z različnih koncev sveta.

Ob branju te knjige seveda ne morem vedeti, kaj od vsega tega je zares uporabno za zdravljenje raka prostate.

Težava je ravno v tem, da se uradna, konvencionalna šolska medicina tudi pri nas izven svojih kemoterapij, obsevanj, operacij, in v primeru raka prostate še antihormonskih terapij, ne ukvarja z naborom možnih naravnih in danes alternativnih ali pa vsaj dodatnih, komplementarnih zdravljenj in lajšanja bolezni, ki so opisni v tej knjigi. Nasvetov v to smer se ne dobi, kaj šele kakih konkretnih napotkov ali rezultatov znanstvenih študij.

Pacientu samemu zato ostaja težak študij, razmislek in eksperiment na samem sebi: kaj od vsega tega bi poskusil uporabiti, koliko mi bo morda koristilo? Vsega se nikakor ne da preizkusiti in v praksi je tudi precej neizvedljivo, da bi se kot samoplačniški pacient odpravil v kakšno, na primer mehiško holistično zdravstveno ustanovo, ali v kakšno drugo oddaljeno državo.

Kot pacient, nagnjen k holistični medicini, torej k zdravljenju z vsem, kar bi morda lahko pomagalo, se torej nenehno poskušam izobraževati s pomočjo najrazličnejših resnih strokovnih virov z interneta ali iz knjig. V decembru 2019 sem se na primer udeležil na ljubljanskem onkološkem inštitutu strokovnega

srečanja zdravnikov z naslovom »Šola raka prostate«. Vesel sem bil, da so mi organizatorji kot pacientu in ne zdravniku dovolili soudeležbo.

Prav pri vsakem pacientu z rakom prostate pa ostane temeljni razmislek: kdaj in če se ukloniti predlaganim invazivnim postopkom konvencionalne medicine, z vsemi posledicami in z vnaprej negotovim izidom uspehov zdravljenja kako to kombinirati z dodanim komplementarnim zdravljenjem, v kakšnem obsegu in izbiri to izvajati, in kako se vesti in ravnati pri odločitvi za morebitno alternativno zdravljenje.

V zadnjih 12 letih, odkar imam ugotovljenega raka prostate, so se tudi doktrine konvencionalne medicine kar nekoliko spreminjale, z njimi tudi priporočila EAU, Evropskega združenja urologije, kar dodatno naredi spremljanje lastnega zdravljenja po eni strani še bolj komplicirano, po drugi strani pa je področje prav zaradi internetne povezanosti svetovne znanstvene sfere še toliko bolj zanimivo in privlačno za nova odkritja, ki pa jih ta stroka po mojem prepričanju zelo nujno potrebuje. Kot nedvomno potrebuje tudi celovit, holističen pristop. Pacient, ki je vrhunsko informiran o možnostih zdravljenja raka prostate, nima lahke naloge, kako se odločati glede svojega zdravljenja.

Ta nelahka naloga pa me spremlja že 12 let. V tem času sem bil brez simptomov bolezni in sem živel s polno umsko in telesno kakovostjo življenja in delovanja.

Dušan Jež

Ty. M. Bollinger: Iskanje resnice o raku, prva izdaja 2016, ZDA, slovenska izdaja založbe Iskanja, Lj., 2018.

Mojih dvanajst uspešnih let

Razni žranka

4

»Kamorkoli že greš, tja si prispel.«

Jon Kabat Zinn, molekularni biolog, zdravnik in profesor na Univerzi v Massachusettsu.

For Your Eyes only, I never need to hide...

You, ll see what no one else can see...

Michael J. Leeson in Sheena Easton za film o Jamesu Bondu

Zahodnoevropska onkologija je z moje točke gledanja potrebovala dolgih dvanajst let, da je prišla do nekaterih prelomnih ugotovitev glede načina zdravljenja in morebitne zakasnitve začetka zdravljenja raka prostate kot smiselnega ukrepa. Ugotovitev, do katerih sem sam, z lastnim študijem, prišel pred dvanajstim leti in takrat nasprotoval uradnim urološkim doktrinam agresivnega zdravljenja. Gre seveda za znano »hipokratovsko« tehtanje strupenosti zdravil nasproti njihovim zdravilnim učinkom.

Za merilo postavljam seveda avgust 2008, pred 12 leti, ko mi je endokrinologinja dr. Marija Pfeiffer odkrila močno zvišano serumsko vrednost PSA, za prostato specifičnega antigena. Ta je bil kar 40 in ob tem je bil izmerjen tudi močno znižan serumski testosteron. Rak prostate, ob hudem hipogonadizmu, bolezen s slabo prognozo, najverjetneje metastaziran. Pred tem mi nihče še nikoli ni dal izmeriti PSA, torej je bilo to prvovrstno negativno presenečenje. Rak očitno ni nastal nenadoma leta 2008, temveč se je zadeva razvijala do tako visokega PSA več let. Morda celo kakih deset, kar je kasneje pokazala analiza zelo počasne rasti PSA po letu 2008. Ni nemogoče, da imam tega raka že okrog 20 let, če postavimo domnevo, da je PSA tudi pred letom 2008 enako hitro napredoval kot po tem letu, ko sem PSA redno kontroliral. V letu 2008 se je torej začelo to obdobje »težkega nahrbtnika«, ki sem ga začel nositi na ramah, tako mi je pač rekel eden ljubljanskih urologov KC na prvem pregledu zaradi tega alarmantnega rakavega izvida. Prostata je tudi na otip kazala rakav značaj.

Mojega hipogonadizma pa dr. Marija Pfeiffer ni mogla zdraviti s testostéronske obliži, saj bi to morebiti pospešilo raka prostate. V več naslednjih letih sem za počasen dvig testosterona do normalnih vrednosti skrbel z zdravim življenjem in tudi prehrano, za katero obstajajo podatki, da

nekoliko dviguje testosteron. Moje mnenje je bilo, da s tem naravnim posegom ne bom poslabšal svojega raka prostate.

Po temeljitem študiju stanja medicinske znanosti leta 2008 in po presoji poznavanja svojega telesa in nekdanje hude avtoimunske bolezni, ki sem jo imel v mladosti, sem se odločil, da raka ne bom zdravil z antihormonsko terapijo (ADT), ki so mi jo predlagali urološki specialisti. Za operacijo in s tem odstranitev prostate pa je zaradi previsokega PSA-ja in možnih metastaz itak že prepozno, so povedali. Odločitev proti antihormonski terapiji je bila povsem moja lastna, trezna in odgovorna, sprejeta po študiju o škodljivih stranskih učinkih tovrstnih zdravil, pa tudi ob dejstvu, da sem itak že imel vrednost testosterona v krvi daleč pod najnižjo, še normalno. Izhodiščno nizek testosteron je namreč slaba popotnica antihormonski terapiji, saj je v tem primeru domnevno rak že vaje nizkega testosterona.

In tudi premlad sem se zdel sam sebi za dolgoletno in vsem telesnim organom škodljivo antihormonsko terapijo. Leta 2008 sem imel le 54 let.

S stališča današnje znanosti vemo, da bi imel po 12 letih antihormonske terapije, če bi se takrat ravnal po nasvetu urologov, danes le še 25% možnost, da bi bil še živ, zagotovo bi pa bili vsi moji organi že prizadeti od zdravil. To pove veliko. Živ sem namreč kljub odsotnosti tovrstnega zdravljenja! Moja lastna odločitev je pomenila dvanajstletni uspeh.

Za tisti čas (leto 2008) pa je bila odločitev za aktivno opazovanje raka brez zdravljenja nekaj nezaslišanega. Del zdravstvene stroke me je skoraj razglasil za samomorilca, žel sem nenavdušenje pri urologih. Videl sem, da je moja odločitev o odlogu zdravljenja za nedoločen čas tako nenavadna, da bom težko našel moji odločitvi o aktivnem opazovanju raka res predanega zdravnika, ki bo živel z mojo boleznijo, me podpiral brez vsake psihološke distance, zaradi, na primer, nestrinjanja z mano kot proaktivnim, strokovno visoko informiranim pacientom.

In sem za okrog 8 let nehal hoditi k urologom, krvne preiskave sem si plačeval sam, nekaj pa sem lahko opravil pri svoji osebni splošni zdravnici. Moj pristop aktivnega opazovanja raka pri tako visokem PSA je bil pač daleč pred časom. Vesel sem bil vsakega nasveta ali znanja od nekaterih mojih prijateljev, nekateri so splošni zdravniki, drugi ne, in seveda tudi vseh nasvetov mojega prijatelja infektologa, ki se je vedno zelo zavzel zame in mi pomagal pri marsičem. Ves postopek aktivnega opazovanja sem večinoma določal sam, izognil sem se tudi punkciji, ki bi sicer histološko dokazala raka in njegovo Gleason stopnjo, torej podobo agresivnosti rakavih celic. Napredovanje raka se je dalo sprva lepo

spremljati s slabšanjem izvida serumskega PSA (podvojil se je v osmih letih), z rektalnim ultrazvokom in precej let kasneje tudi s scintigrafijo okostja in z magnetno resonanco prostate. Simptomov bolezni pa do leta 2020 k sreči sploh nisem imel. Koliko so pri tem pomagale razne »domače arcnije«, od ajurvede do metode Budwig in nasvetov nemškega holističnega zdravnika dr. Manfreda Jacoba, ali pa nasvetov ameriškega neodvisnega zdravnika dr. Mercole, na primer, ne morem oceniti. Upam pa, da je področje prehranskih dodatkov, zdravega življenja v gibanju in prastarih ljudskih zdravil res kaj pomagalo.

Biopsijo sem sam ocenil kot nevarno že leta 2008, saj se mi čisto laično ni zdelo smiselno s kakimi desetimi iglami hkrati vrtati po rakavi prostati, temu organu, ki pogosto ni večji od velikosti oreha. Tako da biopsija po mojih merilih še do danes iz previdnosti v moji doktrini ni prišla v poštev. Je pa pri metastaziranem raku itak izgubila na pomenu, saj se stanje raka vidi brez nje s pomočjo drugih preiskav.

Teh dvanajst let, od 2008 do 2020, sem preživel odlično, v polni telesni in duševni formi in brez vsakih simptomov bolezni. Zdravje sem krepil z zdravim življenjem, z gibanjem, s prehrano, za katero so znane indikacije, da zavira raka. Tudi vrednost testosterona se je normalizirala in moški hormon je temu primerno »poganjal« vse moje organe in tudi duha, inteligenco, razum. Opravljal sem veliko domačih obrtniških del pri hiši, tudi betoniral, pa kolesaril z ženo po številnih delih Francije, pazil na vnuke, skrbel za dva devetdesetletna starša. Odličen uspeh glede tega, da sem lahko zadržal vplive počasi napredovale bolezni in morebitnega zdravljenja za tako dolg čas pri polni aktivnosti! In tudi sedaj, poleti 2020 so simptomi bolezni res neznatni.

Do nedavnega me ni glede tega pohvalil noben zdravnik specialist, niti ni bilo o tem dolgem času brez simptomov in o času mojega aktivnega opazovanja raka nič govora pri specialistih, ki tudi niso imeli nobene želje ali namena po diskusiji o smiselnosti in USPEHU tega ukrepa. Tudi v letu 2019 in 2020 dobivam s strani urologa in onkologa ponudbe za razne oblike kastracije in dodano kemoterapijo. »Nezdravljenje« pri njih ne naleti na kakšno posebno odobravanje.

Zato sem bil toliko bolj vesel, da sem ob obisku enega največjih kirurgov za operacije prostate pri nas, in strokovnjaka na operacijskem robotu Da Vinci, dr. Sandija Poteka, pred začetkom poletja 2020, dobil njegovo potrditev, da sem naredil s to dolgoletno odložitvijo zdravljenja -z »aktivnim opazovanjem«- najboljšo možno potezo in da seveda, če zdaj res prihajajo razni simptomi

bolezni, na primer bolečine v kosteh, pa prihaja po njegovem mnenju čas, ko bi antihormonsko zdravljenje lahko pokazalo svoje koristi in bi mi bilo življenje pod temi kastracijskimi substancami nekaj časa lažje kot brez terapije. Tako je menil in ta razgovor mi je bil v veliko čast in ponos. Mnenje tega strokovnjaka sem si želel že dolgo slišati. Dobil sem prvič potrditev za svojo pogumno pot.

Njegova potrditev moje dosedanje poti aktivnega opazovanja raka je pokazala, kako temeljito se spreminja filozofija okrog zdravljenja raka prostate, oziroma doktrina, na kateri točki se srečujejo težave boleznih same s poškodbami zaradi dolgotrajnega jemanja zdravil, torej večno vprašanje, kaj se okrog zdravljenja raka prostate sploh »splača« storiti glede na nabor zdravil, ki pri metastatsko napredovalih rakih niso preveč učinkovita, so pa precej strupena, uničujejo ves organizem, raka pa zavirajo le določen čas.

Že v Zborniku »Šola raka prostate« (Ljubljana, 2019), izvemo nekaj izhodišč za državni program presejanja raka prostate:

V točki 3 piše, da ima zdravljenje zgodnje oblike boleznih manj stranskih učinkov, da pa so raki, ki so odkriti zaradi simptomov, ki jih povzročajo, večinoma napredovali in neozdravljivi. V točki 6 pa izvemo, da zdravljenje napredovalih boleznih minimalno izboljša preživetje in je zelo drago. Zanimiva je tudi točka 8, ki navaja, da je z uporabo dodatnih preiskovalnih orodij možno zmanjšati število nepotrebnih biopsij prostate. Tem sem se tudi sam izognil že davno.

»Šola raka prostate«, namenjeno predvsem zdravnikom in specialistom onkologom, urologom, radiologom, sem obiskal na lastno iniciativo v decembru 2019 na OI Ljubljana, verjetno sem bil med zdravstvenim osebjem edini pacient. Vesel sem bil, da mi je bilo to omogočeno in tudi tiskani zbornik predavanj sem prejel. Temeljito sem ga preštudiral. V njem sem lahko zaznal »klimo«, ki vlada v slovenski onkologiji glede zdravljenja in v odnosu do pacienta.

Kot sem že prej opisal, pa pri meni operacija ni bila nikoli možna opcija, ker je bil moj rak prepozno odkrit. Vsaj tako so leta 2008 rekli zdravniki. In ravno operacija, torej celovita odstranitev prostate, je v zgodnejših fazah raka prostate znana kot najbolj zanesljiva metoda, pri večini pacientov (okrog dveh tretjinah) po odstranitvi prostate res pride do trajne ozdravitve, kar zadeva raka. V času desetih let se sicer pri približno tretjini pacientov rak ponovi. Znane so tudi težave z uhajanjem urina in spolnostjo po operaciji, pa četudi je bila operacija narejena po postopku ohranjanja živčnih snopov ob prostati. V nemških priročnikih za paciente je o tem napisanega veliko, tudi glede težav, ki

jih v zakonske zveze prinese to pooperativno življenje moškega- pa čeprav je bila operacija uspešna so lahko težave dolgoletne ali vseživljenske.

Jaz sem bil že od samega začetka, v letu 2008, »obsojen« s stani urologov na paliativno zdravljenje, brez operacije, torej zaviranje bolezni brez upanja na dokončno ozdravitev. Temu v uradni medicini pravijo zazdravitev bolezni, v resnici pa gre le za poskus upočasnjevanja bolezni. Težko je bilo moje izhodišče, zahtevalo je veliko mero poguma in lastnega »medicinskega manevriranja« v najboljšo smer.

Leto 2008 je bil čas, ko se še ni toliko govorilo o marsikdaj preveč invazivnem zdravljenju raka prostate in o radikalnih operacijah prostate, ki so se izkazale kot prezgodnje ali nepotrebne. Veliko moških po svetu je šlo po nepotrebem pod nož, in pod znatne škodljive pooperativne učinke inkontinence in impotence, danes je to znano. Kasneje se je v svetovnih strokovnih krogih razvila tudi debata o smiselnosti presejalnih testov PSA, in število študij o škodljivostih dolgoletnih antihormonskih terapij je le počasi naraščalo.

Ravno zato, ker rak prostate običajno po svoji naravi zares počasi napreduje, in dolgo ne povzroča težav, še do danes glede zdravljenja ni vse znanstveno razčiščeno in utemeljeno, leta 2008 pa je bilo še toliko manj.

Še danes, leta 2020, ko je moj rak žal že nekoliko razširjen izven prostate, po kosteh medenice, drugod pa ga zaenkrat ni videti, pri urologih in onkologih naletim najprej na predloge o maksimalno invazivnih terapijah in nejevoljo, zakaj se temu še upiram. Seveda mojih odločitev ni lahko utemeljiti, so pa del možnega ukrepanja tudi po najnovejših smernicah Evropskega urološkega združenja (EAU).

Zadnjih nekaj let je v urološke smernice tega združenja za določanje doktrin zdravljenja zašlo priporočilo, da se metastatskega, hormonsko odvisnega raka prostate poskuša zavirati hkrati z antihormonsko terapijo in s kemoterapijo. Pred leti je to sledilo le eno za drugim, saj imata obe terapiji številne škodljive učinke na telo. Zdaj pa sta temelj doktrine dve terapiji s hudimi škodljivimi stranskimi učinki naenkrat, to priporočilo bi naj življenje povprečno podaljšalo za kako leto, točno se še ne ve. Obe terapiji sta za telo zelo strupeni, torej mora biti pacient dovolj zdrav v celoti, da se tak agresivni režim sploh lahko začne in to v smernicah tudi dejansko piše. Tak režim naj bi torej nekoliko izboljšal čas preživetja pacientov in podaljšal čas kakovosti življenja zaradi zmanjšanja simptomov raka. Ali pa se kdo vpraša, kaj se dogaja medtem s pacientom zaradi

strupenosti zdravil na telesnem in psihičnem-kognitivnem področju, in kako to vpliva na zmanjšanje kakovosti življenja, je pa še danes odprto vprašanje. O tem je mnogo premalo govora, tudi v Sloveniji.

Ena od primerjav je v raziskavi Stampede, kjer je dodatek kemoterapije k odvzemu hormonov podaljšal srednje celokupno preživetje od začetka zdravljenja z 71 na 81 mesecev. Preiskava Chartered pa navaja podaljšanje s 47 na 57,6 mesecev. Novejše zdravilo, ki lahko nadomesti kemoterapijo, je Abirateron acetat, z dodanim prednizonom, ima manj hudih stranskih učinkov kot kemoterapija, pa je, kot domnevam, cenovno previsoko, da bi ga naš zdravstveni sistem za to obliko raka plačeval. Tudi nekaterih drugih novejših zdravil za razširjenega, na kastracijo odpornega raka prostate naš sistem stroškovno ne pokriva v poznejših fazah bolezni, kar je res zaskrbljujoče. Najbrž gre bolj za stroškovne kot strokovne omejitve. Saj imajo ta zdravila manj škodljivih stranskih učinkov kot starejša ali kemoterapija. Najnovejša zdravila torej ostanejo le premožnim samoplačnikom.

Onkologi navajajo, da je zelo malo randomiziranih raziskav, ki bi primerjale med seboj različne vrste zdravil, ki prinašajo podaljšano preživetje. Zdaj ko so po svetu tudi nove generacije zdravil, vedo še manj o tem, kako razvrstiti terapije v težjih oblikah raka, ko terapije ena za drugo odpovedujejo v relativno kratkem času in se pacient bliža smrti. O vrsti in zaporedju zdravil se onkologi odločajo na podlagi mesta in obsega zasevkov, bolečin, dolžine in uspešnosti predhodnega zdravljenja, neželenih učinkov, interakcij med zdravili, pridruženih boleznih, splošne zmogljivosti bolnika, predvsem pa tudi značilnosti samega bolnika z vsemi njegovimi navadami, željami, pričakovanji in možnostmi... dobesedno tako pravijo. Kaj je s temi željami mišljeno, ni lahko razložiti. Vsak bolnik bi rad bil čim bolj zdrav in to ob čim manj škodljivih učinkih zdravljenja. Katere druge želje naj bi imel?

Nikjer pa še nisem zasledil, kako dolgo približno živi pacient, če se ne odloči za ta zdravljenja. Manjka najpomembnejši primerjalni kazalnik!

Navaja se, da od začetka rakave bolezni do metastatske faze poteče tudi več kot 10 let, toda znotraj metastatske faze pa ni nikjer nobenih časovnih podatkov o tem, kako poteka povprečni potek brez zdravljenja.

Moj rak prostate je do metastatske faze potreboval, kot vse kaže, več kot 15 let, morda tudi dvajset, zdaj traja metastatska faza kaki dve leti, simptomov bolezni je malo, za naprej pa je seveda vse uganka. Kot informiran pacient nikjer ne dobim jasnih primerjalnih statistik, ki bi kazale časovni doseg zdravljenja, povprečno preživetje in tako imenovano kakovost življenja pri

določenem zaporedju invazivnih zdravil, predvsem v zadnji, že razširjeni fazi bolezni in podatke o časovnem poteku brez zdravljenja.

Seveda je za zdravstveni sistem najmanj sporno, če urolog ali onkolog že takoj ob srečanju z metastatskim rakom prostate predlagata pacientu maksimalno invazivno terapijo, ki je za državo še finančno vzdržna, saj s tem odpadejo vse možne dileme, da se je z milejšimi terapijami ali celo s čakanjem brez terapij s strani zdravstva kaj zamudilo ali celo škodilo pacientu. Vsak predlog milejše terapije, ali njen odlog pa, kot da predstavlja tveganje za zdravnika in običajno v teh primerih pacient takoj dobi v podpis izjavo. Zdravnik običajno zapiše v to izjavo, da pacient zavrača to ali drugo terapijo, običajno ne navaja vzrokov za to pacientovo odločitev in ne napiše, da gre za konsenz med zdravnikom in informiranim pacientom. Ker konsenza v takem tipu pogovora pravzaprav ni. Gre le za osnovno pravico pacienta, ki lahko katerikoli zdravljenje zavrne. In to dejansko ni konsenz med zdravnikom in pacientom.

Torej pacient prevzame tveganje za opazovanje metastatskega raka in odsotnost terapije sam, zdravnik je odgovornosti razbremenjen. Po svoje je to razumljivo, saj so pacienti vseh vrst in takoj, ko bi zaslutili »da nekaj manjka«, bi se lahko spravili nad zdravnika. Pa vendar, ali ni to sistem, ki nekako avtomatično sili v bolj agresivne, pa še vedno skrajno negotove načine zdravljenja in običajno opušča milejše, ki so lahko enako koristni? Okrog škodljivih stranskih učinkov zdravil pač ni večjih dilem, saj so zdravila uradno dovoljena in so torej taka, kot so. Torej je zelo dobrodošla vsaka generacija novih zdravil, ki imajo nekaj manj škodljivih stranskih učinkov. Problem teh zdravil pa je, kot že rečeno, visoka cena.

Kako pa naj se odloča pacient? Vedno je govora v razni strokovni literaturi, da se naj zdravnik skupaj s pacienti odloči za najbolj primerno terapijo, kar pa je iz dveh razlogov večinoma zavajajoče ali pa vsaj močno oteženo. Prvič, pacient skoraj nikoli ne more biti dovolj informiran, da bi se res strokovno odločal. Pogovori z zdravnikom nikoli ne trajajo dovolj dolgo, saj zato niti ni časa za odpiranje poglobljenih dilem zdravljenja, opisi škodljivih učinkov zdravil so zelo kratki, pogosto omejeni le na nekaj glavnih, tudi ni možnosti videti dejanskih statistik o učinkovitosti zdravljenja. Možna je napotitev pacienta na razne priročnike za paciente, kar je lahko pomoč pri tem, da se pacient v miru in z več časa posveti boljši informiranosti o bolezni in zdravljenju, brez prisotnosti zdravnika in lahko ob naslednjem obisku pri specialistu kaj več vpraša. Je pa informiranost vezana na kakovost teh priročnikov, na stopnjo

strokovnega znanja, ki se želi pacientu v njih podati, o tem pa odloča stroka v vsaki državi po svoje.

Običajno se računa (žal) na nekega »povprečnega« pacienta in se ne zaide v prepotrebne podrobnosti problematike. Hierarhija zdravstvene stroke pri nas je nekaj, kar je zgodovinsko pogojeno že iz prejšnjega družbenega sistema, ko je bil pacient po pravilu poslušen in ni bil nagnjen k večji informiranosti o svoji bolezni. V času socializma se ni iskalo aktivnega, informiranega pacienta in posledice na tem področju so vidne še danes. Tudi v priročnikih za paciente.

Pogosto so v priročnikih za paciente težave, predvsem z nedvoumno predstavitvijo uspešnosti in neuspešnosti terapij glede časa zaustavitve bolezni brez simptomov, glede dejanske kakovosti življenja, oziroma trpljenja pod težkimi terapijami, glede vseh stranskih učinkov zdravil tudi dolgoročno, in glede podaljšanega časa preživetja v primerjavi z bolniki, ki so se odločili za odsotnost zdravljenja. V nemških priročnikih sem teh konkretnih podatkov in dilem zasledil precej več kot v slovenskih, pa tudi tam se ne najde vsega, kar bi resnično informiran pacient potreboval za soodločanje o zdravljenju.

Poenostavitve v teh primerih, morda zadostne za le zmerno zainteresiranega pacienta, pa res zbegajo intelektualnega in zavzetega pacienta, ki želi popolno informacijo o stanju znanosti v tem trenutku. In o dejanskih možnostih in dosegu katere koli oblike zdravljenja.

Drugič pa je problem to, da ko se zelo zainteresiran pacient poglobi v strokovno literaturo sedanje stopnje znanja o zdravljenju raka prostate, v neposredne mednarodne študije uradne medicine, ugotovi, da pri razširjenem raku obstaja neizmerno mnogo nians in pod-nians kemične kastracije, oziroma blokade testosterona (ADT), ki jih dosegajo starejša, pa tudi novejša in s tem dražja zdravila v ta namen. Sama stroka pa nima dovolj znanstvenih študij, ki bi nedvoumno potrdile, kdaj s čim zdraviti, kdaj začeti, kako s slabšanjem raka terapevtsko razvrstiti razne kastracijske substance in kemoterapijo ter ostala, tudi novejša zdravila, ki delujejo na antihormonskem področju. Veliko je znanstvenih neznank, pa še pacient ni enak pacientu glede uspešnosti nekega zdravila. Nabor zdravil pa je odvisen tudi od BDP neke države. Trenutno poteka več mednarodnih študij, kjer svetovno zdravstveno stroko ni zapustila domišljija glede tega, da preizkuša različne mešanice kastracijskih-antihormonskih zdravil in kemoterapij, pa obsevanja, vse to se seveda preizkuša na pacientih samih, tistih, ki na to v upanju na ozdravitev pristanejo. Mene, recimo, nikoli ne bo videla nobena študija, saj še uveljavljenja zaporedja zdravljenja nimajo vseh potrebnih znanstvenih potrditev o tem, kaj je bolje za določenega pacienta. Vedeti je pač treba, da tako starejša, kot tudi najnovejša

kastracijska zdravila ne pomagajo vsem pacientom, tistim, ki pomagajo, pa seveda enim dlje časa, drugim pa manj. To niso tarčna zdravila, preplavijo ves organizem in ob tem, da nekaj časa zavirajo raka, škodijo vsem organom.

In tako se pacienta zdravi, po taki ali drugačni odločitvi zdravnika in pristanka pacienta, ki naj bi soodločal pri izbiri zdravljenja. Sam pa trdim, da je redkokateri pacient tak, ki resnično lahko informirano soodloča. Marsikaterega tudi močno hromi smrtni strah, ki se v človeku sproži ob tej diagnozi ali pa po ponovitvi ali poslabšanju bolezni. Ogromno je treba vedeti z znanstvenega področja onkologije, pa še tam ni čisto jasno, kako najbolje zaustavljati razširjenega raka prostate in kdaj sploh začeti z zdravljenjem. Tudi med strokovnjaki se še krešejo mnenja in sprožajo nove in nove študije, ki naj bi dokazovale prednost te ali one metode šolske medicine. Doktrine se s časom tudi spreminjajo. Še vedno pa skoraj vse pri metastatskem raku prostate temelji na raznih oblikah kastracije, torej odvzema testosterona, tako kot že nad 50 let. Osnovno metodo kastracije in s tem odtegnitve simptomov raka sta odkrila Huggins in Hodges leta 1941. Huggins pa je ob prejemu Nobelove nagrade za fiziologijo in medicino leta 1966 že vedel, da je učinek kastracijskega zdravljenja samo začasen. In prav to je še danes temeljni problem te metode, ki ostaja tudi v enaindvajsetem stoletju žal »zlati standard« zazdravitve, torej upočasnjevanja, razširjenega raka prostate.

Metode čimprejšnjega in agresivnega zdravljenja raka prostate pa so očitno od leta 2008, ko so bile še zelo v modi, vsaj v delu strokovne javnosti in literature počasi v popuščanju, kar je nekoliko v nasprotju s smernicami Evropskega urološkega združenja, ki po letu 2015 v prvi plan daje večjo agresivnost paliativnega zdravljenja pri metastatskem raku prostate. Prišlo je do nekaterih temeljnih razmislekov, ki so sicer najbolj izrazita pri zgodnejših, še ne razširjenih rakih prostate a segajo tudi v čas poznega, metastaziranega raka prostate.

Te nianse blažjih terapij ali aktivnega opazovanja raka brez terapij zaznavam predvsem v znanstveni literaturi nemškega govornega področja. Pa tudi v slovenski, na primer v zborniku prispevkov »Šola raka prostate« (Lj., 2019). Zamenjujejo jih trezni razmisleki, koliko koristi in koliko škode se v resnici lahko naredi pacientu z dolgoletnimi invazivnimi zdravljenji, predvsem z antihormonsko kastracijsko terapijo.

Zaradi slabšanja PSA izvida in manjših simptomov bolečin v medeničnih kosteh sem se v letu 2020 spet intenzivno posvetil medicinski znanosti, ki sem jo nekaj let kar malce zanemarjal, saj simptomov bolezni do tedaj nisem imel.

Spet je tu razmislek, ali iti v katero od zdravljenj, ali ne.

Študiral sem nemške in slovenske znanstvene priročnike, mednarodne znanstvene študije, smernice Evropske urološke zveze, in prav osvežljivo je bilo zaznati »nov veter« v določenem segmentu o razmisleku zdravljenja razširjenega raka prostate.

Poleg predlogov maksimalno invazivnih terapij (odtegnitev moških hormonov plus kemoterapija), s številnimi škodljivimi učinki, se najde tudi napotke, kot so na ONKO internetnem portalu Nemškega združenja za raka (Deutsche Krebsgesellschaft, januar 2020), citiram del teksta iz poglavja »Ravnanje v primeru razširjenega raka«, »Čakajoče opazovanje«. To je pač ena od možnosti, navedena je kot prva v vrstnem redu:

»V metastatskem stadiju raka je čakanje ena od opcij za vse paciente, ne glede na starost, spremljajoče bolezni in stopnjo tumorja. V primeru odločitve za to strategijo se bolezni ne podvrže terapiji vse dokler ne nastopijo simptomi bolezni. Na ta način so pacientu prihranjeni, tako dolgo, kot je le možno, vsi škodljivi stranski učinki terapij. Šele ko se na primer zaradi kostnih metastaz pojavijo bolečine v kosteh, se začne ena od oblik paliativne terapije, na primer s hormoni.«

Seveda kadar se omenja »hormonska terapija« gre vedno za antihormonsko terapijo, torej odvzem in blokado moških hormonov (testosterona) v telesu moškega. Izraz »hormonska terapija« je medicini očitno v uporabi zato, ker morda kdo ne bi razumel kaj pomeni izraz »antihormonska terapija«, ki pa je edini natančen.

Naslednje poglavje omenjenega nemškega internetnega portala nosi naslov »Hormonska terapija« prinese pa tole:

»V paliativnem stanju je hormonska obdelava standard, s katerim se tumor za nekaj časa, pogosto tudi leta dolgo, zaustavi. Hormonsko terapijo lahko začnemo takoj po diagnozi napredovalega karcinoma prostate. Če pa tumor še ne povzroča nobenih težav, pa ni gotovo, če prednosti neke hormonske terapije pretehtajo pričakovane slabosti, torej škodljive stranske učinke.

Ker ne prinese takojšnji začetek terapije v primerjavi z odloženim začetkom terapije pacientu nobene prednosti glede časa preživetja, je možno počakati, dokler ne nastopijo prvi simptomi rakave bolezni.

Konvencionalna hormonska terapija, ki jo izvajajo že mnogo let, pri večini pacientov omili simptome bolezni, na primer bolečine, zmanjša se tumor in/ali zniža se vrednost PSA.

11

Vendar ta učinek ni trajen in v teku časa se razvije rezistenca proti odtegnitvi androgenov. V tem tako imenovanem kastracijskoresistentnem stadiju je ostala pacientu do nedavnega le še kemoterapija, v zadnjem času pa so na voljo tudi nove antihormonske terapije z manj stranskimi učinki«.

Dodati je treba, to sem pa izvedel iz drugih, predvsem neslovenskih priročnikov za paciente, da odtegnitev moških hormonov (ADT) pomaga povprečno od leta in pol do dveh let. Potem se pa rak začne spet agresivno širiti in možnosti zdravljenja so še težje, ker je običajno še bolj napadalen in neobčutljiv na odtegnitev moških hormonov.

Pri študiju in razmislekih v letu 2020 sem ponovno ugotovil, da je še vedno antihormonsko zdravljenje glavna paliativna metoda uradne medicine začasno zaviranje metastatskega raka, le nabor zdravil je nekoliko večji.

Zaradi številnih trajnih škodljivih učinkov teh preparatov in močne slabitve celega organizma je metoda pod velikim vprašajem, a žal, prav nič drugega še ni bilo odkrito, kar bi jo nadomestilo na manj invaziven način.

Ravno zato se mi zdi za vsakega pacienta ključno pomemben odstavek, ki ga zasledim v priročniku za paciente »Prostatakrebs II- lokalno razširjen in metastaziran karcinom prostate«, izdala ga je leta 2015 pisarna »Leitlinienprogramms Onkologie« Nemškega združenja za raka in Nemške fundacije za pomoč pri raku:

»Kaj pomenijo možni stranski učinki nekega ukrepa za prihodnji način življenja, za vaše telesno in duševno dobro počutje?«

Ali odtehta vaša osebna situacija glede pričakovanih koristi nekega posega možne težave?

Kakšno pričakovanje prihodnje kakovosti življenja imate?

Kako se bi kakovost življenja razvijala v prihodnje brez terapij?

Ni nujno, da je maksimalna terapija vedno tudi najboljša, in ni nujno da neka zdravstvena obravnava deluje bolje, če se jo izpelje čim prej. Ko ozdravitev zaradi razširitve raka po telesu ni več možna, sledi medicinska obravnava dvema ciljema: podaljšati življenje in čim bolj ohranjati kakovost življenja. Vedno pa neka zdravstvena obravnava ne more doseči obojega.

Zato bi morali s svojo življenjsko partnerico ali partnerjem skrbno pretehtati, preden se odločite. To lahko v posameznem primeru dejansko pomeni, da se za nek zdravstveni ukrep odločite šele, ko začne tumor povzročati težave. Katera

terapija je vaši situaciji primerna, je odvisno od vaših diagnostičnih vrednosti, vašega splošnega zdravstvenega stanja in vaših želja in življenjskih pogojev.«

Menim, da so s to izjavo zdravniki tega nemškega priročnika pacientom zares »natočili čistega vina«, torej povedali resnico, ki jo zasluži vedeti tudi partnerica bolnega moškega.

Kako pa sem prišel do tega priročnika? Jeseni 2019 sem bil na posvetu pri enem od nemških kirurgov, ki delajo na robotu Da Vinci v Urološki kliniki Friedrichshafen ob Bodenskem jezeru. Dr. Koeller je ob pregledu izvidov mojega že nekoliko metastatskega raka in mojem ustnem poročilu o anamnezi predlagal kot osnovno vodilo terapije odvzem moških hormonov (ADT) in kemoterapijo, še boljše bi bilo, je dejal, namesto kemoterapije novejše zdravilo abirateron acetat z dodatkom prednizolona. Je pa omenil, da morda v moje deželi to zdravilo cenovno ne bo dostopno. Torej, držal se je trenutnih smernic Evropske urološke zveze (EAU) v smislu poudarka aktivnemu paliativnemu zdravljenju.

Tega, da pri nas vseh zdravil morda ni na voljo, nisem jemal preveč resno, pa sem na »Šoli raka prostate« v Ljubljani, decembra 2019 dejansko izvedel, da za hormonsko občutljivega razširjenega raka prostate, kot je zdaj moj, naš ZZS ne podpira plačevanja abirateron acetata. Torej, tudi če bi ga želel, nimam dohodkov, da bi si ga lahko samoplačniško plačeval. In tudi nekaterih drugih zdravil za poznega raka prostate pri nas ni.

Torej očitno pri nas to zdravljenje ostaja opcija za bogate samoplačnike.

In ravno doktor Koeller mi je po elektronski pošti poslal omenjeni priročnik, in mi predlagal, da ga temeljito preštudiram. Seveda sem ga in priročnik je res dober ter v Nemčiji redno ažuriran. Je pošten do pacienta in iz medicine ne dela neke vsemogočne vede, temveč jo umešča v realni svet, kjer medicina zmore le toliko, kolikor je solidnih znanstvenih odkritij. Nemčija je morda ena evropskih držav, kjer je vsaka lažna dogmatska veličina oziroma »vsevednost« zdravnikov kar dobro demontirana in ima pacient, ki želi biti informiran in proaktiven, možnost izvedeti resnično stanje znanosti in resnične omejitve morebitnega zdravljenja. V priznavanju pogoste nemoči sodobne znanosti pri zdravljenju raka prostate pa medicinska stroka in z njo zdravniki le pridobijo na ugledu in svoji resnični veličini. In le taki medicinski stroki lahko zaupam jaz sam. In tudi temu nemškemu priročniku lahko dam najboljšo oceno.

In kadar je medicina na tak način spoštljiva do pacienta in realistična glede dejanskih dosegov znanstvenih odkritij, se šele lahko začne enakopraven dialog o zdravljenju med pacientom in njegovim onkologom ali urologom.

Mene še noben slovenski zdravnik ni napotil na branje katerega od priročnikov za paciente, čeprav jih imamo nekaj krajših tudi pri nas. Iz tega bi lahko sklepal, da imajo naši zdravniki še manj časa, da bi se zares posvetili posameznemu pacientu. To pa niti ni čudno, ker urologov in onkologov manjka in so vsi preobremenjeni, morda tudi poklicno pregoreli.

Zakaj tak »HALO« okrog antihormonske terapije?

Kot sem že poročal, ta terapija kastracije (odvzema moškega hormona) izvira iz odkritij leta 1941, torej se bližamo 80-letnici odkritja. Sicer so se razvile razne variacije te terapije, ampak resnično novega preboja pri zdravljenju razširjenega raka prostate pa v znanosti že dolgo ni. Kemoterapija, znana že desetletja, tudi ne rešuje prav veliko.

In nove metode močno manjkajo. Problem kemične kastracije je, da le začasno pomaga zavreti raka, ima pa hude škodljive učinke in tudi slabi lasten človekov imunski sistem.

Terapija kemične kastracije ima torej izvorno velik problem, ki ga zelo dobro opiše zdravnica Sanja Toljan v knjigi »Čudežna moč hormonov«. Tule je pomemben citat:

»Ko moški enkrat zboli za boleznijo, kot je na primer karcinom prostate, dobiva t.i. antiandrogeno terapijo, kar pomeni, da se mu manjkajoči hormoni ne nadomeščajo, ampak se tisto malo hormonov, kar mu je ostalo v telesu, še blokira z zdravili. To pripelje do tega, da takrat, ko bi moral biti najmočnejši, da bi se osvobodil raka, ostaja telo s hormoni na ničli. Jemati moškemu testosteron pomeni »napihni ga kot balon« in mu »navreči« še kakšno bolezen za vrat. Ravno v trenutku, ko potrebuje moči za borbo, mu bo znanost odvzela orožje«.

Tudi sam se spomnim obiska urologa v Slovenj Gradcu pred nekaj leti. Ker sem moral čakati skoraj pet ur v dokaj polni majhni čakalnici, kjer je bilo komaj dovolj stolov za moške paciente, sem si lahko ogledoval te moške. Dejansko so bili okorni, debelušni, počasni pri gibanju, nekako ubogi, krhki so se mi zdeli. Očitno je bila večina na antihormonskih terapijah.

Ob tem se spomnim odmevne študije doktorice Anne Bill-Axelson, ki je s sodelavci naredila na 695 pacientih iz Švedske, Finske in Islandije kar 29 let

dolgo študijo spremljanja pacientov z začetno zgodnjim rakom prostate. Tako dolgotrajnih študij pravzaprav ni in je ta ena redkih, ki sploh obstajajo.

Študijo so objavili ob njenem zaključku v letu 2018. Polovica pacientov je imela v teku svoje bolezni operacijo, torej odstranitev prostate, polovica pa ne. Ker se je pa tudi pri operiranih rak lahko ponavljal, pri tistih na opazovanju pa se je čez čas lahko širil, so številni pacienti iz obeh skupin sčasoma začeli dobivati antihormonsko terapijo. Kaj zveemo okrog tega? Pomemben citat te študije pove:

»Skupina, ki je bila deležna radikalne operacije prostate je povprečno pridobila 2,9 leta življenja nasproti skupini, ki ni bila nikoli operirana. (Seveda je to znotraj 29 let trajajoče študije.). Seveda je to povprečno število pridobljenih let groba ocena, saj nekateri moške, ki so bili naključno izbrani za operacijo morda niso sploh nič pridobili, drugi pa morda več od povprečja. Vsekakor ta ukrep postavlja perspektivo kakšno je tveganje pri odloženi terapevtski intervenciji. Pred tem smo že našli podobno kakovost življenja po radikalni operaciji v primerjavi z aktivnim opazovanjem bolezni. V zadnji publikaciji pa smo vendarle raziskali vpliv hormonske terapije in ugotovili, da so pacienti, katerih rak prostate je bil pod pozornim opazovanjem in brez hormonske terapije, poročali o najvišji kakovosti življenja, ki je bila podobna tisti med mlajšimi moškimi brez raka prostate. Kontrast temu pa pomenijo moški, ki so v času aktivnega opazovanja bolezni doživeli napredovanje raka, kar je zahtevalo začetek hormonske terapije, in ti moški so poročali o najnižji kakovosti življenja. Ta spoznanja seveda pomagajo pri individualnem svetovanju in skupnem sprejemanju odločitve o prednostih in škodljivostih zdravstvenega tretmaja.«

Antihormonska terapija ostaja vodilna sistemska terapija za lokalno napredovalega in metastatskega raka prostate, okrog polovici pacientov jo predpišejo v nekem trenutku napredovanja bolezni. Nekateri bolniki so z antihormonsko terapijo zdravljeni več let, kar vodi v resne kronične zaplete.

Žal so ta zdravila povezana s klinično pomembno strupenostjo za ves organizem in se praviloma negativni učinki medsebojno prepletajo: kardiovaskularna bolezen, zvišan krvni pritisk, kopičenje maščobe v telesu, sarkopenija- znaten upad mišične mase in s tem telesna oslabelost, slabše gibanje, in pojavi se varianta metaboličnega sindroma. Kardiovaskularna bolezen je pri moških z rakom prostate drugi najpomembnejši vzrok smrti, pri stopnjah raka prostate T3 ali manjši pa celo prvi vzrok smrti.

15

Že šest mesecev po začetku antihormonskega zdravljenja so možnosti za nastanek sladkorne bolezni, srčno-žilne bolezni ali miokardnega infarkta. Možje na antihormonski terapiji imajo za 23% večjo možnost, da pride do zloma kosti, pojavlja se osteoporoza. Pride lahko do depresij, brezvoljnosti, miselnega upada in drugih kognitivnih motenj, slabšega vizualnega procesiranja, slabše tekočega govora, slabšega spomina in poslabšanja zmožnosti načrtovanja in izvedbe mentalno zahtevnejših nalog. Na pregledih magnetne resonance so ugotovili, da imajo tovrstni pacienti znižano delovanje frontalnih možganskih režnjev in da antihormonska terapija hromi možganski metabolizem. Po eni strani študije ugotavljajo, da se to ne zgodi prav vsem moškim na terapiji (v kar osebno dvomim), po drugi strani pa tudi vpliv terapije na nastanek demence ni izključen. Zagotovo bo v uradni medicini na to temo opravljenih še mnogo raziskav in je na tem področju še mnogo nejasnega in močno zaskrbljujočega. Kljub temu, da je še toliko neznank, se ta terapija uporablja v živo na moških z rakom prostate že nad 50 let v vseh možnih različicah, ki se sproti izkazujejo za bolj ali manj uspešne.

Toliko torej o sodobni šolski medicini, kot s trdnimi dokazi podprti znanosti... vsaj tako trdijo. Pa ni vedno res. Ko zainteresiran in doktrinsko povsem neobremenjen pacient z znanjem tujih jezikov prouči notranjost vede o zdravljenju raka prostate vsaj na evro-ameriškem področju, vstopi »za zidove znanosti«, ugotovi, da še veliko manjka do te trditve.

Pri antihormonski terapiji pride še do seksualne disfunkcije, torej impotence, pomanjkanja libida, zmanjšanja penisa, lahko pride tudi do inkontinence urina, navalov vročine in potenja, okvare jeter, driske. Velik problem predstavljajo povečane in boleče prsi. Moški pač drsi v feminizacijo svojega bitja, ker ga ne poganja več ključni hormon moškosti, akcije, telesne moči in dejanj- to pa je testosteron.

Pri antihormonski terapiji dodanih zdravil, disfosfonatih, ki naj bi ojačali kosti, lahko odmore del čeljusti in je lahko tudi problem pri morebitnih implantiranih zobeh, ki začno izgubljati svojo oporo v kosti.

Zaključimo torej lahko, da vse oblike antihormonske terapije »bolehajo« na le začasnem učinku zaustavljanja rakave bolezni, da je ne pozdravijo, predpisuje se jih pa vseeno na dolgi rok. Z dolgim jemanjem poškodbe telesnih organov zaradi kemične deprivacije testosterona naraščajo, s tem pa trpljenje pacienta in tako imenovana nižja kakovost življenja postane dnevna stalnica.

Vse oblike antihormonske terapije so torej velik problem in sodobna medicina še vedno išče pravilne odločitve, kdaj zdraviti, kako intenzivno in kdaj se odpovedati zdravljenju.

Vse te nianse obstajajo tudi v smernicah Evropske urološke zveze, a kot rečeno, pacientu se običajno raje predstavi bolj invazivne oblike zdravljenja, o manj invazivnih se mora praviloma informirati kar sam. Ob tem je običajno s strani zdravnika le zelo na hitro seznanjen o škodljivosti zdravil in naivno misli, da bo strupene stranske učinke zdravil z zdravim in aktivnim načinom življenja odstranil ali vsaj ublažil. V resničnem življenju pa se potem pokaže, da v veliko primerih kljub velikim osebnim naporom, telovadbi in odlični prehrani ni mogoči uiti znatno nižji kakovosti življenja, torej poškodbam na telesnem in latargiji na duševnem področju. Povratna pot v odstranitev zdravil pa marsikdaj ni možna, ker je rak že bolj agresiven in se k že dani antihormonski terapiji dodaja še nove agresivne terapije, na primer kemoterapijo. Ko postane rak zaradi antihormonskih zdravil kastracijsko neodvisen in zato bolj agresiven kot prej, poti nazaj praktično ni več.

Ravno iz teh razlogov je priporočljivo, da je pacient vrhunsko informiran o trenutnih znanstvenih odkritjih in doktrinah in da se do teh informacij prikloplje sam. Ne sme računati, da mu bodo te izčrpne informacije predali specialisti ali splošni zdravnik, ki pravzaprav ni vključen v neposredno in kontinuirano komunikacijo z urologom ali onkologom.

Odločitve so za večino pacientov zelo težke.

Zame so bile nekoliko lažje, ker sem v mladosti preboleval kar 18 let težko avtoimunsko bolezen. Takrat so jo zdravili z izredno visokimi in dolgoletnimi dozami kortikosteroidnih zdravil, ta pa na krajši in daljši rok povzročajo marsikateri škodljivi simptom, oziroma poškodbo organov, in so nekoliko primerljiva s strupenimi učinki antihormonskih terapij pri raku prostate. Torej sem že imel sorodno izkušnjo s hudimi, tudi vseživljenskimi škodljivimi učinki zdravil in odločil sem se, da bom pri zdravljenju raka prostate mnogo bolj previden glede zdravil.

Še posebej zato, ker bi antihormonska terapija poškodovala iste organe, ki jih je že pred leti intenzivna kortikosteroidna terapija.

Nisem verjel, in tudi danes še ne verjamem, da moj organizem to lahko prenese in da bi bila (začasna) korist antihormonske terapije večja od škode in strupenosti teh substanc.

Za zaključek tega razmišljanja je morda zanimivo dodati, da je bil žrtev antihormonske terapije tudi znameniti matematik, logik, kriptolog in

računalniški strokovnjak ter oče umetne inteligence Alan Mathison Turing (1912-1954). Genialni znanstvenik je med drugo svetovno vojno pripomogel k razbitju nemških šifer. Napisal je tudi prvi računalniški program za programabilni elektronski računalnik. Leta 1952 so odkrili njegove homoseksualne odnose in po takratni angleški zakonodaji ga je čakala kazen. Odločiti se je moral med zaporno kaznijo in kemično kastracijo. Ker se mu je zdelo škoda preživljati čas v zaporu, se je odločil za kemično kastracijo. Morda si ni predstavljal, kaj ga čaka.

Začele so mu rasti prsi in zagotovo je bil deležen vseh škodljivih učinkov kastracije in splošnega, najverjetneje tudi umskega pešanja organizma. Leta 1954 se naredil samomor s ciankalijem. Točne okoliščine smrti niso razjasnjene, toda v času smrti je bilo ob njem jabolko, prepojeno s ciankalijem.

V nekaterih ameriških državah obstaja kemična kastracija kot kazen za hude seksualne prestopnike še danes.

In prav tovrstna kemična kastracija – odvzem vseh moških hormonov- je še danes edini »zlati standard« za zdravljenje razširjenih rakov prostate.

Res veliko sem preštudiral, da je nastal ta zapis o vidikih preživljanja raka prostate. Neizpodbitna je nujnost informiranosti pacienta, ki le tako lahko zares soodloča v zdravstvenem sistemu, ki ima svojo inercijo, svoj omejen finančni okvir, pogosto pomanjkanje zdravnikov in vsega, kar iz tega sledi.

Brez sledenja tuji literaturi je pri nas težko dobiti res celovito sliko.

Odnos med zelo informiranim slovenskim pacientom in slovenskim zdravnikom mnogokrat ni lahek.

V vsaki deželi pa nedvomno v odnosu bolnik-zdravnik veliko vlogo igra nacionalni karakter in dolgoletne hierarhične navade pri odnosih.

Raka prostate se lahko sprejme kot »vojnega sovražnika«, ki ga je treba uničevati z vsemi sredstvi, lahko pa se ga sprejme brez večje vojne napovedi - kot anomalijo znotraj telesa, ki je običajno povezana s staranjem in zelo pogosto mnogo let, ali pa sploh nikoli ne povzroča težav. V tem primeru se raka sprejme kot del svojega nepopolnega telesa in se poskuša nekako z njim živeti in ga z zdravim načinom življenja in varovalno prehrano celo zavirati.

Ob tem se vsak bolni moški hitro zave, da šolska medicina posveča zelo malo pozornosti raziskavam o tem, katere naravne substance zavirajo ali celo zdravijo raka prostate.

In na tem področju ostane bolnik sam- sam sebi eksperiment. Doktrine šolske medicine se temu primerno spreminjajo prepočasi, ali pa se sploh ne. V ozkem

naboru zelo strupenih zdravil, ki jih imajo na voljo, se pacient lahko le čudi, zakaj niso v urologiji in onkologiji sposobni razširiti svojih obzorij in pomagati pacientom z ogromnim naborem naravnih zdravil, ki morda zavirajo, blažijo in zdravijo raka. Zaradi sodobne dobičkonosne farmacije pa medicina večinoma ne izvaja znanstvenih študij, ki bi te »nedobičkonosne naravne substance« uvrstila med zdravilne snovi ali pa jih vsaj temeljito raziskala in odbrala, kar je koristnega.

Tako ostaja tako imenovana šolska medicina zelo ozka dejavnost, ki niti za svoja pogosto le omejen čas delujoča zdravila za raka prostate nima vedno dokončnih študij o njihovi najboljši uporabi, varnosti in učinkovitosti ter o najboljšem zaporedju uporabe. Vse, kar imajo, se testira v živo, na pacientih. Nikjer pa nisem še slišal o kaki študiji, kjer bi v poskusno zdravljenje vključili samo urologe, onkologe in radiologe z rakom prostate.

Po svetu si sledijo znanstveni kongresi, srečanja, kjer je ogromno statistike o zdravih, o »signifikantnih spremembah v zdravju« (običajno ti napredki pomenijo podaljšanje življenja za nekaj mesecev), govori se o takih in drugačnih študijah. Če se takega srečanja udeleži pacient sam, pa pogosto lahko dobi občutek, da sodobna medicina zdravi le »izvide«, na človeka, obdanega z vsem trpljenjem, ki mu ga povzroča seštevek simptomov bolezni in strupenosti zdravil, pa se nekako pozablja. Pozablja se tudi na pacientov čustveni svet. Seveda, deklarativno pa je pacient v središču pozornosti, toda v praksi pacient največkrat izkusi le kolesje nekega velikega sistema, ki zanj nima dosti časa in ga zdravi pretežno po recepturi: kakršen izvid, taka predpisana terapija. Če je pacient morda že preveč obupan, pa se ga pošlje k psihoonkologu. Kaj se tam lahko rešuje, res ne vem. Saj to je človek, ki pri samem odnosu zdravnik specialist – pacient sploh ni bil zraven! Tako se pač delovanje sistema nekako razprši, morda so najpogosteje prav medicinske sestre na oddelkih za kemoterapijo in druga invazivna zdravljenja tiste, ki resnično »in vivo« vidijo, kaj preživlja pacient zaradi bolezni same in zaradi strupenosti zdravilnih postopkov.

V Sloveniji imamo primer medicinske marihuane. Čeprav se ve, da vsaj blaži simptome raka, če ga že ne zdravi (morda ga pa tudi zdravi!), deluje protivnetno, je zelo težko dobiti te kanabinoide na recept, če pa že, mora pacient visoke stroške zdravila stoodstotno poravnati sam. Na recept pa dobi le sintetični pripravek THC-CBD, in ni prav jasno, zakaj ni možno dobiti naravne medicinske marihuane, farmakološko kontrolirane, ki vsebuje obsežen naravni spekter kanabinoidov. Za ta spekter obstaja prepričanje, da deluje sinergijsko in torej bolje od posameznih sintetičnih kanabinoidov.

Ta situacija je, milo rečeno, res žalostna. Enako je z vsemi ostalimi naravnimi substancami, ki zavirajo raka. O njih se sploh ne govori. V imenu »edine prave medicine« - kot da ne obstajajo.

Poleg gesla »farmacija zdravi« ne bi škodilo vpeljati še geslo: »narava zdravi«.

Prav zagotovo pa zdravi pacienta tudi tretje načelo: strokovna in čustvena bližina zdravnika, ki je dosegljiv v vsakem času in ki je pacientu res blizu tudi kot človek, ne le kot strokovnjak.

Čeprav današnja medicina prisega predvsem na razne farmakološke substance, je eno najmočnejših zdravil zdravnik s svojo empatijo in to celo v situaciji, ko za pacientovo bolezen ne more ponuditi zdravila, ker to ne obstaja. Lahko pa ponudi svojo voljo, da bo pomagal in razumel, kolikor le zmore, in tudi spodbujal pacienta k samozdravljenju. K temu ga seveda odvrča tradicionalno paternalističen odnos do pacienta, ki je vladal desetletja, pa tudi neznansko pomanjkanje časa, v katerem je zdravnik prisiljen gledati minutno uro- kot pri kakšni hitropotezni šahovski partiji...

Ameriška zdravnica dr. Lissa Rankin v svoji knjigi »Z umom nad medicino« o tem najlepše piše v naslednjem odstavku knjige:

»Pogosto se šalim, da zdravim z ljubeznijo, ki ji dodam malo medicine.

Prevečkrat se namreč zgodi, da nas tehnološki napredek zelo oddalji od svojih bolnikov in da se v procesu zdravljenja izgubi ljubezen. Včasih so zdravniki hodili po domovih, sedeli ob posteljah in se bolnikov dotikali, zdaj pa ponujamo trinajst minut v sterilni beli sobi, kjer lahko laboratorijske analize nadomestijo temeljito bolnikovo anamnezo, radiološke preiskave pa roke pri telesnem pregledu. Ali lahko brez zdravilne moči poslušanja, ljubeznivega dotika, spodbujajoče skrbi in želje, da bi pozdravili bolezen, bolniku ponudimo še kaj drugega, razen čiste tehnologije?

Ni dovolj izbrati najboljšega kirurga ali najslavnejšega specialista za vašo bolezen, čeprav je strokovna usposobljenost gotovo koristna. Toda verjetnost ozdravitve bo še večja, če boste izbrali takšne zdravnike, ki se bodo za vas resnično zavzeli. Mogoče boste na poti do zdravja potrebovali več oseb, mogoče celo ekipo, ki bo verjela v vas, vam iz svoje škatle za orodje ponudila različne pripomočke in vašemu telesu pomagala, da bo dozorelo za čudeže. Pri izbiri ekipe morate paziti tudi na to, da bodo njeni člani medsebojno sodelovali. Strokovnjakinja za akupunkturo Susan Fox takšno ekipo imenuje »zdravilna okrogla miza«. To je pravzaprav proces, v katerem sodelujejo vsi zdravstveni delavci, ki skrbijo za bolnika. Vsi so enakovredni in njihovo mnenje je

pomembno. Za to mizo ne predseduje zdravnik, temveč bolnik, ki ima tudi največjo moč. Zdravniki so sicer lahko povabljeni za okroglo mizo, vendar jim to ne daje pravice do ukazovanja, odklanjanja nasveta drugih, nespoštovanja drugih članov omizja in, najpomembnejše, neupoštevanja bolnikovih želja.« Avtorica knjige torej želi pojasniti, da vzvišenost, tekmovalnost in nepotrebno izigravanje moči niso primerni za odnose zdravnikov do pacientov.

V času vse bolj številnih visoko izobraženih pacientov se bodo sčasoma morali v smislu zgornjega opisa postaviti novi »hierarhični temelji« med zdravnikom in pacientom tudi pri nas. Veliko tega se pri nas lahko naučimo iz novejših nemških priročnikov in knjig za paciente z rakom prostate. Številni nemški specialisti in stroka v celoti že zmore vživetje v pogled s strani pacienta, v čustveno bližino in obravnavo bolezenskih težav in težav zaradi zdravljenja na način: kot da bi se to dogajalo zdravniku samemu. To sem lahko razbral z obsežnim branjem strokovne literature z nemškega govornega področja. Zdravnik se s svojim znanjem in neznanjem »spusti« na nivo pacienta in postane njegov sodelavec za »okroglo mizo«. Seveda pa je tudi v Nemčiji sam sestanek med zdravnikom in pacientom močno časovno omejen, prav zato so dali poudarek kakovostno izredno močnim priročnikom in s tem so glavni problem nekako rešili. Priročniki so vsako leto znanstveno-strokovno posodobljeni in najboljši nameri vključujejo zadnjo stopnjo trenutnega znanja šolske medicine.

Dušan Jež
Junij, julij 2020